

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**VPLIV VPELJAVE NOVE REGULATIVE
SOLVENTNOSTI 2 NA ZAVAROVALNICE V
SLOVENIJI**

**THE IMPACT OF NEW REGULATION SOLVENCY 2
ON INSURANCE COMPANIES IN SLOVENIA**

Ljubljana, september 2009

NEJKA ŠTIBERNIK

IZJAVA

Študentka Nejka Štibernik izjavljam, da sem avtorica tega magistrskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof.dr. Ivana Ribnikarja, in da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

1. Uvod.....	1
2. Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2).....	3
2.1. Uvod.....	3
2.2. Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2).....	5
3. Količinske zahteve prvega stebra (angl.: Pillar I – Quantitative requirements).....	7
3.1. Predstavitev Stebra 1	7
3.2. Kvantitativne študije učinka novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic.....	10
4. Vrednotenje sredstev in obveznosti	12
5. Zavarovalnotehnične rezervacije	14
5.1. Zavarovalnotehnične rezervacije, kot so predpisane v obstoječi zakonodaji	15
5.1.1. Zavarovalnotehnične rezervacije na področju neživljenjskih zavarovanj.....	15
5.1.2. Zavarovalnotehnične rezervacije na področju življenjskih zavarovanj (matematične rezervacije).....	18
5.1.3. Višina oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij s področja neživljenjskih in življenjskih zavarovanj v evropskih državah.....	22
5.2. Zavarovalnotehnične rezervacije, kot so predpisane v Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2).....	23
5.2.1. Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2).....	23
5.2.2. Tehnična priporočila CEIOPS-a in kvantitativne študije učinkov tehničnih priporočil CEIOPS-a na evropski zavarovalni trg.....	24
5.3. Vpliv novega režima oblikovanja zavarovalnotehničnih rezervacij na višino le-teh v slovenskih zavarovalnicah.....	32
6. Lastna sredstva.....	34
6.1. Sredstva, ki sestavljajo razpoložljivi kapital, kot so predpisana v obstoječi zakonodaji.....	34
6.2. Lastna sredstva, kot so predpisana v Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2).....	38
6.2.1. Lastna sredstva, kot so predpisana v Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2).....	38
6.2.2. Tehnična priporočila CEIOPS-a in kvantitativne študije učinkov tehničnih priporočil CEIOPS-a na evropski zavarovalni trg.....	41

6.3. Vpliv novega solventnostnega režima na višino in vrsto lastnih sredstev slovenskih zavarovalnic.....	50
7. Kapitalske zahteve	51
7.1. Kapitalske zahteve, kot so predpisane v obstoječi zakonodaji.....	51
7.1.1. Kapitalske zahteve na področju neživljenjskih zavarovanj, kot so predpisane v obstoječi zavarovalni zakonodaji.....	52
7.1.2. Kapitalske zahteve na področju življenjskih zavarovanj, kot so predpisane v obstoječi zavarovalni zakonodaji.....	54
7.2. Kapitalske zahteve, kot so predpisane v Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2).....	56
7.2.1. Kapitalske zahteve, kot so predpisane v Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2).....	56
7.2.2. Tehnična priporočila CEIOPS-a in kvantitativne študije učinkov tehničnih priporočil CEIOPS-a na evropski zavarovalni trg.....	63
7.3. Vpliv novega solventnostnega režima na višino razpoložljivega kapitala oziroma na doseganje predpisanih kapitalskih zahtev za slovenske zavarovalnice	75
8. Naložbe.....	78
8.1. Omejitve glede naložb, kot so predpisane v obstoječi zavarovalni zakonodaji.....	78
8.2. Pravila investiranja, kot so predpisana v Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2).....	80
8.2.1. Tehnična priporočila CEIOPS-a in kvantitativne študije učinkov tehničnih priporočil CEIOPS-a na evropski zavarovalni trg	81
9. Sklep.....	82
10. Literatura in viri.....	86

Priloge

1. UVOD

Obstoječi zavarovalni nadzor v EU in Sloveniji temelji na predpisih zavarovalnih direktiv EU¹, tako na področju izdaje dovoljenj, oblikovanja zavarovalnotehničnih rezervacij, pravil nalaganja kritnega premoženja kot tudi izpolnjevanja in določanja razpoložljivega kapitala in kapitalne ustreznosti. Poleg t. i. »solo nadzora«² obstoječa zavarovalna zakonodaja dokaj podrobno ureja tudi nadzor tako nad poslovanjem zavarovalnih skupin kot tudi nad osebami v finančnem konglomeratu v obliki dopolnilnega nadzora.

V evropskih ustanovah pa se prav v tem času pripravlja, oblikuje in sprejema prenovljena zavarovalna zakonodaja, ki bo po vzoru prenovitve bančne zakonodaje, implementirane v Direktivi o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti kreditnih institucij in v Direktivi o kapitalni ustreznosti investicijskih podjetij in kreditnih institucij, globoko posegla tako v poslovanje zavarovalnega trga kot tudi v izvajanje nadzora nad njim. Nova evropska zavarovalna zakonodaja – Solventnost 2 – vsebuje konsolidacijo tako 14 obstoječih evropskih zavarovalnih direktiv kot tudi zajeten del novosti. Bistvo Solventnosti 2 je t. i. »Risk oriented approach«, to je, da naj bi bilo oblikovanje zavarovalnotehničnih rezervacij, nalaganje kritnega premoženja in kapitalne zahteve zavarovalnic kar se da prilagojeno tveganjem, ki ga le-te prevzemajo oziroma so jim izpostavljene. V novi zavarovalni zakonodaji je tudi na novo urejen nadzor nad zavarovalnimi skupinami³.

Solventnost 2 bo poudarila pomen dobrega obvladovanja tveganj in notranjega nadzora. Odgovornost za zavarovateljevo finančno trdnost se bo prenesla na njegovo upravo. Zavarovalnice bodo imele več svobode, saj pravila o obvladovanju tveganj ne bodo strogo predpisana. V zameno bodo podvržene okrepljenemu nadzornemu preverjanju. Zakonske zahteve in praksa panoge bodo usklajene, zavarovalnice pa bodo nagrajene za uvedbo sistemov obvladovanja tveganj in upravljanja kapitala, ki najbolj ustrezajo njihovim potrebam in splošnemu profilu tveganj. Nova ureditev bo prav tako izboljšala preglednost in javno razkritje. Z novo Lamfalussyjevo arhitekturo⁴ bo nova ureditev lahko tudi držala korak tako s prihodnjim tržnim in tehnološkim razvojem kot tudi z mednarodnim razvojem na področju ureditve računovodstva in zavarovalništva. Poleg tega bo, čeprav bodo za vse zavarovalnice veljala enaka, visoka načela, z izvedbenimi ukrepi mogoče pravila prilagoditi tako, da se bodo sorazmerno uporabljala za vrsto, obseg in kompleksnost vsake zavarovalnice. Nova Lamfalussyjeva arhitektura institucij bo z izboljšanjem nadzorne konvergenca in sodelovanja omogočila tudi bolj usklajeno obravnavo zavarovalnic po vsej Evropi. Prav tako pa bo s kodifikacijo pravnega reda EU in z integracijo novih načel v en sam dokument evropsko pravo v skladu z načeli boljše ureditve jasnejše in dostopnejše vsem zainteresiranim stranem.

Magistrsko delo poskuša predstaviti vpliv predlaganih novih zavarovalnih predpisov na poslovanje in finančno stanje slovenskih zavarovalnic. Glede na dejstvo, da so jedro poslovanja in finančnega stanja vsake zavarovalnice t. i. količinske oziroma finančne zahteve, ki jih mora zavarovalnica izpolnjevati, da lahko zagotavlja varnost zavarovancem s

¹ Obstoječe zavarovalne direktive EU predpisujejo minimalno harmonizacijo pri prenosu pravnega reda v nacionalne zakonodaje držav članic EU, kar pomeni, da se lahko predpisi le-te v nacionalne zakonodaje prenesejo s strožjimi zahtevami, kot so predpisane v obstoječih zavarovalnih direktivah EU.

² Strokovni izraz »solo nadzor« predstavlja nadzor nad poslovanjem zavarovalnice kot samostojne pravne osebe.

³ Nova zavarovalna zakonodaja predpisuje maksimalno harmonizacijo pravnega reda v nacionalnih zakonodajah držav članic EU, kar pomeni, da se morajo določbe prav take, kot so predpisane v Direktivi, prenesti v nacionalne zakonodaje. S tem bo zagotovljeno poenotenje zavarovalne zakonodaje in prakse ter nadzora v vseh državah članicah EU.

⁴ Lamfalussyjeva arhitektura sprejemanja evropske zakonodaje je predstavljena v Prilogi 1.

pravočasnim izpolnjevanjem prevzetih obveznosti, se v magistrskem delu osredotočim predvsem na primerjavo t. i. finančnih zahtev v obstoječih zavarovalnih direktivah in količinskih zahtev Stebra 1, kot so predlagane v novem solventnostnem režimu oziroma v Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2).

Magistrsko delo predstavi področja nove Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja, ki so pglavitna za merjenje vpliva novega solventnostnega režima na poslovanje zavarovalnic, to so področja prvega stebra, t. i. količinske zahteve, ki resnično predstavljajo »kri« novega solventnostnega režima. Področja drugega in tretjega stebra se nanašajo predvsem na nadzorne procese in ukrepe nadzora ter na tržno disciplino in so, lahko bi tako rekli, »izvedena« iz prvega stebra. Prav tako bi lahko rekli za predpise glede dopolnilnih zahtev za zavarovalnico v zavarovalniški skupini, da so »izvedeni« iz količinskih zahtev prvega stebra. Z namenom boljše primerjave in preglednosti v začetku vsakega poglavja predstavim na kratko tudi obstoječe zavarovalne predpise in prakso s posameznega področja finančnega poslovanja.

Magistrsko delo je pripravljeno na podlagi gradiv Evropskega odbora zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov (*angl.: CEIOPS – Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors*) in njegove predhodnice Združenja evropskih zavarovalnih nadzornikov (*angl.: Conference of European Insurance Supervisors*), na podlagi gradiv Evropske komisije, Generalnega direktorata za notranji trg, Direktorata za finančne ustanove, Oddelka za zavarovalništvo in prostovoljna pokojninska zavarovanja, na podlagi gradiv Delovne skupine za finančne storitve Sveta EU in na podlagi gradiv Odbora za ekonomske in monetarne zadeve Parlamenta EU ter na podlagi analiz domače in tuje literature s področja zavarovalništva in notranjih virov Agencije za zavarovalni nadzor. V magistrskem delu se osredotočim predvsem na rezultate štirih študij kvantitativnih vplivov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje zavarovalnic v državah Evropskega ekonomskega območja (*angl.: European Economic Area – EEA*)⁵, ki jih je do sedaj izvedel CEIOPS na željo Evropske komisije.

Nova solventnostna direktiva je prva direktiva, ki se sprejema po t. i. Lamfalussyjevem procesu in zato vsebuje samo načela nove zavarovalne ureditve (*angl.: principle based directive*). Sprejemu direktive pa sledijo izvedbeni ukrepi, ki predstavljajo bistvo nove solventnostne zakonodaje in zato tudi tehnične podrobnosti le-te, ki se bodo implementirale v nacionalne zakonodaje. Prav izvedbene ukrepe (*angl.: Level 2 Implementing Measures*), ki jih sprejme Evropska komisija (sodelovanje vseh držav članic EU) po najstrožjem postopku v okviru Lamfalussyjevih postopkov (zahteva se soglasje Evropskega parlamenta), bo potrebno pripraviti, oblikovati in sprejeti z veliko previdnostjo, saj bodo samo previdni in razumljivi izvedbeni predpisi lahko zagotovili poenotenje implementacije novega režima zavarovalnega poslovanja in nadzora v vseh državah članicah EU ter tako zagotovili usklajeno delovanje celotnega notranjega trga EU, oziroma trga finančnih storitev.

⁵ Evropsko ekonomsko območje (*angl.: EEA – European Economic Area*) je začelo veljati 1. 1. 1994 po podpisu sporazuma med državami članicami EU in državami članicami Evropskega območja proste trgovine (*angl.: European Free Trade Association – EFTA*) ter Evropsko skupnostjo (eden od treh stebrov Evropske unije poleg skupne zunanje in varnostne politike in pravnega in policijskega sodelovanja v kriminalnih zadevah). Podpis sporazuma o Evropskem ekonomskem območju omogoča državam članicam Evropskega območja proste trgovine, da sodelujejo na enotnem evropskem trgu brez pridružitve k Evropski uniji. To so predvsem tri države, in sicer: Islandija, Liechtenstein in Norveška. Z ratifikacijo Lizbonske pogodbe bodo trije stebri Evropske unije odpravljani.

2. DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA O ZAČETKU OPRAVLJANJA IN OPRAVLJANJU DEJAVNOSTI ZAVAROVANJA IN POZAVAROVANJA (SOLVENTNOST 2)

2.1. Uvod

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2) je bila sprejeta v Evropskem parlamentu dne 22. 4. 2009 in v Svetu na Svetu finančnih ministrov (*angl.: The Economic and Financial Affairs Council – ECOFIN*) dne 5. 5. 2009. Predlog Direktive je bil prvič objavljen dne 10. 7. 2007 ter kasneje dopolnjen in v različicah obravnavan na COREPER-ju⁶ v Svetu in na Svetu finančnih ministrov – ECOFIN-u⁷. Sočasno je bil tudi nekajkrat obravnavan na Odboru za ekonomske in monetarne zadeve v Evropskem parlamentu, saj mora biti predlog Direktive sprejet tako s strani Sveta kot tudi s strani Evropskega parlamenta. Skupaj z besedilom predloga Direktive je Evropska komisija v skladu z Lamfalussyjevim postopkom objavila tudi spremna dokumenta, in sicer Povzetek presoje vpliva novega solventnostnega režima na evropski zavarovalni trg in Najbolj pogosto zastavljena vprašanja z odgovori nanje.

Za potrebe Povzetka presoje vpliva novega solventnostnega režima na evropski zavarovalni trg so poročila pripravili Odbor evropskih zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov (*angl.: Committee of European Insurance and Occupational Insurance Supervisors – CEIOPS*), Evropski zavarovalni odbor (*angl.: European Insurance and Reinsurance Federation – CEA*), Mednarodno združenje vzajemnih zavarovalnic (*angl.: Association Internationale des Sociétés d'Assurances Mutuelle – AISAM*) in Združenje evropskih zadružnih in vzajemnih zavarovalnic (*angl.: Association of European Cooperative and Mutual Insurers – ACME*), Evropska centralna banka, FIN-USE⁸ ter Generalni direktorat Evropske komisije za gospodarske in finančne zadeve. Poleg tega je do objave predloga Direktive CEIOPS izvedel dve študiji kvantitativnih učinkov oziroma vplivov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic, leta 2006 pa je Evropska komisija organizirala tudi javno razpravo.

Poročilo o oceni učinka projekta Solventnost 2 (Povzetek presoje vpliva novega solventnostnega režima na zavarovalni trg EU, str. 4-7) navaja, da bo sistem, ki temelji na smotnih načelih ekonomskega vrednotenja, razkril dejanski finančni položaj zavarovalnic, večjo preglednost in zaupanje v celotni sektor ter pravično ravnotežje med dobrim varstvom zavarovancev in razumnimi stroški zavarovalnic. Kapitalske zahteve bodo odražale specifičen profil tveganj vsake zavarovalnice. Zavarovalnice, ki dobro obvladajo svoja tveganja zaradi strogih politik in ustreznih tehnik za ublažitev tveganj ali razpršenosti (*angl.: diversification*)

⁶ COREPER (uveljavljena kratica izhaja iz francoskega imena Comité des Représentants Permanents) je osrednji odbor v sestavi Sveta. Sestavljajo ga veleposlaniki in veleposlanice držav članic Evropske unije. COREPER je odgovoren za pripravo dela Sveta in za izvajanje nalog, ki mu jih dodeli Svet. Vse točke dnevnega reda Sveta najprej obravnava COREPER, ki že pred zasedanjem Sveta poskuša doseči dogovor na svoji ravni oziroma poskuša vsaj čim bolj uskladiti stališča držav članic, da je možnost dogovora med zasedanjem ministrov čim večja. COREPER je edino telo Sveta, ki obravnava vsa področja delovanja EU; pri tem zagotavlja tudi konsistentnost politik in aktivnosti Unije.

⁷ Predlog direktive je bil prvič objavljen dne 10. 7. 2007, dopolnjen dne 26. 2. 2008 in obravnavan na COREPER-ju v Svetu dne 19. 11. 2008, na Svetu finančnih ministrov – ECOFIN-u – dne 2. 12. 2008 in končno sprejet na COREPER-ju dne 25. 3. 2009, v Evropskem parlamentu dne 22. 4. 2009 in na ECOFIN-u dne 5. 5. 2009.

⁸ FIN-USE je forum strokovnih uporabnikov na področju finančnih storitev, ki ga je ustanovila Evropska komisija leta 2004.

svoje dejavnosti, bodo nagrajene in bodo lahko imele v lasti manj kapitala. Na drugi strani pa bodo od slabo vodenih zavarovalnic ali zavarovalnic, ki bodo bolj dovzetne za tveganja, zahtevali, da imajo v lasti več kapitala in da bodo tako zagotovile, da bodo zahtevki zavarovancev ob zapadlosti poravnani.

Čeprav bo na splošno vpliv Solventnosti 2 na vse stranke pozitiven, pa se po Poročilu o oceni učinka projekta Solventnost 2 (Povzetek presoje vpliva, str. 4-7) pričakuje tudi nekaj negativnih učinkov, in sicer:

- višina začetnih stroškov izvajanja za celotno evropsko zavarovalno industrijo v višini od 2 do 3 milijarde evrov;
- za dolgoročna zavarovanja z velikimi tveganji bodo zahtevane višje količinske zahteve 1. stebra (zavarovalnotehnične rezervacije, kapitalske zahteve);
- verjetno povišanje cen zavarovanj, saj bo zaradi transparentnega oblikovanja cen omejeno navzkrižno subvencioniranje med zavarovalnimi vrstami;
- kratkoročno zmanjšanje naložb v lastniške instrumente zaradi vključitve tržnih tveganj v kapitalske zahteve, kar bo povzročilo, da bodo zavarovalnice morale imeti za sredstva s spremenljivim donosom večje kapitalske zahteve kot pa za sredstva s stalnim donosom;
- povečan trend konsolidacije pri velikih podjetjih zaradi prepoznavanja pozitivnih učinkov razpršenosti (diverzifikacijski učinki) pri izračunu kapitalskih zahtev;
- nižje kapitalske zahteve za specializirane zavarovalnice, saj le-te skrbno spremljajo in obvladujejo svoja tveganja ter imajo veliko korist od tega, da so blizu svojim odjemalcem;
- zelo majhne zavarovalnice bodo še naprej izvzete iz Solventnosti 2⁹.

Razvoj projekta Solventnost 2 je potekal skladno s predpisanim Lamfalussyjevim postopkom ter z Lamfalussyjevo strukturo ustanov. Tako Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja, Solventnost 2, v Uvodu na str. 27 predpisuje, da je potrebno na Evropsko komisijo prenesti pooblastilo za sprejetje ukrepov v zvezi s prilagajanjem prilog, za sprejetje ukrepov, ki določajo nadzorna pooblastila in ukrepov, ki določajo podrobnejše zahteve na področjih, kot so sistem upravljanja, javno razkritje, izračun zavarovalnotehničnih rezervacij in kapitalskih zahtev, pravila o naložbah in nadzoru zavarovalne skupine.

Te izvedbene ukrepe je potrebno tako kot samo Direktivo sprejeti v skladu z regulativnim postopkom z nadzorom, predvidenim v členu 5a Sklepa 1999/468/ES¹⁰.

Časovnica sprejema in transpozicije (implementacije v nacionalne zakonodaje držav članic EU) Solventnosti 2 je bila na dan 1. 2. 2009 naslednja:

Tabela 1: Prikaz časovnega načrta sprejema in implementacije Solventnosti 2

⁹ 4. člen Direktive določa, da so zavarovalnice, ki imajo letne prihodke od obračunane kosmate (bruto) premije manjše od 5 mio. evrov, katerih skupne zavarovalnotehnične rezervacije ne presegajo 25 mio. evrov, ki ne sklepajo zavarovalnih ali pozavarovalnih pogodb iz zavarovanj odgovornosti, kreditnih ali kavcijskih zavarovanj in katerih bruto (kosmati) prihodki od pozavarovalnih poslov ne presegajo 0,5 mio. evrov ali oblikovane zavarovalnotehnične rezervacije iz teh poslov ne presegajo 2,5 mio. evrov, izvzete iz Solventnosti 2. Za izključitev iz obsega Direktive morajo zavarovalnice izpolnjevati vse našteje pogoje, lahko pa kljub temu, da ne sodijo v obseg Direktive, zaprosijo za dovoljenje, da svoje poslovanje izvajajo v skladu z določbami Direktive.

¹⁰ Postopki sprejemanja drugostopenjskih izvedbenih tehničnih predpisov (*angl.: Level 2 Implementing Measures*) in dopolnil in sprememb k prvostopenjskemu zakonodajnemu aktu (Direktiva o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja, Solventnost 2) so podrobno predstavljeni v Prilogi 1. Člen 5a Sklepa 1999/468/ES predpisuje t. i. regulativni postopek z nadzorom (*angl.: Regulatory procedure with scrutiny*).

2009	Oktober 2009	2010	2012
Sprejem Direktive o solventnosti 2 s strani Evropskega parlamenta in Sveta	Sprejem Poročila o tehničnih nasvetih glede izvedbenih predpisov (L2) s strani Evropskega odbora zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov (CEIOPS advice on implementing measures)	Sprejem izvedbenih predpisov (L2)	Transpozicija Direktive in izvedbenih predpisov (prenos določb Direktive in izvedbenih predpisov v nacionalne predpise držav članic EU)

Vir: Letter of Director General Jörgen Holmquist to CEIOPS, 2007.

2.2. Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2)

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2) (v nadaljevanju: Direktiva) vsebuje preoblikovanje naslednjih 14 obstoječih direktiv s področja življenjskega in neživljenjskega zavarovanja, pozavarovanja, zavarovalniških skupin, prenehanja delovanja:

- Direktiva Sveta 64/225/EGS z dne 25. februarja 1964 o odpravi omejitev svobode ustanavljanja in svobode opravljanja storitev na področjih pozavarovanja in retrocesije;
- Prva direktiva Sveta 73/239/EGS z dne 24. junija 1973 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti neposrednega zavarovanja, razen življenjskega zavarovanja;
- Direktiva Sveta 73/240/EGS z dne 24. julija 1973 o odpravi omejitve svobode ustanavljanja na področju dejavnosti neposrednega zavarovanja, razen življenjskega zavarovanja;
- Direktiva Sveta 76/580/EGS z dne 29. junija 1976 o spremembi Direktive 73/239/EGS o uskladitvi zakonov in drugih predpisov o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti neposrednega zavarovanja, razen življenjskega zavarovanja;
- Direktiva Sveta 78/473/EGS z dne 30. maja 1978 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o sozavarovanju na ravni Skupnosti;
- Direktiva Sveta 84/641/EGS z dne 10. decembra 1984 o spremembi Prve direktive (73/239/EGS) o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti neposrednega zavarovanja, razen življenjskega zavarovanja, zlasti glede zavarovanja pomoči;
- Direktiva Sveta 87/344/EGS z dne 22. junija 1987 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o zavarovanju stroškov postopka;
- Druga Direktiva Sveta 88/357/EGS z dne 22. junija 1988 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o neposrednem zavarovanju, razen življenjskega zavarovanja, ki opredeljuje določbe za učinkovito uresničevanje svobode opravljanja storitev in o spremembah Direktive 73/239/EGS;
- Direktiva Sveta 92/49/EGS z dne 18. junija 1992 o uskladitvi zakonov in drugih predpisov o neposrednem zavarovanju, razen življenjskega zavarovanja (tretja direktiva o premoženjskem zavarovanju);

- Direktiva 98/78/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. oktobra 1998 o dopolnilnem nadzoru nad zavarovalnicami v zavarovalniški skupini;
- Direktiva 2001/17/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. marca 2001 o reorganizaciji in prenehanju zavarovalnic;
- Direktiva 2002/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. novembra 2002 o življenjskem zavarovanju;
- Direktiva 2005/68/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2005 o pozavarovanju;
- Direktiva 2007/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. septembra 2007, ki dopolnjuje Direktivo 92/49/EGS in Direktive 2002/83/ES, 2004/39/ES, 2005/68/ES in 2006/48/ES glede postopkovnih pravil in pravil vrednotenja za preudarno oceno pridobivanja in povečanja lastniških deležev v finančnem sektorju.

Poleg tega Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2) vsebuje tudi nove določbe, ki so vključene v različna poglavja Direktive. Področje uporabe te Direktive se ne spremeni, torej še vedno velja za vse zavarovalnice in pozavarovalnice, ki ponujajo življenjska in neživljenjska zavarovanja. Direktiva se ne uporablja za pokojninske sklade, ki jih zajema Direktiva 2003/41/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. junija 2003 o dejavnostih in nadzoru ustanov za poklicno pokojninsko zavarovanje, kot tudi ne spreminja režima, ki se uporablja za finančne konglomerate (Direktiva 2002/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta nadzoru finančnih konglomeratov).

Potrebno je povedati, da je tako pri pripravi besedila nove zavarovalniške direktive kot tudi pri pripravi spremnih dokumentov (Povzetek presoje vpliva in Najbolj pogosto zastavljena vprašanja) ključno vlogo odigral t. i. »prvi svetovalec Evropski komisiji« glede tehničnih predpisov, to je CEIOPS. CEIOPS je do sedaj pripravil več kot 2.500 strani tehničnih nasvetov za pripravo in sprejem novega regulatornega režima s področja zavarovalništva (nasveti se nanašajo tako na samo direktivo kot tudi na izvedbene ukrepe)¹¹ ter izvedel do sedaj štiri kvantitativne študije učinkov novih predpisov s področja zavarovalništva na poslovanje evropskih¹² zavarovalnic in na njihov finančni položaj.

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2) je zasnovana na načelu treh stebrov zahtev na področju t. i. »solo nadzora«, to je nadzora nad zavarovalnico kot samostojno finančno in pravno osebo, in na področju zahtev nadzora zavarovalnih skupin. Solventnost 2 pa spodbuja tudi poenotenje poslovne in nadzorne prakse z nadzorno konvergenco. Direktivo lahko razdelimo na naslednje glavne sklope:

- Steber 1: Količinske zahteve (*angl.: Quantitative Requirements – Pillar I*);
- Steber 2: Kakovostne zahteve in nadzor (*angl.: Qualitative requirements and supervision – Pillar II*);
- Steber 3: Nadzorno poročanje in javno razkritje (*angl.: Supervisory reporting and public disclosure – Pillar III*);
- Predpisi glede dopolnilnih zahtev za zavarovalnico v zavarovalniški skupini (*angl.: Group supervision*) ter
- Spodbujanje nadzorne konvergenca (*angl.: Promotion of supervisory convergence*).

¹¹ Seznam tehničnih nasvetov CEIOPS-a Evropski komisiji pri pripravi in sprejemu predloga novega regulatornega režima EU s področja zavarovalništva se nahaja v Prilogi 2.

¹² Z »evropskimi zavarovalnicami« magistrsko delo naslavlja zavarovalnice, ustanovljene v državah Evropskega ekonomskega območja (*angl.: European Economic Area*), za katere bo nov predlog Direktive zavezujoč.

Nov solventnostni režim je namenjen predvsem uskladitvi poslovanja evropskih zavarovalnic in vzpostavitvi enakih zakonodajnih zahtev v vseh državah članicah Evropskega ekonomskega območja, tako da bodo zavarovalnice deležne enakega nadzora in zavarovanci oziroma zavarovalci deležni enake varnosti v vseh državah Evropskega ekonomskega območja. V okviru trenutnega nadzornega režima, Solventnost 1, so razhajanja oziroma razlike v poslovanju zavarovalnic velike prav na področju prvega stebra oziroma na področju finančnih zahtev. Prav zato in zaradi dejstva, da finančne oziroma količinske zahteve (kot jih imenuje nova Direktiva) predstavljajo osnovo za poslovanje zavarovalnic in s tem za varnost zavarovancev, in zaradi dejstva, da so bile prav količinske zahteve predmet testiranj v okviru kvantitativnih študij učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic, so področja finančnih oziroma količinskih zahtev predstavljena v nadaljevanju bolj podrobno.

3. KOLIČINSKE ZAHTEVE PRVEGA STEBRA (*angl.: Pillar I – Quantitative requirements*)

3.1. Predstavitev Stebra 1

Količinske zahteve, ki veljajo tako za zavarovalnice kot tudi za pozavarovalnice¹³, so določene v šestih oddelkih 6. poglavja Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2) in kot nadaljevanje tudi v 7. poglavju navedene Direktive, ki ureja zavarovalnice in pozavarovalnice v težavah.

Zahteve 1. stebra temeljijo na ekonomskem pristopu k oceni bilance stanja, v katerem se sredstva in obveznosti vrednotijo usklajeno. Tako v Uvodu nova Direktiva navaja (Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja, Solventnost 2, 26. 2. 2008, Uvod, str. 19): »V skladu z najnovjšimi spremembami na področju obvladovanja tveganj in v okviru Mednarodnega združenja zavarovalniških nadzornikov¹⁴, Mednarodnega odbora za računovodske standarde in Mednarodnega aktuarskega združenja je potrebno sprejeti ekonomski pristop na osnovi tveganja, ki bo spodbujal zavarovalnice in pozavarovalnice, da pravilno merijo in obvladujejo svoja tveganja. Usklajevanje je potrebno izboljšati z zagotavljanjem posebnih pravil za vrednotenje sredstev in obveznosti, vključno z zavarovalnotehničnimi rezervacijami.«

Opis vsebine elementov prvega stebra novega solventnostnega režima CEIOPS ponazori v svojem gradivu (*CEIOPS Advice to the European Commission in the Framework of the Solvency II project on Pillar I – further advice, March 2007, str. 45 do 49*):

»Tako zavarovalnotehnične rezervacije kot kapitalske zahteve so del konsistentnega okvira s ciljem zagotovitve ustrezne varnosti zavarovancev in upravičencev. Najboljša ocena mora predstavljati vrednost oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij, ki so zahtevane za poravnavo vseh obveznosti, ki izhajajo iz sklenjenih zavarovalnih pogodb, s strani zavarovalnice v času trajanja portfelja. Da se to zagotovi, morajo zavarovalnice upoštevati

¹³ Po tem, da določbe predloga Direktive veljajo tako za zavarovalnice kot tudi za pozavarovalnice, se nova Direktiva ne razlikuje od obstoječih direktiv EU, ki urejajo ustanavljanje, poslovanje in prenehanje zavarovalnic. V nadaljevanju uporabljam samo izraz zavarovalnice.

¹⁴ Kot Mednarodno združenje zavarovalniških nadzornikov je mišljen CEIOPS.

posebne značilnosti svojega poslovanja, vse informacije, dosegljive na finančnih trgih, in splošno razpoložljive podatke o tehničnih tveganjih. Glede na obstoječe in trenutne tržne negotovosti morajo zavarovalnotehnične rezervacije vključevati preudarni dodatek za tveganje, ki je oblikovan v taki višini, da se lahko izvede prenos portfelja obveznosti in sredstev, ki krijejo te obveznosti, na drugo zavarovalnico, ki je pripravljena sprejeti ta portfelj z dovolj visoko stopnjo zaupanja, ali da se zagotovi dokapitalizacija zavarovalnice z dovolj visoko stopnjo zaupanja za zagotovitev ustreznega scenarija poplačila obveznosti s strani zavarovalnice, ki je zašla v težave. Kapital zavarovalnice zagotovi nadaljnjo varnost zavarovancev s tem, da nekako zaščiti zavarovalnotehnične rezervacije in sredstva, ki jih pokrivajo. Stopnja kapitala zagotovi možnost absorpcije dodatnih naključnih tveganj in izgub, ki nastanejo v obdobju enega leta, vključno s potrebo po povečanju zavarovalnotehničnih rezervacij kot posledica takih dogodkov.«

Elementi Stebra 1 so tudi s časovnega vidika zasnovani kot sistem, ki sam sebe kontrolira. Različna časovna obdobja so »pokrita« z različnimi elementi Stebra 1. Tako mora oblikovanje zavarovalnotehničnih rezervacij odražati vse razpoložljive informacije in podatke za vsa tveganja za celotno obdobje do izteka pogodb (*angl.: run-off period*), medtem ko zahtevani solventnostni kapital upošteva tveganja na strani sredstev in obveznosti v enoletnem časovnem obdobju, kar pa lahko povratno zopet vpliva na višino in ustreznost oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij v enoletnem časovnem obdobju. Taka zasnova Stebra 1 omogoča, da se lahko ocenjevanje in oblikovanje zavarovalnotehničnih rezervacij in zahtevanega solventnostnega kapitala spreminja iz leta v leto, odvisno od pojava novih informacij o tveganjih.

Oceno kapitalske ustreznosti zavarovalnice v predlaganem novem režimu lahko torej poenostavljeno strnemo na nekaj dokaj enostavnih korakov:

- Oblikovane zavarovalnotehnične rezervacije predstavljajo »najboljšo oceno« prihodnjih denarnih tokov, ki bodo nastali v obdobju do izteka vseh zavarovalnih obveznosti, diskontiranih z uporabo krivulje donosnosti netvegane obrestne mere.
- Oblikovane zavarovalnotehnične rezervacije (dodatek za tveganje) predstavljajo rezervacijo za strošek kapitala, ki ga bo morala imeti zavarovalnica na razpolago do izteka obveznosti po sklenjenih zavarovalnih pogodbah, oziroma za prenos zavarovalnih obveznosti s sredstvi, ki krijejo te obveznosti (zavarovalni portfelj), na drugo zavarovalnico. Dodatek za tveganje, vsebovan v oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacijah, mora kljub možni porabi zahtevanega solventnostnega kapitala v nekem trenutku še vedno zagotavljati prenos portfelja na drugo zavarovalnico oziroma poplačilo zavarovalnih obveznosti.
- Zahtevani solventnostni kapital (SCR) predstavlja zahtevani kapital za različna tveganja, ki imajo lahko materialni učinek na finančno stanje zavarovalnice in so modelirana in kombinirana v izračunu zahtevanega solventnostnega kapitala. Vključena so samo tista tveganja, za katera obstaja verjetnost nastanka, ki je večja kot 0,5 % v naslednjih dvanajstih mesecih, in katera niso vključena v oblikovanje zavarovalnotehničnih rezervacij. Tako dobimo zahtevani solventnostni kapital za obdobje naslednjih 12 mesecev (1 leto) z 99,5-odstotno stopnjo zaupanja. Zahtevani solventnostni kapital (SCR) omogoča zavarovalnici kritje večjih izgub od pričakovanih, medtem ko je zahtevani minimalni kapital (MCR) najmanjši še dovoljeni kapital zavarovalnice za njeno poslovanje oziroma skrajna višina premoženja zavarovalnice, ki sproži skrajni ukrep pristojnega nadzora, to je začetek postopka za odvzem dovoljenja za opravljanje zavarovalnih poslov.

- Če je skupna vrednost razpoložljivih sredstev manjša kot vsota zavarovalnotehničnih rezervacij, zahtevanega solventnostnega kapitala za prihodnje leto (SCR), dodatkov za zagotovitev razpoložljivosti kapitala v naslednjih letih in vrednosti ostalih obveznosti, potem zavarovalnica ne izpolnjuje določb o zahtevanem solventnostem kapitalu in je kapitalsko neustrezna. V nasprotnem primeru zavarovalnica izpolnjuje solventnostne kapitalne zahteve in morebitna pozitivna razlika predstavlja kapitalski presežek.

Količinske zahteve Stebra 1 pokrivajo naslednja področja:

- vrednotenje sredstev in obveznosti,
- zavarovalnotehnične rezervacije,
- lastna sredstva,
- zahtevani solventnostni kapital,
- zahtevani minimalni kapital in
- naložbe.

Slika 1: Ponazoritev elementov količinskih zahtev Stebra 1

<i>AKTIVA</i>	<i>PASIVA</i>		
Presežek sredstev	Presežek kapitala		
Sredstva, ki pokrivajo zavarovalnotehnične rezervacije (ZTR), zahtevani minimalni kapital in zahtevani solventnostni kapital	Zahtevani solventnostni kapital		Kapitalske zahteve
	Zahtevani minimalni kapital		
	Tržno vrednotenje ZTR za tveganja, ki jih je mogoče zavarovati ¹⁵	Dodatek za tveganje	Vrednotenje ZTR za nezavarovaljiva tveganja
		Najboljša ocena	

Vir: Advice to the European Commission in the Framework of the Solvency II project on Pillar I- further advice. CEIOPS. 2007, str. 9.

¹⁵ Tveganja, ki jih je mogoče zavarovati, so tveganja, ki jih je mogoče nevtralizirati z nakupom oziroma s prodajo finančnih instrumentov: V nadaljevanju magistrskega dela za ta tveganja uporabljam strokovni izraz zavarovaljiva tveganja. Za tveganja, ki jih ni mogoče nevtralizirati z nakupom oziroma s prodajo finančnih instrumentov, v nadaljevanju magistrskega dela uporabljam strokovni izraz nezavarovaljiva tveganja.

Osnova novega solventnostnega režima so tri področja količinskih zahtev Stebra 1 in sicer: zavarovalnotehnične rezervacije, zahtevani minimalni kapital in zahtevani solventnostni kapital. Pomembno je spoznanje, da skladen solventnostni okvir ne more temeljiti samo na minimalnih kvantitativnih oziroma količinskih zahtevah, saj cilji prvega stebra ne morejo biti doseženi brez nadzornih aktivnosti Stebra 2 in brez nadzornega poročanja in razkritij v okviru tretjega stebra.

3.2. Kvantitativne študije učinka novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic

CEIOPS je na željo Evropske komisije posredovane tehnične nasvete glede oblikovanja in priprave Direktive kot tudi glede tehničnih izvedbenih predpisov do sedaj preizkusil že v štirih kvantitativnih oziroma količinskih študijah učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic. Te študije so:

- Prva kvantitativna študija učinkov (*angl.: Quantitative Impact Study 1 – QIS1*), ki jo je CEIOPS izvedel v jeseni in pozimi leta 2005 oziroma 2006 na osnovi podatkov konec leta 2004. Poročilo te študije je CEIOPS posredoval Evropski komisiji v marcu 2006.
- Druga kvantitativna študija učinkov (*angl.: Quantitative Impact Study 2 – QIS2*), ki jo je CEIOPS izvedel poleti 2006 na osnovi podatkov konec leta 2005. Poročilo te študije je CEIOPS posredoval Evropski komisiji v decembru 2006.
- Tretja kvantitativna študija učinkov (*angl.: Quantitative Impact Study 3 – QIS3*), ki jo je CEIOPS izvedel v spomladi in poleti leta 2007 na osnovi podatkov konec leta 2006. Poročilo te študije je CEIOPS posredoval Evropski komisiji v novembru 2007.
- Četrta kvantitativna študija učinkov (*angl.: Quantitative Impact Study 4 – QIS4*), ki jo je CEIOPS izvedel v času spomladi in poleti leta 2008 na osnovi podatkov konec leta 2007. Poročilo te študije je CEIOPS posredoval Evropski komisiji v novembru 2008.

Priporočila prvih dveh tehničnih nasvetov in rezultati in zaključki prvih dveh študij količinskih učinkov so bili upoštevani pri oblikovanju besedila Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja, naslednji tehnični nasveti kot tudi rezultati in zaključki tretje in četrte kvantitativne študije učinkov pa bodo upoštevani pri oblikovanju in pripravi drugostopenjskih tehničnih izvedbenih predpisov.

Potrebno je poudariti, da so bile priprave in oblikovanje tehničnih specifikacij za kvantitativne študije učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic ter sodelovanje zavarovalnic v študijah učni proces tako za delovno skupino CEIOPS-a, ki je oblikovala tehnične specifikacije, kot tudi za sodelujoče zavarovalnice. Zavarovalnice so spoznale, da je sodelovanje v kvantitativnih študijah učinkov prekrasna priprava na dejansko implementacijo novega solventnostnega režima, predvidenega za leto 2012, in temu spoznanju primerno se je udeležba sodelujočih zavarovalnic povečevala v vsaki naslednji kvantitativni študiji učinkov, kar je lepo razvidno iz Tabele 2.

Tabela 2: Število zavarovalnic, ki so sodelovale v QIS po državah EEA

Država članica	Število udeleženih zavarovalnic			
	QIS1	QIS2	QIS3	QIS4
Avstrija	17	23	27	26
Belgija	10	9	15	27
Bolgarija	-	-	6	5
Ciper	-	-	5	7
Češka	-	2	12	14
Danska	7	21	69	60
Estonija	-	4	7	7
Finska	4	13	19	20
Francija	47	76	154	234
Grčija	-	-	1	7
Islandija	3	2	7	6
Irska	-	5	39	65
Italija	7	13	73	88
Latvija	-	-	2	7
Lihtenštajn	-	-	-	1
Litva	-	6	11	11
Luksemburg	2	2	16	93
Madžarska	5	5	13	15
Malta	-	3	5	16
Nemčija	92	159	179	214
Nizozemska	4	17	58	102
Norveška	18	16	19	20
Poljska	13	22	24	25
Portugalska	18	23	33	37
Romunija	-	-	-	7
Slovaška	-	-	5	7
Slovenija	2	3	11	10
Španija	-	41	108	112
Švedska	5	9	27	40
Velika Britanija	21	40	82	129
Skupaj	275	514	1.027	1.412

Viri: CEIOPS, QIS1 – Summary report, Sanitized version, 17 March 2006, str. 13, CEIOPS QIS2 – Summary Report, Public Report, December 2006. Str. 12 in 13, CEIOPS' Report on its third Quantitative Impact Study (QIS3) for Solvency II. Public Report. November 2007. Str. 26 in 27, CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study for Solvency II. November 2008, str. 27, 28 - 29.

Glede na dejstvo, da se v magistrskem delu omejim predvsem na rezultate in zaključke zadnje, četrte kvantitativne študije učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic, saj so rezultati le-te najbolj zanesljivi zaradi podrobnih in izpopolnjenih tehničnih specifikacij, zaradi velike udeležbe zavarovalnic in zaradi spoznanj iz prejšnjih študij, naj podrobneje predstavim udeležbo slovenskih zavarovalnic v zadnji količinski študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje zavarovalnic¹⁶.

¹⁶ Potrebno je omeniti, da so rezultati kvantitativnih študij vplivov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic dosegljivi zgolj v agregatnih zneskih po posameznih državah in ne po posameznih zavarovalnicah.

Tabela 3: Tržni deleži slovenskih zavarovalnic na slovenskem zavarovalnem trgu, ki so sodelovale v QIS4

	Skupni tržni delež %	Tržni delež kompozitnih zavarovalnic od skupnega tržnega deleža v %
Življenjska zavarovanja	74,6 %	62,4 %
Neživljenjska zavarovanja	87,1 %	64,4 %
Zdravstvena zavarovanja	84,0 %	52,7 %

Vir: QIS4 on Solvency II. Country Report for Slovenia, str. 13.

Tabela 4: Slovenske zavarovalnice, ki so sodelovale v četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje zavarovalnic¹⁷

	Majhne zavarovalnice	Srednje zavarovalnice	Velike zavarovalnice
Življenjske zavarovalnice	2	0	-
Neživljenjske zavarovalnice	1	1	-
Pozavarovalnice	1	1	-
Kompozitne zavarovalnice	2	2	-
Skupaj	6	4	-
Od tega vzajemne zavarovalnice	0	1	-

Vir: QIS4 on Solvency II. Country Report for Slovenia, str. 13.

Potrebno je opozoriti tudi na dejstvo, da so bile vse štiri kvantitativne študije izvedene tako pred finančno krizo v v Združenih državah Amerike kot tudi pred njeno razširitvijo v Evropi, tako da rezultati le-teh resnično predstavljajo samo razlike med obstoječim in novim predlaganim nadzornim zavarovalnim režimom in niso posledica padcev vrednosti borznih indeksov.

4. VREDNOTENJE SREDSTEV IN OBVEZNOSTI

Glede na to, da vrednotenje sredstev in obveznosti ni prvenstvena naloga oziroma prvenstveno področje zavarovalnega posla in bo le-to v okviru novega solventnostnega režima (Solventnost 2) temeljilo predvsem na vrednotenju sredstev in obveznosti, kot je določeno v Mednarodnih standardih računovodskega poročanja (v nadaljevanju: MSRP), torej na pošteni vrednosti sredstev in obveznosti z manjšimi prilagoditvami zaradi specifičnosti zavarovalnega posla, v magistrskem delu zgolj na kratko predstavim to področje količinskih zahtev Stebra 1.

Obstoječi nadzorni režim nad poslovanjem zavarovalnic (Solventnost 1) je osnovan na računovodskih številkah, ki v glavnem temeljijo na nacionalnih računovodskih standardih, ki

¹⁷ Za potrebe QIS je CEIOPS klasificiral zavarovalnice na majhne, sredne in velike ter za klasifikacijo pripravil ustrezna merila. Tako je na področju **življenjskih zavarovalnic** majhna zavarovalnica tista, ki obračuna manj kot 1 mia. evrov bruto premije in velika tista, ki obračuna več kot 10 mia. evrov bruto premije. Srednja velikost zavzame vrednosti med majhno in veliko zavarovalnico. Na področju **neživljenjskih zavarovalnic** pa je zavarovalnica z manj kot 100 mio. evrov obračunane bruto premije obravnavana kot majhna zavarovalnica, zavarovalnica z več kot 1 mia. evrov pa kot velika zavarovalnica. Srednja velikost zavzame vrednosti med majhno in veliko zavarovalnico. Razvrstitev zavarovalnic je pomembna zaradi uveljavitve načela proporcionalnosti, ki omogoča manjšim zavarovalnicam uporabo že predpisanih standardnih parametrov in faktorjev pri izračunavanju količinskih zahtev. Načelo proporcionalnosti olajšuje uporabo določb in izpolnjevanje količinskih zahtev Solventnosti 2 srednje velikim in majhnim zavarovalnicam. Izvedbeni predpisi bodo natančneje predpisali izvajanje načela proporcionalnosti.

pa se zelo razlikujejo med evropskimi državami (tržna vrednost, knjigovodska vrednost). Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2) pa predpisuje skupna načela vrednotenja na osnovi poštene vrednosti sredstev in obveznosti. Direktiva predpisuje izvedbene ukrepe, ki bodo natančneje predpisali določitev poštene vrednosti posameznih bilančnih postavk, da bi zagotovili, da se te postavke vrednotijo usklajeno v vseh evropskih državah. Glede na to, da je vrednotenju sredstev in obveznosti v direktivi namenjen le en člen, ki samo načelno opredeljuje vrednosti sredstev in obveznosti,¹⁸ in glede na to, da bo vrednotenje sredstev in obveznosti v glavnem potekalo skladno s predpisi MSRP, bo vsebina izvedbenih predpisov pomembna predvsem z vidika predpisanih odstopanj od vrednotenja po MSRP.

S ciljem zagotovitve skladnega razvoja tehničnih predpisov v izvedbenih predpisih glede določitve poštene vrednosti z razvojem in s sprejemom MSRP, morata tako CEIOPS kot Evropska komisija pri pripravi in sprejemu izvedbenih predpisov zelo tesno sodelovati z Mednarodnim odborom za računovodske standarde (*angl.: International Accounting Standards Board*). S poenotenjem računovodskih pravil bo tudi olajšano delo zavarovalnicam pri pripravi računovodskih poročil.

Ker usklajevanje glede vrednotenja sredstev in obveznosti med IASB-jem in CEIOPS-om ter Evropsko komisijo še poteka, na kratko predstavim delo CEIOPS-a na tem področju v okviru kvantitativnih študij učinkov.

CEIOPS je podrobneje predpise glede splošnega vrednotenja sredstev in obveznosti testiral v dveh kvantitativnih študijah učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje zavarovalnic (v tretji in četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic).

Načela, vsebovana v Direktivi, kot tudi podrobnejša pravila glede vrednotenja sredstev in obveznosti, vsebovana v tehničnih specifikacijah za količinske študije učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic (služijo kot navodila za udeležene zavarovalnice), še vedno sledijo t. i. »načelu preudarnega vrednotenja«. Tako so tehnične specifikacije predpisale, da se vrednosti obveznosti ne sme prilagoditi za finančno stanje oziroma kreditno sposobnost zavarovalnice (*angl.: rating*), medtem ko se vrednost sredstev mora prilagoditi zaradi kreditnega in likvidnostnega tveganja.

Tehnične specifikacije za tretjo in četrto kvantitativno študijo učinkov so predpisale hierarhijo načel pri vrednotenju sredstev in obveznosti, in sicer:

- zavarovalnica mora vrednotiti sredstva in obveznosti po tržni vrednosti na globokem, likvidnem in transparentnem trgu¹⁹;

¹⁸ Pri vrednotenju sredstev predpisuje, da se le-ta vrednotijo na znesek, za katerega bi se izmenjala med dobro obveščena strankama s pravico razpolaganja v strogo poslovnem poslu. Pri vrednotenju obveznosti pa Direktiva predpisuje, da se le-te vrednotijo na znesek, za katerega bi se lahko prenesle ali poravnale med dobro obveščena strankama s pravico razpolaganja v strogo poslovnem poslu.

¹⁹ CEIOPS je opredelil globok, likviden in transparenten trg kot tisti trg, ki izpolnjuje naslednja tri merila:

- je trg, na katerem udeleženci lahko hitro izvedejo po volumnu velike transakcije z majhnim učinkom na cene finančnih instrumentov na tem trgu,
- tekoče trgovanje in informacije o trgu so dosegljive širši javnosti in
- zgoraj omenjeni značilnosti morata biti stalni.

Predvideno je, da bo CEIOPS pripravil podrobnejšo opredelitev globokega, likvidnega in transparentnega trga kot navodilo na tretji stopnji (*angl.: Level 3 guidelines*). Zavarovalnicam je bila dopuščena uporaba približkov tržnih vrednosti z ustreznim opisom teh približkov.

- če ni mogoče določiti tržne vrednosti, se za potrebe vrednotenja sredstev in obveznosti uporabijo izvedene vrednosti iz tržnih vrednosti z ustreznim opisom teh izvedenih vrednosti;
- če ni mogoče določiti tržnih vrednosti in tudi ne izvedenih vrednosti, je potrebno za potrebe vrednotenja sredstev in obveznosti uporabiti predpisane približke tržnih vrednosti²⁰;
- kot zadnje možno načelo vrednotenja je dopuščena možnost uporabe nacionalnih računovodskih predpisov, vendar samo v primeru, če bilančna postavka, za vrednotenje katere bodo uporabljeni nacionalni računovodski predpisi, nima pomembnejšega vpliva na celotno finančno stanje zavarovalnice.

V Poročilu o poteku in rezultatih tretje kvantitativne študije učinkov (*angl.: CEIOPS' Report on its third Quantitative Impact Study (QIS3) for Solvency II. Public Report. November 2007. Str.180*), ki ga je CEIOPS objavil v novembru 2007, in v Poročilu o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje zavarovalnic v državah članicah EU (*angl.: CEIOPS' report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. November 2008. Str. 379*), ki je bilo objavljeno v novembru 2008, CEIOPS potrjuje, da je vrednotenje sredstev po tržni vrednosti mnogo manj zapleteno kot vrednotenje obveznosti po tržni vrednosti, saj so že sedaj naložbe vrednotene v skladu z MSRP po tržni vrednosti z določenimi izjemami na področju nelikvidnih sredstev (nepremičnine, lastniški deleži), ki so večinoma vrednotene po knjigovodskih vrednostih. Poročili navajata, da so bile po pričakovanjih razlike v vrednosti sredstev, vrednotenimi skladno s tehničnimi specifikacijami in v vrednosti sredstev, vrednotenih skladno z obstoječimi predpisi (Solventnost 1), velike v državah, ki uporabljajo knjigovodsko vrednost za vrednotenje sredstev, in majhne v državah, ki že uporabljajo tržno vrednotenje.

Poročili navajata, da se je na strani sredstev po pričakovanjih najbolj spremenila vrednost naložb (povečanje do 38 %; od tega zemljišča in zgradbe do 66 %, lastniški vrednostni papirji do 46,5 % in dolžniški vrednostni papirji do 8 %). Sredstva, ki so kazala na padec vrednosti, pa so naložbe v investicijske sklade. Na strani obveznosti so najvišji porast v vrednosti beležile postavke vpoklicani ali vplačani kapital in rezerve ter odložene davčne obveznosti. Obveznosti, ki kažejo na zmanjšanje, pa so obveznosti, ki so vezane na enote investicijskih skladov. Skupno je bilo mogoče beležiti porast vseh sredstev in obveznosti za približno do 5 %.

5. ZAVAROVALNOTEHNIČNE REZERVACIJE

Glavno tveganje v zavarovalnem poslu predstavljajo prenizko oblikovane zavarovalnotehnične rezervacije, saj to pomeni, da zavarovalnica ne bo sposobna izpolniti vseh svojih obveznosti do zavarovancev. Poleg tega, da je zelo pomembno, da zavarovalnica oblikuje zadostne zavarovalnotehnične rezervacije, je izrednega pomena tudi to, da so metode oblikovanja zavarovalnotehničnih rezervacij poenotene v vseh državah članicah EEA, saj je potrebno zagotoviti enako stopnjo varnosti zavarovancev v vseh državah članicah EEA.

²⁰CEIOPS je kot prilogo k Tehničnim specifikacijam za četrto kvantitativno študijo učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje zavarovalnic objavil Navodilo o prilagoditvi posameznih MSRP za vrednotenje določenih postavk sredstev in obveznosti (*angl.: Annex 1: IFRS Solvency adjustments for valuation of assets and other liabilities under QIS4*).

5.1. Zavarovalnotehnične rezervacije, kot so predpisane v obstoječi zakonodaji

5.1.1. Zavarovalnotehnične rezervacije na področju neživljenjskih zavarovanj

Obstoječa evropska zakonodaja ureja oblikovanje zavarovalnotehničnih rezervacij na področju neživljenjskih zavarovanj zgolj načelno v treh neživljenjskih direktivah²¹ in v Direktivi o letnih računovodskih izkazih in konsolidiranih računovodskih izkazih zavarovalnic – 91/674/EGS²².

Direktive torej, z izjemo izravnalnih rezervacij (za izravnalne rezervacije Direktiva 73/239/EGS predpisuje tako obvezno oblikovanje v zavarovalni vrsti kreditnih zavarovanj kot tudi možne štiri metode oblikovanja izravnalnih rezervacij), predpisujejo samo vrste zavarovalnotehničnih rezervacij in zgolj osnovna načela oblikovanja le-teh. Zavarovalnice v državah članicah zato uporabljajo različne metode za njihovo oblikovanje. V nadaljevanju na kratko predstavim metode oblikovanja zavarovalnotehničnih rezervacij, ki so trenutno v uporabi v državah članicah EEA.

Oblikovanje in vrednotenje škodnih rezervacij v zavarovalnicah trenutno poteka po dveh skupinah metod: **ocenjevanje neporavnanih škod z individualno metodo in cenitev škodnih rezervacij s pomočjo statističnih metod**. Ločevanje med metodama pa ni tako

²¹ Prva direktiva Sveta o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti neposrednega zavarovanja, razen življenjskega zavarovanja – 73/239/EGS, Direktiva Sveta o spremembi Prve direktive 73/239/EGS o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti neposrednega zavarovanja, razen življenjskega zavarovanja, zlasti glede kreditnega in kavcijskega zavarovanja – 87/343/EGS in Direktiva Sveta o spremembah direktiv 73/239/EGS in 88/357/EGS in o uskladitvi zakonov in drugih predpisov o neposrednem zavarovanju, razen življenjskega zavarovanja – 92/49/EGS.

²² Direktiva o letnih računovodskih izkazih in konsolidiranih računovodskih izkazih zavarovalnic (91/674/EGS) je predpisala naslednje zavarovalnotehnične rezervacije:

Rezervacije za prenosne premije obsegajo znesek, ki predstavlja tisti del kosmatih obračunanih premij, ki se razporedi na naslednje poslovno leto ali na naslednja poslovna leta.

Druge zavarovalnotehnične rezervacije obsegajo rezervacije za še neiztečene rizike, to je znesek, ki se da na stran poleg prenosnih premij zaradi tveganj, ki jih nosijo zavarovalnice po izteku poslovnega leta, da bi se z njimi poravnale vse škode in vsi stroški v zvezi z veljavnimi zavarovalnimi pogodbami, ki presegajo z njimi povezane prenosne premije in vsakršne premije, dolgovane po teh pogodbah. Vendar se lahko, in sicer, če tako določa nacionalna zakonodaja, rezervacije za še neiztečene rizike dodajo k prenosnim premijam.

Škodne rezervacije so skupni ocenjeni končni strošek zavarovalnice za poravnavo vseh obveznosti za nastale škode, ki so se zgodile do izteka poslovnega leta, bodisi prijavljene bodisi neprijavljene.

Rezervacije za bonuse in popuste obsegajo zneske, namenjene zavarovalcem ali upravičencem po pogodbi, in sicer v obliki bonusov in popustov.

Izravnalne rezervacije obsegajo kakršnekoli zneske, dane na stran v skladu s pravnimi ali z upravnimi zahtevami za izravnavo nihanj škodnega rezultata ali za pokrivanje izjemnih nevarnosti.

Matematične rezervacije življenjskih zavarovanj obsegajo aktuarsko ocenjeno vrednost obveznosti zavarovalnice, vključno z že objavljenimi bonusi, in po odbitku aktuarske vrednosti prihodnjih premij.

Zavarovalnotehnične rezervacije v korist življenjskih zavarovancev/zavarovalcev, ki prevzemajo naložbeno tveganje, obsegajo rezervacije, osnovane za kritje obveznosti, ki se nanašajo na naložbe v zvezi s policami življenjskega zavarovanja, katerih vrednosti ali donosi so določeni glede na naložbe ali glede na indeks, tveganje zanje pa nosijo imetniki polic. Kakršnekoli dodatne zavarovalnotehnične rezervacije, osnovane za kritje nevarnosti smrti, stroškov poslovanja ali drugih nevarnosti (kot so dajatve iz pokojninskega zavarovanja ali socialne varnosti na datum zapadlosti ali kot je zajamčeno gotovinsko izplačilo pripadajoče zavarovalnine pri morebitni predčasni prekinitvi zavarovalne pogodbe), se prikažejo pod postavko Matematične rezervacije življenjskih zavarovanj.

enostavno, saj je potrebno pogosto uporabiti cenitve posameznih primerov kot del statistične metode.

Pri ocenjevanju neporavnanih škod z individualno metodo se za vsako sklenjeno zavarovanje določi verjetna vrednost škode, na katero se doda znesek za neposredne obratovalne stroške in znesek za stroške inflacije. Pri tej metodi se lahko pojavi nezmožnost nadzora določanja vrednosti škod ter nezmožnost stalnega ažuriranja ocenjenih škod z novimi podatki in informacijami.

Pri ocenjevanju škodnih rezervacij s pomočjo statističnih metod pa potrebujemo mnogo bolj podrobne podatke, ki jih razdelimo v homogene (enovite) skupine z namenom izdelave projekcij oziroma napovedi škodnega dogajanja. Vse te metode temeljijo na predpostavki, da bo reševanje in izplačevanje škod v prihodnje potekalo po podobnem vzorcu, kot je potekalo v preteklosti. Statistične metode lahko dalje razdelimo v deterministične in stohastične metode.

Za večino determinističnih statističnih metod je značilno, da ocena rezerviranih škod temelji na podatkih iz preteklih let, ti podatki pa so prikazani v obliki trikotnih tabel. Se pa metode razlikujejo po tem, katere podatke posamezna metoda uporablja (rešene škode v posameznem letu, rešene škode kumulativno od dneva nastanka škode do dneva ocenjevanja, rešene škode in ocenjene škode, in sicer z upoštevanjem inflacije ali brez, nastale škode v letu, ...). Najbolj uporabljane deterministične statistične metode so metoda veriženja (*angl.: chain-ladder method*), metoda separacije in metoda končnega zavarovalnotehničnega oziroma škodnega rezultata (*angl.: Ultimate Loss Ratio Method*)²³. Obstaja tudi cela vrsta metod, ki so iz osnovnih metod izvedene (npr. metoda veriženja povprečij) ali pa predstavljajo kombinacijo osnovnih metod (npr. Bornhuetter-Fergusonova metoda). Deterministične statistične metode opredelijo pričakovan znesek prihodnjih izplačil, ne opredelijo pa ocene o višini razlike med dejanskim in predvidenim zneskom. Ena od večjih pomanjkljivosti determinističnih metod je tudi to, da jih lahko zelo pogosto uporabljamo brez jasnih predstav, pri katerih predpostavkah so izpeljane in katere predpostavke zagotavljajo njihovo zanesljivost.

V zadnjih petnajstih letih pa se uporabljajo za oceno škodnih rezervacij tudi *stohastične statistične metode*. Pri teh metodah v modele vključimo verjetnostne spremenljivke. Vpeljava verjetnosti nam omogoča, da predpostavke v modelih tudi statistično preverimo in dobimo oceno ne zgolj pričakovanih prihodnjih izplačil, ampak tudi njihovih varianc oziroma odstopanj, s čimer lahko opredelimo tudi kakovost naše ocene. Predpostavke so pri stohastičnih metodah jasne in preverljive. Bistvo stohastičnih metod je, da poskušajo zelo kompleksno škodno dogajanje vstaviti v čim bolj preprost model s čim manjšim številom parametrov. Najpogosteje uporabljeni stohastični pristopi so pristop na osnovi stohastičnega veriženja, pristop na osnovi teorije kredibilnosti, pristop na osnovi računalniškega preračunavanja, grafični pristop (temelji na iskanju krivulje, ki najbolj ustreza danim podatkom), pristop generaliziranega linearnega modeliranja.

²³ Zavarovalnotehnični rezultat izračunamo kot razmerje med dejanskimi škodami leta in zaslužno premijo leta. Pri tem v dejanskih škodah upoštevamo rešene škode v letu, razliko med višino škodnih rezervacij na začetku in na koncu leta ter uveljavljene regrese v letu. V zasluženi premiji upoštevamo fakturirano premijo v letu in razliko med začetno in končno prenosno premijo. Včasih pri izračunu rezultata upoštevamo tudi obresti naložb zavarovalnotehničnih rezervacij in spremembe ostalih zavarovalnotehničnih rezervacij.

Tudi na področju ocenjevanja *nastalih, a še neprijavljenih škod* (angl.: *Incurring but not reported claims – IBNR*) evropske države uporabljajo različne metode. Te metode so: metoda enostavnega količnika, metoda s pomočjo tabel zamud in metoda projekcije.

Kot vidimo, je število različnih statističnih metod, ki bi jih lahko uporabili za ocenjevanje škodnih rezervacij, zelo veliko, pri čemer v večini okoliščin pri vsaki od njih dobimo nekoliko drugačne rezultate. Odgovora na vprašanje, katera metoda je pravilna, ni, saj je pravilnost metode odvisna od tega, kako se predpostavke te metode prilegajo okoliščinam, ugotovljenih iz razpoložljivih podatkov, in od tega, ali želimo, da bi bile zavarovalnotehnične rezervacije oblikovane v večji ali manjši vrednosti.

Zavarovalnica mora poleg škodnih rezervacij oblikovati tudi druge zavarovalnotehnične rezervacije za sklenjene neživljenjske zavarovalne pogodbe, ki nekako dopolnjujejo oblikovane škodne rezervacije oziroma so izvedene iz njih. To so rezervacije za prenosne premije, druge zavarovalnotehnične rezervacije in rezervacije za bonuse in popuste.

Glede na to, da je tveganje neustrezno oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij glavno tveganje, s katerim se sooča zavarovalnica, je bilo v okviru CEIOPS-a že veliko študij posvečenih metodam in pristopom k oblikovanju zavarovalnotehničnih rezervacij. Tako je delovna skupina v okviru Konference zavarovalnih nadzorov držav članic Evropske unije (angl.: *Conference of the Insurance Supervisory Authorities of the Member States of the European Union*)²⁴ pripravila in v letu 2000 objavila Poročilo o zavarovalnotehničnih rezervacijah na področju neživljenjskih zavarovanj (angl.: *Report on Technical provisions in Non-Life Insurance, October 2000, Conference of the Insurance Supervisory Authorities of the Member States of the European Union*). Navedeno poročilo navaja, da je Direktiva o letnih računovodskih izkazih in konsolidiranih računovodskih izkazih zavarovalnic – 91/674/EGS sicer predpisala oblikovanje zavarovalnotehničnih rezervacij in s tem doprinesla napredek na tem področju v smislu poenotenja praks v državah članicah, pa vendar je še vedno vsaki državi članici prepuščena izbira med več možnostmi vrednotenja zavarovalnotehničnih rezervacij (Report on technical provisions in non-life insurance. 2000. Conference of the Insurance Supervisory Authorities of the Member States of the European Union. Str. 6).

Zavarovalni odbor pri Evropski komisiji (angl.: *European Commission Insurance Committee*) je v letu 2001 ustanovil delovno skupino (predstavniki nacionalnih regulatorjev – Ministrstev – in predstavniki Evropskega aktuarskega združenja – Group Consultatif Actuariel Europeen) z nalogo, da pripravi pregled oblikovanja zavarovalnotehničnih rezervacij na področju neživljenjskih zavarovanj po državah članicah EU in tako nadaljuje delo delovne skupine, ustanovljene v okviru Konference zavarovalnih nadzorov držav članic Evropske unije.

V septembru 2002 je delovna skupina objavila poročilo (angl.: *Report of the working group on non-life technical provisions to the IC Solvency Subcommittee, September 2002*), v katerem je ugotovila, da je stopnja preudarnosti pri oblikovanju zavarovalnotehničnih rezervacij v posamezni državi odvisna od zavarovalne vrste ter da je le-ta lahko bolj različna med zavarovalnimi vrstami v posamezni državi članici kot med dvema državama članicama za enako zavarovalno vrsto. Delovna skupina je zaključila, da ima stopnja preudarnosti oblikovanih škodnih rezervacij velik vpliv na lastna sredstva zavarovalnice, zato je izrazil

²⁴ Konferenca zavarovalnih nadzornikov držav članic Evropske unije je bila predhodnica današnjega Odbora evropskih zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov (angl.: *Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors – CEIOPS*).

mnenje, da kapitalske zahteve izgubijo pomen, če se zahtevajo kot dodatek k različno preudarno oblikovanim zavarovalnotehničnim rezervacijam. Delovna skupina je že takrat predlagala izboljšave v smeri poenotenja oblikovanja zavarovalnotehničnih rezervacij, ki so v določenem delu vsebovane tudi v Solventnosti 2, in sicer:

- kapitalske zahteve je potrebno določiti za vsako posamezno zavarovalnico glede na preudarnost oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij (kot primer so navedli ameriški RBC pristop (*angl.: Risk Based Capital Approach*))²⁵;
- določiti je potrebno numerično mejo za stopnjo preudarnosti zavarovalnotehničnih rezervacij (kot primer so navedli avstralski pristop)²⁶ in
- obdržati je potrebno kvalitativno zahtevo preudarnosti in povečati oziroma spodbujati poenotenje praks z navodili in nadzornimi pregledi.

5.1.2. Zavarovalnotehnične rezervacije na področju življenjskih zavarovanj (matematične rezervacije)

Na področju življenjskih zavarovanj je oblikovanje zavarovalnotehničnih rezervacij opredeljeno v **Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o življenjskem zavarovanju – 2002/83/ES**, ki podrobneje predpisuje oblikovanje le-teh od predpisov glede oblikovanja zavarovalnotehničnih rezervacij na področju neživljenjskih zavarovanj²⁷.

Načela izračuna življenjskih zavarovalnotehničnih rezervacij, kot so predpisane v Direktivi 2002/83/ES (20. člen), lahko strnemo kot sledi:

- znesek zavarovalnotehničnih rezervacij za življenjska zavarovanja se mora izračunati z uporabo prospektivnih metod za vsako zavarovalno pogodbo posebej (v prihodnje denarne tokove je potrebno vključiti vse prihodnje prihodke in odhodke, kot tudi morebitne opcije zavarovancev). Dovoljena je uporaba ustreznih približevanj ali posploševanj, in sicer takrat, ko rezultati ne bodo odstopali od rezultatov po posameznih zavarovalnih pogodbah;
- pri izračunu zavarovalnotehničnih rezervacij na področju življenjskih zavarovanj je dovoljena uporaba retrospektivne metode, če nastale zavarovalnotehnične rezervacije niso nižje, kakor bi se zahtevale po izračunu preudarnih pričakovanj, oziroma, če se prospektivna metoda ne more uporabljati za to vrsto zavarovalne pogodbe;
- preudarno vrednotenje mora poleg »najboljše ocene« vključevati ustrezen dodatek za neugoden odmik ustreznih faktorjev ter upoštevati metode vrednotenja za sredstva, ki krijejo te rezervacije;
- če je po pogodbi zagotovljena odkupna vrednost, mora biti znesek zavarovalnotehničnih rezervacij za pogodbo kadarkoli vsaj tako visok, kakor je zagotovljena odkupna vrednost.

²⁵ US RBC skuša upoštevati posamezno tveganje pri oblikovanju zavarovalnotehničnih rezervacij na podlagi analiziranja škodnega dogajanja. Nadzorni organ (NAIC – National Association of Insurance Commissioners) predpiše faktorje, ki se uporabijo pri oblikovanju škodnih rezervacij na podlagi najslabšega leta v 10 letih. Ti faktorji so nato prilagojeni vsaki posamezni zavarovalnici oziroma popravljeni s faktorji, ki odražajo škodno dogajanje te posamezne zavarovalnice. Podrobneje je pristop opisan v Prilogi 3.

²⁶ Avstralski nadzorni organ je določil minimalno zahtevo glede preudarnosti oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij, in sicer, da morajo le-te zadostiti zahtevi, da so oblikovane v zadostni višini v 75 %.

²⁷ Direktiva o letnih računovodskih izkazih in konsolidiranih računovodskih izkazih zavarovalnic – 91/674/EGS predpisuje oblikovanje matematičnih rezervacij in zavarovalnotehničnih rezervacij za zavarovalce, ki prevzemajo naložbeno tveganje.

Direktiva 2002/83/ES dalje določa nekatere omejitve glede izbire obrestne mere, ki se uporablja pri izračunu matematičnih rezervacij. Obrestna mera mora biti določena v skladu s pravili pristojnega nadzornega organa v domači državi članici, in sicer ob uporabi naslednjih načel:

- Za vse pogodbe pristojni nadzorni organ domače države članice zavarovalnice določi eno najvišjo obrestno mero, ali več obrestnih mer, zlasti v skladu z naslednjimi pravili, ki pa ni zavezujoča za zavarovalnice (te lahko uporabljajo nižjo obrestno mero pri izračunu matematičnih rezervacij):
 - (i) ko pogodbe vsebujejo zajamčeno obrestno mero, le-ta ne sme biti višja od 60 % obrestne mere na izdajo obveznic države, v valuti katere je pogodba izražena,
 - (ii) ko pa se naložbe zavarovalnice ne vrednotijo po nakupni ceni, lahko država članica določi izračun najvišje obrestne mere (ali več njih) ob upoštevanju donosa ustreznih naložb zavarovalnice z odbitkom smotrne razlike, ki jo določi pristojni nadzorni organ.
- Domača država članica lahko odloči, da ne bo določila najvišje obrestne mere, ki se uporabi za izračun matematičnih rezervacij za naslednje kategorije zavarovalnih pogodb:
 - za pogodbe, povezane z enotami investicijskih skladov,
 - za pogodbe z eno samo premijo za obdobje do največ osmih let,
 - za pogodbe brez dobička in za rentne pogodbe brez odkupne vrednosti.
- V nobenih okoliščinah obrestna mera ne sme biti višja od donosa naložb, kakor je izračunan v skladu z računovodskimi pravili v domači državi članici z ustreznim odbitkom.

Na področju življenjskih zavarovanj se v državah članicah za izračun zavarovalnotehničnih rezervacij uporabljata dve skupini metod, in sicer **retrospektivne** in **prospektivne metode**.

Retrospektivne metode upoštevajo dogajanja v preteklosti od sklenitve zavarovanja do dneva izračunavanja obveznosti. To pomeni, da so upoštevane dejanske vrednosti škod, stroškov in obresti. V praksi se uporabljajo le takrat, kadar ni mogoče oceniti prihodnjih obveznosti zavarovalnice po klasični prospektivni metodi.

S prospektivno metodo se izračuna velikost zavarovalnotehničnih rezervacij kot razlika med pričakovano sedanjo vrednostjo izplačil iz naslova obveznosti iz zavarovalne pogodbe ter pričakovano sedanjo vrednostjo prihodnjih plačanih premij. Najpogosteje se uporabljajo tri prospektivne metode, in sicer: metoda tehnične premije²⁸, Zillmerjeva metoda²⁹ in metoda kosmate premije³⁰.

Zavarovalni odbor pri Evropski komisiji je v letu 2001 ustanovil delovno skupino z nalogo, da preuči pravila oblikovanja matematičnih rezervacij in metode upravljanja s sredstvi in z obveznostmi v državah članicah EU, in sicer z namenom, da ugotovi, kakšni trgi življenjskih zavarovanj so v državah članicah in katere metode le-te uporabljajo za oblikovanje

²⁸ Po metodi tehnične premije je upoštevana le tehnična premija, niso pa upoštevani ostali stroški, ki so povezani s samim poslovanjem zavarovalnice, kot so obratovalni stroški. Tako oblikovane matematične rezervacije so namenjene pokrivanju čistih odškodnin, ostali stroški se pokrivajo iz obratovalnega dodatka in dodatka za prevencijo in represijo.

²⁹ Zillmerjeva metoda je modificirana metoda tehnične premije, saj upošteva stroške pridobivanja zavarovanj, sam izračun pa je enak kot pri metodi tehnične premije.

³⁰ Pri metodi kosmate premije se upoštevajo vsa predvidena izplačila iz zavarovalne pogodbe.

matematičnih rezervacij. Sestava delovne skupine je bila podobna kot sestava delovne skupine na področju neživljenjskih zavarovanj.

Delovna skupina je pripravila poročilo in ga predložila Zavarovalnemu odboru pri Evropski komisiji v septembru leta 2002 (*angl.: Report of the working group on life assurance to the IC Solvency Subcommittee, September 2002, str. 44³¹*).

Poročilo je potrdilo veliko raznolikost v trgih življenjskih zavarovanj med državami članicami EU zaradi različnih davčnih ureditev, različnih obligacijskih zakonov, različnih pokojninskih sistemov in podobno. Delovna skupina je v poročilu tudi ugotovila, da na veliki večini nacionalnih trgov še vedno prevladuje klasično življenjsko zavarovanje (Nemčija, Italija, Španija in Nizozemska), čeprav življenjska zavarovanja, vezana na enote investicijskih skladov ali na indekse, na vseh trgih pridobivajo na tržnem deležu (v Italiji in Veliki Britaniji so v letu 2002 že predstavljala 60 % vse obračunane kosmate življenjske premije). Poročilo je predstavilo tudi obstoj velikih razlik glede zavarovalnih produktov na področju življenjskih zavarovanj v državah članicah EU.

Delovna skupina je tudi zaključila, da je tehnična obrestna mera zelo pomembna pri izračunu zavarovalnotehničnih rezervacij s področja življenjskih zavarovanj. Trenutno (kot je razvidno iz Tabele 5) ni harmonizacije na tem področju, kar pomeni, da se preudarnost oblikovanja zavarovalnotehničnih rezervacij med državami članicami Evropske unije zelo razlikuje. Razlikovanje glede uporabljene tehnične obrestne mere v izračunu zavarovalnotehničnih rezervacij s področja življenjskih zavarovanj torej ne zagotavlja vsem zavarovalcem oziroma zavarovancem enakih pogojev in enake varnosti. Poleg tega je težko določiti kapitalske zahteve na različno preudarno oblikovane zavarovalnotehnične rezervacije.

Delovna skupina je zaključila, da prva opcija po Direktivi predlaga bolj poenoten pristop k oblikovanju zavarovalnotehničnih rezervacij, saj je vrednost le-teh dobljena z zmanjšanjem referenčnih obrestnih mer za 40 % (zmanjšanje referenčnih obrestnih mer predstavlja neke vrste dodatek za preudarnost). Slabosti te opcije so, da ne spodbuja zavarovalnice k ustreznemu usklajevanju sredstev in obveznosti in da je v večini držav članic (ki uporabljajo to opcijo) tehnična obrestna mera za izračun zavarovalnotehničnih rezervacij določena na začetku, torej pri podpisu pogodbe. Če tržne obrestne mere padejo po sklenitvi pogodbe, lahko donos sredstev, ki krijejo obveznosti, postane nezadosten za letno povečanje teh obveznosti in v tem primeru je začetna obrestna mera, uporabljena v izračunu obveznosti, nerelevantna. Vse države članice, ki uporabljajo prvo opcijo v Direktivi, uporabljajo tudi izjeme. Izjeme so po mnenju delovne skupine upravičene. Vzrok za to je ta, da je lahko naložbeno tveganje teh produktov zmanjšano zaradi ustrezne usklajenosti sredstev in obveznosti (ni težav z reinvestiranjem za kratkoročne police, naložbeno tveganje nosijo zavarovanci).

Glede druge opcije je delovna skupina ugotovila (uporabljena je v nekaj državah članicah), da odbitek od tehničnih stopenj za izračun zavarovalnotehničnih rezervacij določi nacionalni regulator. Običajna praksa v teh državah, ki uporabljajo drugo opcijo, je, da se kot nadomestek odbitka, ki predstavlja dodatek za preudarnost, zahteva oblikovanje dodatnih rezervacij, ki so izračunane pod neugodnimi predpostavkami (nihanje obrestnih mer, padec

³¹ Poročilo dopolnjuje Poročilo, ki ga je družba KPMG pripravila za Evropsko komisijo v maju 2002 (*angl.: Study into the methodologies to assess the overall financial position of an insurance undertaking from the perspective of prudential supervision, May 2002, str. 249*).

vrednosti lastniških instrumentov), kar pa je dobra metoda za nadzorovanje usklajenosti med sredstvi in obveznostmi. Delovna skupina je tudi predlagala, da se predpiše enoten izračun dodatka za preudarnost.

Tabela 5: Implementacije določb življenjske Direktive glede določb o obrestni meri v državah članicah EU

Država članica	Opcija Direktive	Tipična zagotovljena obrestna mera	Obrestna mera uporabljena za oblikovanje matematičnih rezervacij (tehnična obrestna mera)	Ali se je sprememba obrestne mere uporabila pri oblikovanju matematičnih rezervacij že obstoječih zavarovalnih pogodb?	Zavarovalni produkti, za katere je DČ izbrala drugo opcijo oziroma izjeme pri določitvi najvišje obrestne mere
Danska	(i)	5 % pred 7/1994 3 % med 7/1994 in 7/1999 2 % po 7/1999	Najvišja obrestna mera se dnevno spreminja	Da	Vse izjeme, predpisane v Direktivi
Finska	(i)	4,5 % pred 1998 3,5 % od 1998	V splošnem mere, uporabljene za kalkulacijo premije Za nove pogodbe je najvišja obrestna mera 3,5 %	Ne	Vse izjeme, predpisane v Direktivi
Francija	(i)	4,5 % pred 7/1993 3,5 % sedaj: 3 %	Mere, uporabljene za izračun višine premije	Ne	Pogodbe z eno samo premijo za obdobje do največ osmih let
Nemčija	(i)	3 % do 1986 3,5 % do 1994 4 % do 6/2000 3,25 % sedaj	V splošnem obrestne mere, uporabljene za izračun premije	Ne	Pogodbe z eno samo premijo za obdobje do največ osmih let in rentne pogodbe brez odkupne vrednosti
Italija	(i)	4 % (stare pogodbe) 3 ali 2 % (nove pogodbe)	Obrestne mere, uporabljene za izračun premije	Ne	Pogodbe z eno samo premijo za obdobje do največ osmih let in rentne pogodbe brez odkupne vrednosti
Nizozemska	(ii)	4 % do 1. 8. 1999 3 % od takrat naprej	(ii)	Ne	Nobene
Portugalska	(i)	Od 1995 max 4 % Sedaj 3 %	(ii) je bila sprejeta v letu 2003	Ne	–
Španija	(i)	2001: 3,15 % 2002: 3,11 %	Pred 1999: obrestne mere, uporabljene za	Da, za pogodbe sklenjene od leta 1999 naprej	Pogodbe, povezane z enotami investicijskih skladov

			izračun premije		
			1999: 3,2 %		
			2000/01: 3,15 %		
			2002: 3,11 %		
Velika Britanija	(ii)	Se razlikuje med različnimi produkti	(ii)	Da	Nobene
		Med 0 in 1 % za večino zavarovalnih pogodb			

Vir: Report of the working group on life technical provisions to the IC Solvency Subcommittee . September 2002, str. 18

Glede zavarovalnih produktov, ki so vezani na enote investicijskih skladov ali na indekse, je delovna skupina zaključila, da sedaj ni predpisanih pravil za oblikovanje zavarovalnotehničnih rezervacij.

5.1.3. Višina oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij s področja neživljenjskih in življenjskih zavarovanj v evropskih državah

Tabela 6: Višina oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij v evropskih državah na dan 31. 12. 2007 za neživljenjska in življenjska zavarovanja (v mio. evrov)

Država članica	Neživljenjska zavarovanja v letu 2007					Življenjska zavarovanja v letu 2007		
	Obračunan a kosmata premija (1)	Kosmati zneski odškodnin (2)	ZTR na dan 31. 12. 2007 (3)	(3)/(1) * 100 % (4)	(2)/(1)* 100 % (5)	Obračunan a kosmata premija (6)	ZTR na dan 31. 12. 2006 (7)	(7)/(6) * 100 % (8)
Avstrija	7.882	4.465	12.346	156,6 %	56,6 %	7.141	68.695	962,0 %
Belgija	10.466	8.151	27.553	263,3 %	77,9 %	22.179	156.974	707,8 %
Bolgarija	593	284	460	77,6 %	47,9 %	128	184	143,7 %
Ciper	363	194	360	99,2 %	53,4 %	424	2.734	644,8 %
Češka	2.850	1.510	3.071	107,7 %	53,0 %	2.034	7.454	366,5 %
Nemčija	87.863	58.469	250.329	284,9 %	66,5 %	77.039	694.880	902,0 %
Danska	7.043	4.965	10.329	146,6 %	70,5 %	13.597	172.574	1.269,2 %
Estonija	228	144	158	69,3 %	63,2 %	181	474	261,9 %
Španija	30.267	19.666	38.475	127,1 %	65,0 %	23.455	134.735	574,4 %
Finska	2.905	2.210	6.881	236,9 %	76,1 %	2.780	32.434	1.166,7 %
Francija	59.757	42.357	108.875	182,2 %	70,9 %	136.528	1.159.206	849,1 %
Grčija	2.619	1.339	2.883	110,1 %	51,1 %	2.504	8.323	332,4 %
Madžarska	1.657	785	-	-	47,4 %	2.017	5.861	290,6 %
Islandija	314	243	635	202,2 %	77,4 %	21	11	52,4 %
Irska	9.626	4.732	21.398	222,3 %	49,2 %	38.405	141.284	367,9 %
Italija	37.085	26.079	65.820	177,5 %	70,3 %	61.438	364.473	593,2 %
Liechtenstein	140	19	-	-	13,6 %	4.009	12.626	314,9 %
Litva	319	184	301	94,4 %	57,7 %	200	446	223,0 %
Luksemburg	1.192	835	2.822	236,7 %	70,0 %	10.933	56.083	513,0 %
Latvija	436	218	-	-	50,0 %	36	-	-
Malta	452	209	472	104,4 %	46,2 %	214	1.136	530,8 %
Nizozemska	48.524	39.958	22.187	45,7 %	82,3 %	26.368	243.853	924,8 %
Norveška	3.790	3.002	8.376	221,0 %	79,2 %	7.542	76.677	1.026,7 %
Poljska	4.345	2.655	6.617	152,3 %	61,1 %	6.729	18.347	272,6 %
Portugalska	4.133	2.673	6.075	147,0 %	64,7 %	9.205	40.406	439,0 %

Romunija	1.367	1.003	1.272	93,0 %	73,4 %	415	798	192,3 %
Švedska	9.261	7.052	35.153	379,6 %	76,1 %	-	-	-
Slovenija	1.259	960	1.347	107,0 %	76,2 %	443	1.810	408,6 %
Slovaška	846	416	857	101,3 %	49,2 %	848	2.515	296,6 %
Velika Britanija	59.724	55.759	81.294	136,1 %	93,4 %	305.184	1.762.957	577,7 %

Vir: CEIOPS Financial Conditions and Financial Stability in the European Insurance and Occupational Pension Fund Sector 2007-2008. Risk Update. December 2008. Annex 2007.

Tabela 6 predstavlja višino oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij v državah EEA konec leta 2007. Prikazuje tudi zavarovalnotehnični rezultat in višino oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij glede na obračunano kosmato premijo na področju neživljenjskih in življenjskih zavarovanj.

Kot je mogoče videti, se količniki med državami zelo razlikujejo, kar je delno verjetno tudi posledica različnih stopenj razvitosti zavarovalnega trga in zavarovancev glede potrebe po sklenitvi zavarovanj, delno pa količnik odraža tudi različne metode in različne stopnje preudarnosti v oblikovanju zavarovalnotehničnih rezervacij.

5.2. Zavarovalnotehnične rezervacije, kot so predpisane v Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2)

5.2.1. Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2)

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja predpisuje oblikovanje in izračun zavarovalnotehničnih rezervacij na osnovi njihove izstopne vrednosti (*angl.: current exit value*), ki odraža znesek, ki bi ga zavarovalnica morala plačati, da bi svoje pogodbene pravice in obveznosti lahko nemudoma prenesla na drugo zavarovalnico.

Izračun vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij se deli na tiste zavarovalnotehnične rezervacije, ki vsebujejo zavarovaljiva tveganja (*angl.: hedgeable risks*), in na zavarovalnotehnične rezervacije, ki vsebujejo nezavarovaljiva tveganja (*angl.: non-hedgeable risks*).

Vrednost zavarovalnotehničnih rezervacij, ki vsebujejo zavarovaljiva tveganja, temelji na neposredni vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij kot celote in se izpelje z uporabo vrednosti tržnih finančnih instrumentov, s katerimi smo tveganja zavarovalnotehničnih rezervacij zavarovali oziroma nevtralizirali. Taka tveganja so predvsem tržno tveganje, kreditno tveganje, tveganje inflacije.

Izračun vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij, ki vsebujejo nezavarovaljiva tveganja, se opravi kot seštevek vrednosti, izračunane po metodi najboljše ocene (*angl.: best estimate*) in dodatka za tveganje (*angl.: risk margin*). Taka tveganja so predvsem zavarovalna tveganja (tveganje smrtnosti, tveganje obolevnosti) in izvajalno oziroma operativno tveganje.

Vrednost zavarovalnotehničnih rezervacij za nezavarovaljiva tveganja, izračunana po *metodi najboljše ocene*, je enaka povprečju (ovrednotenem glede na verjetnost) prihodnjih denarnih tokov ob upoštevanju časovne vrednosti denarja (pričakovana trenutna vrednost prihodnjih

denarnih tokov) in ob uporabi ustrezne časovne strukture netvegane obrestne mere. Pri projekciji denarnih tokov je potrebno upoštevati vse denarne prilive in odlive, ki so potrebni za poravnavo zavarovalnih obveznosti v času njihove veljavnosti. Izračun najboljše ocene se opravi po vrstah oziroma podvrstah zavarovanj, zato mora zavarovalnica pri izračunu zavarovalnotehničnih rezervacij segmentirati svoje zavarovalne in pozavarovalne obveznosti v homogene (enovite) skupine tveganj najmanj po vrstah poslovanja³².

Dodatek za tveganje mora biti pri vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij za nezavarovaljiva tveganja tolikšen, da zagotavlja, da je vrednost zavarovalnotehničnih rezervacij enakovredna znesku, ki bi ga zavarovalnice zahtevale za prevzem in izpolnitev zavarovalnih obveznosti. Izračuna se z določitvijo stroškov zagotavljanja zneska primernih lastnih sredstev, enakovrednega zahtevanemu solventnostnemu kapitalu, ki je potreben za podporo zavarovalnih obveznosti do njihovega izteka. Mera, uporabljena pri določitvi stroškov zagotavljanja tega zneska primernih lastnih sredstev (mera stroškov kapitala), je enaka za vse zavarovalnice in je enaka dodatni meri nad ustrezno netvegano obrestno mero, ki bi jo zavarovalnica, ki ima znesek primernih lastnih sredstev, ki je enakovreden zahtevanemu solventnostnemu kapitalu, imela za taka sredstva. Ustreza tvegani vrednosti osnovnih lastnih sredstev zavarovalnice z 99,5-odstotno stopnjo zaupanja za obdobje enega leta.

Izvedbeni predpisi, ki jih bo Evropska komisija pripravila in sprejela po postopku, predpisanem v členu 5a Sklepa 1999/468/ES (Regulativni postopek z nadzorom (*angl.: Regulatory procedure with scrutiny*)), bodo natančneje predpisovali določitev vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij, predvsem s področja nezavarovaljivih tveganj, torej izračun najboljše ocene in dodatka za tveganje (*Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja, 85. člen*).

5.2.2. Tehnična priporočila CEIOPS-a in kvantitativne študije učinkov tehničnih priporočil CEIOPS-a na evropski zavarovalni trg

Dejstvo, da so ustrezno oblikovane zavarovalnotehnične rezervacije v zavarovalnici glavno jamstvo za izpolnitev zapadlih obveznosti po sklenjenih zavarovalnih pogodbah in tako glavno jamstvo za varstvo zavarovancev, je bilo tudi razlog, da se je CEIOPS prvenstveno lotil priprave in oblikovanja podrobnejših predpisov s področja ocenjevanja vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij in testiranja predlaganih pristopov in metod k oblikovanju in izračunu zavarovalnotehničnih rezervacij.

Glede oblikovanja, izračuna in vrednotenja zavarovalnotehničnih rezervacij je CEIOPS Evropski komisiji do sedaj posredoval naslednje tehnične nasvete:

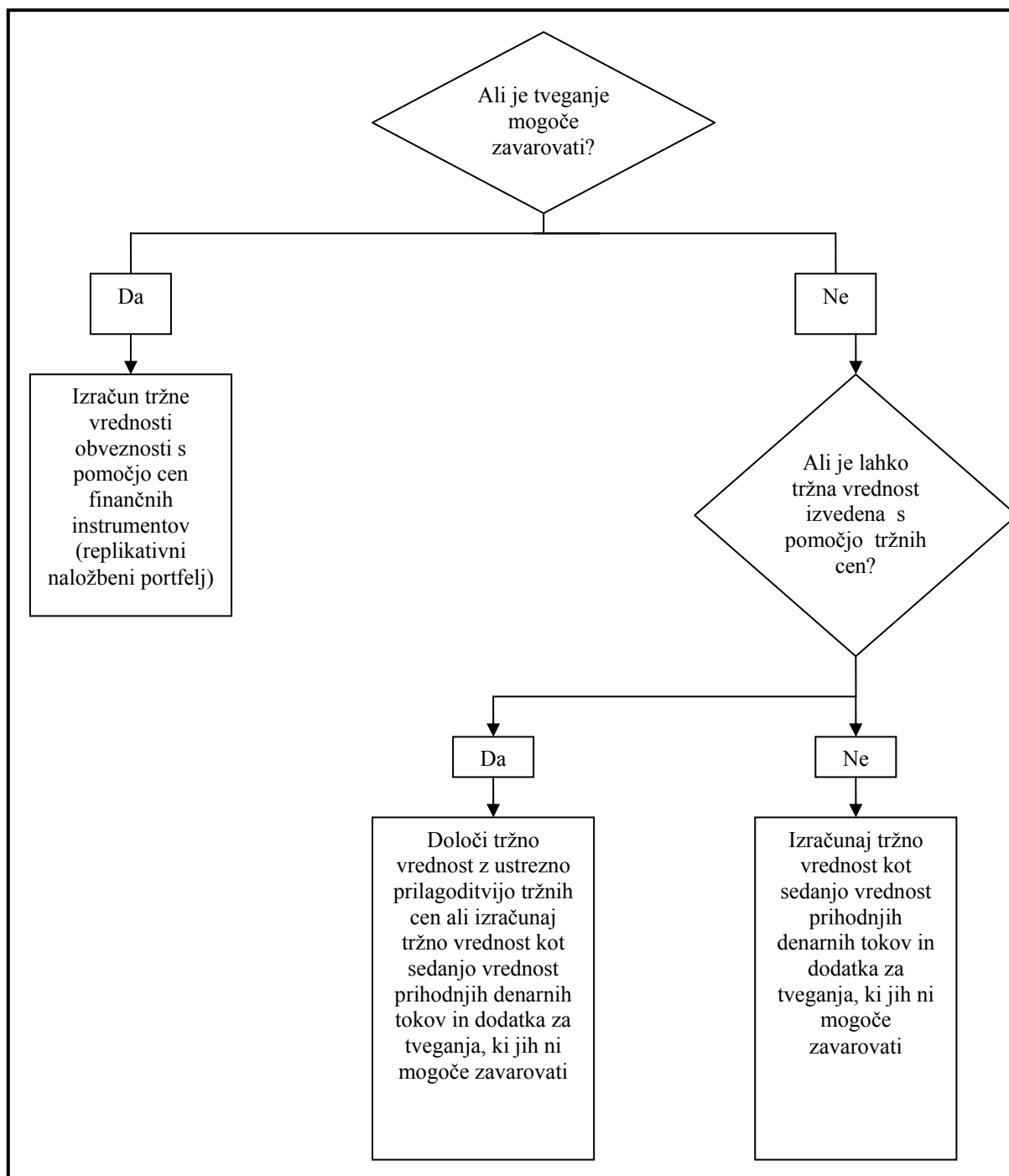
- Tehnični nasvet glede zavarovalnotehničnih rezervacij na področju življenjskih zavarovanj v oktobru 2005 (*angl.: CEIOPS, Answers to the European Commission on the second wave of Calls for Advice in the framework of the Solvency II project, Technical provisions in life assurance, October 2005*);

³² Direktiva pa ponudi tudi možnost, da se za izračun najboljše ocene uporabi pristop, ki upošteva vsak primer posebej (*angl.: a case-by-case approach*), vendar samo v primeru, če zavarovalnice nimajo dovolj ustreznih podatkov za uporabo zanesljive aktuarske metode za podskupino svojih zavarovalnih in pozavarovalnih obveznosti. Pri tem je potrebno opozoriti tudi na dejstvo, da so tehnične specifikacije predpisale drugačno uskupinjevanje zavarovalnih pogodb od obstoječih zavarovalnih vrst in so tako imele zavarovalnice, ki so sodelovale v kvantitativnih študijah učinkov, precej dodatnega dela s ponovnim razvrščanjem zavarovanj v zavarovalne vrste.

- Tehnični nasvet glede zavarovalnotehničnih rezervacij na področju neživljenjskih zavarovanj v oktobru 2005 (*angl.: CEIOPS, Answers to the European Commission on the second wave of Calls for Advice in the framework of the Solvency II project, Technical provisions in non-life insurance, October 2005*);
- Tehnični nasvet glede ustreznosti finančnih sredstev v marcu 2007 (*angl.: Advice to the European Commission in the Framework of the Solvency II project on Pillar I issues – further advice, Adequacy of financial resources, March 2007*);
- Tehnični nasvet glede standardov vrednotenja v marcu 2007 (*angl.: Advice to the European Commission in the Framework of the Solvency II project on Pillar I issues – further advice, Valuation standards, March 2007*).

Naslednja slika nam grafično prikazuje potek izračuna tržne vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij, kot je predpisan v Direktivi.

Slika 2: Diagram poteka določitve ustrezne metode za izračun tržne vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij

Vir: CRO Forum, A market cost of capital approach to market value margins, Discussion paper, 17th March 2006, str. 16.

V štirih kvantitativnih študijah učinkov je CEIOPS preizkušal **naslednje metode izračuna zavarovalnotehničnih rezervacij za nezavarovaljiva tveganja**³³:

³³ CEIOPS je v štirih kvantitativnih študijah učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic preizkušal različne aktuarske metode in tehnike za izračun najboljše ocene, metode izračuna dodatka za tveganje pri nezavarovaljivih tveganjih, predpisane časovne strukture obrestnih mer za različne valute, ki temeljijo na obrestnih merah državnih obveznic, kot so objavljene s strani Evropske

- metodo »najboljše ocene« (*angl.: best estimate*), katere verjetnostna porazdelitev nekako odgovarja metodi 50 percentilov³⁴ (torej je 50-odstotna verjetnost, da bo zavarovalnica sposobna izpolniti vse svoje zapadle obveznosti iz zavarovalnih pogodb, ki jih ima na tisti dan);
- metodo 90 percentilov (verjetnost je 90-odstotna, da bo zavarovalnica sposobna izpolniti vse svoje zapadle obveznosti iz zavarovalnih pogodb, ki jih ima na tisti dan);
- metodo 75 percentilov (verjetnost je 75-odstotna, da bo zavarovalnica sposobna izpolniti vse svoje zapadle obveznosti iz zavarovalnih pogodb, ki jih ima na tisti dan);
- metodo 60 percentilov (verjetnost je 60-odstotna, da bo zavarovalnica sposobna izpolniti vse svoje zapadle obveznosti iz zavarovalnih pogodb, ki jih ima na tisti dan)³⁵.

Glede na to, da je **Evropska komisija predlagala dva načina izračuna dodatka za tveganje**, in sicer prvega kot razliko med 75 percentili in najboljšo oceno in drugega z uporabo pristopa na osnovi stroška kapitala³⁶, je CEIOPS v prvih dveh kvantitativnih študijah učinkov testiral oba načina. V večini držav (Poročilo o poteku in rezultatih druge kvantitativne študije učinkov) ni bilo pomembnejših razlik v višini zavarovalnotehničnih rezervacij, oblikovanih po obeh testiranih metodah, zato je **CEIOPS** v tehničnem nasvetu *CEIOPS Advice to the European Commission in the Framework of the Solvency II project on Pillar I Issues – further advice*, ki ga je predložil Evropski komisiji v marcu leta 2007, **predpisal metodo na osnovi stroška kapitala kot edino metodo za izračun dodatka za tveganje** in torej v tretji in četrti kvantitativni študiji učinkov testiral samo še pristop na osnovi stroška kapitala za izračun dodatka za tveganje pri zavarovalnotehničnih rezervacijah za nezavarovalljiva tveganja.

V nadaljevanju na kratko predstavim oba pristopa k izračunu dodatka za tveganje (bolj podrobno sta predstavljena v Prilogi 4 in v Prilogi 5).

CEIOPS je opredelil dodatek za tveganje kot razliko med sedanjo vrednostjo pričakovanih prihodnjih denarnih tokov in med potrebno vrednostjo za doseg predpisane stopnje zaupanja oziroma za doseg trenutne izstopne vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij, torej vrednosti, ki bi jo bila pripravljena prevzemna zavarovalnica sprejeti za prevzem obveznosti prevzete zavarovalnice.

Osnovna ideja obeh pristopov izračuna dodatka za tveganje je, da naj bi zavarovalnica imela dovolj kapitala za pokritje velike izgube v enem letu. Razlika v obeh pristopih je v oceni višine kapitala, ki je za to potreben. Pristop na osnovi percentilov vzame kot izhodišče, da je potrebno imeti dovolj kapitala za zagotovitev poplačila zavarovalnih obveznosti pri vnaprej določeni stopnji zaupanja, medtem ko pristop na osnovi stroška kapitala vzame kot izhodišče, da je potrebno imeti dovolj kapitala za prenehanje poslovanja zavarovalnice in za prenos portfelja na drugo zavarovalnico ter s tem za poplačilo vseh njenih obveznosti.

Pristop za izračun dodatka za tveganje po metodi 75-ih percentilov je v glavnem enak kot pristop za izračun zavarovalnotehničnih rezervacij po metodi »najboljše ocene«. Najprej je

centralne banke, metode, ki se bodo uporabile pri vrednotenju zavarovalno-tehničnih rezervacij kot celote, segmentacijo zavarovanj, ki so osnova za izračun zavarovalnotehničnih rezervacij in poenostavljene metode in tehnike za izračun zavarovalnotehničnih rezervacij ter pogoje, kdaj se le-te lahko uporabijo.

³⁴ Opis statističnih metod na osnovi percentilov je podrobneje predstavljen v Prilogi 4.

³⁵ Metoda 60 percentilov je bila testirana samo opcijsko in so torej izračune po tej metodi predložile le redke države članice.

³⁶ Opis metode izračuna dodatka za tveganje na osnovi stroška kapitala je podrobneje predstavljen v Prilogi 5.

potrebno izračunati vrednost zavarovalnotehničnih rezervacij po metodi najboljše ocene (ki ustreza 50 percentilom) in nato izračunati vrednost zavarovalnotehničnih rezervacij po metodi 75-ih percentilov. Razlika med obema vrednostma je dodatek za tveganje. Pristop na podlagi 75 percentilov neposredno uporablja mero verjetnosti pri vrednotenju obveznosti v obsegu, ki bo zagotovila polno poravnavo obveznosti do zavarovancev. Po tem pristopu pa varstvo zavarovancev ob morebitnem prenehanju zavarovalnice in ob prenosu portfelja ni zagotovljeno, saj ni ekonomskega dokaza, da trg vsebuje uporabo 75-odstotne fikse verjetnostne mere kot približek za tržno vrednost obveznosti. Poleg tega ta pristop zahteva poznavanje celotne verjetnostne porazdelitve, saj je dodatek za tveganje razlika med 75 percentili in med srednjo vrednostjo (najboljšo oceno).

*Po metodi izračuna dodatka za tveganje na osnovi stroška kapitala je dodatek za tveganje znesek stroškov oziroma cena, ki jo mora zavarovalnica plačati, da pridobi enoto kapitala za potrebe zahtevanega solventnostnega kapitala, ki je potreben za prevzeta nezavarovaljiva tveganja do njihovega izteka. CEIOPS se je pri tem pristopu k izračunu dodatka za tveganje skliceval na pristop Švicarskega solventnostnega testa (angl.: *Swiss Solvency Test (SST)*)³⁷. Pristop k izračunu dodatka za tveganje na podlagi stroška kapitala zagotavlja, da bo prevzeta zavarovalnica kljub finančnim težavam še vedno sposobna nagraditi prevzemno zavarovalnico, ki bo prevzela njene obveznosti oziroma nove kapitalске vlagatelje. To je doseženo z zahtevanim solventnostnim kapitalom, ki ga potrebujemo za podporo obveznostim v prihodnjih letih in torej dodatka za tveganje, ki predstavlja rezervacijo za strošek tega kapitala.*

Tehnične specifikacije za prvi dve kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic niso natančno predpisale metod in načinov izračuna, tako da rezultati teh študij lahko neustrezno predstavljajo prevzeta tveganja in lahko ne zadoščajo stopnji zaupanja v višini 99,5 % tvegane vrednosti v enoletnem časovnem obdobju. Pri prikazovanju rezultatov oziroma vplivov novih predpisov in metod na višino oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij se torej omejim na rezultate tretje in četrte kvantitativne študije učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje zavarovalnic.

V **Poročilu o poteku in rezultatih tretje kvantitativne študije učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic (QIS3)** in tudi v **Poročilu o poteku in rezultatih četrte kvantitativne študije učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic (QIS4)** so skoraj vse zavarovalnice poročale o *neživljenjskih zavarovalnotehničnih rezervacijah* kot v celoti nezavarovaljivih v smislu prevzetih tveganj, torej so njihovo vrednost izračunale s pomočjo najboljše ocene in dodatka za tveganje.

Tabela 7 prikazuje višino neto zavarovalnotehničnih rezervacij za neživljenjska zavarovanja, kot so oblikovane skladno s tehničnimi specifikacijami za četrto kvantitativno študijo učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic v primerjavi s trenutno višino oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij za neživljenjska zavarovanja (Solventnost 1) po evropskih državah.

Tabela 7 : Količnik QIS4 (neto) zavarovalnotehničnih rezervacij proti Solventnost 1 (neto) zavarovalnotehničnim rezervacijam za neživljenjska zavarovanja ob koncu leta 2007

³⁷ Pristop izračuna dodatka za tveganje po Švicarskem solventnostnem testu je podrobneje opisan v Prilogi 6.

Države	Količnik QIS4 (neto) zavarovalnotehničnih rezervacij proti Solventnost 1 (neto) zavarovalnotehničnim rezervacijam		
	Srednja vrednost	Ponderirano povprečje	Standardni odklon
Avstrija	70,9 %	72,3 %	33,3 %
Belgija	80,4 %	80,3 %	15,7 %
Bolgarija	-	-	-
Ciper	94,5 %	94,1 %	14,7 %
Češka	79,2 %	74,8 %	13,6 %
Danska	101,1 %	98,8 %	105,0 %
Estonija	-	-	-
Finska	73,8 %	68,3 %	29,3 %
Francija	88,9 %	83,5 %	18,1 %
Nemčija	62,2 %	79,2 %	26,2 %
Grčija	-	-	-
Madžarska	76,4 %	71,9 %	14,9 %
Islandija	-	-	-
Irska	88,6 %	-	20,0 %
Italija	93,1 %	91,8 %	8,8 %
Latvija	83,5 %	78,8 %	11,0 %
Liechtenstein	-	-	-
Litva	98,2 %	74,1 %	15,6 %
Luksemburg	54,4 %	56,8 %	52,0 %
Malta	97,7 %	94,8 %	30,7 %
Nizozemska	94,9 %	89,0 %	18,9 %
Norveška	76,2 %	85,2 %	20,4 %
Poljska	87,2 %	77,4 %	9,2 %
Portugalska	87,9 %	88,5 %	18,7 %
Romunija	-	-	-
Slovaška	-	-	-
Slovenija	82,7 %	80,9 %	78,6 %
Španija	67,2 %	68,7 %	40,4 %
Švedska	95,6 %	87,7 %	8,5 %
Velika Britanija	85,3 %	86,3 %	23,1 %

Vir: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II, Annex of Selected Tables, November 2008, str. 80.

Tabela 7 nam lepo prikazuje, da so v vseh evropskih državah vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij za neživljenjska zavarovanja, oblikovane po Tehničnih specifikacijah QIS4, padle v primerjavi z obstoječimi vrednostmi zavarovalnotehničnih rezervacij. Odstotek novih vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij se v primerjavi z obstoječimi vrednostmi zavarovalnotehničnih rezervacij giblje v večini evropskih držav med 70 in 90 %.

Razlike med tehničnimi specifikacijami in obstoječimi nacionalnimi računovodskimi pravili na področju oblikovanja zavarovalnotehničnih rezervacij so se nanašale predvsem na področje vrednotenja, in sicer naj naštejemo glavne izmed njih:

- nacionalna računovodska pravila so osnovana na preudarnih načelih vrednotenja, tehnične specifikacije pa so osnovane na načelih tržnega vrednotenja, torej je bil implicitno določen dodatek za preudarnost v trenutno oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacijah odstranjen in nadomeščen z eksplicitno določenim dodatkom za tveganje;
- velike razlike med tehničnimi specifikacijami in obstoječimi nacionalnimi računovodskimi pravili so tudi na področju diskontiranja, saj nacionalna računovodska pravila in standardi samo v nekaterih državah dovoljujejo diskontiranje zavarovalnotehničnih rezervacij pod točno predpisanimi pogoji, ki med drugim določajo tudi, da je diskontna stopnja enaka tisti za določanje premijskih cen; v večini držav pa

zavarovalnotehnične rezervacije sploh niso diskontirane; tako je diskontiranje prihodnjih denarnih tokov v izračunu premijskih in škodnih rezervacij velika novost v oblikovanju zavarovalnotehničnih rezervacij;

- skladno s trenutno veljavnimi nacionalnimi računovodskimi pravili izračun vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij tudi ne upošteva pričakovanih dobičkov v prihodnjih obračunanih premijah; tehnične specifikacije pa skladno z načelom poštene vrednosti zahtevajo, da se poleg vseh ostalih pričakovanih prihodnjih denarnih tokov v izračun vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij vključijo tudi dobički;
- razlika med tehničnimi specifikacijami in trenutno veljavnimi nacionalnimi pravili glede oblikovanja zavarovalnotehničnih rezervacij je tudi ta, da v mnogih državah zavarovalnice še oblikujejo izravnalne rezervacije in rezervacije za katastrofalne rizike, ki jih pa tehnične specifikacije umeščajo pod lastni kapital.

Poročilo o poteku in rezultatih četrte kvantitativne študije učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic je predstavilo tudi zavarovalne vrste s področja neživljenjskih zavarovanj, v katerih so se oblikovane zavarovalnotehnične rezervacije zvišala, in sicer: zdravstveno zavarovanje, pomorsko, letalsko in transportno zavarovanje, kreditno in kavcijsko zavarovanje, zavarovanje stroškov postopka in zavarovanje pomoči. Pri tem je potrebno povedati, da so bili pri teh zavarovalnih vrstah standardni odkloni izjemno visoki (Tabela 8), kar je lahko kazalnik nepravilnosti izračuna.

Tabela 8: Količnik QIS4 (neto) zavarovalnotehničnih rezervacij proti Solventnost 1 (neto) zavarovalnotehničnim rezervacijam po zavarovalnih vrstah neživljenjskega zavarovanja ob koncu leta 2007

	50 percentilov	Ponderirano povprečje	Standarni odklon
Zdravstveno zavarovanje (dolgi rok)	92,3 %	90,0 %	16,8 %
Zdravstveno zavarovanje (kratki rok)	95,3 %	112,7 %	439,6 %
Zdravstveno zavarovanje (ostalo)	74,4 %	79,7 %	77,9 %
Zavarovanje izpada dohodkov	92,5 %	89,3 %	31,7 %
Zavarovanje odgovornosti pri uporabi vozil	83,8 %	81,6 %	44,8 %
Zavarovanje odgovornosti pri uporabi vozil (ostalo)	79,5 %	94,2 %	373,9 %
Letalsko zavarovanje, zavarovanje plovil in prevoza blaga	86,8 %	188,1 %	1343,3 %
Zavarovanje požara in elementarnih nesreč	80,8 %	75,2 %	32,8 %
Splošno zavarovanje odgovornosti	80,2 %	75,9 %	31,3 %
Kreditno in kavcijsko zavarovanje	82,9 %	1098,2 %	11523,1 %
Zavarovanje stroškov postopka	90,5 %	135,5 %	725,7 %
Zavarovanje pomoči	99,1 %	193,2 %	1153,1 %
Zavarovanje različnih finančnih izgub	87,3 %	107,0 %	447,0 %
Neproporcionalno pozavarovanje premoženja	83,2 %	69,9 %	39,8 %
Neproporcionalno pozavarovanje nezgodnih zavarovanj	91,2 %	88,9 %	48,3 %

Vir: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II, Annex of Selected Tables, November 2008, str. 71.

Dodatek za tveganje na področju neživljenjskih zavarovanj je bil v večini zavarovalnih vrst med 3 in 8 % neto vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij, izračunanih z metodo

najboljše ocene. Med zavarovalnimi vrstami z največjim dodatkom za tveganje glede na vrednost zavarovalnotehničnih rezervacij, ocenjenih po metodi najboljše ocene, sta zavarovalni vrsti kreditno in kavcijsko zavarovanje (10,5 %) in zavarovanje stroškov postopka (10,7 %). Kot pričakovano, je dodatek za tveganje višji pri zavarovanjih z dolgim repom poravnavanja škod.

Prav tako kot na področju neživljenjskih zavarovanj je bila tudi **na področju življenjskih zavarovanj** vrednost oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij v skladu s Tehničnimi specifikacijami QIS4 nižja od trenutno oblikovanih življenjskih zavarovalnotehničnih rezervacij. Ponderirano povprečje količnika med neto zavarovalnotehničnimi rezervacijami po Tehničnih specifikacijah QIS4 in trenutno oblikovanimi neto zavarovalnotehničnimi rezervacijami (Solventnost 1) je bilo za večino držav med 70 in 100 % (Tabela 9).

Zavarovalnice so zelo skopo poročale o tem, katera tveganja s področja življenjskih zavarovanj so lahko vrednotila kot zavarovaljiva in za katera tveganja so izračunala vrednost zavarovalnotehničnih rezervacij s pomočjo metode najboljše ocene in s pomočjo dodatka za tveganje, z izjemo življenjskih zavarovanj, vezanih na enote investicijskih skladov ali na indekse, za katere so vse zavarovalnice poročale, da so jih vrednotile kot zavarovaljiva tveganja.

Nižje vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij s področja življenjskih zavarovanj, oblikovanih skladno s Tehničnimi specifikacijami QIS4, so v primerjavi s trenutno oblikovanimi zavarovalnotehničnimi rezervacijami s področja življenjskih zavarovanj predvsem posledica naslednjih elementov:

- uporabe višje diskontne stopnje, saj zavarovalnice trenutno uporabljajo fiksno obrestno mero (osnovano na donosnosti v času prodaje in zmanjšano za konzervativni dodatek) kot diskontno stopnjo ali pa je diskontna stopnja osnovana na donosnosti sredstev, ki pokrivajo obveznosti; tehnične specifikacije pa so za diskontno stopnjo predpisale uporabo netvegane obrestne mere, prilagojene na tržne vrednosti, torej se le-ta spreminja z dospelostjo obveznosti;
- upoštevanja pričakovanih dobičkov v prihodnjih premijah;
- uporabe realnih predpostavk v izračunu vrednosti (implicitni dodatek za previdnost je odpravljen in delno nadomeščen z dodatkom za tveganje);
- razlike med Tehničnimi specifikacijami QIS4 in nacionalnimi računovodskimi pravili na področju življenjskih zavarovanj, ki je ta, da lokalna računovodska pravila vsebujejo konzervativne stopnje smrtnosti, bolehnosti in nezgod; tabele smrtnosti in obolevnosti, predpisane v tehničnih specifikacijah, pa so bile osnovane na značilnostih tveganj portfelja zavarovalnice, kar je po navadi manj konzervativno od tistih, ki se uporabljajo pri določanju premijskih cenikov.

Tabela 9: Količnik QIS4 (neto) zavarovalnotehničnih rezervacij proti Solventnost 1 (neto) zavarovalnotehničnim rezervacijam za življenjska zavarovanja v evropskih državah ob koncu leta 2007

Države	Količnik QIS4 (neto) matematičnih rezervacij proti S1 (neto) matematičnim rezervacijam		
	Srednja vrednost	Ponderirano povprečje	Standardni odklon
Avstrija	92,8 %	92,6 %	6,1 %
Belgija	92,0 %	95,9 %	23,1 %
Bolgarija	-	-	-
Ciper	-	-	-
Češka	79,2 %	72,9 %	12,2 %
Danska	100,0 %	62,7 %	29,6 %
Estonija	-	-	-
Finska	92,7 %	100,2 %	14,0 %
Francija	97,7 %	100,5 %	38,6 %
Nemčija	98,3 %	102,1 %	17,3 %
Grčija	-	-	-
Madžarska	89,6 %	78,2 %	15,4 %
Islandija	-	-	-
Irska	94,6 %	-	26,0 %
Italija	93,7 %	93,9 %	13,4 %
Latvija	-	-	-
Liechtenstein	-	-	-
Litva	-	-	-
Luksemburg	97,0 %	113,5 %	11,7 %
Malta	-	-	-
Nizozemska	93,0 %	96,1 %	24,9 %
Norveška	-	-	-
Poljska	89,9 %	69,6 %	24,9 %
Portugalska	93,7 %	95,4 %	5,4 %
Romunija	-	-	-
Slovaška	76,9 %	70,5 %	12,7 %
Slovenija	99,0 %	82,0 %	22,0 %
Španija	92,9 %	96,2 %	32,8 %
Švedska	92,2 %	94,7 %	6,2 %
Velika Britanija	100,5 %	101,8 %	22,9 %

Vir: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II, Annex of Selected Tables, November 2008, str. 77.

Tabela 10 prikazuje količnik zneska neto zavarovalnotehničnih rezervacij s področja življenjskih zavarovanj, kot so oblikovane v skladu s Tehničnimi specifikacijami QIS4, v razmerju z zneskom trenutno oblikovanih neto zavarovalnotehničnih rezervacij s področja življenjskih zavarovanj (Solventnost 1) po zavarovalnih vrstah.

Dodatek za tveganje na področju življenjskih zavarovanj je nižji kot na področju neživljenjskih zavarovanj in je manj kot 5 % vrednosti matematičnih rezervacij, ocenjenih na osnovi metode najboljše ocene za približno 75 % zavarovalnic. Dodatki za tveganje so zelo nizki za življenjska zavarovanja, vezana na investicijske sklade, ter višji za klasična življenjska zavarovanja.

Tabela 10: Količnik QIS4 (neto) zavarovalnotehničnih rezervacij proti Solventnost I (neto) zavarovalnotehničnim rezervacijam po zavarovalnih vrstah življenjskega zavarovanja ob koncu leta 2007³⁸

	50 percentilov	Ponderirano povprečje	Standardni odklon
Življenjsko zavarovanje z udeležbo na dobičku	97,1 %	90,8 %	99,2 %
Življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov oziroma na enote kritnega sklada	98,8 %	95,1 %	41,0 %
Klasično življenjsko zavarovanje	80,4 %	57,3 %	401,3 %
Pozavarovanje	86,7 %	71,7 %	106,8 %
Zdravstveno zavarovanje (dolgi rok)	232,5 %	232,5 %	24,9 %
Zdravstveno zavarovanje (kratki rok)	97,5 %	91,7 %	22,1 %
Zdravstveno zavarovanje (ostalo)	100,0 %	100,7 %	7,4 %
Zavarovanje izpada dohodkov	78,3 %	78,3 %	30,7 %

Vir: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II, Annex of Selected Tables, November 2008, str. 7.

5.3. Vpliv novega režima oblikovanja zavarovalnotehničnih rezervacij na višino le-teh v slovenskih zavarovalnicah³⁹

Kot je razvidno iz predhodnih tabel, rezultati četrte kvantitativne študije učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje zavarovalnic za Slovenijo ne odstopajo od rezultatov v drugih evropskih državah. Tako je na področju neživljenjskih zavarovanj (Tabela 7) količnik QIS4 (neto) zavarovalnotehničnih rezervacij (tehtano povprečje) 80,9 %, kar sodi v zlato sredino rezultatov evropskih držav. Srednja vrednost omenjenega količnika za neživljenjska zavarovanja (50 percentilov) je 82,7 %, kar sodi med nižje vrednosti v primerjavi z ostalimi evropskimi državami, standardni odklon je 78,4 % in po višini izstopa od ostalih evropskih držav (v ostalih evropskih državah je standardni odklon med 10 in 40 %), kar pomeni, da so nihanja v količniku med slovenskimi zavarovalnicami precejšnja, večja kot v drugih evropskih državah. Po podatkih v Poročilu o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje slovenskih zavarovalnic (*angl.: QIS4 on Solvency II. Country Report for Slovenia. Str. 33*) je bil navedeni količnik pri osmih slovenskih zavarovalnicah med 75 in 100 %, ena zavarovalnica je poročala o količniku 40 % in ena o količniku 290 %. Nižje vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij, izračunanih po Tehničnih specifikacijah QIS4, so bile pri slovenskih zavarovalnicah predvsem posledica izvzetja izravnalnih rezervacij in rezervacij za katastrofalne škode iz zavarovalnotehničnih rezervacij (prenos med lastna sredstva) in izvzetja dodatka za preudarnost iz zavarovalnotehničnih rezervacij. Skladno s Poročilom o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje slovenskih zavarovalnic (*angl.: QIS4 on Solvency II. Country Report for Slovenia. Str. 34*) je bil navedeni količnik za požarna in ostala premoženjska zavarovanja 60 % in za kreditna in kavcijska zavarovanja 50 %, kar pa precej odstopa od evropskega povprečja.

³⁸ Zdravstvena zavarovanja se pojavljajo tudi v skupini življenjskih zavarovanj, torej so zdravstvena zavarovanja lahko izvajana tudi podobno kot življenjska zavarovanja.

³⁹ Slovenski zavarovalni trg je podrobneje predstavljen v Prilogi 7.

Vzrok za to bi bil lahko v različnih načinih oblikovanja izravnalnih rezervacij pri kreditnih zavarovanjih in v oblikovanju rezervacij za nuklearne rizike pri premoženjskih in ostalih požarnih zavarovanjih, zato je vsekakor potrebno to področje pri slovenskih zavarovalnicah podrobneje proučiti. Potrebno je povedati, da je imelo slovensko zavarovalništvo dolga leta negativni zavarovalnotehnični izid na področju kreditnih zavarovanj, ki pa se je v zadnjih letih izboljšal. To je verjetno vzrok za visoke obstoječe oblikovane zavarovalnotehnične rezervacije na področju kreditnih zavarovanj (vključno z izravnalnimi rezervacijami) v primerjavi z oblikovanimi zavarovalnotehničnimi rezervacijami po Tehničnih specifikacijah QIS4.

Na področju življenjskih zavarovanj nam Tabela 9 prikazuje, da Slovenija v višini količnika prav tako ne odstopa od ostalih evropskih držav. Po Poročilu o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje slovenskih zavarovalnic (*angl.: QIS4 on Solvency II. Country Report for Slovenia. Str. 33*) je bil ta količnik za 9 slovenskih zavarovalnic med 80 in 100 %, z izjemo ene zavarovalnice, ki je poročala o količniku v višini 50 %. Omenjeni količnik je bil v zavarovalni vrsti življenjskih zavarovanj, kjer so zavarovanci udeleženi na dobičku, za 9 slovenskih zavarovalnic okrog 90 %, z izjemo ene zavarovalnice, ki je poročala o količniku v višini 50 %. Slovenske zavarovalnice so kot vzrok za razliko v višini zavarovalnotehničnih rezervacij navajale predvsem uporabo različne obrestne mere v izračunu zavarovalnotehničnih rezervacij po Tehničnih specifikacijah QIS4 in po obstoječem režimu. Slovenske zavarovalnice so poročale, da ni vpliva na zavarovalnotehnične rezervacije za zavarovanja, vezana na enote investicijskih skladov ali na indekse (9 zavarovalnic), z izjemo ene slovenske zavarovalnice, ki je poročala o količniku v višini 75 %. Slovenske zavarovalnice so poročale, da se količniki za ostale življenjske zavarovalne vrste gibljejo med 10 in 90 %, s srednjo vrednostjo 30 % (Tabela 10 prikazuje, da se količniki na področju življenjskih zavarovanj v večini gibljejo pod 100 %, z izjemo zdravstvenih zavarovanj, pri katerih sta v dveh zavarovalnih vrstah količnika večja od 100 %, in sicer s tem, da je standardni odklon zelo majhen, kar dejansko kaže na porast zavarovalnotehničnih rezervacij na področju zdravstvenih zavarovanj v večini evropskih držav). Če pogledamo količnike zdravstvenih zavarovanj življenjskih zavarovanj v primerjavi s količniki zdravstvenih zavarovanj neživljenjskih zavarovanj, so le-ti na splošno višji.

Poročilo o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje slovenskih zavarovalnic (*angl.: QIS4 on Solvency II. Country Report for Slovenia. Str. 34*) razkrije tudi, da je količnik za vse zavarovalne vrste (neživljenjska in življenjska zavarovanja) pri slovenskih zavarovalnicah 82 %, srednja vrednost 89 % in standardni odklon 82 %. Tehtano povprečje količnika bruto nezavarovaljivih zavarovalnotehničnih rezervacij, izračunanih skladno s Tehničnimi specifikacijami QIS4, je v primerjavi z bruto obstoječimi zavarovalnotehničnimi rezervacijami 60 %, srednja vrednost 64 % in standardni odklon 37 %. Tehtano povprečje količnika (neto) dodatka za tveganje proti QIS4 (neto) najboljši oceni nezavarovaljivih zavarovalnotehničnih rezervacij je za slovenske zavarovalnice 4,8 % (srednja vrednost 4,3 % in standardni odklon 3,2 %), kar je primerljivo z evropskim povprečjem. Na področju življenjskih zavarovanj je dodatek za tveganje višji pri klasičnih življenjskih zavarovanjih, ki še vedno prevladujejo na slovenskem zavarovalnem trgu (za razliko od evropskih držav, v katerih prevladujejo življenjska zavarovanja, pri katerih zavarovanec sam prevzema naložbeno tveganje), na področju neživljenjskih zavarovanj pa je dodatek za tveganje višji pri zavarovanjih s t. i. »dolгими repi poravnavanja škod«, ki tudi v tej zavarovalni skupini predstavljajo pglavitni delež.

6. LASTNA SREDSTVA

V zavarovalnem poslu je varstvo zavarovancev poleg pravil o preudarno oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacijah, pravil glede zahtevane kapitalske ustreznosti, pravil glede nalaganja sredstev, pridobljenih s strani zavarovancev v obliki zavarovalne premije, zagotovljeno tudi s predpisi o ustreznosti sredstev zavarovalnice, ki sestavljajo zahtevani minimalni in zahtevani solventnostni kapital⁴⁰.

Ali zavarovalnica izpolnjuje zahteve glede kapitalskih zahtev, ni odvisno samo od zahtevanih zneskov najnižjega kapitala, temveč tudi od kakovosti kapitalskih postavk. Povečanje zahtevanih zneskov minimalnih in razpoložljivih kapitalskih zahtev se dejansko izraža v večji varnosti zavarovancev samo ob ustreznih kapitalskih postavkah (*Report on Solvency of Insurance Undertakings. Conference of Insurance Supervisory Services of the Member States of the European Union. April 1997, str. 35*).

6.1. Sredstva, ki sestavljajo razpoložljivi kapital, kot so predpisana v obstoječi zavarovalni zakonodaji EU

Obstoječe zavarovalne direktive⁴¹ razdeljujejo ustrezne kapitalske postavke za izračun kapitalskih zahtev v različne kategorije z namenom zagotovitve take kakovosti kapitala zavarovalnice, ki lahko v čim večji meri krije morebitne izgube iz poslovanja zavarovalnice, in sicer:

1) Elemente kapitala, ki lahko tvorijo kapitalske zahteve brez omejitev:

- *vplačani osnovni kapital* ali pri vzajemni zavarovalnici dejansko vplačani ustanovni kapital ter sredstva na računih članov, ki izpolnjujejo predpisana merila⁴²;
- *rezerve* (obvezne in proste oz. neobvezne), ki ne ustrezajo obveznostim iz zavarovalnih pogodb (rezerve iz dobička po odbitku dividend; pri življenjskih zavarovanjih in pod pogojem, da nacionalni predpisi to dovoljujejo, tudi presežni dobički, ustvarjeni iz sredstev življenjskih zavarovalnih pogodb, če se le-ti lahko uporabijo za kritje izgub in niso na voljo za razdelitev zavarovancem);
- *preneseni dobiček ali izguba iz prejšnjih let* po odštetju dividend, ki jih je potrebno plačati.

⁴⁰ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja, Solventnost 2, uporablja za elemente, ki pokrivajo zahtevani minimalni in zahtevani solventnostni kapital, izraz »lastna sredstva«. Obstoječe zavarovalne direktive EU uporabljajo izraz »sredstva, ki sestavljajo razpoložljivi kapital«. V magistrskem delu pa poleg omenjenih izrazov uporabljam tudi izraz »kapitalske postavke«.

⁴¹ 27. člen Direktive 2002/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta o življenjskem zavarovanju in 1. člen Direktive 2002/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive Sveta 73/239/EGS o zahtevani kapitalski ustreznosti zavarovalnic, ki opravljajo posle neživljenjskega zavarovanja.

⁴² Merila za pripoznavanje vplačanega osnovnega kapitala ali pri vzajemni zavarovalnici dejansko vplačanega ustanovnega kapitala ter sredstev na računih članov za kapitalski element brez omejitev so naslednja:

- akt o ustanovitvi družbe in statut morata določati, da je iz teh računov mogoče izvesti izplačila članom le, če to ne povzroči zmanjšanja razpoložljivega minimalnega kapitala pod zahtevano raven, ali po prenehanju delovanja družbe, če so poravnani vsi njeni drugi dolgovi;
- statut in akt o ustanovitvi družbe morata določati, da je treba glede vseh plačil iz prejšnjega odstavka, razen tistih zaradi posameznega prenehanja članstva, pristojne organe obvestiti najmanj en mesec vnaprej, ti pa lahko v tem roku prepovejo plačilo;
- bistvene določbe statuta in akta o ustanovitvi družbe je mogoče spremeniti šele, ko pristojni organi izjavijo, da ne nasprotujejo spremembi, kar ne vpliva na merila iz predhodnih odstavkov.

2) Dodatne elemente kapitala, ki so lahko uporabni do določene meje:

- *vplačani osnovni kapital na podlagi kumulativnih prednostnih delnic in podrejeni dolžniški kapital* do 50 % razpoložljivega minimalnega kapitala oziroma zahtevanega minimalnega kapitala, in sicer glede na to, kaj je nižje, pri čemer podrejeni dolžniški kapital z določeno dospelostjo ali osnovni kapital na podlagi kumulativnih prednostnih delnic z določeno dospelostjo vsak posamezno ne sme predstavljati več kot 25 % ob izpolnjevanju pogoja podrejenosti pri poplačilu obveznosti⁴³;
- *podrejeni dolg*, ki mora biti v celoti vplačan in z zapadlostjo najmanj 5 let;
- *vrednostni papirji brez določene dospelosti* in drugi instrumenti, vključno s kumulativnimi prednostnimi delnicami, razen tistih pod zgornjim odstavkom, in sicer do 50 % razpoložljivega minimalnega kapitala oziroma zahtevanega minimalnega kapitala, in sicer glede na to, kateri je nižji, ob izpolnjevanju pogoja o nepoplačilu na pobudo prinosnika, možnost odloga plačila obresti posojila in podrejenosti.

3) Kapitalske elemente, ki potrebujejo za sestavo zahtevanih kapitalskih zahtev predhodno odobritev s strani pristojnega nadzornega organa:

- *nevplačani osnovni kapital ali ustanovni kapital*, potem ko je vplačani del 25 % takega kapitala, in sicer do 50 % razpoložljivega minimalnega kapitala oziroma zahtevanega minimalnega kapitala, in sicer glede na to, kateri je nižji;
- *dodatni prispevki*, ki jih družbe za vzajemno zavarovanje lahko zahtevajo od svojih članov v poslovnem letu, pri čemer ne smejo presegati 50 % razpoložljivega minimalnega kapitala oziroma zahtevanega minimalnega kapitala, in sicer glede na to, kateri je nižji;
- *kakršnekoli skrite čiste rezerve*, ki izhajajo iz vrednotenja sredstev, če take skrite rezerve niso izjemne narave;
- *pri življenjskih zavarovanjih (do 31. 12. 2009) znesek, enak 50 % prihodnjih dobičkov podjetja*, vendar ne več kot 25 % razpoložljivega ali zahtevanega minimalnega kapitala, in sicer glede na to, kateri je nižji;
- *pri življenjskih zavarovanjih tudi razlika med nezillmerirano ali delno zillmerirano matematično rezervacijo in matematično rezervacijo, zillmerirano po stopnji, enaki obremenitvi za nabavne stroške, vključene v premijo* (samo, kadar se zillmeriranje ne uporablja ali če se uporablja in je manjši od obremenitve za nabavne stroške, vključene v premiji), vendar v zelo majhnem obsegu.

Direktive predpisujejo odbitke od kapitala pri izračunu minimalne zahtevane višine kapitala, in sicer:

- neopredmetena sredstva,
- delnice v lasti zavarovalnice,
- deleže v ostalih finančnih ustanovah⁴⁴ in
- na področju neživljenjskih zavarovanj se za zavarovalnice, ki diskontirajo ali znižajo škodne zavarovalnotehnične rezervacije tako, da upoštevajo prihodke naložb, razpoložljivi minimalni kapital zniža za razliko med nediskontiranimi zavarovalnotehničnimi rezervacijami ali zavarovalnotehničnimi rezervacijami pred znižanjem in diskontiranimi

⁴³ Podrejenost pri izplačevanju obveznosti pomeni, da sta podrejeni dolžniški kapital ali vplačani osnovni kapital na podlagi kumulativnih prednostnih delnic pri poplačilu upnikom uvrščena za terjatvami vseh drugih upnikov in se ne moreta poplačati, dokler niso poravnani vsi drugi takrat zapadli dolgovi.

⁴⁴ Tako premoženjska kot življenjska zavarovalnica mora, če je udeležena v kapitalu drugih zavarovalnic, zavarovalnih holdingov, bank, borznoposredniških družb, družb za upravljanje in drugih finančnih ustanov, ki so zavezanke za izračun kapitalske ustreznosti, od svojega kapitala odšteti vrednost tovrstnih udeležb (Direktiva 2002/87/ES, 23. člen).

zavarovalnotehničnimi rezervacijami ali zavarovalnotehničnimi rezervacijami po znižanju.

Poročilo o implementaciji določb obstoječih direktiv glede ustreznih kapitalskih postavk (*angl.: Report on the Implementation of the Current Insurance Directives with regard to the Eligible Elements to meet the Solvency Margin*), ki ga je CEIOPS objavil v avgustu 2007 (Str. 32), je potrdilo razlike pri implementaciji določb o kapitalskih postavkah s strani držav članic EEA.

Poročilo se najprej osredotoči na *kapitalske elemente, ki se jih lahko uporablja za kritje kapitalskih zahtev brez omejitev*, saj le-ti predstavljajo najmanj 50 % v zahtevani kapitalski ustreznosti in tudi osnovo, na kateri temelji ocena nadzornika in ocena trga o kapitalski ustreznosti in finančni trdnosti zavarovalnice. Skupna merila za te kapitalske postavke so, da morajo biti v celoti vplačane, da morajo biti brez roka dospetja, da morajo biti na razpolago za kritje izgub tako v razmerah normalnega poslovanja kot tudi v razmerah prenehanja poslovanja, da mora imeti zavarovalnica nadzor nad njihovim zneskom in časom razdelitve in da ne smejo predstavljati obveznosti za zavarovalnico.

Poročilo ugotavlja, da vse države pripoznavajo vplačani navadni delniški kapital kot ustrezni kapitalski element, medtem ko samo dve državi (Velika Britanija in Italija) pripoznavata nekumulativne prednostne delnice kot vplačani delniški kapital. Štiri države (Velika Britanija, Latvija, Češka in Danska) pripoznavajo tudi delniško premijo (ki predstavlja razliko med prodajno ceno delnic zavarovalnice in njihovo nominalno vrednostjo) kot vplačan osnovni delniški kapital.

Na področju rezerv (tako prostih kot obveznih) poročilo ugotavlja, da večina držav pripoznava le-te kot kapitalsko postavko brez omejitev, torej prvovrstno kapitalsko postavko. Pa vendar so nekatere države, ki rezerv ne pripoznavajo kot prvovrstne kapitalske postavke (na primer, rezerve iz prevrednotenja sredstev in obveznosti nekatere države vključujejo v prvovrstne kapitalske postavke – Velika Britanija in Danska – medtem ko jih druge ne – Češka, Luksemburg in Latvija). Pri pripoznavanju teh rezerv prihaja tudi do razlik, ki so posledica različnih računovodskih in davčnih praks (pripoznavanje rezerv pred davki – Belgija, Finska – oziroma po plačanih davkih – Ciper, Španija, Francija in Nizozemska).

Na področju upoštevanja ustanovnega kapitala in sredstev na računih članov pri vzajemnih zavarovalnicah kot ustreznih kapitalskih postavk brez omejitev je poročilo predstavilo, da veliko držav (Češka, Latvija, Litva in Slovaška) sploh nima vzajemnih zavarovalnic.

Na področju rezerv iz dobička pri življenjskih zavarovanjih⁴⁵ sedem držav (Finska, Francija, Madžarska, Italija, Litva, Latvija, Slovenija in Luksemburg⁴⁶) ne dovoljujejo upoštevanja takih rezerv kot prvovrstne kapitalske postavke. Ostale države, ki dovoljuje pripoznavanje tovrstnih rezerv kot prvovrstno kapitalsko postavko, pa imajo zelo različne pristope in pogoje k upoštevanju te postavke v izkazovanju zahtevane kapitalске ustreznosti.

⁴⁵ 27. člen življenjske direktive dovoljuje upoštevanje rezerv iz dobička življenjskih zavarovanj kot ustrezno kapitalsko postavko brez omejitev, če so le-te dovoljene s strani nacionalne zakonodaje in niso na razpolago zavarovancem.

⁴⁶ V Luksemburgu dovoljujejo upoštevanje takih rezerv na nivoju zavarovalne skupine, ne pa na nivoju posamezne zavarovalnice.

Vse države pripoznajo dobiček ali izgubo iz prejšnjih let kot ustrezno kapitalsko postavko brez omejitev.

Tabela 11: Prikaz zneskov kapitalskih postavk po evropskih državah v letu 2007 v mio. evrov

Država	Vplačani kapital	Kapitalske rezerve (Share premium account)	Rezerve iz prevrednotenja	Rezerve	Preneseni dobički in izgube iz preteklih let	Dobiček ali izguba tekočega finančnega leta	Skupaj kapital in rezerve	Podrejene obveznosti	Skupaj
Avstrija	781	2.343	1.640	225	125	491	5.605	947	6.552
Belgija	4.109	494	12	6.054	1.256	0	11.925	1.258	13.183
Bolgarija	197	4	15	59	99	62	437	11	448
Ciper	230	45	62	20	94	105	556	0	556
Češka	690	33	0	589	421	465	2.198	252	2.450
Danska	1.729	235	154	6.375	17.302	687	26.481	1.108	27.589
Estonija	46	17	0	11	109	36	219	0	219
Finska	411	570	3	1.940	336	494	3.754	368	4.122
Francija	19.674	14.853	264	36.416	6.561	11.222	88.989	13.286	102.275
Nemčija	8.944	0	0	34.332	47	1.969	45.292	2.081	47.373
Grčija	1.204	0	0	951	-140	92	2.107	11	2.119
Madžarska	251	299	0	10	329	52	941	13	954
Islandija	64	78	0	65	521	0	727	7	735
Irska	1.461	2.152	0	2.369	0	2.221	8.203	1.552	9.755
Italija	11.198	13.032	2.422	13.187	628	5.215	45.682	5.880	51.562
Latvija	74	5	6	11	5	19	119	1	121
Liechtenstein	171	29	0	114	10	10	333	12	346
Litva	114	18	8	6	22	38	207	3	209
Luksemburg	1.057	127	2	384	103	249	1.922	104	2.025
Malta	345	108	39	3	64	81	640	4	644
Nizozemska	1.608	6.180	7.351	14.771	8.976	0	38.886	1.475	40.361
Norveška	1.712	526	10	4.084	0	0	6.333	1.386	7.719
Poljska	1.383	4.788	1.976	217	-680	1.481	9.165	0	9.165
Portugalska	1.710	229	452	641	422	652	4.107	296	4.403
Romunija	548	104	96	67	-108	-70	636	5	641
Slovaška	435	31	-17	53	274	179	955	0	955
Slovenija	207	67	357	0	150	81	861	49	910
Španija	6.884	1.493	72	10.405	456	3.623	22.933	401	23.334
Švedska	1.163	227	96	64.876	4.100	13.984	84.501	904	85.406
Velika Britanija	63.226	24.050	22.122	53.233	101.912	7.210	271.753	9.206	280.950
Skupaj	131.626	72.137	37.142	251.468	143.394	50.648	686.415	40.620	727.035

Vir: CEIOPS Financial Conditions and Financial Stability in the European Insurance and Occupational Pension Fund Sector 2007-2008. Risk Update. December 2008. Annex 2007.

Poročilo na področju ustreznih kapitalskih elementov z omejitvami ugotavlja, da nekatere države niso izkoristile možnosti pripoznavanja teh elementov kot ustreznih kapitalskih postavk (največ držav – Avstrija, Nemčija, Finska, Latvija, Malta, Švedska in Slovaška – ne pripoznava vrednostnih papirjev brez datuma dospelja in ostalih finančnih instrumentov kot ustreznih kapitalskih postavk z omejitvami⁴⁷). Predpisane kvantitativne omejitve so bile v celoti implementirane v vseh državah, pa vendar je mogoče opaziti različne razlage teh

⁴⁷ Poleg tega še dve državi ne pripoznavata podrejenega dolžniškega kapitala kot ustrezne kapitalске postavke (Malta in Slovaška) in ena država ne pripoznava prednostnih kumulativnih delnic (Slovaška).

omejitev po državah (npr. prednostne kumulativne delnice z datumom dospelja so v nekaterih državah lahko pripoznane do 50 % nižjega zneska med razpoložljivim in zahtevanim kapitalom, namesto samo do 25 % tega zneska). Nekaterе države so predpisale še dodatna kvalitativna merila k tistim, že predpisanim v direktivah (podrejenost, celotno vplačilo kapitala, minimalna dospelost, ni zgodnjega poplačila ali poplačila na pobudo lastnika, pogodbene določbe omogočajo odložitev plačila obresti, pogodbene določbe zagotavljajo apsorpcijo izgub, ...).

Na področju *ustreznih kapitalskih elementov, ki potrebujejo odobritev nadzornega organa*, poročilo zaključilo, da pri upoštevanju kapitalске postavke »dodatni prispevki članov v vzajemnih zavarovalnicah« niso vse države izkoristile možnosti, predpisane v direktivah, in to postavko pripoznale kot ustrezno za pokrivanje kapitalске zahteve po predhodni odobritvi nadzornega organa (Avstrija, Češka, Madžarska, Litva, Latvija in Slovaška). Prav tako niso vse države izkoristile možnosti za pripoznavanje vpisanega kapitala kot ustrezne kapitalске postavke s predhodno odobritvijo nadzornega organa (Danska in Latvija) in prav tako za vpisan ustanovni sklad pri vzajemnih zavarovalnicah (Češka, Danska, Madžarska, Litva, Latvija in Slovaška).

Tabela 11 prikazuje zneske in deleže ustreznih kapitalskih postavk po evropskih državah.

6.2. Lastna sredstva, kot so predpisana v Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2)

6.2.1. Lastna sredstva, kot so predpisana v Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2)

Direktiva predpisuje lastna sredstva kot sredstva, ki ustrezajo razpoložljivim finančnim sredstvom zavarovalnic in lahko služijo kot blažilec tveganj ter pokrijejo finančne izgube, kjer je to potrebno. Določitev zneskov lastnih sredstev, primernih za kritje obeh kapitalskih zahtev (zahtevani solventnostni kapital (*angl.: solvency capital requirements – SCR*) in zahtevani minimalni kapital (*angl.: minimum capital requirements – MCR*)), temelji na tristopenjskem postopku, in sicer: določitev lastnih sredstev, razvrstitev lastnih sredstev in primernost lastnih sredstev oziroma omejevanje pripoznavanja postavk lastnih sredstev.

Na prvi stopnji je potrebno določiti razpoložljiva lastna sredstva, ki so seštevek postavk *balance stanja ali postavk osnovnih lastnih sredstev in zunajbilančnih postavk ali postavk dodatnih lastnih sredstev*.

Osnovna lastna sredstva zajemajo ekonomski kapital (sredstva, ki presegajo obveznosti, zmanjšane za znesek lastnih delnic, ki so v neposredni lasti zavarovalnice) in podrejene obveznosti, ki lahko služijo kot kapital (ob morebitnem prenehanju delovanja). Pri osnovnih lastnih sredstvih je potrebno povedati, da Direktiva predpisuje tudi to, da se lahko, če to dovoljuje nacionalno pravo, ustvarjeni dobički, ki se pojavijo kot presežek sredstev v zakonsko predpisanih letnih računovodskih izkazih, ne štejejo kot zavarovalne obveznosti, če jih je mogoče uporabiti za kritje morebitnih izgub, ki lahko nastanejo, in če niso na voljo za

razdelitev zavarovalcem ali upravičencem⁴⁸. S to določbo Direktiva nadaljuje določbe glede izjem, ki so predpisane v obstoječih direktivah.

Dodatna lastna sredstva zajemajo obveznosti, ki jih podjetja lahko uporabijo (jih je mogoče vpoklicati), da povečajo finančna sredstva, kot so vplačila delniškega kapitala ali vpoklic ustanovnega kapitala, jamstva kreditnih ustanov in kakršnekoli druge obveznosti, ki so jih zavarovalnice prejele.⁴⁹ Ker za ta dodatna lastna sredstva ne veljajo standardi vrednotenja, je za določitev njihovih zneskov potrebna predhodna odobritev nadzornikov. Nadzorni organi odobrijo denarni znesek za posamezno postavko dodatnih lastnih sredstev ali metodo za določitev zneska posamezne postavke dodatnih lastnih sredstev za določeno časovno obdobje na podlagi ocene naslednjih meril⁵⁰:

- statusa nasprotne stranke glede na njeno plačilno sposobnost in pripravljenost;
- izterljivosti sredstev ob upoštevanju pravne oblike postavke kot tudi kakršnihkoli razmer, ki bi preprečile uspešen vpoklic postavke;
- kakršnihkoli podatkov o izidu preteklih pozivov, ki so jih zavarovalnice opravile za taka dodatna lastna sredstva.

Evropska komisija bo sprejela izvedbene ukrepe, ki bodo opredelili merila za dodelitev nadzorne odobritve dodatnih lastnih sredstev in obravnavanje udeležb (neposredno ali posredno imetništvo glasovalnih pravic ali kapitala v podjetju, na katero se po mnenju nadzornih organov učinkovito izvaja znaten vpliv) v finančnih in kreditnih ustanovah v zvezi z določitvijo lastnih sredstev.

Na drugi stopnji poteka razvrstitev postavk lastnih sredstev glede na njihove značilnosti in sposobnosti kritja izgub v tri kategorije oziroma na tri stopnje. Merila, uporabljena za razvrstitev lastnih sredstev na tri stopnje, so naslednja:

- *Podrejenost* (ob morebitnem prenehanju poslovanja zavarovalnice se odplačilo postavke njenemu imetniku zavrne, dokler niso poplačane vse druge obveznosti, vključno z zavarovalnimi in s pozavarovalnimi obveznostmi do zavarovalcev in upravičencev iz zavarovalnih in pozavarovalnih pogodb);
- *Nadomestitev izgube* (celotni znesek postavke in ne le njen del je na voljo za nadomestitev izgub ob morebitnem prenehanju poslovanja zavarovalnice);
- *Stalnost* (postavka je na voljo ali je lahko vpoklicana na zahtevo za nadomestitev izgub na podlagi časovne neomejenosti delovanja in tudi v razmerah prenehanja poslovanja zavarovalnice);

⁴⁸ Za obstoj navedene določbe oziroma izjeme v Direktivi so se še posebno zavzemale Nemčija, Avstrija, Danska in Švedska, ki so dovoljeno izjemo utemeljevale z dejstvom, da že obstoječi sistem zavarovalnih direktiv dovoljuje tovrstno izjemo. V Nemčiji na primer sestavljajo presežni dobički 84 % lastnih sredstev življenjskih zavarovanj, katerih rezervacije za presežne dobičke niso vezane na zavarovalne pogodbe in zavarovanci ne morejo zahtevati razdelitev teh sredstev, čeprav so ustvarjena s sredstvi, ki izhajajo iz njihovih zavarovalnih polic. Presežke dobičkov pa lahko porabi zavarovalnica ob morebitnem finančno neugodnem položaju za kritje izgub. To so neke vrste zadržani dobički, ki bi v bistvu morali biti razdeljeni zavarovancem, vendar nemški, avstrijski, danski in švedski zavarovanci pristajajo na to, da so »zadržani« in na voljo zavarovalnicam za pokrivanje morebitnih izgub. Tej izjemi so nasprotovale predvsem Velika Britanija, Francija, Nizozemska, Belgija, Luksemburg. Direktiva tudi že natančno predpiše, da so omenjeni nerazdeljeni dobički razvrščeni na prvo stopnjo osnovnih lastnih sredstev.

⁴⁹ Če so bila dodatna lastna sredstva vplačana ali vpoklicana, se štejejo za osnovno lastno sredstvo in niso več sestavni del postavk dodatnih lastnih sredstev.

⁵⁰ Znesek posamezne postavke dodatnih lastnih sredstev je enak svoji nominalni vrednosti, razen če postavka nima nominalne vrednosti oziroma ima največjo možno nominalno vrednost ali če nominalna vrednost ne odraža nadomestitve izgube postavke. V teh primerih se znesek postavke, ki se bo upošteval pri določanju dodatnih lastnih sredstev, določi na osnovi preudarnih in realnih predpostavk.

- *Trajnost* (postavka ni datirana ali ima trajanje, ki je zadostno ob upoštevanju trajanja zavarovalnih in pozavarovalnih obveznosti podjetja);
- *Odsotnost obveznih stroškov servisiranja* (postavka je prosta obveznih stalnih odhodkov in zahtev ali spodbud za odplačilo nominalne vsote in nima nikakršnih obremenitev).

Evropska komisija bo sprejela izvedbene predpise, ki bodo določili razdelitev stopenj v podstopnje, če bo to potrebno, seznam postavk lastnih sredstev s podrobnim opisom lastnosti za njihovo razvrstitev in metode, ki jih bodo uporabili nadzorni organi pri odobritvi ocene in razvrstitve postavk lastnih sredstev, ki ne bodo vsebovane v seznamu lastnih sredstev.

Tabela 12 ponazarja razvrstitev lastnih sredstev, kot je predpisana v Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2).

Tabela 12: Ponazoritev razvrstitve lastnih sredstev

Značilnost	Narava	Bilančna osnovna lastna sredstva	Zunajbilančna dodatna lastna sredstva
podrejenost, nadomestitev izgube, stalnost ter v obsežni meri trajnost in odsotnost obveznih stroškov servisiranja		Stopnja 1	Stopnja 2
podrejenost, nadomestitev izgube ter v obsežni meri trajnost in odsotnost obveznih stroškov servisiranja		Stopnja 2	Stopnja 3
ostalo		Stopnja 3	-

Vir: Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2), Bruselj, 5. 5. 2009, str. 11.

Tretja stopnja je omejitev pripoznavanja postavk druge in tretje stopnje za namene nadzora, ker le-te ne zagotavljajo popolnega kritja vseh izgub v vseh okoliščinah. Za razpoložljiva lastna sredstva veljajo dvojne omejitve glede zneskov, primernih za namene nadzora, in sicer:

- v zvezi z zahtevanim solventnostnim kapitalom bi moral delež prvostopenjskih sredstev v upravičenih lastnih sredstvih doseči vsaj tretjino, delež tretjestopenjskih sredstev pa ne bi smel preseči ene tretjine⁵¹;
- v zvezi z zahtevanim minimalnim kapitalom postavke dodatnih lastnih sredstev niso primerne, delež upravičenih postavk druge stopnje pa mora biti omejen na polovico⁵².

⁵¹ Da bi se to zagotovilo, imajo zneski postavk druge in tretje stopnje naslednje omejitve:

- da se zagotovi, da je delež postavk prve stopnje ustreznih lastnih sredstev večji ali enak tretjini skupnih ustreznih lastnih sredstev, se ustrezni znesek postavk druge stopnje skupaj z ustreznim zneskom postavk tretje stopnje omeji na dvakratni skupni znesek postavk prve stopnje;
- da se zagotovi, da je delež postavk tretje stopnje ustreznih lastnih sredstev manjši ali enak tretjini skupnih ustreznih lastnih sredstev, se ustrezni znesek postavk tretje stopnje omeji na polovico skupnega zneska prve stopnje in ustreznega zneska postavk druge stopnje.

⁵² Znesek postavk ustreznih osnovnih lastnih sredstev za kritje zahtevanega minimalnega kapitala, ki so razvrščene v drugo stopnjo, se omeji na skupni znesek postavk prve stopnje in s tem se zagotovi, da je delež postavk prve stopnje ustreznih lastnih sredstev večji ali enak polovici skupnih primernih osnovnih lastnih sredstev.

Ustrezni znesek lastnih sredstev za kritje zahtevanega solventnostnega kapitala je enak vsoti zneska postavk prve stopnje, primerne zneska postavk druge stopnje in primerne zneska postavk tretje stopnje.

Ustrezni znesek osnovnih lastnih sredstev za kritje zahtevanega minimalnega kapitala je enak vsoti zneska postavk prve stopnje in primerne zneska postavk osnovnih lastnih sredstev druge stopnje.

6.2.2. Tehnična priporočila CEIOPS-a in kvantitativne študije učinkov tehničnih priporočil CEIOPS-a na evropski zavarovalni trg

CEIOPS je do sedaj Evropski komisiji posredoval naslednje tehnične nasvete s področja ustreznih lastnih sredstev:

- Primerna sredstva za pokrivanje kapitalskih zahtev (*angl.: Eligible elements to cover the capital requirements*) kot tehnični nasvet št. 19 v okviru Tretjega sklopa tehničnih nasvetov CEIOPS-a Evropski komisiji, objavljen v maju 2006.
- Tehnični nasvet Evropski komisiji v okviru projekta Solventnost 2 s področja Stebra 1 – dodatni nasvet (*angl.: Advice to the European Commission in the Framework of the Solvency II project on Pillar I issues – further advice*), objavljen v marcu 2007 – Poglavje 9: Varnostni ukrepi (*angl.: Section 9: Safety measures*).
- Povzetek prispevkov zavarovalne industrije glede uporabe inovativnih finančnih instrumentov in dodatnih zahtev po vplačilu kapitala s strani članov kot ustrezne kapitalske postavke (*angl.: Summary of the industry's contribution of the use of innovative instruments & supplementary members' calls as eligible elements of capital*), objavljen v avgustu 2007.

CEIOPS je preizkušal ustreznost lastnih sredstev tudi v dveh kvantitativnih študijah, ki sta:

- Poročilo o tretji kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje zavarovalnic v evropskih državah (*angl.: CEIOPS' Report on its third Quantitative Impact Study (QIS3) for Solvency II*), objavljeno v novembru 2007 in
- Poročilo o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje zavarovalnic v evropskih državah (*angl.: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II*), objavljeno v novembru 2008.

CEIOPS je v **Tehničnem nasvetu glede primernosti sredstev za pokrivanje kapitalskih zahtev** (*angl.: Eligible elements to cover the capital requirement*) in v **Tehničnem nasvetu Evropski komisiji v okviru projekta Solventnost 2 s področja Stebra 1 – dodatni nasvet** (*angl.: Advice to the European Commission in the Framework of the Solvency II project on Pillar I issues – further advice*) predpisal glavna merila za oceno kakovosti kapitala (stalnost in razpoložljivost v neugodnih finančnih razmerah, možnosti odložitve ali celo odpovedi plačila v neugodnih finančnih razmerah, podrejenost glavnice in obresti ter kreditna ocena oziroma ocena finančnega položaja tretje strani, ki priskrbi kapital), ki so bila kasneje načelno predpisana v Direktivi. CEIOPS je tudi predpisal, da morajo ta merila primernosti sredstev veljati tako za sredstva, ki krijejo zavarovalnotehnične rezervacije, za sredstva, ki krijejo zahtevani minimalni kapital, kot tudi za sredstva, ki krijejo zahtevani solventnostni kapital.

Tretja kvantitativna študija učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje evropskih zavarovalnic (*angl.: Third Quantitative Impact Study (QIS3) for Solvency II*) je bila na področju testiranja primernih lastnih sredstev ter razvrščanj le-teh na stopnje omejena na določbe Direktive, ki so samo načelne, in so bile zato razlage teh načelnih določb po

državah in po zavarovalnicah, ki so sodelovale v tej študiji, različne. Rezultati te študije torej niso tako zanesljivi kot so rezultati četrte kvantitativne študije učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje evropskih zavarovalnic (*angl.: Fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II*). Informacije, pridobljene v četrth kvantitativni študiji učinkov, bodo uporabljene kot osnova za pripravo predloga izvedbenih predpisov s tega področja. V magistrskem delu se torej omejim na zaključke in rezultate zadnje imenovane kvantitativne študije.

CEIOPS je v okviru **Tehničnih specifikacij za četrto kvantitativno študijo učinkov novega solventnostnega režima (Solvencnost 2) na poslovanje evropskih zavarovalnic**, ki jih je objavil v decembru 2007 (*angl.: CEIOPS' QIS4 Technical Specifications. December 2007. Str. 251*), pripravil *osnutek seznama lastnih sredstev z njihovimi splošnimi in podrobnejšimi značilnostmi ter razvrstitev le-teh v tri razrede oziroma na tri stopnje*. Pri pripravi osnutka seznama je CEIOPS izhajal iz določb Direktive oziroma je razporedil ustrezne kapitalske elemente na stopnje oziroma v razrede glede na njihovo sposobnost kritja izgub v primerjavi z vplačanim delniškim kapitalom ali vplačanim začetnim/ustanovnim skladom. Razporeditev kapitalskih elementov po CEIOPS-u bi lahko na splošno strnili kot sledi:

- presežek sredstev nad obveznostmi kot prvorazredni oziroma prvostopenjski kapital (*Tier I*);
- hibridni kapitalski instrumenti so lahko ne glede na njihovo pravno obliko razvrščeni v prvi, drugi ali tretji razred oziroma na prvo, drugo ali tretjo stopnjo⁵³;
- podrejene obveznosti so lahko razvrščene v prvi, drugi ali tretji razred oziroma na prvo, drugo ali tretjo stopnjo;
- obljuba o vplačilu kapitala je lahko razvrščena v drugi ali tretji razred oziroma na drugo ali tretjo stopnjo;
- nobena kapitalska postavka ne more biti uvrščena v lastna sredstva, če ni na razpolago za apsorpcijo izgub in s tem za varstvo zavarovancev.

⁵³ Hibridni kapital je kapital, ki ima lastnosti tako dolžniškega kot tudi lastniškega kapitala in je cenejši od delniškega kapitala. Meja 15 % naj bi izenačila pravila glede uporabe hibridnega kapitala v zavarovalnem sektorju z bančnim sektorjem. CEIOPS je opravil raziskavo glede uporabe inovativnih finančnih instrumentov s strani zavarovalnic kot ustreznih kapitalskih postavk na podlagi vprašalnika (*angl.: Summary of the industry's contribution of the use of innovative instruments & supplementary members' calls as eligible elements of capital*). Zavarovalnice so poročale, da nimajo izkušenj z inovativnimi finančnimi instrumenti in da so zadržane glede njihove uporabe kot primernih kapitalskih postavk. Glavni razlog za uporabo hibridnega kapitala je optimizacija kapitalske strukture v smislu znižanja stroškov kapitala. Zavarovalnice so poročale o treh primernih pristopih nadzornih ustanov k hibridnemu kapitalu: usklajenost pravil med različnimi finančnimi sektorji, usklajenost pravil v državah članicah EEA in regulatorne omejitve glede uporabe takega kapitala kot ustrezne kapitalske postavke.

Tehnične specifikacije so tudi podrobneje *predpisale uporabo sredstev zaprtih oziroma posebnih oziroma namenskih skladov v lastnih sredstvih*. Glede na to, da so sredstva zaprtih skladov na voljo za kritje izgub samo zavarovancem tega zaprtega sklada, je njihova uporaba v lastnih sredstvih celotne zavarovalnice omejena na ta del. Torej, če zavarovalnica upravlja s skladi, katerih sredstva niso prenosljiva na ostale dele poslovanja zavarovalnice, so povezana lastna sredstva nad zahtevanim solventnostnim kapitalom, izračunana za vsak sklad posebej, izključena iz lastnih sredstev zavarovalnice⁵⁴. Tabela 13 prikazuje Osnutek seznama razredov lastnih sredstev z opisom tako splošnih kot podrobnejših značilnosti in konkretnih kapitalskih postavk. Izdelal jo je CEIOPS za natančno testiranje kvantitativnih učinkov novega solventnostnega režima na lastna sredstva evropskih zavarovalnic v četrti kvantitativni študiji učinkov.

⁵⁴ Večina zaprtih skladov je bila v Poročilu o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje zavarovalnic poročana s strani življenjskih zavarovalnic, ki sklepajo življenjska zavarovanja z udeležbo na dobičku ter dodatna pokojninska zavarovanja. Po obstoječi zakonodaji gredo presežki oziroma dobički, doseženi v zaprtih skladih, med lastna sredstva. Po Solventnosti 2 pa je pogoj, da je sredstvo klasificirano v lastna sredstva zavarovalnice ta, da je sposobno neomejeno kriti izgube, kar pa ne drži za zaprte sklade, saj pripadajo samo zavarovancem iz tega sklada. Zaradi tega je potrebno določiti natančnejše definicije teh skladov. Obstaja splošno strinjanje, da se lahko uporabi za zadostitev kapitalskih zahtev samo znesek lastnih sredstev v okviru zaprtega sklada, ki je potreben za zadostitev kapitalskih zahtev za ta sklad. Vse države se strinjajo, da mora pristop k tem skladi v Solventnosti 2 odražati dejstvo, da znesek lastnih sredstev v zaprtem skladu ni razpoložljiv za kritje izgub, ki nastanejo v ostalih skladih.

Tabela 13: Seznam razredov/značilnosti/oblik/postavk lastnih sredstev, kotso predpisani/predpisane v Tehničnih specifikacijah za četrto kvantitativno študijo učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje evropskih zavarovalnic

Razredi	Splošne značilnosti	Podrobnejše značilnosti	Postavke
<p>Prvi razred</p>	<p>(1) Podrejenost celotnega zneska ob morebitnem prenehanju poslovanja zavarovalnice</p> <p>(2) Sposobnost kritja izgub v celotnem znesku ob neprekinjenem poslovanju zavarovalnice</p> <p>(3) Stalnost (nedospelost oziroma zadostno trajanje)</p> <p>(4) Odsotnost zahtev/pobud za poplačilo nominalnega zneska</p> <p>(5) Odsotnost obveznih stalnih stroškov/obremenitev</p> <p>(6) Odsotnost obremenitev/hipotek</p>	<p>(1) Celotni znesek postavke mora biti podrejen vsem zahtevkom zavarovancev in vsem ostalim višjim posojilodajalcem</p> <p>(2) Postavka:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mora biti sposobna stalno kriti kakršnokoli izgubo ▪ Ne sme ovirati ponovnega financiranja zavarovalnice <p>(3) Postavka:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mora biti brez datuma dospelja ali z zadostnim trajanjem glede na zavarovalne obveznosti, ki jih pokriva (trajanje mora biti najmanj 10 let od datuma poročanja) ▪ Mora biti pogodbeno zaklenjena glede poplačila v smislu, da je poplačilo dovoljeno samo takrat, ko je postavka nadomeščena s kapitalsko postavko ekvivalentne kakovosti ali ko je nadzorni organ dal predhodno dovoljenje <p>(4) Postavka mora biti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prosta vseh zahtev po poplačilu ▪ Prosta vseh pobud po poplačilu (poplačilo ne sme nastopiti pred 10. letom od datuma poročanja in ne sme prekoračiti določene meje) <p>(5) Na predhodno določeni točki oziroma meji, ki temelji na zahtevanem minimalnem kapitalu, morajo biti kakršnikoli kuponi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sposobni, da se jih odpove ali ▪ Sposobni, da se jih odloži za nedoločen čas, saj le-ti niso gotovinsko kumulativni 	<p>(a) Presežek sredstev nad obveznostmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vplačane navadne delnice z možnostjo odkupa po predhodni odobritvi nadzornega organa ▪ Rezerve, ki so sposobne kriti izgube za vse zavarovance, vključno z/s: <ul style="list-style-type: none"> - zadržanimi dobički - računom delniške premije - presežnimi dobički (surplus funds) - izravnalnimi rezervacijami - ostalimi rezervami, ki so sposobne kriti izgube za vse zavarovance <p>(b) Podrejeni članski računi pri vzajemnih zavarovalnicah</p> <p>(c) Instrumenti hibridnega kapitala, in sicer pod pogojem, da imajo tako sposobnost kritja izgub kot navadne delnice:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ nekumulativne stalne prednostne delnice ▪ nekumulativne prednostne delnice z določenim datumom dospelja (fixed term) ▪ ostali <p>(d) Podrejene obveznosti, in sicer pod pogojem, da imajo enako sposobnost kritja izgub kot navadne delnice:</p>

		<p>in so lahko poravnani samo v delnicah</p> <p>(6)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Postavka ne sme imeti obremenitev, kot so garancije po plačilu, hipoteke ali kakršnekoli druge omejitve ali obremenitve, ki ne morejo biti odpovedane s strani zavarovalnice, če je predpisana stopnja izgube trajna ▪ Imetnik ne more imeti pooblastila, da zamenja v smislu poravnave zahtevo iz instrumenta za kakršnokoli zahtevo, ki jo ima zavarovalnica do njega ▪ Zavarovalnica ne sme imeti pooblastila, da zamenja v smislu poravnave kakršnokoli zahtevo, ki jo ima proti poplačilu imetnika, saj bi taka zamenjava pomenila predhodno poplačilo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ stalne podrejene obveznosti ▪ ostale
<p>Osnovna lastna sredstva</p> <p>Drugi razred</p>	<p>(1) Podrejenost celotnega zneska ob morebitnem prenehanju poslovanja zavarovalnice</p> <p>(3) Stalnost (nedospelost oziroma zadostno trajanje)</p> <p>(4) Odsotnost zahtev/pobud za poplačilo nominalnega zneska</p> <p>(5) Odsotnost obveznih stalnih stroškov/obremenitev</p> <p>(6) Odsotnost obremenitev/hipotek</p>	<p>(1) Celotni znesek postavke mora biti podrejen vsem zahtevam zavarovancev in ostalih posojilodajalcev</p> <p>(3) Postavka:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mora biti brez datuma dospelja ali z zadostnim trajanjem glede na zavarovalne obveznosti, ki jih pokriva (trajanje mora biti najmanj 10 let od datuma poročanja) ▪ Mora biti pogodbeno zaklenjena glede poplačila v smislu, da je poplačilo dovoljeno samo takrat, ko je postavka nadomeščena s kapitalsko postavko ekvivalentne kakovosti ali ko je nadzorni organ dal predhodno dovoljenje <p>(4) Postavka mora biti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prosta vseh zahtev po poplačilu ▪ Prosta vseh pobud po poplačilu (poplačilo ne sme nastopiti pred 10. letom od datuma poročanja in ne sme prekoračiti določene meje) <p>(5) Na predhodno določeni točki oziroma meji, ki temelji na zahtevanem minimalnem kapitalu, morajo biti kakršnikoli kuponi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sposobni, da se jih odpove ali 	<p>(a) Instrumenti hibridnega kapitala s trajanjem najmanj 5 let od datuma poročanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kumulativne prednostne delnice ▪ ostali <p>pod pogojem, da izpolnjujejo zahteve iz sosednjega stolpca</p> <p>(b) Podrejene obveznosti s trajanjem najmanj 5 let od datuma poročanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ podrejene obveznosti z določenim časovnim rokom, ▪ ostale <p>pod pogojem, da izpolnjujejo značilnosti iz sosednjega stolpca</p>

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sposobni, da se jih odloži za nedoločen čas, saj le-ti niso gotovinsko kumulativni in so lahko poravnani samo v delnicah <p>(6)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Postavka ne sme imeti obremenitev, kot so garancije po plačilu, hipoteke ali kakršnekoli druge omejitve ali obremenitve, ki ne morejo biti odpovedane s strani zavarovalnice, če je predpisana stopnja izgube trajna ▪ Imetnik ne more imeti pooblastila, da zamenja v smislu poravnave zahtevo iz instrumenta za kakršnokoli zahtevo, ki jo ima zavarovalnica do njega ▪ Zavarovalnica ne sme imeti pooblastila, da zamenja v smislu poravnave kakršnokoli zahtevo, ki jo ima proti poplačilu imetnika, saj bi taka zamenjava pomenila predhodno poplačilo 	
<p>Dodatna lastna sredstva</p> <p>(Drugi razred)</p>	<p>(1) Podrejenost celotnega zneska ob morebitnem prenehanju poslovanja zavarovalnice</p> <p>(2) Sposobnost kritja izgub v celotnem znesku ob neprekinjenem poslovanju zavarovalnice</p> <p>(3) Stalnost (nedospelost oziroma zadostno trajanje)</p> <p>(4) Odsotnost zahtev/pobud za poplačilo nominalnega zneska</p>	<p>(1) Celotni znesek postavke mora biti podrejen vsem zahtevam zavarovancev ali ostalih posojilodajalcev</p> <p>(2) Postavka:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mora biti sposobna stalno kriti kakršnokoli izgubo ▪ Ne sme ovirati ponovnega financiranja zavarovalnice <p>(3) Postavka:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mora biti brez datuma dospelja ali z zadostnim trajanjem glede na zavarovalne obveznosti, ki jih pokriva (trajanje mora biti najmanj 10 let od datuma poročanja) ▪ Mora biti pogodbeno zaklenjena glede poplačila v smislu, da je poplačilo dovoljeno samo takrat, ko je postavka nadomeščena s kapitalsko postavko ekvivalentne kakovosti ali ko je nadzorni organ dal predhodno dovoljenje 	<p>(a) Nevplačane navadne delnice, nevplačan ustanovni/začetni sklad, nevplačane nekumulativne prednostne delnice</p> <p>(b) Nevplačani in vpoklicani instrumenti hibridnega kapitala za vključitev v prvi razred</p> <p>(c) Kreditna pisma in garancije:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ po predlogu Direktive (člen 96) ▪ ostala kreditna pisma in garancije z enako sposobnostjo kritja izgub kot kreditna pisma in garancije po predlogu Direktive <p>(d) Ostali zahtevki z enako sposobnostjo kritja</p>

	<p>(5) Odsotnost obveznih stalnih stroškov/obremenitev</p> <p>(6) Odsotnost obremenitev/hipotek</p>	<p>(4) Postavka mora biti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prosta vseh zahtev po poplačilu ▪ Prosta vseh pobud po poplačilu (poplačilo ne sme nastopiti pred 10. letom od datuma poročanja in ne sme prekoračiti določene meje) <p>(5) Na predhodno določeni točki oziroma meji, ki temelji na zahtevanem minimalnem kapitalu, morajo biti kakršnikoli kuponi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sposobni, da se jih odpove ali ▪ Sposobni, da se jih odloži za nedoločen čas, saj le-ti niso gotovinsko kumulativni in so lahko poravnani samo v delnicah <p>(6)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Postavka ne sme imeti obremenitev, kot so garancije po plačilu, hipoteke ali kakršnekoli druge omejitve ali obremenitve, ki ne morejo biti odpovedane s strani zavarovalnice, če je predpisana stopnja izgube trajna ▪ Imetnik ne more imeti pooblastila, da zamenja v smislu poravnave zahtevo iz instrumenta za kakršnokoli zahtevo, ki jo ima zavarovalnica do njega ▪ Zavarovalnica ne sme imeti pooblastila, da zamenja v smislu poravnave kakršnokoli zahtevo, ki jo ima proti poplačilu imetnika, saj bi taka zamenjava pomenila predhodno poplačilo 	<p>izgub kot dodatna lastna sredstva iz predloga Direktive</p>
<p>Osnovna lastna sredstva (tretji razred)</p>	<p>Razlika med sredstvi in obveznostmi in podrejeni dolg, ki ne izpolnjuje zahtev prvega in drugega razreda, pa vendar izpolnjuje zahtevo po popolni podrejenosti ob morebitnem prenehanju poslovanja zavarovalnice.</p>	<p>(1) Celotni znesek postavke mora biti podrejen vsem zahtevam zavarovancev in ostalih posojilodajalcev</p>	<p>(a) Instrumenti hibridnega kapitala s trajanjem manj kot 5 let od datuma poročanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kumulativne prednostne delnice ▪ ostali

			<p>(b) Podrejene obveznosti s trajanjem manj kot 5 let od datuma poročanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ podrejene obveznosti s fiksnim datumom dospelja ▪ ostale
Dodatna lastna sredstva (tretji razred)	Ne izpolnjujejo značilnosti oziroma pogojev za drugi razred, vendar še zagotavljajo popolno podrejenost ob morebitnem prenehanju poslovanja zavarovalnice.	(1) Celotni znesek postavke mora biti podrejen vsem zahtevam zavarovancev in ostalih posojilodajalcev	<p>(a) Nevplačani in vpoklicljivi instrumenti hibridnega kapitala (vključno s kumulativnimi prednostnimi delnicami), ki ne izpolnjujejo pogojev za drugi razred</p> <p>(b) Kreditna pisma in garancije, ki ne izpolnjujejo pogojev za vključitev v drugi razred</p> <p>(c) ostale obveznosti, ki ne izpolnjujejo pogojev za razvrstitev v drugi razred</p>

Vir: QIS4 Technical Specifications. December 2007. Str. 105 do 113

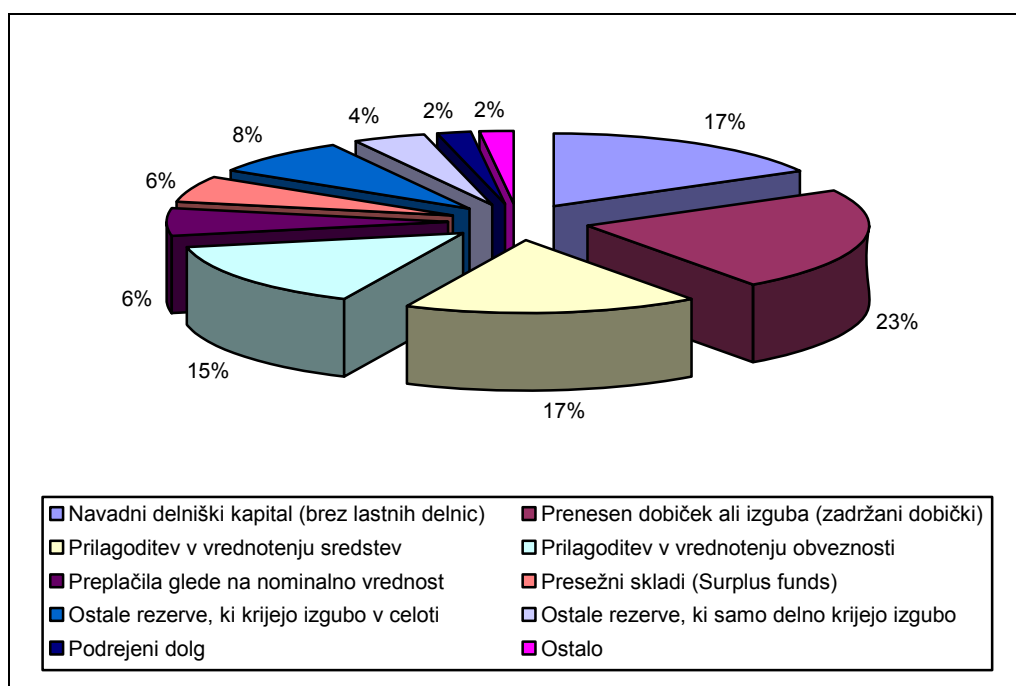
S takim podrobnejšim seznamom lastnih sredstev bo zagotovljeno poenotenje razvrščanja postavk lastnih sredstev v državah EEA. Potrebno je povedati, da je CEIOPS za potrebe Tehničnih specifikacij za četrto kvantitativno študijo učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje zavarovalnic petim, v Direktivi predpisanim merilom za razvrstitev lastnih sredstev na tri stopnje oziroma v tri razrede dodal še šesto, in sicer odsotnost hipotek.

V **Poročilu o četrty kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima (Solventnost 2) na poslovanje evropskih zavarovalnic** (angl.: *CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. November 2008. Str. 379*) je CEIOPS predstavil porast vseh lastnih sredstev po državah za 27 % glede na trenutno izkazana lastna sredstva v bilancah stanja. Vzroki za porast zneska lastnih sredstev so v glavnem naslednji:

- prilagoditev v vrednotenju po tržni vrednosti oz. za potrebe Solventnosti 2;
- prerazporeditve izravnalnih rezervacij iz zavarovalnotehničnih rezervacij v lastna sredstva in
- vključitev instrumentov hibridnega kapitala, podrejenih obveznosti in dodatnih lastnih sredstev, in sicer glede na omejitveno strukturo Solventnosti 2, v lastna sredstva.

Glede razvrstitve lastnih sredstev v razrede Poročilo navaja, da so udeležene zavarovalnice večino lastnih sredstev razvrstile v prvi razred (95 %), v drugi razred 4 % in v tretji razred 1 %. Poročilo je tudi predstavilo, da ni pomembnejših razlik glede klasifikacije sredstev med neživljenjskimi, življenjskimi in kompozitnimi zavarovalnicami⁵⁵.

Slika 3: Sestava kapitalskih postavk prvega razreda (Tier 1) skladno s Tehničnimi specifikacijami za četrto kvantitativno študijo učinkov ob koncu leta 2007

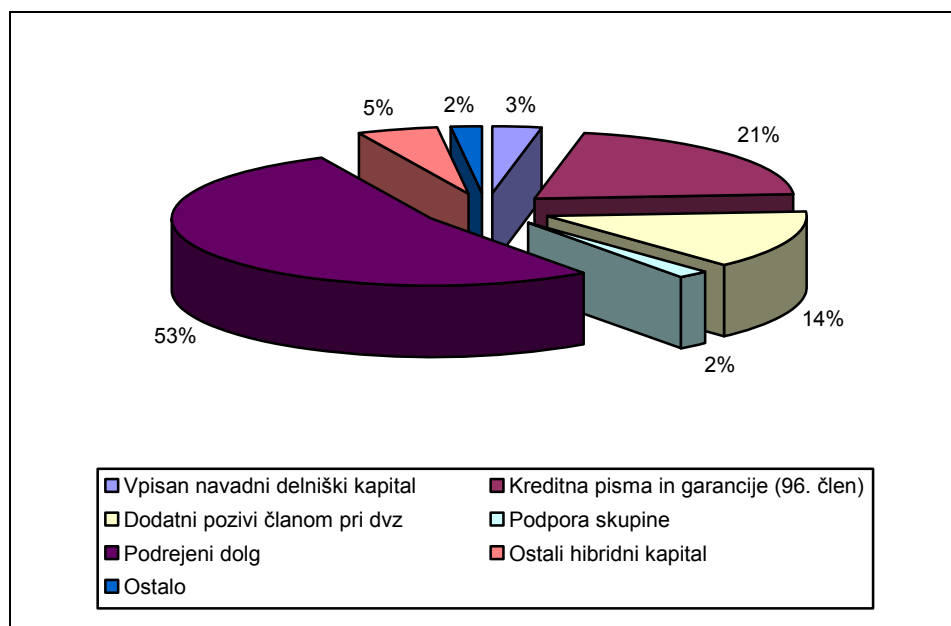
Vir: CEIOPS' Rreport on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. November 2008, str. 131.

⁵⁵ Pri teh rezultatih je potrebno povedati, da je četrta kvantitativna študija učinkov uporabila datum izdaje kot točko, od katere se meri rok dospelosti. Glede na to, da bo CEIOPS v izvedbenih predpisih verjetno predlagal prehod od datuma izdaje na datum poročanja kot izhodišče za merjenje dospelosti, to pomeni, da bo to vodilo v veliko število instrumentov, ki bodo razvrščeni v nižji razred oziroma na nižjo stopnjo.

Kot je razvidno s Slike 3, večino (72 %) prvega razreda sestavljajo kapitalske postavke navadni delniški kapital, preneseni dobički ali izgube (zadržani dobički), prilagoditve v vrednotenju sredstev in obveznosti. Instrumentov hibridnega kapitala v prvem razredu ni.

Slika 4 ponazarja, da drugi razred v večini sestavljajo podrejeni dolg in kreditna pisma ter garancije (74 %).

Slika 4: Sestava kapitalskih postavk drugega razreda (Tier 2) skladno s Tehničnimi specifikacijami za četrto kvantitativno študijo učinkov ob koncu leta 2007

Vir: CEIOPS' Rreport on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. November 2008, str. 132.

Poročilo navaja, da zavarovalnice v glavnem niso kršile zahtevanih kapitalskih zahtev in se torej potreba po povišanju kapitala ni pojavila. Izmed 1.336 zavarovalnic, ki so sodelovale v četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje zavarovalnic, jih je 35 poročalo o prvem razredu pod eno tretjino zahtevanega solventnostnega kapitala, 19 zavarovalnic je poročalo o tretjem razredu nad eno tretjino zahtevanega solventnostnega kapitala in 53 zavarovalnic je poročalo o drugem razredu nad eno polovico zahtevanega minimalnega kapitala.

V večini držav je število zavarovalnic, ki so poročale o dodatnih lastnih sredstvih, omejeno. Znesek dodatnih lastnih sredstev je majhen v primerjavi z osnovnimi lastnimi sredstvi (2,5 %) in v primerjavi s celotnimi lastnimi sredstvi (2,4 %). Ni bilo uporabnega odziva glede vrednotenja dodatnih lastnih sredstev⁵⁶. V državah, ki so poročale o dodatnih lastnih sredstvih, so le-ta v drugem razredu prekosila po volumnu dodatna lastna sredstva v tretjem razredu. Dodatna lastna sredstva v drugem razredu so bila v večini v obliki dodatnih prispevkov članov v vzajemnih zavarovalnicah, kreditnih pisem in garancij, vpisanega

⁵⁶ V četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima (Solvencost 2) na poslovanje evropskih zavarovalnic so bile zavarovalnice zaprosene, da priskrbijo naslednje informacije za dodatna lastna sredstva, ki niso eksplicitno omenjena v Direktivi:

- status nasprotnika glede na njegovo pripravljenost in zmožnost plačila
- izterljivost sredstev, pri čemer je potrebno upoštevati pravno obliko postavke, kot tudi vsakršnih pogojev, ki bi preprečili postavki, da je uspešno vpoklicana
- vsako informacijo o izidu predhodnih vpoklicev, ki jih je zavarovalnica opravila za tako postavko dodatnih lastnih sredstev.

navadnega delniškega kapitala in nevplačanega podrejenega dolga. Tretji razred dodatnih lastnih sredstev je bil v glavnem sestavljen iz dodatnih prispevkov članov v vzajemnih zavarovalnicah (merilo 40 – 60 %) ⁵⁷.

Tabela 14: Zneski primernih lastnih sredstev, kot so predpisana v Tehničnih specifikacijah za četrto kvantitativno študijo učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic v primerjavi z zneski obstoječih lastnih sredstev v mi. evrov na dan 31. 12. 2007

Države EEA	Osnovna lastna sredstva					Dodatna lastna sredstva			
	S1	Σ QIS4	1. razred	2. razred	3. razred	S1	Σ QIS4	2. razred	3. razred
Avstrija	5.219	13.248	13.114	134	-	310	310	310	-
Belgija	12.794	28.906	28.624	282	-	30	146	145	1
Bolgarija	65	76	76	-	-	-	-	-	-
Ciper	222	263	263	-	-	-	-	-	-
Češka	1.831	3.416	3.406	10	-	-	-	-	-
Danska	14.710	19.386	18.733	653	-	-	-	-	-
Estonija	186	197	197	-	-	-	-	-	-
Finska	5.710	9.727	9.554	173	-	8	75	30	45
Francija	106.402	191.472	183.873	5.595	2.210	674	6.968	2.834	4.133
Nemčija	84.457	151.356	144.546	6.238	572	513	3.766	2.687	1.079
Grčija	584	760	760	-	-	-	-	-	-
Madžarska	909	2.085	2.075	-	10	-	-	-	-
Islandija	265	383	383	-	-	-	-	-	-
Irska	13.350	19.153	19.149	-	4	0	1.379	1.361	18
Italija	35.645	71.080	69.514	1.211	354	7	70	70	-
Latvija	57	61	59	-	1	-	-	-	-
Liechtenstein	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Litva	125	230	230	-	-	-	-	-	-
Luksemburg	1.725	7.466	7.460	6	-	55	202	200	2
Malta	448	464	464	-	-	0	0	0	-
Nizozemska	32.878	44.423	44.348	57	17	126	165	157	8
Norveška	7.993	9.961	9.144	817	-	-	247	200	47
Poljska	8.373	14.128	14.128	-	-	-	2	2	-
Portugalska	3.171	5.177	4.991	137	49	-	-	-	-
Romunija	325	510	491	19	-	-	-	-	-
Slovaška	798	1.344	1.344	-	-	-	-	-	-
Slovenija	996	1.347	1.347	-	-	30	30	30	-
Španija	17.120	29.400	29.400	-	-	24	275	262	13
Švedska	53.992	60.739	60.496	243	-	-	20	20	-
Velika Britanija	202.838	164.958	157.616	6.844	498	108	7.685	7.599	86
Skupaj	613.188	851.716	825.785	22.419	3.715	1.885	21.340	15.907	5.432

Vir: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II, Annex of Selected Tables, November 2008, str. 69 – 70.

⁵⁷ CEIOPS je predlagal razdelitev dodatnih prispevkov članov v vzajemnih zavarovalnicah med drugi in tretji razred oziroma med drugo in tretjo stopnjo na način, da se 40 % le-teh razvrsti v drugi razred in 60 % v tretji razred. S tako razdelitvijo se je večina zavarovalnic strinjala.

Tabela 15: Količnik lastnih sredstev proti zahtevanemu solventnostnemu kapitalu ter količnik prvovrstnih in drugovrstnih lastnih sredstev proti zahtevanemu minimalnemu kapitalu

		Srednja vrednost	Tehtano povprečje	Standardni odklon
Lastna sredstva proti SCR-ju	Življenjske zav.	228,4 %	287,5 %	217,3 %
	Neživljenjske zav.	192,7 %	229,6 %	149,5 %
	Kompozitne zav.	229,7 %	291,9 %	252,0 %
	Življenjske, neživljenjske in kompozitne zav.	208,0 %	257,6 %	194,9 %
	Vse zavarovalnice skupaj	206,1 %	256,7 %	200,1 %
Prvovrstna in drugovrstna lastna sredstva proti MCR-ju	Življenjske zav.	708,3 %	857,1 %	643,1 %
	Neživljenjske zav.	549,5 %	1.166,1 %	10.799,7 %
	Kompozitne zav.	724,8 %	922,4 %	751,4 %
	Življenjske, neživljenjske in kompozitne zav. skupaj	631,1 %	1.034,2 %	7.890,9 %
	Vse zavarovalnice skupaj	642,3 %	1.033,0 %	7.480,1 %

Vir: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. Annex of Selected Tables. November 2008, str. 10.

6.3. Vpliv novega solventnostnega režima na višino in vrsto lastnih sredstev slovenskih zavarovalnic

Kot je razvidno iz Tabele 14, Slovenija na področju povišanja osnovnih lastnih sredstev po Tehničnih specifikacijah QIS4 v primerjavi z obstoječimi lastnimi sredstvi ne odstopa od drugih evropskih držav. V slovenskih zavarovalnicah se je znesek primernih oziroma ustreznih lastnih sredstev povečal za 32 % po Tehničnih specifikacijah QIS4 v primerjavi z obstoječimi primernimi oziroma ustreznimi lastnimi sredstvi. Razlogi za povečanje so enaki kot pri ostalih evropskih državah in so navedeni na strani 47. Tabela 14 pa prikazuje tudi, da je Slovenija vsa svoja osnovna lastna sredstva razvrstila v prvi razred oziroma na prvo stopnjo, kar pa ni značilno za vse evropske države in ima torej po merilih, predpisanih v Tehničnih specifikacijah QIS4, bolj kakovostna (v smislu sposobnosti kritja izgub) osnovna lastna sredstva kot ostale evropske države. Če bolj podrobno pogledamo razvrstitev osnovnih lastnih sredstev, kot so predstavljena v Poročilu o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje slovenskih zavarovalnic (*angl.: QIS4 on Solvency II. Country Report for Slovenia. Str. 39*), je razvidno, da je samo ena zavarovalnica od desetih prijavila drugostopenjska osnovna lastna sredstva, vendar v tako majhni višini (3,6 % vseh njenih lastnih sredstev), da le-ta v Tabeli 14 niso zajeta. Potrebno je tudi omeniti, da ekonomski kapital (razlika med sredstvi in obveznostmi) pri slovenskih zavarovalnicah predstavlja 50 % prvovrstnih lastnih sredstev.

V Sloveniji imamo neke vrste zaprte sklade, ki pa nimajo lastnih sredstev. Zaprti skladi so bili ustanovljeni v skladu z nacionalnim zakonom za življenjska zavarovanja, življenjska zavarovanja, vezana na enote investicijskih skladov, zdravstvena zavarovanja, če so vodena na enaki osnovi kot življenjska zavarovanja, in za neživljenjska zavarovanja, za katera se oblikujejo matematične rezervacije.

Pod postavko ostale rezerve so slovenske zavarovalnice uvrstile kapitalske rezerve, pravne rezerve, rezerve za katastrofalne škode in izravnalne rezervacije.

Dve slovenski zavarovalnici sta poročali o podrejenem dolgu v lastnih sredstvih. V eni zavarovalnici je podrejeni dolg predstavljal 10 % razpoložljivih lastnih sredstev in v drugi

14,3 % razpoložljivih lastnih sredstev. Obe zavarovalnici sta uvrstili podrejeni dolg v prvi razred oziroma na prvo stopnjo.

Samo ena slovenska zavarovalnica je izkazovala dodatna lastna sredstva, in sicer v obliki nevplačanega podrejenega dolga (drugi razred dodatnih lastnih sredstev), vendar v zelo majhnem obsegu v primerjavi z razpoložljivimi lastnimi sredstvi.

Slovenske zavarovalnice niso izkazovale ne v osnovnih lastnih sredstvih in ne v dodatnih lastnih sredstvih zneskov pod postavko Ostali hibridni kapitalski elementi.

V slovenskih zavarovalnicah je bil količnik prvovrstnih in drugovrstnih primernih lastnih sredstev v primerjavi z zahtevanim minimalnim kapitalom (izračunanim z uporabo absolutnih pragov) med 253 in 1.645 %. Količnik razpoložljivih kapitalskih elementov je bil v primerjavi z zahtevanim solventnostnim kapitalom med 136 in 368 %, kar je primerljivo z evropskim povprečjem (Tabela 15).

7. KAPITALSKE ZAHTEVE

Kapitalska ustreznost zavarovalnice pomeni določeno višino finančnih sredstev/virov zavarovalnice in v bistvu predstavlja razliko med sredstvi in obveznostmi zavarovalnice. Ta vrsta varnostnega kapitala je nujno potrebna z namenom, da pokrije morebitne izgube v zavarovalnici. V zavarovalnici namreč kljub vsem aktuarskim in statističnim metodam ter naporom ni mogoče do natančnosti predvideti prihodnjega škodnega dogajanja in je zato lahko premija za tveganje, vsebovana v oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacijah, nezadostna za pokritje večjih škod od načrtovanih. Evropske direktive prav zaradi nemogoče natančne projekcije prihodnjega škodnega dogajanja zahtevajo, da imajo zavarovalnice na razpolago dovolj varnostnega kapitala v obliki tako imenovanega zajamčenega kapitala v trenutku ustanovitve zavarovalnice in dodatno tudi lastna sredstva za tekoče poslovanje v obliki minimalnega zahtevanega kapitala, ki zagotavljajo, da bodo obveznosti iz zavarovalnih pogodb poravnane v vsakem primeru in v vsakem trenutku (*Conference of Insurance Supervisory Services of the Member States of the European Union, Report on Solvency of Insurance Undertakings, April 1997, str. 1*).

7.1. Kapitalske zahteve, kot so predpisane v obstoječi zavarovalni zakonodaji

Za področje preverjanja kapitalske ustreznosti so direktive EU⁵⁸ vpeljale tri elemente, in sicer:

⁵⁸ Kapitalske zahteve na področju neživljenjskih zavarovanj predpisuje Prva direktiva Sveta z dne 24. junija 1973 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti neposrednega zavarovanja, razen življenjskega zavarovanja (73/239/EGS), Direktiva Sveta z dne 22. junija 1987 o spremembi Prve direktive 73/239/EGS o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti neposrednega zavarovanja, razen življenjskega zavarovanja, zlasti glede kreditnega in kavcijskega zavarovanja (87/343/EGS), Direktiva Sveta 92/49/EGS z dne 18. junija 1992 o spremembah direktiv 73/239/EGS in 88/357/EGS in o uskladitvi zakonov in drugih predpisov o neposrednem zavarovanju, razen življenjskega zavarovanja (tretja direktiva o premoženjskem zavarovanju), in Direktiva 2002/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. marca 2002 o spremembi Direktive Sveta 73/239/EGS o zahtevani kapitalski ustreznosti zavarovalnic, ki opravljajo posle neživljenjskega zavarovanja. Kapitalske zahteve na področju življenjskih zavarovanj določa Direktiva 2002/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. novembra 2002 o življenjskem zavarovanju.

- zjamčeni kapital,
- zahtevani minimalni kapital in
- razpoložljivi kapital.

Zavarovalnica ima *razpoložljivi kapital* v obliki predpisanih kapitalskih elementov (lastnih sredstev), predstavljenih podrobneje v prejšnjem poglavju. *Zahtevani minimalni kapital* predstavlja minimalno višino zahtevanih lastnih virov, ki jih mora imeti na razpolago zavarovalnica v tekočem poslovanju. *Zajamčeni kapital* je najnižji znesek kapitala, s katerim mora zavarovalnica razpolagati, da lahko dobi dovoljenje za opravljanje poslov premoženjskega oziroma življenjskega zavarovanja. Predstavlja eno tretjino zahtevanega minimalnega kapitala in najnižjo kapitalsko mejo, s katero mora zavarovalnica razpolagati⁵⁹, in ne sme biti manjši kot 2,2 oziroma 3,2 mio. evrov. Šteje se, da je zavarovalnica kapitalsko ustrezna, če je razpoložljivi kapital enak najmanj minimalnim kapitalnim zahtevam.

Direktive predpisujejo način izračuna minimalnega zahtevanega kapitala in v okviru tega tudi odbitke od kapitala pri izračunu minimalne zahtevane višine kapitala (neopredmetena sredstva, delnice, ki so v lasti zavarovalnice, deleži v ostalih finančnih ustanovah⁶⁰ ter na področju neživljenjskih zavarovanj se za zavarovalnice, ki diskontirajo ali znižajo škodne zavarovalnotehnične rezervacije tako, da upoštevajo prihodke naložb, razpoložljivi minimalni kapital zniža za razliko med nediskontiranimi zavarovalnotehničnimi rezervacijami ali zavarovalnotehničnimi rezervacijami pred znižanjem in diskontiranimi zavarovalnotehničnimi rezervacijami ali zavarovalnotehničnimi rezervacijami po znižanju⁶¹).

7.1.1. Kapitalske zahteve na področju neživljenjskih zavarovanj, kot so predpisane v obstoječi zavarovalni zakonodaji

Direktive za zavarovalnice, ki opravljajo posle neživljenjskega zavarovanja, predpisujejo, da se **zahtevani minimalni kapital določi kot višji od dveh rezultatov**, dobljenih oziroma izračunanih na podlagi letnega zneska premij/prispevkov ali povprečnih terjatev na izplačilo odškodnin za pretekla tri poslovna leta⁶².

⁵⁹ Direktiva tudi določa, da pri družbah za vzajemno zavarovanje in družbah, ki delujejo po načelu vzajemnosti, lahko vsaka država članica predvidi zmanjšanje minimalnega zjamčenega kapitala za eno četrtno.

⁶⁰ Tako premoženjska kot življenjska zavarovalnica mora, če je udeležena v kapitalu drugih zavarovalnic, zavarovalnih holdingov, bank, borznoposredniških družb, družb za upravljanje in drugih finančnih ustanov, ki so zavezanke za izračun kapitalske ustreznosti, od svojega kapitala odšteti vrednost tovrstnih udeležb (Direktiva 2002/87/ES, 23. člen).

⁶¹ Pri tem je potrebno povedati, da evropske direktive določajo minimalne standarde za zahtevano kapitalsko ustreznost, matične države članice pa lahko določijo strožja pravila za zavarovalnice, ki so jih odobrili pristojni organi teh držav. Po novem režimu ne bo tako, saj bo potrebna maksimalna harmonizacija tako z Direktivo kot tudi z izvedbenimi predpisi.

⁶² Pri zavarovalnicah, ki sklepajo zavarovanja, ki pokrivajo eno ali več nevarnosti kredita, neurja, toče ali pozebe, se za referenčno obdobje glede povprečnih terjatev na izplačilo odškodnin vzame zadnjih sedem poslovnih let.

Premijska osnova se izračuna s pomočjo kosmatih obračunanih zavarovalnih premij ali prispevkov⁶³, ki se delijo na dva dela, pri čemer prvi del sega do 53,1 milijona evrov, drugega pa predstavlja presežek. Vsoto 18 % prvega dela in 16 % drugega dela se⁶⁴ pomnoži z razmerjem, ki obstaja glede na pretekla tri poslovna leta med zneskom terjatev na izplačilo odškodnin, ki jih mora podjetje nositi tudi potem, ko so bili odšteti izterljivi zneski iz pozavarovanja, in kosmatim zneskom terjatev na izplačilo odškodnin (to razmerje ne sme biti v nobenem primeru manjše od 50 %).

Osnova na podlagi škod se izračuna na naslednji način⁶⁵: zneski obračunanih škod, plačanih v zvezi z neposrednimi posli (brez odštetja terjatev, ki bremenijo pozavarovatelje in retrocesionarje) za pretekla tri leta (oziroma za zadnjih sedem let), se združijo. Ena tretjina ali sedmina tako pridobljenega zneska se v skladu z referenčnim obdobjem razdeli na dva dela, pri čemer sega prvi del do 37,2 milijona evrov, drugega pa predstavlja presežek. Vsoto 26 % prvega dela in 23 % drugega dela se pomnoži z razmerjem, ki glede na pretekla tri poslovna leta obstaja med zneskom terjatev na izplačilo odškodnin, ki jih mora podjetje nositi tudi potem, ko so bili odšteti vsi izterljivi zneski iz pozavarovanja, in kosmatim zneskom terjatev na izplačilo odškodnin (to razmerje ne sme biti v nobenem primeru manjše od 50 %).

Direktiva dalje določa, da če je izračunan zahtevani minimalni kapital nižji od zahtevanega minimalnega kapitala v predhodnem letu, je zahtevani minimalni kapital enak najmanj zahtevanemu minimalnemu kapitalu v predhodnem letu, pomnoženem z razmerjem zneska škodnih rezervacij ob koncu preteklega poslovnega leta in zneska škodnih rezervacij na začetku preteklega poslovnega leta. V teh izračunih se uporabljajo čiste škodne rezervacije brez pozavarovanja, vendar pa v nobenem primeru ne sme biti razmerje večje od 1.

Direktiva tudi predpisuje, da eno tretjino zahtevanega minimalnega kapitala predstavlja **zajamčeni kapital**. Ta ne sme biti manjši kot 2,2 milijona evrov oziroma 3,2 milijona evrov pri kritju nevarnosti, vključene v eno od naslednjih zavarovalnih skupin: odgovornost pri uporabi motornih vozil, odgovornost pri uporabi zrakoplovov, odgovornost pri uporabi plovil (morska, jezerska ter rečna in kanalska plovila), splošna odgovornost, kreditno zavarovanje, kavcijsko zavarovanje.

CEIOPS oziroma njegov predhodnik, to je Konferenca zavarovalnih nadzorov držav članic Evropske unije (*angl.: Conference of Insurance Supervisory Services of the Member States of the European Union*), je na zaprosilo Evropske komisije že v letu 1997 proučil morebitne izboljšave oziroma prilagoditve izračuna kapitalne ustreznosti zavarovalnice tveganjem, s katerimi se le-ta sooča na področju neživljenjskih zavarovanj. **Poročilo o kapitalni ustreznosti zavarovalnic, ki je bilo objavljeno v aprilu 1997** (*angl.: Conference of*

⁶³ Premijski prispevki v zavarovalnih vrstah odgovornost pri uporabi zrakoplovov, odgovornost pri uporabi plovil (morska, jezerska ter rečna in kanalska plovila) in splošna odgovornost se zvišajo za 50 %.

⁶⁴ Odstotki se zmanjšajo na tretjino pri zdravstvenem zavarovanju, ki se izvaja na podoben zavarovalnotehnični osnovi kot življenjsko zavarovanje, če:

- se vplačane premije na osnovi tablic obolelosti izračunajo v skladu z matematično metodo, ki se uporablja v zavarovalništvu;
- se oblikuje rezervacija za starost;
- se pobira dodatna premija za oblikovanje varnostne rezerve v ustreznem znesku;
- zavarovalnica lahko prekine pogodbo najpozneje pred iztekom tretjega leta zavarovanja;
- pogodba predvideva možnost, da se celo za tekoče pogodbe zvišajo premije ali znižajo plačila.

⁶⁵ Terjatve iz naslova izplačanih odškodnin v zvezi z zavarovalnimi vrstami odgovornost pri uporabi zrakoplovov, odgovornost pri uporabi plovil (morska, jezerska ter rečna in kanalska plovila) in splošna odgovornost se zvišajo za 50 %.

Insurance Supervisory Services of the Member States of the European Union. Report on Solvency of Insurance Undertakings),⁶⁶ je predlagalo, da bi morala zavarovalnica pri izračunu bolj upoštevati tehnična oziroma zavarovalna in naložbena tveganja ter korelacijo med navedenima vrstama tveganj. Glede netehničnih tveganj, med katere je delovna skupina uvrstila tveganje upravljanja, tveganje neplačila terjatev s strani zavarovalnih posrednikov, pozavarovalnice in splošno poslovno tveganje, so člani delovne skupine zaključili, da bi jih bilo izjemno težko ovrednotiti in tako upoštevati pri izračunu minimalne zahtevane kapitalске ustreznosti zavarovalnice (Conference of Insurance Supervisory Services of the Member States of the European Union: Report Solvency of Insurance Undertakings: April 1997, str. 21).

Tako je delovna skupina predlagala, da bi se na na področju tehničnih oziroma zavarovalnih tveganj poleg premijskega in/ali škodnega količnika v izračunu minimalnega zahtevanega kapitala upošteval še t. i. rezervacijski količnik, ki bi bil osnovan na oblikovanih škodnih rezervacijah (Conference of Insurance Supervisory Services of the Member States of the European Union. Report on Solvency of Insurance Undertakings. April 1997, str. 18). Z vključitvijo rezervacijskega količnika bi se v minimalnem zahtevanem kapitalu upoštevalo tudi tveganje likvidacije škod pri t. i. zavarovanjih z dolgim repom poravnavanja škod (obvezna zavarovanja v prometu, dopolnilna zdravstvena zavarovanja, nezgodna zavarovanja). Rezervacijski količnik bi predstavljal predpisano stopnjo rezerviranosti v smislu odstotka škodnih rezervacij od obračunane kosmate zavarovalne premije. Večina v delovni skupini se je strinjala, da bi morala biti stopnja rezerviranosti med 120 in 150 % obračunane kosmate zavarovalne premije.

Na področju naložbenih tveganj so nekateri člani delovne skupine opozorili, da izogibanje naložbenim tveganjem zgolj z razpršitvijo naložb ne zadostuje več v razmerah velikega porasta kapitalizacije zavarovalnic v Evropi kot posledica razcveta na delniških trgih in dobrega tehničnega rezultata zavarovalnic. Ti člani delovne skupine so predlagali, da se poleg premijskega in/ali škodnega količnika pri izračunu minimalnega zahtevanega kapitala kot obvezno uporabi še t. i. naložbeni količnik. Mera za naložbeni količnik bi bila sredstva zavarovalnice (vsa sredstva in ne samo sredstva, ki pokrivajo zavarovalnotehnične rezervacije), ponderirana s tveganji po vzoru že obstoječe bančne zakonodaje. Predlog pa ni bil deležen večinske podpore v delovni skupini. Ugotovili so tudi, da je zaradi pravil nalaganja oziroma omejitev nalaganja v določena finančna sredstva, zaradi navodil glede usklajenosti naložb in zaradi pravil glede razpršenosti naložb naložbeno tveganje delno že omejeno oziroma bi ga bilo potrebno upoštevati v minimalni kapitalski ustreznosti zavarovalnice v manjšem merilu, kot je to na primer v bančni regulativi.

7.1.2. Kapitalске zahteve na področju življenjskih zavarovanj, kot so predpisane v obstoječi zavarovalni zakonodaji

Direktiva o življenjskem zavarovanju predpisuje, da je **zahtevani minimalni kapital za življenjska zavarovanja**⁶⁷ in za rentno življenjsko zavarovanje (razen zavarovanja, povezanega z investicijskimi skladi) enak vsoti naslednjih dveh rezultatov:

⁶⁶ Poročilo je v okviru Združenja evropskih zavarovalnih nadzornikov pripravila delovna skupina pod vodstvom namestnika predsednika nemškega zavarovalnega nadzora, dr. Helmuta Müllerja.

⁶⁷ To zavarovalno vrsto sestavljajo zlasti zavarovanje za primer doživetja, zavarovanje za primer smrti, mešano zavarovanje, življenjsko zavarovanje z vračilom premij, zavarovanje za primer poroke, zavarovanje za primer rojstva.

Prvi rezultat: 4-odstotni delež matematičnih rezervacij, ki se nanašajo na neposredno poslovanje, se pomnoži z razmerjem (za zadnje poslovno leto) neto matematičnih rezervacij do bruto matematičnih rezervacij (navedeno razmerje v nobenem razmerju ne sme biti nižje od 85 %).

Drugi rezultat (se izračuna samo za zavarovalne police, pri katerih tvegani kapital⁶⁸ ni negativen): 0,3-odstotni delež tveganega kapitala se pomnoži z razmerjem (za zadnje poslovno leto) tveganega kapitala, zadržanega kot obveznost zavarovalnice (zmanjšanim za znesek tveganega kapitala za zavarovanje, ki ga krije pozavarovanje) do celotnega zneska tveganega kapitala (to razmerje v nobenem primeru ne sme biti nižje od 50 %).

Za *dodatno zavarovanje k življenjskemu zavarovanju*, ki ga izvajajo življenjske zavarovalnice,⁶⁹ je zahtevani minimalni kapital enak znesku, določenem bodisi na podlagi letnega zneska premij/prispevkov bodisi povprečnih terjatev na izplačilo odškodnin za pretekla tri poslovna leta, kot je to določeno v neživljenjskih direktivah.

Za *zavarovanja s kapitalizacijo izplačil*⁷⁰ je zahtevani minimalni kapital enak 4-odstotnemu deležu matematičnih rezervacij, izračunanih skladno s postopkom, kot je naveden v prvem rezultatu pri življenjskih zavarovanjih.

Za *tontine*⁷¹ je zahtevani minimalni kapital enak 1 % njegovih sredstev.

Za *zavarovanja, vezana na enote investicijskih skladov*,⁷² ter za *posle upravljanja skupinskih pokojninskih skladov*⁷³ je zahtevani minimalni kapital enak vsoti naslednjega:

- če zavarovalnica prevzema naložbeno tveganje, 4-odstotnemu deležu matematičnih rezervacij, izračunanih po prvem rezultatu kot je predpisan za izračun minimalnega zahtevanega kapitala za življenjska zavarovanja;
- če zavarovalnica ne prevzema naložbenega tveganja, ampak se porazdelitev za kritje stroškov upravljanja določi za obdobje, daljše od petih let, 1-odstotnemu deležu matematičnih rezervacij, izračunanih po prvem rezultatu, kot je predpisan za izračun minimalnega zahtevanega kapitala za življenjska zavarovanja;
- če zavarovalnica ne prevzema naložbenega tveganja in porazdelitev za kritje stroškov upravljanja ni določena za obdobje, daljše od petih let, znesku, ki je enak 25 % čistih stroškov upravljanja, ki se nanašajo na tak posel zadnjega poslovnega leta;

⁶⁸ Tvegani kapital je razlika med zavarovalno vsoto za primer smrti in oblikovano matematično rezervacijo.

⁶⁹ Dodatna zavarovanja k življenjskemu zavarovanju sestavljajo zlasti zavarovanje za primer telesne poškodbe, vključno z delovno nesposobnostjo, zavarovanje za primer smrti, ki je posledica nesreče, in zavarovanje za primer invalidnosti, ki je posledica nesreče ali bolezni, če se te zavarovalne vrste sklenejo poleg življenjskega zavarovanja.

⁷⁰ Zavarovanja s kapitalizacijo izplačil so zavarovanja, ki temeljijo na aktuarskih izračunih in pri katerih prejme zavarovalec oziroma zavarovanec ali drug upravičenec v zameno za enkratno oziroma obročno vplačevanje premij izplačila v določenem obdobju in določeni višini.

⁷¹ Tontine je zavarovanje, pri katerem se skupina zavarovancev dogovori, da bo skupno kapitalizirala svoje prispevke in razdelila tako kapitalizirano premoženje med tiste zavarovance, ki doživijo določeno starost, oziroma med dediče umrlih zavarovancev oziroma med upravičence, ki so jih določili umrli zavarovanci.

⁷² Zavarovanja, vezana na enote investicijskih skladov oziroma na enote kritnega sklada, so zavarovanja, pri katerih zavarovanci prevzemajo naložbeno tveganje, povezano s spremembo vrednosti investicijskih kuponov oziroma drugih vrednostnih papirjev investicijskih skladov oziroma povezano s spremembo vrednosti enote premoženja kritnega sklada.

⁷³ Posli upravljanja skupinskih pokojninskih skladov so posli, ki so sestavljeni iz upravljanja naložb, in zlasti sredstev, ki predstavljajo rezerve organov, ki izvajajo plačila ob smrti ali doživetju ali ob morebitni prekinitvi ali morebitnem zmanjšanju dejavnosti.

- če zavarovalnica prevzema nevarnost smrti, 0,3-odstotnemu deležu tveganega kapitala, ki je izračunan v skladu s postopkom, kot je predhodno opisan.

Direktiva v nadaljevanju določa, da ena tretjina zahtevanega minimalnega kapitala predstavlja **zajamčeni kapital**, ki ne sme biti nižji od 3,2 mio. evrov.

Poročilo o kapitalski ustreznosti zavarovalnic, ki ga je Konferenca zavarovalnih nadzorov držav članic Evropske unije objavila v aprilu 1997 (*angl.: Conference of Insurance Supervisory Services of the Member States of the European Union. Report on Solvency of Insurance Undertakings*), je na področju življenjskih zavarovanj potrdilo izračun kapitalske ustreznosti na osnovi tveganega kapitala in na osnovi matematičnih rezervacij, kot se izvaja že sedaj (Conference of Insurance Supervisory Services of the Member States of the European Union: Report Solvency of Insurance Undertakings: April 1997, str. 28).

Delovna skupina je tudi na področju življenjskih zavarovanj opozorila na možen drugačen pristop k upoštevanju naložbenega tveganja v minimalnem zahtevanem kapitalu zavarovalnice, vendar je zaključila, da je zavarovalni posel, za razliko od bančnega posla, usmerjen predvsem na stran obveznosti v bilanci stanja in zato je pristop k oblikovanju matematičnih rezervacij za obvladovanje naložbenega tveganja povsem ustrezen (naložbena tveganja so vključena v vrednotenje rezervacij, v višino tehnične obrestne mere ali v samo vrednotenje naložb, ne pa v minimalni zahtevani kapital zavarovalnice). Poleg tega zavarovalna regulativa predpisuje dovoljene naložbe in maksimalno višino naložb v določene finančne instrumente (*Conference of Insurance Supervisory Services of the Member States of the European Union: Report Solvency of Insurance Undertakings: April 1997, str. 29*).

7.2. Kapitalske zahteve, kot so predpisane v Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2)

7.2.1. Kapitalske zahteve, kot so predpisane v Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2)

Kot obstoječe direktive tudi Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2) predpisuje dva nivoja kapitalskih zahtev, in sicer **zahtevani solventnostni kapital** in **zahtevani minimalni kapital**.

Zahtevani solventnostni kapital ustreza ekonomskemu kapitalu (razlika med sredstvi in obveznostmi), ki ga mora imeti zavarovalnica, da je verjetnost uničenja (pri verjetnosti uničenja mislimo na verjetnost, da zavarovalnica ne bi bila sposobna poravnati svojih obveznosti⁷⁴) zmanjšanja na 0,5 % oziroma ustreza tvegani vrednosti z 99,5-odstotno stopnjo zaupanja v obdobju enega leta, kar pomeni, da bi do uničenja prišlo enkrat na 200 let.

⁷⁴ Evropska komisija je v predlogu direktive predlagala opredelitev uničenja takrat, ko sredstva ne presegajo zneska oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij, kar se razlikuje od tistega, kar je predlagal CEIOPS, saj se ta definicija nanaša samo na zavarovalnotehnične rezervacije na strani obveznosti in na drugi strani samo na dovoljena sredstva. CEIOPS je predlagal, da uničenje nastopi takrat, kot sredstva ne presegajo več celotnih obveznosti.

Meri se torej s tvegano vrednostjo⁷⁵. Zahtevani solventnostni kapital se izračuna z uporabo tehnik tvegane vrednosti⁷⁶, in sicer v skladu s standardno formulo ali z uporabo notranjega modela. Zahtevani solventnostni kapital odraža dejanski profil tveganj zavarovalnice ob upoštevanju vseh izmerljivih tveganj in neto vpliva tehnik za zmanjševanje tveganja⁷⁷. Namen zahtevanega solventnostnega kapitala je dvojen, in sicer po eni strani je to zagotovitev, da bo zavarovalnica kapitalsko ustrezna v času njenega neprekinjenega delovanja, po drugi strani pa mora zahtevani solventnostni kapital zagotoviti tudi uspešno prenehanje poslovanja zavarovalnice v smislu poplačila vseh obveznosti ob nastanku dogodka uničenja.

Zahtevani solventnostni kapital temelji na modularni strukturi, ki temelji na tehnikah linearnega seštevanja⁷⁸. Lahko se izračuna s pomočjo **standardne formule**, kot je predpisana v Direktivi, ki je namenjena doseganju pravega ravnovesja med občutljivostjo na tveganja in praktičnostjo, saj omogoča uporabotako parametrov, specifičnih za posamezno zavarovalnico, kjer je to primerno, kot tudi standardiziranih poenostavitvev. S tovrstnimi poenostavitvami je zadoščeno tako imenovanemu **načelu proporcionalnosti**, torej načelu, da so določbe Direktive sprejemljive za vse vrste zavarovalnic in zavarovalnih poslov.

Standardna formula za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala, kot je predpisana v Direktivi, predpisuje, da je zahtevani solventnostni kapital vsota naslednjih postavk:

- osnovnega zahtevanega solventnostnega kapitala
- zahtevanega kapitala za izvajalno tveganje⁷⁹ in
- prilagoditev zaradi pokritja izgub s strani zavarovalnotehničnih rezervacij in odloženih davkov.

Osnovni zahtevani solventnostni kapital mora vsebovati najmanj naslednje module tveganja:

- tveganje neživljenjskega zavarovanja;
- tveganje življenjskega zavarovanja;
- tveganje zdravstvenega zavarovanja;
- tržno tveganje;
- tveganje neplačila nasprotne stranke.

⁷⁵ V kontekstu izbire tvegane vrednosti kot mere tveganja, CEIOPS meni, da je primerno, da je stopnja zaupanja oziroma da je zahtevani solventnostni kapital kalibriran na 99,5-odstotno stopnjo zaupanja. Taka stopnja zaupanja ustreza BBB bonitetni oceni finančnega položaja in kreditne sposobnosti zavarovalnice. Konsistentno je iz Švicarskega solventnostnega testa (Priloga 6) mogoče razbrati, da je stopnja zaupanja za tvegano vrednost z repom, ki bi bila konsistentna stopnji zaupanja tvegane vrednosti v višini 99,5 %, 99,0-odstotna.

⁷⁶ Mera tveganja je funkcija, ki dodeli znesek kapitala porazdelitvi tveganj. Splošno uporabljeni meri tveganja sta tvegana vrednost (*angl.: Value at Risk*) in tvegana vrednost z repom (*angl. Tail Value at Risk*). CEIOPS je kot mero tveganja predlagal tvegano vrednost z repom, vendar se je Evropska komisija odločila za tvegano vrednost in le-to kot mero tveganja predpisala v Direktivi. CEIOPS je predlagal tvegano vrednost z repom kot mero tveganja zato, ker le-ta ne meri samo verjetnosti nastanka uničenja, ampak tudi višino izgube, ki bi pri tem nastala. Tudi v bančnem sektorju morajo banke pri kreditnem tveganju upoštevati tako verjetnost nastanka uničenja kot tudi višino izgube, ki bi pri tem nastala. Zavarovalništvo se sooča tudi z možnimi katastrofalnimi škodami in tvegana vrednost z repom bi zavarovalnice opozorila na višino izgube, ki bi pri teh škodah nastala, in jih tako spodbudila k bolj učinkovitemu upravljanju in nadzoru takih tveganj. Mera tveganja je vsebovana v standardni formuli, pri notranjem modelu pa jo morajo zavarovalnice same izračunati.

⁷⁷ Zahtevani solventnostni kapital in ostale postavke Stebra 1 naj bi vključevale vsa izmerljiva tveganja, medtem ko naj bi bila tveganja, ki jih ni mogoče ovrednotiti, ocenjena v nadzornem postopku Stebra 2 in bi morebitno rezultirala v kapitalске dodatke (*angl.: capital add-ons*).

⁷⁸ Podrobnejše specifikacije modulov in podmodulov bodo sprejete z izvedbenimi ukrepi.

⁷⁹ Izvajalno ali operativno tveganje vključuje pravna tveganja in izključuje tveganja, ki izhajajo iz strateških odločitev, ter tveganja za izgubo ugleda.

Korelacijski koeficienti za združitev modulov tveganj in kalibracija zahtevanega kapitala za posamezni modul tveganja tvorijo skupni zahtevani solventnostni kapital. Vsak modul tveganja se kalibrira s tvegano vrednostjo z 99,5-odstotno stopnjo zaupanja za obdobje enega leta. Pri oblikovanju posameznega modula tveganja se upoštevajo tudi učinki razpršenosti (*angl.: diversification effects*). Za vse zavarovalnice se uporablja enako obliko in enake specifikacije modulov tveganja.

Izračun osnovnega zahtevanega solventnostnega kapitala po standardni formuli se izvede po enačbi:

$$\text{Osnovni SCR} = \sqrt{\sum_{i,j} \text{Corr}_{i,j} \times \text{SCR}_i \times \text{SCR}_j},$$

pri čemer SCR_i označuje podmodul i , SCR_j označuje podmodul j , » i,j « pa pomeni, da so v vsoto vključene vse možne kombinacije i in j . Pri izračunu se SCR_i in SCR_j nadomestita z naslednjimi spremenljivkami:

- SCR_{nl} označuje modul tveganja neživljenjskega zavarovanja;
- SCR_{life} označuje modul tveganja življenjskega zavarovanja;
- SCR_{health} označuje modul tveganja zdravstvenega zavarovanja;
- SCR_{mkt} označuje modul tržnega tveganja;
- SCR_{def} označuje modul tveganja neplačila nasprotne stranke.

Faktor $\text{Corr}_{i,j}$ označuje postavko iz vrstice i in stolpca j naslednje korelacijske tabele:

Tabela 16: Korelacijski faktorji med različnimi moduli tveganja, kot so predpisani v Direktivi

<i>j</i>	<i>Trg</i>	<i>Neplačilo</i>	<i>Življenjsko</i>	<i>Posebno zdravstveno</i>	<i>Neživljenjsko</i>
<i>i</i>					
<i>Trg</i>	1	0,25	0,25	0,25	0,25
<i>Neplačilo</i>	0,25	1	0,25	0,25	0,5
<i>Življenjsko</i>	0,25	0,25	1	0,25	0
<i>Posebno zdravstveno</i>	0,25	0,25	0,25	1	0
<i>Neživljenjsko</i>	0,25	0,5	0	0	1

Vir: Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2). 5. 5. 2009. Annex IV.

Slika 5 ponazarja modularno strukturo standardne formule, kot je bila testirana v četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic⁸⁰.

Zahtevani kapital za izvajalno oziroma operativno tveganje upošteva izvajalna tveganja, če ta niso že upoštevana v posameznih moduli tveganja⁸¹. Izračun zahtevanega kapitala za izvajalno oziroma operativno tveganje upošteva obseg zavarovalnih poslov v smislu višine premij in zavarovalnotehničnih rezervacij v zvezi s temi zavarovalnimi obveznostmi. V tem primeru zahtevani kapital za izvajalna tveganja ne bo presegal vnaprej določenega odstotka osnovnega zahtevanega solventnostnega kapitala, ki se nanaša na te zavarovalne posle.

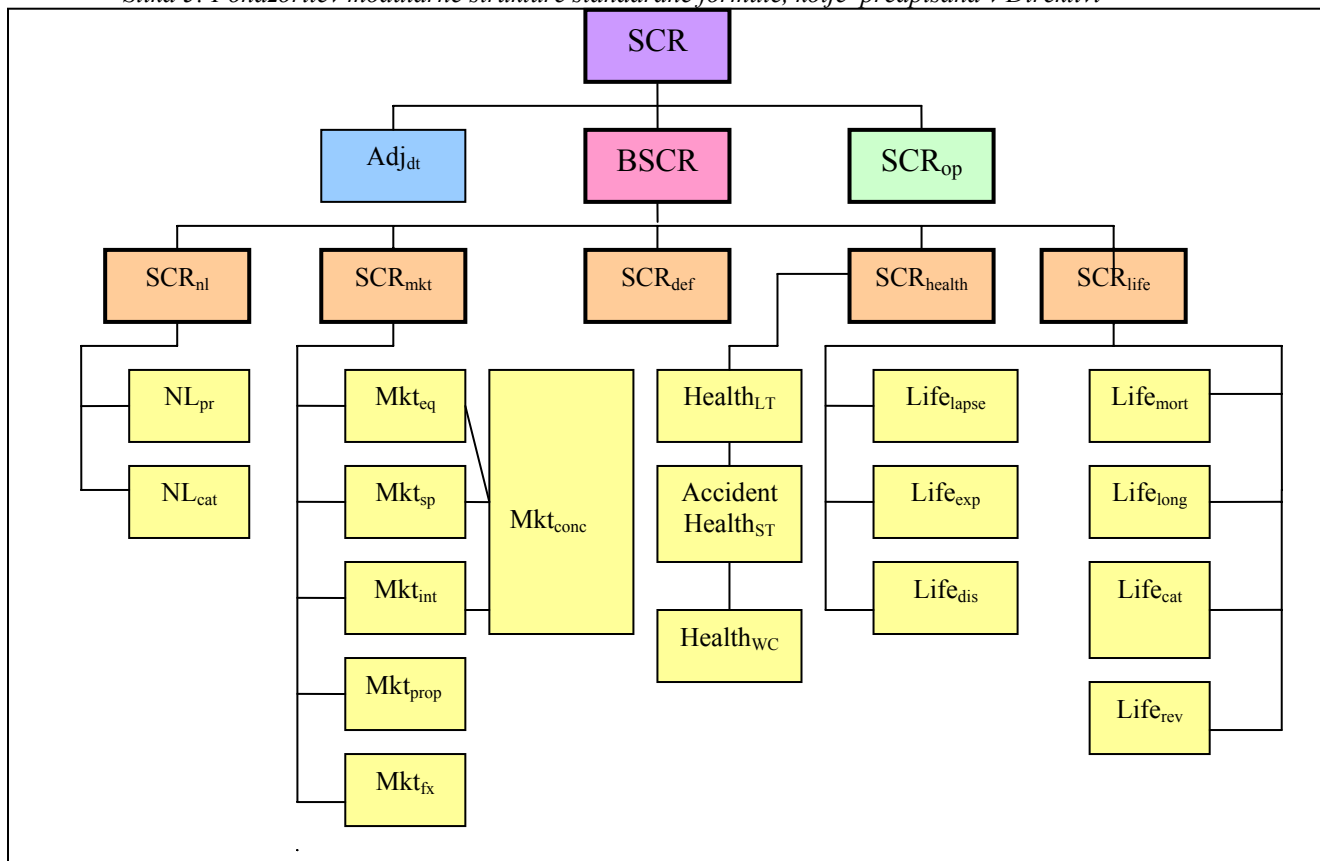
Prilagoditev zaradi pokritja izgub zavarovalnotehničnih rezervacij in odloženih davkov upošteva možno nadomestilo nepričakovanih izgub s hkratnim zmanjšanjem zavarovalnotehničnih rezervacij in odloženih davkov ali kombinacije obeh. Učinek zmanjševanja tveganja zaradi prihodnjih izplačil ne bo večji od vsote zavarovalnotehničnih rezervacij in odloženih davkov, ki se nanašajo na ta prihodnja izplačila.

⁸⁰ Pri strukturi standardne formule, ki je predstavljena na Sliki 5, je potrebno povedati, da prilagoditev za učinek zmanjšanja tveganj prihodnje udeležbe na dobičku vsebujejo naslednji moduli in podmoduli:

- Osnovni zahtevani solventnostni kapital (BSCR)
- Zahtevani solventnostni kapital za življenjska zavarovanja (SCR_{Life})
- Zahtevani solventnostni kapital za zdravstvena zavarovanja (SCR_{health})
- Zahtevani solventnostni kapital za tržna tveganja (SCR_{mkt})
- Zahtevani solventnostni kapital za tveganje spremembe stopnje smrtnosti ($Life_{mort}$)
- Zahtevani solventnostni kapital za tveganje spremembe stopnje dolgoživosti ($Life_{long}$)
- Zahtevani solventnostni kapital za tveganje katastrofalnih škod ($Life_{cat}$)
- Zahtevani solventnostni kapital za tveganje spremembe stopenj invalidnosti in obolevnosti ($Life_{dis}$)
- Zahtevani solventnostni kapital za tveganje prenizko upoštevanih stroškov ($Life_{exp}$)
- Zahtevani solventnostni kapital za tveganje odpovedi zavarovalnih pogodb ($Life_{lapse}$)
- Zahtevani solventnostni kapital za zdravstveno dolgoročno zavarovalno tveganje ($Health_{LT}$)
- Zahtevani solventnostni kapital za zdravstveno zavarovalno tveganje iz naslova nadomestil delavcem
- Zahtevani solventnostni kapital za valutno tveganje (Mkt_{fx})
- Zahtevani solventnostni kapital za tveganje spremembe vrednosti nepremičnin (Mkt_{prop})
- Zahtevani solventnostni kapital za tveganje spremembe obrestne mere (Mkt_{int})
- Zahtevani solventnostni kapital za tveganje spremembe cen lastniških finančnih instrumentov (Mkt_{eq})
- Zahtevani solventnostni kapital za tveganje spremembe kreditnega razpona (Mkt_{sp}) in
- Zahtevani solventnostni kapital za tveganje zaradi premajhne razpršenosti naložb (Mkt_{conc}).

⁸¹ Tudi zahtevani kapital za izvajalno oziroma operativno tveganje se kalibrira tako, da se zagotovi upoštevanje vseh merljivih tveganj, ki jim je zavarovalnica izpostavljena, in ustreza tvegani vrednosti osnovnih lastnih sredstev zavarovalnice z 99,5-odstotno stopnjo zaupanja za obdobje enega leta.

Slika 5: Ponazoritev modularne strukture standardne formule, kotje predpisana v Direktivi

Legenda:

SCR –	zahtevani solventnostni kapital
BSCR –	osnovni zahtevani solventnostni kapital
SCR _{op} –	zahtevani solventnostni kapital za izvajalno oziroma operativno tveganje
Adj _{dt} –	prilagoditev za sposobnost kritja izgub zavarovalnotehničnih rezervacij in odloženih davkov
SCR _{nl} –	zahtevani solventnostni kapital za neživljenjsko zavarovalno tveganje
SCR _{mkt} –	zahtevani solventnostni kapital za tržno tveganje
SCR _{def} –	zahtevani solventnostni kapital za tveganje neizpolnitve obveznosti tretje osebe
SCR _{health} –	zahtevani solventnostni kapital za zdravstvene zavarovalne vrste
SCR _{life} –	zahtevani solventnostni kapital za življenjska zavarovalna tveganja
NL _{pr} –	zahtevani solventnostni kapital za tveganje prenizkih premij in nezadostno oblikovanih rezervacij
NL _{cat} –	zahtevani solventnostni kapital za tveganje katastrofalnih škod
Mkt _{cq} –	zahtevani solventnostni kapital za tveganje spremembe cen lastniških finančnih instrumentov
Mkt _{sp} –	zahtevani solventnostni kapital za tveganje spremembe kreditnega razpona
Mkt _{int} –	zahtevani solventnostni kapital za tveganje spremembe obrestne mere
Mkt _{prop} –	zahtevani solventnostni kapital za tveganje spremembe vrednostni nepremičnin
Mkt _{fx} –	zahtevani solventnostni kapital za valutno tveganje
Mkt _{conc} –	zahtevani solventnostni kapital za tveganje zaradi premajhne razpršenosti naložb
Life _{lapse} –	zahtevani solventnostni kapital za tveganje odpovedi zavarovalnih pogodb
Life _{exp} –	zahtevani solventnostni kapital za tveganje prenizko upoštevanih stroškov
Life _{dis} –	zahtevani solventnostni kapital za tveganje spremembe stopenj invalidnosti in obolevnosti
Life _{mort} –	zahtevani solventnostni kapital za tveganje spremembe stopnje smrtnosti
Life _{long} –	zahtevani solventnostni kapital za tveganje spremembe stopnje dolgoživosti
Life _{cat} –	zahtevani solventnostni kapital za tveganje katastrofalnih škod
Life _{rev} –	zahtevani solventnostni kapital za tveganje neugodnih sprememb zneskov rent
Health _{LT} –	zahtevani solventnostni kapital za zdravstveno dolgoročno zavarovalno tveganje
Health _{ST} –	zahtevani solventnostni kapital za zdravstveno kratkoročno zavarovalno tveganje
Health _{WC} –	zahtevani solventnostni kapital za zdravstveno zavarovalno tveganje iz naslova nadomestil delavcem

Vir: CEIOPS Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. November 2008, str. 11.

Ker pa nobena standardna formula za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala ne more v celoti odražati specifične oziroma tveganj, ki se jim izpostavlja posamezna zavarovalnica, Direktiva predpisuje tudi možnost uporabe **popolnih in delnih notranjih modelov za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala**.

Tabela 17 ponazarja *glavne sestavine notranjega modela*. Ocena zahtevanega solventnostnega kapitala s pomočjo notranjega modela se začne v okviru *osnovne metodologije v obliki aktuarskega modela*⁸², ki predstavlja zbiranje podatkov, njihovo združevanje, statistično modeliranje predpostavk, ocenjevanje statističnih parametrov in napovedi prihodnjih dobičkov ter izgub v obliki verjetnostne porazdelitve. Ustreznost aktuarskega modela je ocenjena v testu kakovosti statističnih podatkov.

Tabela 17: Glavne sestavine notranjega modela

Notranje upravljanje s tveganji	Predpisani zahtevani kapital
Test uporabnosti:	Test kalibracije:
Ali je aktuarski model resnično ustrezen za uporabo in je v uporabi v okviru upravljanja s tveganji?	Ali je zahtevani solventnostni kapital, izračunan s strani zavarovalnice, poštena, nepristranska ocena tveganj, ki so merjena v skladu s splošnimi ciljnim merili izračuna zahtevanega solventnostnega kapitala?
Osnovna metodologija / »Aktuarski model«	
Test kakovosti statističnih podatkov:	

Ali so podatki in metodologija za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala po notranjem modelu ustrezni in zanesljivi?

Vir: CEIOPS Technical Advice to the European Commission in the Framework of the Solvency II project on Pillar I issues – further advice. March 2007. Section 6: Solvency Capital requirement: full internal models, str. 2.

Notranje upravljanje s tveganji sestoji iz celotnega sistema notranjih kontrol, vključno z združevanjem oziroma s seštevanjem rezultatov aktuarskega modela po določenih poslovnih enotah. Uporaba aktuarskega modela za notranje upravljanje s tveganji je ocenjena v testu uporabnosti.

Zahtevani solventnostni kapital je ocenjen neposredno iz verjetnostne porazdelitve, ki izhaja iz aktuarskega modela ali iz razvrstitev oziroma rangiranja mer tveganj, ki so uporabljene za notranje upravljanje s tveganji. Ustreznost postopka pridobitve ocene zahtevanega solventnostnega kapitala iz notranjih podatkov je ocenjena v testu kalibracije. *Kombinacija aktuarskega modela in funkcije upravljanja s tveganji*, ki temelji na aktuarskem modelu, imenujemo notranji model. Bistvo notranjih modelov je pravilno rangiranje in ocenjevanje tveganj, to je bolj pomembno kot ustrezna kalibracija.

⁸² Aktuarski model je sistem, ki pretvori podatke o izpostavljenosti tveganjem (koliko zavarovalnih pogodb kakšnega tipa) in podatke o povzročiteljih tveganj (zgodovinski podatki o verjetnosti nastanka določenih dogodkov) v napoved porazdelitve dobička in izgube, kar pa predstavlja spremembo ekonomske vrednosti sredstev in obveznosti oziroma višino ekonomskega kapitala.

Vsak notranji model pa mora izpolnjevati zahteve testa uporabnosti⁸³, standardov za statistično kakovost⁸⁴, standardov kalibracije⁸⁵, opredelitve dobička in izgube⁸⁶, standardov validiranja⁸⁷ in dokumentacijskih standardov⁸⁸. Kljub odobritvi uporabe popolnih notranjih modelov morajo zavarovalnice nadzornim organom predložiti tudi izračun zahtevanega solventnostnega kapitala po standardni formuli za obdobje dveh let po prejemu odobritve s strani nadzornih organov za uporabo notranjega modela.

Direktiva pooblašča Evropsko komisijo, da sprejme izvedbene ukrepe, s katerimi bo zagotovljen usklajen pristop k uporabi notranjih modelov v vseh evropskih državah in bosta izboljšana ocena profila tveganja in upravljanje poslovanja zavarovalnic, in sicer na način, da natančneje določi test uporabnosti, standarde za statistično kakovost, standarde kalibracije, opredelitev dobička in izgube, standarde validiranja in dokumentacijske standarde.

⁸³ V testu uporabnosti morajo zavarovalnice dokazati, da se notranji model široko uporablja in ima pomembno vlogo pri njihovem sistemu upravljanja, sistemu obvladovanja tveganj in njihovih procesih odločanja ter pri njihovi ekonomski in solventnostni oceni kapitala.

⁸⁴ Standardi za statistično kakovost določajo, da metode, uporabljene za izračun napovedi verjetnostne porazdelitve, temeljijo na ustreznih aktuarskih izračunih in statističnih tehnikah, ki so skladne s tistimi, ki so uporabljene za izračun zavarovalnotehničnih rezervacij. Standardi za statistično kakovost tudi določajo, da morajo zavarovalnice uporabiti natančne, popolne in ustrezne podatke, ki jih posodobijo najmanj enkrat letno. Direktiva ne predpisuje točno določene metode za izračun napovedi v obliki verjetnostne porazdelitve, namesto tega postavlja pogoje, kot so široka uporabnost notranjega modela in njegova pomembna vloga v sistemu upravljanja zavarovalnice. Notranji model mora zajeti vsa materialna tveganja, ki jim je zavarovalnica izpostavljena. Glede učinkov razpršenosti in tehnik za zmanjševanje tveganj Direktiva dovoljuje uporabo le-teh pod pogojem, da se nadzorni organi prepričajo, da je uporabljeni sistem za meritev učinkov razpršenosti primeren, in pod pogojem, da notranji model pri učinkih zmanjševanja tveganj ustrezno upošteva kreditna in druga tveganja. Zavarovalnice lahko v svojem notranjem modelu upoštevajo tudi prihodnje ukrepe upravljanja, ki bi jih po razumnih pričakovanjih izvedli v posebnih okoliščinah, in vsa plačila zavarovalcem in upravičencem, ki jih bodo predvidoma izvedle, tudi če plačila niso pogodbeno zajamčena.

⁸⁵ Standardi kalibracije določajo, da zavarovalnice lahko uporabijo pri izračunu zahtevanega solventnostnega kapitala drugačno časovno obdobje ali mero tveganja od tvegane vrednosti v enoletnem obdobju, in sicer pod pogojem, da rezultati notranjega modela oziroma tako izračunani zahtevani solventnostni kapital zagotavlja enako varnost zavarovancev in upravičencev kot tvegana vrednost osnovnih lastnih sredstev zavarovalnice z 99,5-odstotno stopnjo zaupanja za obdobje enega leta. Standardi kalibracije določajo tudi, da, kjer je mogoče, zavarovalnice izračunajo zahtevani solventnostni kapital neposredno iz napovedi v obliki verjetnostne porazdelitve, ki jo proizvede notranji model, pri čemer mora biti zagotovljeno upoštevanje vseh merljivih tveganj, ki jim je zavarovalnica izpostavljena in kritje nepričakovanih izgub v zvezi z obstoječim poslovanjem. Zagotovljeno mora biti tudi to, da zahtevani solventnostni kapital ustreza tvegani vrednosti osnovnih lastnih sredstev zavarovalnice z 99,5-odstotno stopnjo zaupanja za obdobje enega leta. Če zavarovalnice ne morejo izračunati zahtevanega solventnostnega kapitala neposredno iz napovedi v obliki verjetnostne porazdelitve, ki jo proizvede notranji model, lahko nadzorni organi dovolijo uporabo približkov pri izračunu zahtevanega solventnostnega kapitala, in sicer pod pogojem, da ta podjetja nadzornim organom lahko dokažejo, da je zavarovalcem zagotovljena enakovredna stopnja zaščite.

⁸⁶ Zavarovalnice morajo najmanj enkrat letno pregledati vire dobička in vzroke za izgubo za posamezno večjo poslovno enoto. Prikazati morajo tudi, kako kategorizacija izbranega tveganja v notranjem modelu pojasnjuje vire dobička in vzroke za izgubo. Kategorizacija tveganj in opredelitve dobička in izgube mora upoštevati profil tveganj zavarovalnice.

⁸⁷ Zavarovalnice morajo redno preverjati veljavnost modela s spremljanjem delovanja notranjega modela, s pregledovanjem stalne ustreznosti njegovih specifikacij in s testiranjem njegovih rezultatov glede na izkušnje. Postopek validiranja modela vključuje učinkovit statistični postopek za validiranje notranjega modela, ki zavarovalnicam omogoča, da nadzornim organom dokažejo, da je izračunani zahtevani solventnostni kapital ustrezen. Postopek validiranja modela vključuje tudi analizo stabilnosti notranjega modela in zlasti preverjanje občutljivosti rezultatov notranjega modela na spremembe in ključne predpostavke, na katerih temelji.

⁸⁸ Dokumentacijski standardi določajo, da mora zavarovalnica dokumentirati vse podrobnosti v zvezi s sestavo in z delovanjem ter v zvezi z večjimi spremembami svojega notranjega modela. Dokumentacija mora vsebovati podroben opis teorije, predpostavk ter matematične in empirične podlage, na katerih notranji model temelji.

Zahtevani minimalni kapital mora ustrezati znesku primernih oziroma ustreznih lastnih sredstev, ki zagotavljajo nespremenljivo stopnjo tveganja za zavarovance, če zavarovalnica nadaljuje s poslovanjem. Zahtevani minimalni kapital mora biti kalibriran na tvegano vrednost osnovnih lastnih sredstev zavarovalnice s 85-odstotno stopnjo zaupanja za obdobje enega leta. Zahtevani minimalni kapital mora imeti absolutni prag 2.200.000 evrov za neživljenjske zavarovalnice, vključno z lastnimi zavarovalnicami (razen, če zavarovalnica opravlja enega ali več zavarovalnih poslov v zavarovalnih skupinah odgovornost pri uporabi motornih vozil, odgovornost pri uporabi zrakoplovov, odgovornost pri uporabi plovil, splošna odgovornost, kreditna zavarovanja in kavcijska zavarovanja, je absolutni prag 3.200.000 evrov), 3.200.000 evrov za življenjske zavarovalnice, vključno z lastnimi zavarovalnicami, 3.200.000 evrov za pozavarovalnice, razen lastnih pozavarovalnic, pri katerih je absolutni prag zahtevanega minimalnega kapitala 1.000.000 evrov.

Zahtevani minimalni kapital se izračuna kot linearna funkcija skupine ali podskupine naslednjih spremenljivk: oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij zavarovalnice, obračunanih zavarovalnih premij, tveganega kapitala, odloženih davkov in administrativnih stroškov. Ne glede na absolutne pragove zahtevani minimalni kapital ne sme pasti pod 25 % in ne sme preseči 45 % zahtevanega solventnostnega kapitala zavarovalnice. Direktiva pooblašča Evropsko komisijo, da sprejme izvedbene ukrepe, ki podrobno določajo izračun zahtevanega minimalnega kapitala.

Pri predpisu Direktive glede izračuna zahtevanega minimalnega kapitala je potrebno povedati, da je CEIOPS za Evropsko komisijo pripravil več pristopov k izračunu le-tega ter različne pristope tudi testiral v tretji in četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic. **Linearni pristop k izračunu zahtevanega minimalnega kapitala je bil sprejet na COREPER-ju dne 25. 3. 2009** po rezultatih dveh kvantitativnih študij, ki sta testirali različne načine izračuna zahtevanega minimalnega kapitala. Različni pristopi k izračunu zahtevanega minimalnega kapitala so predstavljeni v nadaljevanju.

7.2.2. Tehnična priporočila CEIOPS-a in kvantitativne študije učinkov tehničnih priporočil CEIOPS-a na evropski zavarovalni trg

CEIOPS je Evropski komisiji posredoval do sedaj naslednje tehnične nasvete s področja zahtevanega solventnostnega kapitala in zahtevanega minimalnega kapitala:

- Drugi sklop tehničnih nasvetov Evropski komisiji v okviru projekta Solventnost 2, ki so bili objavljeni v oktobru 2005 (*angl.: CEIOPS Answers to the European Commission on the second wave of Calls for Advice in the framework of the Solvency II project. October 2005. Str. 279*);
- Tehnični nasvet Evropski komisiji v okviru projekta Solventnosti 2 s področja Stebra 1 – dodatni nasvet (*angl.: Advice to the European Commission in the Framework of the Solvency II project on Pillar I issues – further advice*), objavljen v marcu 2007.

CEIOPS je preizkušal izračun in višino zahtevanega solventnostnega kapitala in zahtevanega minimalnega kapitala tudi v treh kvantitativnih študijah:

- Poročilo o drugi kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje zavarovalnic v evropskih državah (*angl.: CEIOPS QIS2 – Summary Report. Public report*), objavljeno v decembru 2006;

- Poročilo o tretji kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje zavarovalnic v evropskih državah (*angl.: CEIOPS' Report on its third Quantitative Impact Study (QIS3) for Solvency II*), objavljeno v novembru 2007 in
- Poročilo o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje zavarovalnic v evropskih državah (*angl.: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II*), objavljeno v novembru 2008.

CEIOPS je v **Tehničnih specifikacijah za tretjo in prav tako četrto študijo učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic** podrobno predpisal izračun zahtevanega solventnostnega kapitala in zahtevanega minimalnega kapitala (s podrobnejšim opisom vsakega modula posebej, zahtevanih vhodnih podatkov, pričakovanih rezultatov izračuna in s podrobnejšim opisom izračuna z enačbami in linearnimi korelacijami med podmoduli tveganj).

Na področju doseganja oziroma izračuna zahtevanega solventnostnega kapitala je četrta kvantitativna študija učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje zavarovalnic pokazala, da 11 % zavarovalnic ni doseglo zahtevanega solventnostnega kapitala (v primerjavi s 16-odstotnim deležem takšnih zavarovalnic v tretji kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje zavarovalnic). Skladno s Poročilom o četrti kvantitativni študiji učinkov so bile najbolj »na udaru« velike zavarovalnice in neživljenjske zavarovalnice. Tudi precejšen delež lastnih zavarovalnic ni dosegel zahtevanega solventnostnega kapitala. V absolutnem znesku skupni kapitalski presežek ostaja stabilen s skupnim znižanjem v višini 3 %.

V večini držav je največji delež med sestavinami zahtevanega solventnostnega kapitala predstavljal osnovi zahtevani solventnostni kapital. Glavne sestavine osnovnega zahtevanega solventnostnega kapitala pa so se razlikovale glede na zavarovalno skupino. Na področju življenjskih zavarovanj je največji delež v osnovnem zahtevanem solventnostnem kapitalu predstavljalo tržno tveganje, sledilo mu je življenjsko zavarovalno tveganje. Na področju neživljenjskih zavarovanj pa je največji delež predstavljalo neživljenjsko zavarovalno tveganje, sledilo mu je sledilo tržno tveganje.

V večini držav so bili učinki razpršenosti (*angl.: diversification effects*) na stopnji osnovnega zahtevanega solventnostnega kapitala med 10 in 30 % na področju življenjskih zavarovanj in med 15 in 35 % na področju neživljenjskih zavarovanj.

Tabela 18 nam prikazuje deleže zahtevanega solventnostnega kapitala po modulih tveganj v osnovnem zahtevanem solventnostnem kapitalu po različnih vrstah zavarovalnic. Tabela 19 pa nam še podrobneje prikazuje deleže zahtevanega solventnostnega kapitala za podmodule tveganj v modulih tveganj, in sicer prav tako za različne vrste zavarovalnic.

Tabela 18: Sestava osnovnega zahtevanega solventnostnega kapitala po modulih tveganja za zavarovalne skupine po podatkih evropskih zavarovalnic na koncu leta 2007

		Srednja vrednost	Tehtano povprečje	Standardni odklon
Tržno tveganje	Življenjske zavarovalnice	78 %	72 %	22 %
	Neživljenjske zavarovalnice	37 %	41 %	26 %
	Kompozitne zavarovalnice	75 %	69 %	24 %
	Skupaj	53 %	55 %	29 %
Kreditno tveganje	Življenjske zavarovalnice	0 %	4 %	12 %
	Neživljenjske zavarovalnice	1 %	7 %	14 %
	Kompozitne zavarovalnice	0 %	3 %	11 %
	Skupaj	0 %	5 %	13 %
Življenjsko zavarovalno tveganje	Življenjske zavarovalnice	40 %	44 %	25 %
	Neživljenjske zavarovalnice	0 %	0 %	0 %
	Kompozitne zavarovalnice	13 %	19 %	18 %
	Skupaj	0 %	16 %	25 %
Zdravstveno zavarovalno tveganje	Življenjske zavarovalnice	0 %	1 %	8 %
	Neživljenjske zavarovalnice	6 %	20 %	28 %
	Kompozitne zavarovalnice	3 %	15 %	24 %
	Skupaj	1 %	14 %	25 %
Neživljenjsko zavarovalno tveganje	Življenjske zavarovalnice	0 %	0 %	0 %
	Neživljenjske zavarovalnice	65 %	55 %	34 %
	Kompozitne zavarovalnice	0 %	20 %	29 %
	Skupaj	6 %	33 %	37 %

Vir: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. Annex of Selected Tables. November 2008, str. 84.

Četrta kvantitativna študija učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje zavarovalnic je prvič tudi testirala pristop na osnovi trajanja znotraj podmodula spremembe vrednosti lastniških instrumentov v modulu tržnega tveganja, ki poleg podmodula tveganja spremembe obrestne mere predstavlja največji delež v zahtevanem solventnostnem kapitalu za modul tržnega tveganja. Pristop temelji na dejstvu, da imajo zavarovalnice naložena sredstva v lastniške finančne instrumente za daljše obdobje (po navadi je to trajanje enako trajanju obveznosti) in so zato kratkoročne spremembe v vrednostih teh lastniških instrumentov nepomembne za zavarovalnice in zato ni potrebno oblikovati zahtevanega solventnostnega kapitala za tveganja kratkoročnih padcev vrednosti lastniških instrumentov. Omenjeni pristop je rezultiral v znižanje zahtevanega solventnostnega kapitala za navedeni podmodul v višini 10 %. Temu pristopu pa je veliko nadzornikov in zavarovalnic nasprotovalo zaradi pomanjkanja teoretične in empirične utemeljitve, saj mora zavarovalnica zagotoviti kapitalsko ustreznost ob 99,5-odstotni stopnji zaupanja za obdobje enega leta od padca vrednosti lastniških finančnih instrumentov⁸⁹.

⁸⁹ Ta pristop je v času pogajanj o besedilu Direktive in med lastnim predsedovanjem Evropskemu svetu še posebno zagovarjala Francija.

Tabela 19: Sestava osnovnega zahtevanega solventnostnega kapitala po modulih in podmodulih tveganj za po podatkih evropskih zavarovalnic konec leta 2007

	Življenjske zav.	Neživljenjske zav.	Kompozitne zav.	Pozavarovalnice	Lastne zav.
Tržno tveganje					
Tveganje spremembe obrestne mere	51,1 %	37,1 %	43,8 %	-	-
Tveganje spremembe cen lastniških instrumentov	43,7 %	47,9 %	52,1 %	-	-
Tveganje spremembe cen nepremičnin	7,7 %	14,4 %	13,4 %	-	-
Tveganje spremembe kreditnega razpona	20,6 %	11,4 %	14,5 %	-	-
Tveganje nerazpršenosti naložb	7,2 %	17,9 %	9,5 %	-	-
Valutno tveganje	6,7 %	6,0 %	2,8 %	-	-
Učinki razpršenosti	-37,0 %	-34,7 %	-36,1 %		
Življenjsko zavarovalno tveganje					
Tveganje spremembe stopnje smrtnosti	10,2 %	-	17,6 %	-	-
Tveganje spremembe stopnje dolgoživosti	23,9 %	-	21,5 %	-	-
Tveganje spremembe stopnje invalidnosti	9,2 %	-	9,6 %	-	-
Tveganje spremembe stopnje stroškov	19,9 %	-	25,1 %	-	-
Tveganje spremembe stopnje izplačevanja rent	0,1 %	-	0,3 %	-	-
Tveganje nastanka katastrofalnih škod	15,8 %	-	21,4 %	-	-
Tveganje spremembe stopnje odpovedi pogodb	59,1 %	-	42,9 %	-	-
Učinki razpršenosti	-38,1 %	-	-38,4 %	-	-
Neživljenjsko zavarovalno tveganje					
Tveganje prenizko oblikovanih premij in rezervacij	-	88,8 %	91,8 %	78,4 %	49,0 %
Tveganje nastanka katastrofalnih škod	-	32,3 %	27,1 %	48,4 %	73,3 %
Učinki razpršenosti	-	-21,0 %	-18,9 %	-26,8 %	-22,3 %
Zdravstveno zavarovalno tveganje					
Dolgoročno zdravstveno zavarovanje	17,9 %	4,1 %	0,5 %	-	-
Kratkoročno zdravstveno zavarovanje	85,4 %	80,4 %	72,6 %	-	-
Nadomestila delavcem	2,0 %	17,7 %	32,3 %	-	-
Učinki razpršenosti	-5,3 %	-2,2 %	-5,4 %	-	-

Vir: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. November 2008. Str. 176, 193, 201 in 221.

Tveganje neizpolnitve obveznosti plačila nasprotne stranke je po Poročilu o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje zavarovalnic predstavljalo na splošno za življenjske zavarovalnice 3 %, za neživljenjske zavarovalnice 5 % in za kompozitne zavarovalnice 4 % osnovnega zahtevanega solventnostnega kapitala. To tveganje predstavlja najmanjšo sestavino osnovnega zahtevanega solventnostnega kapitala. Kljub temu so razlike med državami velike, saj je to tveganje v nekaterih državah za življenjska zavarovanja 15-odstotno in za neživljenjska zavarovanja 23-odstotno.

V povprečju je bil odstotek kapitalskih zahtev za **izvajalno oziroma operativno tveganje** od celotnega zahtevanega solventnostnega kapitala med 5 in 10 %, torej je predpisani maksimalni odstotek izvajalnega tveganja v višini 30 % osnovnega zahtevanega solventnostnega kapitala previsok, pa vendar je v osmih državah v nekaterih zavarovalnicah tovrstno tveganje preseglo 50 % osnovnega zahtevanega solventnostnega kapitala.

Četrta kvantitativna študija učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje zavarovalnic pa je bila posvečena tudi zbiranju informacij o uporabi in kvantitativnih **rezultatih uporabe notranjih modelov**. Približno 50 % zavarovalnic je priskrbelo informacije o notranjih modelih, kar je velik napredek v primerjavi s 13 % v tretji kvantitativni študiji, vendar je samo 10 % zavarovalnic priskrbelo tudi kvantitativne rezultate njihovih izračunov.

Iz Poročila o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic lahko zaključimo, da uporaba notranjih modelov za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala močno zniža višino zahtevanega solventnostnega kapitala v primerjavi z višino zahtevanega solventnostnega kapitala, izračunanega z uporabo standardne formule. Znižanje zahtevanega solventnostnega kapitala je celo do 25 odstotkov. Moduli oziroma podmoduli tveganj, ki rezultirajo v nižji zahtevani solventnostni kapital s pomočjo notranjega modela, so v primerjavi z izračunom s standardno formulo celotni zahtevani solventnostni kapital, osnovni zahtevani solventnostni kapital, tržno tveganje, tveganje spremembe obrestne mere, življenjsko zavarovalno tveganje, tveganje dolgoživosti, tveganje odpovedi, zdravstveno zavarovalno tveganje, zdravstveno kratkoročno zavarovalno tveganje, neživljenjsko zavarovalno tveganje in tveganje prenizko oblikovanih premij in rezervacij. Moduli oziroma podmoduli tveganja, ki rezultirajo v višji zahtevani solventnostni kapital z uporabo notranjih modelov, v primerjavi s standardno formulo vključujejo izvajalno oziroma operativno tveganje, tveganje spremembe vrednosti lastniških finančnih instrumentov, tveganje spremembe vrednosti nepremičnin in tveganje spremembe stopnje smrtnosti⁹⁰.

Zavarovalnice so poročale tudi o povprečnih stroških, povezanih z razvojem, z odobritvijo in z uporabo notranjega modela za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala. Ti stroški se gibljejo v povprečju od 1,3 mio. evrov za pripravo in odobritev notranjega modela do 1 mio. evrov letno za vzdrževanje notranjega modela, kar znese pri 84 % zavarovalnic od največ 5 % celotnih stroškov do najmanj 3 % celotnih stroškov za vzdrževanje notranjega modela. Verjetno tudi tako zaradi stroškov kot tudi zaradi pomanjkanja tehničnih znanj se je 13 % zavarovalnic opredelilo, da standardna formula deluje v redu in da ne bodo uporabljali notranjih modelov za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala. 63 % sodelujočih zavarovalnic namerava uporabiti celoten ali delni notranji model v prihodnjem solventnostnem režimu za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala, 24 % zavarovalnic pa se še ni odločilo glede načina izračuna zahtevanega solventnostnega kapitala.

⁹⁰ Pri tem je potrebno opozoriti, da se notranji modeli zelo razlikujejo med zavarovalnicami. Zavarovalnice lahko v okviru notranjega modela strukturirajo tveganja različno od strukture le-teh v standardni formuli. Notranji modeli lahko uporabijo drugačne korelacijske faktorje med tveganji od tistih, ki so predpisani v standardni formuli. Notranji modeli lahko obravnavajo tudi tista tveganja, katerih obravnava ni predvidena s standardno formulo. Notranji modeli pa lahko tudi ne upoštevajo tveganja, predvidenega v strukturi standardne formule.

Tabela 20: Primerjava zahtevanega solventnostnega kapitala, izračunanega z uporabo notranjega modela, z zahtevanim solventnostnim kapitalom, izračunanim z uporabo standardne formule, po modulih tveganj na osnovi podatkov konec leta 2007

	Srednja vrednost	Vzorec
Količnik osnovnega SCR-ja	78,4 %	107
Količnik za modul tržnega tveganja	82,2 %	101
Količnik za tveganje neizpolnitve obveznosti plačila s strani tretje osebe (kreditno tveganje)	100,0 %	81
Količnik za življenjsko zavarovalno tveganje	70,4 %	59
Količnik za zdravstveno zavarovalno tveganje	32,0 %	14
Količnik za neživljenjsko zavarovalno tveganje	81,0 %	44

Vir: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. November 2008. Str. 279, 280, 284, 288 in 289.

Skladno s Poročilom o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic (*angl.: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. Annex of Selected tables. November 2008. Str. 19*) **17** evropskih zavarovalnic **ni doseglo zahtevanega minimalnega kapitala** (z 11. strani magistrskega dela je razvidno, da je v četrti kvantitativni študiji sodelovalo 1.412 evropskih zavarovalnic). Pri tem je potrebno povedati, da nobene med njimi ni iz Slovenije. Med temi zavarovalnicami, ki niso dosegle zahtevanega minimalnega kapitala, prevladujejo neživljenjske zavarovalnice. Približno **154** evropskih zavarovalnic po novem solventnostnem režimu (QIS4) **ni doseglo zahtevanega solventnostnega kapitala**. Od zavarovalnic, ki niso dosegle zahtevanega solventnostnega kapitala, jih je 34 življenjskih, 77 neživljenjskih in 13 kompozitnih zavarovalnic. V Sloveniji ena srednje velika kompozitna zavarovalnica ni dosegla zahtevanega solventnostnega kapitala. Med evropskimi zavarovalnicami, ki so sodelovale v četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic, jih je bilo **455** takih, katerim se je **kapitalski presežek** po novem režimu (QIS4) **znižal za več kot 25 %**. Od teh jih je 97 življenjskih, 255 neživljenjskih in 60 kompozitnih zavarovalnic. Med njimi sta tudi 1 neživljenjska in 1 kompozitna slovenska zavarovalnica. **301** evropskih zavarovalnic je takih, katerim se je **kapitalski presežek znižal za več kot 50 %** po novem solventnostnem režimu (QIS4). Od teh jih je 71 življenjskih, 168 neživljenjskih in 28 kompozitnih zavarovalnic. Med njimi je tudi 1 slovenska neživljenjska in 1 slovenska kompozitna zavarovalnica. **536** evropskim zavarovalnicam se je **kapitalski presežek povečal za več kot 25 %** po novem solventnostnem režimu (QIS4). Od tega jih je 172 življenjskih, 206 neživljenjskih in 106 kompozitnih zavarovalnic (med njimi tudi 1 slovenska življenjska zavarovalnica, 1 slovenska neživljenjska zavarovalnica in 3 slovenske kompozitne zavarovalnice). **443** evropskim zavarovalnicam se je po novem solventnostnem režimu **kapitalski presežek povečal za več kot 50 %**. 152 od teh jih je življenjskih, 161 neživljenjskih in 82 kompozitnih zavarovalnic (med njimi sta tudi 2 slovenski kompozitni zavarovalnici).

Glede na zgornje rezultate bi lahko sklepali, da je novi solventnostni režim (QIS4) bolj »prizadel« neživljenjske zavarovalnice od življenjskih in kompozitnih zavarovalnic. Pri tem je potrebno povedati, da vse evropske države ne poznajo kompozitnih zavarovalnic, za razliko od Slovenije, kjer tovrstne zavarovalnice prevladujejo.

Iz podatkov v Tabeli 21 lahko zaključimo, da so pri nedoseganju zahtevanega minimalnega kapitala »na udaru« predvsem majhne zavarovalnice, od katerih so na prvem mestu lastne zavarovalnice⁹¹, sledijo jim neživljenjske zavarovalnice. Podobna slika je pri nedoseganju

⁹¹ V Sloveniji nimamo lastnih zavarovalnic.

zahtevanega solventnostnega kapitala, pri katerem ravno tako prevladujejo majhne zavarovalnice in so velike zavarovalnice pri nedoseganju zahtevanega solventnostnega kapitala v manjšini. Med zavarovalnicami, ki ne dosegajo zahtevanega solventnostnega kapitala, je največ neživljenjskih zavarovalnic. Podobna slika se ponovi pri zavarovalnicah, katerih kapitalski presežek se je po novem solventnostnem režimu zmanjšal za več kot 25 % oziroma za več kot 50 %. Z vidika varnosti zavarovancev pa nas zanima predvsem doseganje oziroma nedoseganje zahtevanega solventnostnega kapitala, pri katerem pa po podatkih iz Tabele 21 igra večjo vlogo velikost zavarovalnice in ne toliko vrsta zavarovalnih poslov, ki jih le-ta sklepa.

Tabela 21: Ponazoritev doseganja zahtevanega solventnostnega (SCR-ja) in zahtevanega minimalnega (MCR-ja) kapitala in vpliv novega solventnostnega režima na kapitalski presežek po podatkih evropskih zavarovalnic konec leta 2007

Število zavarovalnic	ki ne bodo dosegle MCR-ja	ki ne bodo dosegle SCR-ja	katerih kapitalski presežek se bo zmanjšal za več kot 25 %	katerih kapitalski presežek se bo zmanjšal za več kot 50 %	katerih kapitalski presežek se bo povečal za več kot 25 %	katerih kapitalski presežek se bo povečal za več kot 50 %
Vse zav.	17	154	455	301	536	443
Vse velike zav.	2	29	88	61	81	70
Vse srednje velike zav.	2	45	159	107	234	194
Vse majhne zav.	13	80	207	133	220	178
Življenjske zav.	4	34	97	71	172	152
Velike življenjske zav.	2	14	40	28	29	27
Srednje velike življenjske zav.	0	10	31	25	75	66
Majhne življenjske zav.	2	10	26	18	67	58
Neživljenjske zav.	6	77	255	168	206	161
Velike neživljenjske zav.	0	12	37	26	22	17
Srednje velike neživljenjske zav.	2	28	99	71	101	82
Majhne neživljenjske zav.	4	37	119	71	83	62
Kompozitne zav.	0	13	60	28	106	82
Velike kompozitne zav.	0	2	11	7	26	22
Srednje velike kompozitne zav.	0	6	25	10	50	40
Majhne kompozitne zav.	0	5	23	11	30	20
Pozavarovalnice	0	2	9	3	19	17
Velike pozavarovalnice	0	1	0	0	0	0
Srednje velike pozavarovalnice	0	1	3	0	7	5
Majhne pozavarovalnice	0	0	6	3	6	6
Lastne zav.	7	28	34	31	33	31
Velike lastne zav.	0	0	0	0	0	0
Srednje velike lastne zav.	0	0	1	1	0	0
Majhne lastne zav.	7	28	33	30	33	31

Vir: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. Annex of Selected Tables. November 2008, str. 14.

Poročilo o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic (*CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. Annex of Selected Tables. November 2008. Str. 10*) potrdi našo domnevo, da je imel nov solventnostni režim (QIS4) večji vpliv na neživljenjske zavarovalnice, saj je bil količnik zahtevanega solventnostnega kapitala proti obstoječim

zahtevanim minimalnim kapitalskim zahtevam 194 %. Za življenjske zavarovalnice je bil ta količnik 99,8 % in za kompozitne zavarovalnice 108,7 %. Govorimo lahko torej o povišanju kapitalskih zahtev predvsem v neživljenjskih zavarovalnicah.

Tabela 22: Kapitalski presežek proti celotnim sredstvom po S1 in po QIS4 za vse zavarovalne skupine po podatkih evropskih zavarovalnic konec leta 2007

Države	Kapitalski presežek proti celotnim sredstvom po S1			Kapitalski presežek proti celotnim sredstvom po QIS4		
	Tehtano povprečje	Standardni odklon	Število zavarovalnic	Tehtano povprečje	Standardni odklon	Število zavarovalnic
Avstrija	4,7 %	15,1 %	24	12,0 %	15,9 %	25
Belgija	4,0 %	9,2 %	27	8,6 %	11,3 %	26
Bolgarija	-	-	-	-	-	-
Ciper	5,3 %	6,1 %	7	6,4 %	8,4 %	7
Češka	12,4 %	24,8 %	13	18,1 %	20,8 %	14
Danska	10,4 %	-	46	8,4 %	18,1 %	56
Estonija	21,5 %	18,9 %	7	18,1 %	21,7 %	7
Finska	9,3 %	9,0 %	20	11,5 %	21,1 %	20
Francija	8,9 %	51,7 %	228	7,5 %	22,8 %	234
Nemčija	5,2 %	14,4 %	157	10,0 %	17,9 %	159
Grčija	8,7 %	6,7 %	6	7,9 %	8,7 %	7
Madžarska	5,3 %	4,2 %	14	15,5 %	10,6 %	14
Islandija	20,7 %	5,9 %	6	15,2 %	10,2 %	6
Irska	-	-	-	-	-	-
Italija	4,6 %	11,9 %	85	9,1 %	13,3 %	87
Latvija	5,4 %	2,6 %	7	4,1 %	5,5 %	7
Liechtenstein	-	-	-	-	-	-
Litva	11,2 %	14,3 %	11	18,1 %	10,0 %	10
Luksemburg	6,8 %	1.267,0 %	75	7,1 %	34,0 %	90
Malta	15,5 %	14,1 %	15	8,2 %	21,2 %	15
Nizozemska	5,2 %	16,2 %	102	4,4 %	17,1 %	102
Norveška	5,2 %	19,1 %	20	3,1 %	19,1 %	20
Poljska	19,4 %	14,1 %	24	34,8 %	18,6 %	25
Portugalska	2,9 %	9,7 %	36	2,9 %	11,3 %	36
Romunija	12,4 %	5,8 %	7	16,6 %	18,7 %	7
Slovaška	8,0 %	3,1 %	7	23,2 %	10,6 %	7
Slovenija	4,9 %	4,2 %	10	19,3 %	12,4 %	9
Španija	8,4 %	19,6 %	103	7,6 %	19,5 %	103
Švedska	25,0 %	22,4 %	40	17,3 %	23,0 %	40
Velika Britanija	6,8 %	10,1 %	110	3,1 %	14,8 %	121

Vir: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. Annex of Selected Tables. November 2008. Str. 24 in 28.

Tabela 22 nam prikazuje vpliv novega solventnostnega režima (QIS4) na kapitalski presežek po evropskih državah. Iz tabele je razvidno, da se je kapitalski presežek znižal oziroma ostal enak v 13 evropskih državah (Danska, Estonija, Francija, Grčija, Islandija, Latvija, Malta, Nizozemska, Norveška, Portugalska, Španija, Švedska in Velika Britanija). To so evropske države, iz katerih izhaja največ zavarovalnic, ki ne dosegajo zahtevanega solventnostnega in zahtevanega minimalnega kapitala.

Tabela 23: Kapitalski presežek v primerjavi s celotnimi sredstvi po obstoječem režimu (Solvntnost 1) in p režimu QIS4 po podatkih evropskih zavarovalnic konec leta 2007

	Kapitalski presežek v primerjavi s celotnimi sredstvi – QIS4		Kapitalski presežek v primerjavi s celotnimi sredstvi – Solventnost 1	
	Tehtano povprečje	Standardni odklon	Tehtano povprečje	Standardni odklon
Vse zavarovalnice	8,6 %	20,2 %	7,8 %	93,9 %
Življenjske zavarovalnice	6,1 %	8,0 %	5,2 %	5,7 %
Neživljenjske zavarovalnice	16,2 %	18,8 %	18,6 %	85,5 %
Kompozitne zavarovalnice	9,1 %	16,7 %	7,7 %	26,7 %
Pozavarovalnice	12,8 %	15,9 %	22,3 %	10,6 %
Lastne zavarovalnice	22,6 %	43,1 %	13,3 %	16,2 %
Vse velike zavarovalnice	2,8 %	12,0 %	3,7 %	9,2 %
Vse srednje velike zavarovalnice	5,1 %	13,0 %	3,5 %	13,5 %
Vse majhne zavarovalnice	8,5 %	24,7 %	5,1 %	170,8 %
Življenjske velike zavarovalnice	3,5 %	4,4 %	5,2 %	3,3 %
Življenjske srednje velike zavarovalnice	6,8 %	5,3 %	5,2 %	3,7 %
Življenjske majhne zavarovalnice	9,9 %	9,1 %	5,8 %	7,1 %
Neživljenjske velike zavarovalnice	12,8 %	14,4 %	13,3 %	9,2 %
Neživljenjske srednje velike zavarovalnice	17,5 %	14,1 %	18,6 %	16,5 %
Neživljenjske majhne zavarovalnice	26,6 %	20,9 %	51,8 %	141,3 %
Kompozitne velike zavarovalnice	8,6 %	6,2 %	7,3 %	6,4 %
Kompozitne srednje velike zavarovalnice	9,8 %	10,5 %	8,4 %	7,4 %
Kompozitne majhne zavarovalnice	26,5 %	19,0 %	28,1 %	40,9 %
Velike pozavarovalnice	3,5 %	0,0 %	3,4 %	0,0 %
Srednje velike pozavarovalnice	15,2 %	5,9 %	38,9 %	7,3 %
Majhne pozavarovalnice	15,6 %	15,8 %	19,9 %	7,5 %
Lastne velike zavarovalnice	-	-	-	-
Lastne srednje velike zavarovalnice	5,2 %	0,0 %	16,4 %	0,0 %
Lastne majhne zavarovalnice	21,6 %	43,0 %	15,0 %	16,2 %

Vir: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. Annex of Selected Tables. November 2008, str. 9.

Tabela 23 nam potrjuje, da se je po novem solventnostnem režimu (QIS4) kapitalski presežek v razmerju do celotnih sredstev znižal za neživljenjske zavarovalnice in pozavarovalnice, medtem ko se je le-ta zvišal za življenjske, kompozitne in lastne zavarovalnice (pri lastnih zavarovalnicah je potrebno opozoriti na zelo velik standardni odklon).

Če sodimo po velikosti zavarovalnic, so bile na področju znižanja kapitalskega presežka najbolj »na udaru« velike zavarovalnice. Kapitalski presežek v razmerju do celotnih sredstev se je zmanjšal za življenjske velike zavarovalnice, neživljenjske velike in srednje velike zavarovalnice in kompozitne majhne zavarovalnice ter za srednje velike in majhne pozavarovalnice.

Na področju izračuna **zahtevanega minimalnega kapitala** je potrebno povedati, da je CEIOPS v decembru 2007 objavil **Dodatni tehnični nasvet glede načina in strukture izračuna zahtevanega minimalnega kapitala (angl.: Architecture of the MCR. Pros and cons of different approaches. 17. December 2007.)**, v katerem je podrobneje predstavil tri pristope k izračunu zahtevanega minimalnega kapitala, in sicer:

- **Modularni pristop:** metoda predvideva vsoto posameznih kapitalskih zahtev za različna tveganja, ki jim je zavarovalnica izpostavljena, vendar na enostavnejši način, kot je to mogoče zaslediti pri izračunu zahtevanega solventnostnega kapitala, saj bi upoštevali samo modul tržnega tveganja in modul zavarovalnega tveganja;

- **Zahtevani minimalni kapital kot odstotek od zahtevanega solventnostnega kapitala (t. i. prvi kompaktni pristop):** CEA je predlagala, da naj bi bil zahtevani minimalni kapital ena tretjina zahtevanega solventnostnega kapitala, ki ga je izračunala zavarovalnica (ne glede na to, ali je za to uporabila standardno formulo ali notranji model). CEIOPS je opozoril, da pristop povzroči pomisleke glede prvenstvene zahteve novega solventnostnega režima, to je, da ima zavarovalnica dve zahtevani višini kapitala, kar tudi omogoča različne ukrepe nadzora po stopnjah doseganja oziroma nedoseganja obeh kapitalskih zahtev. Pri tem pristopu je zahtevani minimalni kapital odvisen od zahtevanega solventnostnega kapitala, in če je zahtevani solventnostni kapital prenizko oblikovan, bo tak tudi zahtevani minimalni kapital in tako ta nazadnje imenovani ne bo predstavljal varnostne mreže za zavarovalnico in njene zavarovance;
- **Zahtevani minimalni kapital kot odstotek od oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij (t. i. drugi kompaktni pristop).** Pristop je podoben prejšnjemu pristopu z razliko, da je tu kot osnova vzeta višina oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij.

Tabela 24: Prednosti in slabosti možnih pristopov k izračunu zahtevanega minimalnega kapitala

	Modularni pristop	Zahtevani minimalni kapital kot % zahtevanega solventnostnega kapitala	Zahtevani minimalni kapital kot % oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij
Enostavna enačba	Da	Da	Da
Enostavni vhodni podatki	Da	Da	Da
Ustreznost za četrletne izračune	Da na področju neživljenjskih zavarovanj, medtem ko je izračun odbitka zahtevanega minimalnega kapitala za življenjska zavarovanja, pri katerih zavarovanci prevzemajo naložbeno tveganje, neustrezen.	Ne	Da
Preglednost	Da	Ne	Da
Varnostna mreža	Da	Ne	Da
Povezava s stopnjo zaupanja	Da (težave se pojavijo z znižanjem za zavarovalne vrste z udeležbo na dobičku)	Da (pod predpostavko, da imajo vse zavarovalnice enak profil tveganj)	Ne
Občutljivost na tveganja	Da	Da	Delno (samo zavarovalno tveganje)
Odvisnost od zahtevanega solventnostnega kapitala	Da na področju neživljenjskih zavarovanj, težave se pojavijo na področju življenjskih zavarovanj	Da, razen takrat, ko je zahtevani solventnostni kapital izračunan s pomočjo notranjega modela	Ni bilo še testirano

Vir: Architecture of the MCR. Pros and cons of different approaches. 17 December 2007, str. 16.

CEIOPS je v omenjenem tehničnem nasvetu predlagal tudi dodatna pristopa k izračunu zahtevanega minimalnega kapitala, in sicer:

- **Kombinirani pristop:** to je združitev t. i. obeh kompaktnih pristopov (pristop, pri katerem se zahtevani minimalni kapital določi kot % zahtevanega solventnostnega kapitala oziroma kot % oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij).
- **Linearni pristop:** to je poenostavljen modularni pristop, ki temelji na odstotku zavarovalnotehničnih rezervacij.

CEIOPS je v četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic testiral *linearni pristop* (linearni pristop k izračunu zahtevanega minimalnega kapitala je bil sprejet na COREPER-ju dne 25. 3.

2009) k izračunu zahtevanega minimalnega kapitala. **Tehnične specifikacije za četrto kvantitativno študijo učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic** so predpisale, da zahtevani minimalni kapital, izračunan po linearnem pristopu, sestoji iz naslednjih modulov: zahtevani minimalni kapital za neživljenjska zavarovanja, zahtevani minimalni kapital za življenjska zavarovanja, zahtevani minimalni kapital za neživljenjska zavarovanja, ki vsebujejo škode, ki so podobne škodam življenjskih zavarovanj (zdravstveno zavarovanje, ki se izvaja na podobnih tehničnih osnovah kot življenjsko zavarovanje) in zahtevani minimalni kapital za dodatna neživljenjska zavarovanja, ki se sklepajo kot dodatek k življenjskim zavarovanjem⁹². Absolutni prag, testiran v četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje zavarovalnic, je bil 1 milijon evrov za neživljenjske zavarovalnice in pozavarovalnice, 2 milijona evrov za življenjske zavarovalnice in 3 milijone evrov za kompozitne zavarovalnice⁹³.

Tabela 25 prikazuje doseganje zahtevanega minimalnega kapitala, izračunanega po linearnem pristopu, in sicer za različne vrste zavarovalnic.

Tabela 25: Porazdelitev zavarovalnic glede na višino zahtevanega minimalnega kapitala, izračunanega po linearnem pristopu, v odstotku zahtevanega solventnostnega kapitala (standardna formula) po podatkih evropskih zavarovalnic konec leta 2007

	Življenjske zavarovalnice	Neživljenjske zavarovalnice	Kompozitne zavarovalnice	Pozavarovalnice	Lastne zavarovalnice	Skupaj
≤ 10 %	29	45	30	8	37	149
10-20 %	62	95	34	10	29	230
20-30 %	75	161	56	7	17	316
30-40 %	35	158	33	5	10	241
40-50 %	39	118	29	7	2	195
50-60 %	18	43	22	6	0	89
60-70 %	12	15	9	3	1	40
70-80 %	11	10	2	0	0	23
80-90 %	7	5	3	1	0	16
90-100 %	8	1	2	1	0	12
> 100 %	42	7	8	0	0	57

Vir: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. November 2008, str. 315.

Zahtevani minimalni kapital, kot je izračunan po linearnem pristopu pri življenjskih zavarovalnicah, ni dosegel ciljne kalibracije, saj je manj kot 44 % zavarovalnic izkazalo zahtevani minimalni kapital v razponu med 20 in 50 % zahtevanega solventnostnega kapitala. Lahko izpostavimo dva razloga za to:

- prilagoditev za udeležbo na dobičku pri življenjskih zavarovanjih je povzročila velika odstopanja v zahtevanem solventnostnem kapitalu glede na vrsto zavarovalnega posla in glede na trg, kar je vodilo v to, da je linearna formula podcenila ali precenila relativno težo prihodnje udeležbe na dobičku, kar je posledično rezultiralo v visok ali nizek zahtevani minimalni kapital v primerjavi z zahtevanim solventnostnim kapitalom;
- linearna formula je neobčutljiva na odstopanja tržnega tveganja pri življenjskih zavarovanjih.

⁹² Glej opombo 69.

⁹³ Kot nam je znano, so bili ti absolutni pragovi po rezultatih četrte kvantitativne študije zvišani v sami Direktivi.

Na področju neživljenjskih zavarovanj se je 69 % zavarovalnic uvrstilo med 20 in 50 % zahtevanega solventnostnega kapitala. 51 % kompozitnih zavarovalnic se je z zahtevanim minimalnim kapitalom uvrstilo v razpon med 20 in 50 % zahtevanega solventnostnega kapitala. 36 % pozavarovalnic je izkazalo zahtevani minimalni kapital pod 20 % zahtevanega solventnostnega kapitala. 69 % lastnih zavarovalnic je izkazalo zahtevani minimalni kapital pod 20 % zahtevanega solventnostnega kapitala.

Tabela 26 prikazuje doseganje zahtevanega minimalnega kapitala za različne velikosti zavarovalnic.

Tabela 26: Porazdelitev zavarovalnic glede na višino zahtevanega minimalnega kapitala, izračunanega po linearnem pristopu v odstotku zahtevanega solventnostnega kapitala (standarna formula) po podatkih konec leta 2007

	Velika zavarovalnica	Srednja zavarovalnica	Majhna zavarovalnica	Skupaj
≤ 10%	7	25	118	150
10%-20%	20	66	143	229
20%-30%	40	124	152	316
30%-40%	29	96	116	241
40%-50%	47	89	58	194
50%-60%	27	37	25	89
60%-70%	10	22	8	40
70%-80%	7	12	3	22
80%-90%	8	6	2	16
90%-100%	4	7	1	12
≥ 100%	19	25	13	57

Vir: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. November 2008, str. 315.

Manjše zavarovalnice izkazujejo nižji zahtevani minimalni kapital v primerjavi z zahtevanim solventnostnim kapitalom kot večje zavarovalnice. To je možno povezati z dejstvom, da velike zavarovalnice lahko pričakujejo večje učinke razpršenosti v izračunu zahtevanega solventnostnega kapitala, medtem ko linearna formula izračuna zahtevanega minimalnega kapitala ne upošteva učinkov razpršenosti. Upoštevatni je potrebno tudi dejstvo, da je bilo veliko majhnih zavarovalnic prizadetih z absolutnim pragom zahtevanega minimalnega kapitala. Od zavarovalnic, ki so sodelovale v četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje zavarovalnic, je absolutni prag doseglo 68 zavarovalnic na podlagi izračuna zahtevanega solventnostnega kapitala s pomočjo standardne formule. Predvsem pri majhnih in pri neživljenjskih zavarovalnicah je absolutni prag zvišal zahtevani minimalni kapital. Medtem ko je bila slika popolnoma drugačna pri izračunu zahtevanega solventnostnega kapitala s pomočjo notranjega modela, saj so bile v tem primeru z absolutnim pragom prizadete samo 3 zavarovalnice, in sicer ena velika in dve srednje veliki zavarovalnici.

7.3. Vpliv novega solventnostnega režima na višino razpoložljivega kapitala oziroma na doseganje predpisanih kapitalskih zahtev za slovenske zavarovalnice

Skladno s Poročilom o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje slovenskih zavarovalnic (*angl.: QIS4 on Solvency II. Country Report for Slovenia*) so vse slovenske zavarovalnice izračunale zahtevani solventnostni kapital na podlagi standardne formule. Ena majhna slovenska zavarovalnica je poročala o padcu zahtevanega solventnostnega kapitala po novem režimu (QIS4) v primerjavi z obstoječim režimom na 87 % zaradi vpliva absolutnih pragov obstoječega režima (5,4 mio. evrov). Za eno majhno slovensko zavarovalnico je bil količnik zahtevanega solventnostnega kapitala po Tehničnih specifikacijah QIS4 v primerjavi z zahtevanim minimalnim kapitalom po obstoječem režimu 130 %. Za ostale slovenske zavarovalnice je bil količnik med 198 in 287 %, z izjemo ene pozavarovalnice s količnikom 558 %.

Osnovni zahtevani solventnostni kapital v izračunu zahtevanega solventnostnega kapitala za slovenske zavarovalnice predstavlja 98 %, zahtevani solventnostni kapital za izvajalno tveganje 3,8 % in prilagoditev za kritje izgub zavarovalnotehničnih rezervacij in odloženih davkov 1,7 % sestave zahtevanega solventnostnega kapitala.

Količnik zahtevanega solventnostnega kapitala za modul tržnega tveganja v razmerju do osnovnega zahtevanega solventnostnega kapitala je bil 85 % za majhne življenjske zavarovalnice, med 66 in 83 % za kompozitne zavarovalnice in med 38 in 50 % za neživljenjske zavarovalnice⁹⁴, kar bistveno ne odstopa od evropskega povprečja (Tabela 18 na 65. strani magistrskega dela). Glavni element tržnega tveganja za slovenske zavarovalnice predstavlja tveganje spremembe vrednosti lastniških instrumentov.

Količnik za tveganje neplačila obveznosti s strani tretje osebe (kreditno tveganje) je v primerjavi z osnovnim zahtevanim solventnostnim kapitalom med 0,5 in 4,6 % za vse vrste zavarovalnic, kar je nižje od evropskega povprečja, pa vendar ne pomembno nižje.

Količnik zahtevanega solventnostnega kapitala za življenjsko zavarovalno tveganje je v primerjavi z osnovnim zahtevanim solventnostnim kapitalom 20 % za življenjske zavarovalnice in med 10 in 55 % za kompozitne zavarovalnice, kar odstopa od evropskega povprečja, saj v Evropi zahtevani solventnostni kapital za tovrstno tveganje v povprečju predstavlja v osnovnem zahtevanem solventnostnem kapitalu za življenjske zavarovalnice 44 % in za kompozitne 19 %. Glavni element življenjskega zavarovalnega tveganja za slovenske zavarovalnice predstavlja tveganje prenizko oblikovanih stroškov.

Količnik zahtevanega solventnostnega kapitala za zdravstveno zavarovalno tveganje je v primerjavi z osnovnim zahtevanim solventnostnim kapitalom med 43 in 83 % za neživljenjske zavarovalnice, med 1,3 in 7,5 % za kompozitne zavarovalnice in med 5,5 in 6,2 % za pozavarovalnice, kar tudi odstopa od evropskega povprečja (za evropske neživljenjske zavarovalnice je ta količnik 20 %, za kompozitne pa 15 %). To nakazuje, da so pri nas tveganja odpovedi zdravstvenih pogodb, tveganja prenizko upoštevanih stroškov v izračunu zavarovalnotehničnih rezervacij in tveganja spremembe stopnje obolevnosti in invalidnosti večja kot v evropskih državah.

⁹⁴ Pri slovenskih zavarovalnicah se na področju modula tržnega tveganja pojavi težava, saj nimajo vsa podjetja v Sloveniji ocenjenega ratinga in je potrebno za ta podjetja uporabiti parameter brez ratinga, ki zahteva višje kapitalske zahteve, čeprav je to podjetje zelo dobro. Standardna formula torej spodbuja zavarovalnice, da investirajo samo v podjetja, katerih rating je ocenjen, to pa so tuja podjetja. Standardna formula za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala na primeru slovenskih podjetij spodbuja investicije v tujino.

Količnik zahtevanega solventnostnega kapitala za neživljenjsko zavarovalno tveganje v primerjavi z Osnovnim zahtevanim solventnostnim kapitalom znaša med 1,2 in 49% za kompozitne in neživljenjske zavarovalnice in med 43 in 70% za pozavarovalnice, kar ne odstopa od evropskega povprečja.

Skladno s Poročilom o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje slovenskih zavarovalnic (*angl.: QIS4 on Solvency II. Country Report for Slovenia, Str. 39*) ima namen razviti popolni notranji model samo ena zavarovalnica, dve zavarovalnici pa bosta razvili delne notranje modele (neživljenjsko zavarovalno tveganje in tveganje spremembe obrestne mere, tveganje spremembe vrednosti lastniških instrumentov, zdravstveno tveganje in tveganje neizpolnitve obveznosti plačila s strani tretje osebe). Slovenske zavarovalnice so ocenile, da so stroški razvoja notranjega modela 500.000 evrov, kar predstavlja 2,1 % letnih stroškov. Celotne stroške za prehod na nov solventnostni režim pa ocenjujejo na 1 mio. evrov, kar predstavlja 4,2 % letnih stroškov. Dodatno k temu bodo zavarovalnice imele po oceni vsako leto za 300.000 evrov letnih stroškov, kar predstavlja 1,3 % letnih stroškov. Ti stroški pa so znatno nižji v primerjavi z ostalimi evropskimi zavarovalnicami.

Količnik zahtevanega minimalnega kapitala, izračunanega z linearnim pristopom (pred uporabo absolutnih pragov), proti zahtevanemu solventnostnemu kapitalu (izračunanemu po standardni formuli), je bil za slovenske zavarovalnice med 0,6 in 38 %. Ena neživljenjska zavarovalnica (0,6-odstotni tržni delež), ena kompozitna zavarovalnica (6-odstotni tržni delež) in ena pozavarovalnica (17-odstotni tržni delež) so prikazale zahtevani minimalni kapital pod 20 % zahtevanega solventnostnega kapitala. Tehtano povprečje količnika zahtevanega minimalnega kapitala za slovenske zavarovalnice z uporabo absolutnih pragov (20 % in 50 %) v primerjavi z zahtevanim solventnostnim kapitalom (standardna formula) je bilo 28 % (srednja vrednost 29 % in standardni odklon 14 %). Zahtevani minimalni kapital, izračunan z uporabo absolutnih pragov, se je po Tehničnih specifikacijah QIS4 zvišal za 168 % glede na obstoječi zahtevani zjamčeni kapital (Solventnost 1). Torej je bil vpliv minimalnega absolutnega praga pri izračunu zahtevanega minimalnega kapitala v Sloveniji precej višji od evropskega povprečja (v treh od desetih sodelujočih zavarovalnic v četrti kvantitativni študiji novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic). Med 1.412 evropskimi zavarovalnicami, ki so sodelovale v navedeni študiji učinkov, je bilo namreč samo 68 takih, na katere je vplival pri določitvi višine zahtevanega minimalnega kapitala absolutni prag.

Skladno s Poročilom o četrti kvantitativni študiji učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje slovenskih zavarovalnic (*angl.: QIS4 on Solvency II. Country Report for Slovenia*) je bil tehtani povprečni količnik kapitalskega presežka proti celotnim sredstvom po Tehničnih specifikacijah QIS4 in kapitalskega presežka proti celotnim sredstvom po obstoječem režimu (Solventnost 1) 391 % (Tabela 22). Količnik kapitalskega presežka se je v primerjavi s celotnimi sredstvi po obstoječem režimu (Solventnost 1) gibal med 2 in 13% in med -0,2% in 35% po Tehničnih specifikacijah QIS4. Pri 80 % slovenskih zavarovalnic se je ta količnik izboljšal.

Po obstoječem režimu (Solventnost 1) so slovenske zavarovalnice poročale o količniku kapitalskega presežka v primerjavi z zahtevanim minimalnim kapitalom med 37 in 268 %, medtem ko je bil ta količnik po Tehničnih specifikacijah QIS4 (kapitalski presežek proti zahtevanemu solventnostnemu kapitalu) med 44,5 in 229 %. Vzroki za povečanje

kapitalskega presežka so pri slovenskih zavarovalnicah podobni kot pri ostalih evropskih zavarovalnicah (prenos izravnalnih rezervacij med lastna sredstva, odbitki neopredmetenih lastnih sredstev in udeležb v ostalih finančnih ustanovah iz lastnih sredstev po obstoječem solventnostnem režimu). Količnik kapitalnega presežka po obstoječem režimu (Solventnost I) v primerjavi z razpložljivimi kapitalnimi elementi se je gibal med 27 in 73 %. Količnik kapitalnega presežka po Tehničnih specifikacijah QIS4 se je v primerjavi z lastnimi sredstvi po QIS4 gibal med 31 in 70 %.

Tabela 27: Količnik kapitalne ustreznosti (lastna sredstva (QIS4) proti zahtevanemu solventnostnemu kapitalu) in (lastna sredstva prvega in drugega razreda osnovnih lastnih sredstev (QIS4) proti zahtevanemu minimalnemu kapitalu) ter količnik kapitalne ustreznosti (razpložljivi kapitalSI proti SI kapitalnim zahtevam SI) za vse zavarovalne skupine konec leta 2007

	Lastna sredstva (QIS4) proti zahtevanemu solventnostnemu kapitalu		Prvi in drugi razred osnovnih lastnih sredstev (QIS4) proti zahtevanemu minimalnemu kapitalu		Količnik kapitalne ustreznosti SI	
	Tehtano povprečje	Standardni odklon	Tehtano povprečje	Standardni odklon	Tehtano povprečje	Standardni odklon
Avstrija	257,0 %	282,1 %	912,6 %	657,7 %	228,5 %	179,7 %
Belgija	226,4 %	90,6 %	633,3 %	337,1 %	216,5 %	257,6 %
Bolgarija	-	-	-	-	-	-
Ciper	221,8 %	83,1 %	658,9 %	316,1 %	247,2 %	120,2 %
Češka	235,4 %	186,8 %	761,5 %	466,4 %	335,1 %	1.126,2 %
Danska	284,8 %	253,1 %	832,3 %	663,2 %	332,1 %	5.989,2 %
Estonija	231,3 %	291,4 %	700,4 %	230,1 %	430,8 %	1.636,3 %
Finska	223,0 %	266,8 %	840,1 %	873,1 %	365,0 %	441,6 %
Francija	251,4 %	224,8 %	680,7 %	716,6 %	349,2 %	46.955,7 %
Nemčija	287,3 %	191,1 %	682,8 %	492,0 %	248,7 %	472,7 %
Grčija	201,0 %	211,6 %	598,1 %	473,2 %	298,1 %	130,0 %
Madžarska	265,3 %	163,1 %	757,4 %	656,9 %	209,1 %	108,3 %
Islandija	167,1 %	404,1 %	681,3 %	109.224,8 %	488,7 %	67,8 %
Irska	-	-	-	-	-	-
Italija	245,1 %	257,3 %	643,5 %	734,6 %	221,3 %	387,2 %
Latvija	122,3 %	334,3 %	237,2 %	111,1 %	142,2 %	10,0 %
Liechtenstein	-	-	-	-	-	-
Litva	207,9 %	46,6 %	524,1 %	320,9 %	239,7 %	317,9 %
Luksemburg	183,5 %	196,4 %	619,0 %	905,6 %	266,9 %	1.049,7 %
Malta	150,2 %	196,4 %	627,4 %	981,4 %	371,3 %	331,1 %
Nizozemska	156,5 %	120,7 %	508,9 %	502,9 %	242,1 %	408,8 %
Norveška	136,8 %	108,3 %	583,1 %	534,4 %	236,7 %	380,8 %
Poljska	448,0 %	248,2 %	1.567,7 %	871,1 %	539,3 %	558,2 %
Portugalska	161,3 %	98,8 %	399,4 %	467,4 %	167,5 %	150,8 %
Romunija	222,9 %	189,9 %	537,6 %	875,2 %	301,8 %	65,9 %
Slovaška	308,5 %	171,4 %	979,7 %	352,5 %	257,9 %	58,7 %
Slovenija	166,1 %	90,6 %	701,3 %	467,3 %	184,8 %	72,1 %
Španija	177,0 %	147,7 %	504,0 %	678,5 %	261,3 %	703,1 %
Švedska	222,4 %	291,9 %	922,6 %	1.234,8 %	1.130,7 %	965,6 %
Velika Britanija	148,9 %	115,7 %	482,2 %	531,1 %	219,2 %	327,3 %

Vir: CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. Annex of Selected Tables. November 2008. Str. 32 in 36 in CEIOPS' Report on its fourth Quantitative Impact Study (QIS4) for Solvency II. Annex of Selected Tables. November 2008, str. 40.

Iz Tabele 27 je razvidno, da je količnik kapitalne ustreznosti za slovenske zavarovalnice po Tehničnih specifikacijah QIS4 padel v primerjavi z obstoječim količnikom kapitalne ustreznosti (Solventnost I), kar ne odstopa od evropskih držav, saj je beležilo zmanjšanje količnika kapitalne ustreznosti 24 od 30 evropskih držav.

8. NALOŽBE

8.1. Omejitve glede naložb, kot so predpisane v obstoječi zavarovalni zakonodaji

Obstoječe zavarovalne direktive⁹⁵ predpisujejo dovoljene oblike naložb, ki pokrivajo zavarovalnotehnične rezervacije, njihovo količinsko omejitev ter načela usklajenosti in lokalizacijo naložb. Dovoljene oblike naložb so naslednje:

- naložbe:
 - dolžniški vrednostni papirji, obveznice ter denarni in drugi instrumenti kapitalskega trga,
 - posojila,
 - delnice in druge naložbe s spremenljivim donosom,
 - enote v investicijskih skladih,
 - pravice do zemljišč, stavb in nepremičnin;
- dolgovi in terjatve:
 - dolgovi pozavarovateljev,
 - dolgovi zavarovalcev in posrednikov, ki izhajajo iz neposrednih zavarovalnih in pozavarovalnih poslov,
 - terjatve, ki izhajajo iz odškodninskih pravic,
 - povračila davkov,
 - terjatve do škodnih skladov;
- drugo:
 - opredmetena osnovna sredstva,
 - gotovina na banki in v blagajni ter vloge pri kreditnih ustanovah,
 - odloženi nabavni stroški,
 - druge aktivne časovne razmejitve in predplačila.

Količinske omejitve po obstoječih direktivah so naslednje:

- največ 10 % svojih bruto zavarovalnotehničnih rezervacij v eno zemljišče ali stavbo;
- največ 5 % svojih bruto zavarovalnotehničnih rezervacij v delnice in druge prenosljive vrednostne papirje, ki se obravnavajo kot denarni instrumenti in instrumenti kapitalskega trga istega podjetja, ali v posojila, dana istemu posojilojemalcu;
- največ 5 % svojih bruto zavarovalnotehničnih rezervacij v nezavarovana posojila, in sicer po 1 % na posamezno nezavarovano posojilo, ki niso posojila, dana kreditnim ustanovah, zavarovalnicam in investicijskim skladom, ustanovljenih v državi članici;
- največ 3 % svojih bruto zavarovalnotehničnih rezervacij v obliki gotovine;
- največ 10 % svojih bruto zavarovalnotehničnih rezervacij v delnice, druge vrednostne papirje, ki se obravnavajo kot delnice, in v dolžniške vrednostne papirje, s katerimi se ne trguje na zakonsko urejenem trgu.

Tabela 28: Naložbe zavarovalnic v letu 2007 (v mio. evrov)

⁹⁵21. in 22. člen tretje neživljenjske direktive in 23. in 24. člen konsolidirane življenjske direktive.

	Vsa sredstva ⁹⁶	Vse naložbe	Naložbe življenjskih zavarovancev, ki sami prevzemajo tveganje	Naložbe v vrednostne papirje s spremenljivim donosom	Naložbe v vrednostne papirje s stalnim donosom	Naložbe v povezana podjetja in kvalificirani deleži	Naložbe v zemljišča in zgradbe
Države							
Avstrija	78.923	74.671	9.264	23.579	28.209	6.102	2.736
Belgija	220.848	207.042	24.579	23.989	127.897	15.412	4.254
Bolgarija	1.107	773	25	79	254	51	54
Ciper	3.635	3.310	1.464	398	563	115	191
Češka	12.966	11.675	1.013	1.067	7.642	438	185
Nemčija	1.104.593	1.053.216	41.233	275.219	313.965	77.001	24.472
Danska	215.134	206.482	11.054	52.547	102.448	30.472	5.044
Estonija	854	786	287	149	260	11	0
Španija	204.909	179.089	12.698	5.253	107.193	17.252	6.292
Finska	48.979	47.131	8.739	14.325	19.653	477	2.714
Francija	1.452.332	1.391.743	244.703	151.891	872	44.313	37.973
Grčija	14.292	11.532	2.354	1.594	4.790	306	1.034
Madžarska	8.801	8.029	2.911	296	4.304	322	72
Islandija	1.552	1.404	66	286	197	682	7
Irška	163.728	155.364	121.196	4.842	17.401	419	1.620
Italija	511.291	466.398	137.322	31.291	235.009	42.785	5.778
Liechtenstein	13.906	13.067	12.541	52	254	21	10
Litva	1.010	841	231	38	475	4	38
Luksemburg	67.266	59.914	47.474	1.248	9.122	140	116
Latvija	469	322	19	21	94	1	30
Malta	2.524	2.253	197	707	614	159	89
Nizozemska	372.724	322.156	100.459	34.426	115.712	21.078	2.634
Norveška	100.527	98.426	0	25.625	52.502	3.617	10.857
Poljska	35.445	32.742	10.059	1.757	15.387	2.654	256
Portugalska	52.724	48.457	15.068	4.745	24.587	1.418	1.115
Romunija	3.246	2.071	660	40	629	83	224
Švedska	282.779	268.171	43.615	81.432	114.559	9.910	7.851
Slovenija	4.550	4.152	516	567	2.038	332	149
Slovaška	4.846	2.612	394	272	1.106	192	132
Velika Britanija	2.679.843	2.569.162	1.155.091	628.971	526.184	65.526	71.020
Skupaj	7.665.763	7.242.991	2.005.232	1.366.706	1.833.920	341.293	186.947

Vir: CEIOPS' Financial Conditions and Financial Stability in the European Insurance and Occupational Pension Fund Sector 2007 – 2008. Risk Update. December 2008. Str. 36. Statistical Annex. Table 6.

Dodatna zahteva obstoječih direktiv je, da morajo zavarovalnice zagotoviti, da imajo v vsakem trenutku toliko sredstev, da pokrijejo oblikovane zavarovalnotehnične rezervacije.

Tabela 28 nam prikazuje odstopanje naložbene politike slovenskih zavarovalnic od evropskega povprečja v smislu bolj konzervativne naložbene politike. Tako še vedno glavnino naložb slovenskih zavarovalnic predstavljajo naložbe v vrednostne papirje s stalnim donosom (slabih 50 % vseh naložb), medtem ko je delež tovrstnih naložb v evropskih državah v povprečju zgolj 25-odstoten. Na račun tolikšnega deleža naložb v vrednostne papirje s stalnim donosom slovenske zavarovalnice nalagajo v vrednostne papirje s spremenljivim donosom

⁹⁶ Razlika med vsemi sredstvi in vsemi naložbami so druge naložbe, ki po določilih Direktive lahko krijejo zavarovalnotehnične rezervacije.

zgolj v povprečju 13,6 % vseh naložb (evropsko povprečje je 19 %) ter zelo malo je takih naložb, pri katerih zavarovanci prevzemajo naložbeno tveganje, v primerjavi z evropskim povprečjem (v Sloveniji jih je 12,5 % v primerjavi z Evropo, v kateri jih je skoraj 28 %).

8.2. Pravila investiranja, kot so predpisana v Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2)

Nov solventnostni režim (Solventnost 2) naložbenih omejitev in meril o ozpolnjevanju pogojev za sredstva nič več ne ohranja, saj novi standardi vrednotenja upoštevajo kreditne in likvidnostne značilnosti sredstev, zahtevani solventnostni kapital zajema vsa izmerljiva tveganja in za vse naložbe velja načelo »preudarne osebe«. Vendar pa ob upoštevanju razvoja trga in ob pojavu novih tveganj, ki jih standardna formula za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala ne vključuje, določbe Direktive omogočajo Evropski komisiji, da sprejme začasne izvedbene ukrepe, ki določajo naložbene omejitve in merila o izpolnjevanju pogojev za sredstva, medtem ko se formula posodablja.

Direktiva določa, da je potrebno vse naložbe zavarovalnice (sredstva, ki krijejo zavarovalnotehnične rezervacije, sredstva, ki krijejo zahtevani solventnostni kapital in prosta sredstva) naložiti, upravljati in spremljati v skladu z načelom »preudarne osebe«. Direktiva določa tudi lokalizacijo sredstev oziroma naložb na evropske države oziroma države, ki imajo podoben sistem solventnosti, kot je Solventnost 2.

Načelo »preudarne osebe« torej v novem solventnostnem režimu nadomešča omejitve in dovoljene vrste naložb obstoječega sistema. Bistvo tega načela je, da od zavarovalnic zahteva, da sredstva vlagajo v interesu zavarovancev, da ustrezno usklajujejo naložbe in obveznosti ter da namenijo ustrezno pozornost finančnim tveganjem, kot sta likvidnostno tveganje in tveganje koncentracije. Tako morajo zavarovalnice glede na celotni portfelj sredstev le-ta vlagati le v instrumente, katerih tveganje lahko prepoznajo, spremljajo, upravljajo, nadzirajo in poročajo o njem, in katera lahko ustrezno upoštevajo v oceni zahtevanega solventnostnega kapitala. Vsa sredstva se nalagajo na način, da je zagotovljena varnost, kakovost, likvidnost in donosnost celotnega portfelja. Dodatno je potrebno sredstva lokalizirati na način, da se zagotovi njihova razpoložljivost.

Direktiva podobno kot že obstoječa zakonodaja določa, da se izvedene instrumente lahko uporabi, če njihova uporaba prispeva k zmanjšanju tveganj ali olajšanju učinkovitega upravljanja portfelja. Prav tako je potrebno na preudarni ravni držati naložbe v sredstva, ki niso sprejeta v trgovanje na urejenem finančnem trgu, ter v sredstva istega izdajatelja. Naložbe morajo biti primerno razpršene, da se zmanjša pretirano zanašanje na katerokoli imetje, izdajatelja ali skupino podjetij ali geografsko območje in pretirano kopičenje tveganj v portfelju kot celoti.

Glede izvedbenih predpisov Direktiva predvideva možnost sprejema izvedbenih predpisov s strani Evropske komisije, ki bi podrobno določili opredelitev/identifikacijo, meritev, nadzor, upravljanje in poročanje o tveganjih, ki izhajajo iz naložb.

8.2.1. Tehnična priporočila CEIOPS-a in kvantitativne študije učinkov tehničnih priporočil CEIOPS-a na evropski zavarovalni trg

Do sedaj je CEIOPS pripravil in Evropski komisiji posredoval naslednje tehnične nasvete s področja naložb zavarovalnice:

- Prvi tehnični nasvet Evropski komisiji glede priprave okvira novega solventnostnega režima (Solventnost 2), ki je bil objavljen v juniju 2005 (*angl.: CEIOPS Answers to the European Commission on the »first wave« of Calls for Advice in the framework of the Solvency II project. June 2005. Str. 40*);
- Drugi tehnični nasvet Evropski komisiji glede priprave okvira novega solventnostnega režima (Solventnost 2), ki je bil objavljen v oktobru 2005 (*angl.: CEIOPS Answers to the European Commission on the second wave of Calls for Advice in the framework of the Solvency II project. October 2005. Str. 279*);
- Tehnični nasvet Evropski komisiji pri pripravi novega solventnostnega režima (Solventnost 2) s področja varnostnih ukrepov oziroma omejitev sredstev (*angl.: CEIOPS Advice to the European Commission in the Framework of the Solvency II Project on Safety Measures (Limits on Assets)*);
- Dodatni tehnični nasvet Evropski komisiji v okviru novega solventnostnega režima (Solventnost 2) s področja Stebra 1 (*angl.: CEIOPS Advice to the European Commission in the Framework of the Solvency II project on Pillar I issues – further advice. March 2007. Str. 206*).

CEIOPS je v Prvem tehničnem nasvetu Evropski komisiji glede priprave okvira novega solventnostnega režima (Solventnost 2), ki je bil objavljen v juniju 2005 (*angl.: CEIOPS' Answers to the European Commission on the »firts wave« of Calls for Advice in the framework of the Solvency II project. June 2005. Str. 40*) predlagal enaka pravila in enake omejitve za sredstva, ki pokrivajo zavarovalnotehnične rezervacije, za sredstva, ki pokrivajo zahtevani solventnostni kapital kot tudi za sredstva, ki pokrivajo zahtevani minimalni kapital.

CEIOPS je v drugem sklopu tehničnih nasvetov Evropski komisiji, ki jih je objavil v oktobru 2005 (*angl.: CEIOPS' Answers to the European Commission on the second wave of Calls for Advice in the framework of the Solvency II project. October 2005. Str. 279*), predstavil, da naj bi bilo upravljanje naložb v okviru Solventnostni 2 precej bolj prepuščeno zavarovalnicam samim, saj se vsakršna neustrezna naložbena politika odraža v povečanem zahtevanem solventnostnem kapitalu, torej vsa tveganja na strani sredstev in obveznosti se odražajo v povečanem zahtevanem solventnostnem kapitalu. Zahtevani solventnostni kapital je torej tudi orodje, ki je namenjeno upravljanju s tveganji ter spodbuja dobro upravljanje s tveganji in dobre notranje kontrole. V tem tehničnem nasvetu je CEIOPS predstavil načelo preudarne osebe, ki ga je potrebno upoštevati v naložbeni politiki zavarovalnice, saj so nekatera tveganja preveč kompleksna, da bi se jih dalo v celoti upoštevati v izračunu zahtevanega solventnostnega kapitala. Načelo preudarne osebe je kombinacija treh različnih vrst zahtev:

- zahtevanega solventnostnega kapitala, izračunanega na osnovi tveganj;
- kvalitativnih zahtev glede upravljanja s sredstvi in z obveznostmi in
- meril primernosti sredstev, neusklajenosti med sredstvi in obveznostmi ter omejitvami glede koncentracije sredstev.

CEIOPS je v marcu 2007 objavil samostojni Tehnični nasvet Evropski komisiji pri pripravi novega solventnostnega režima (Solventnost 2) s področja varnostnih ukrepov

oziroma omejitev sredstev (angl.: CEIOPS' Advice to the European Commission in the Framework of the Solvency II Project on Safety Measures (Limits on Assets)), v katerem je razdelil zavarovalne produkte v tri glavne skupine. Te so:

- zavarovalni produkti, pri katerih naložbeno tveganje prevzamejo zavarovanci (živiljenjska zavarovanja, vezana na enote investicijskih skladov ali na indekse);
- zavarovalni produkti, pri katerih naložbeno tveganje prevzame zavarovalnica (živiljenjska zavarovanja s fiksno donosnostjo, zdravstveno zavarovanje, nezgodno zavarovanje s povračilom premije, ..);
- zavarovalni produkti, pri katerih ni naložbenega tveganja za zavarovanca (neživiljenjska zavarovanja).

Zavarovalni produkti iz prvega odstavka so podobni investicijskim produktom, zavarovalni produkti iz drugega odstavka so podobni bančnim produktom, zavarovalni produkti iz tretjega odstavka pa vseeno vsebujejo tveganja, ki niso ustrezno upoštevana v zahtevanem solventnostnem kapitalu. Pri zavarovalnih produktih iz prvega odstavka so tveganja upoštevana v zahtevanem solventnostnem kapitalu, ločeno od naložbenih tveganj. Ker je naložbeno tveganje na plečih zavarovanca, ni potrebno oblikovati omejitev glede investiranja za tovrstne zavarovalne produkte. Za zavarovalne produkte, pri katerih naložbeno tveganje nosi zavarovalnica, pa je potrebno omejiti likvidnostno tveganje in tveganje koncentracije. CEIOPS je zato v tem tehničnem nasvetu predlagal načelo preudarne osebe plus (angl.: *prudent person plus approach*) pri naložbeni politiki zavarovalnice. Bistvo načela preudarne osebe plus je, da je potrebno določiti tudi kvantitativne omejitve in kvalitativne zahteve za tveganja, ki niso ustrezno upoštevana v izračunu zahtevanega solventnostnega kapitala (to so predvsem tveganje koncentracije in likvidnostno tveganje, tveganje uporabe izvedenih finančnih instrumentov, tveganja, specifična za posamezno zavarovalnico, tveganje okužbe, odnosi med različnimi tveganji). Vendar je bil odgovor Evropske komisije v smislu, da bodo pristojni nadzorni organi pregledali navedena tveganja v okviru nadzornega procesa drugega stebra in eventualno naložili kapitalski dodatek.

CEIOPS je marcu 2007 objavil **Dodatni tehnični nasvet Evropski komisiji v okviru novega solventnostnega režima (Solventnost 2) s področja Stebra 1 (angl.: CEIOPS' Advice to the European Commission in the Framework of the Solvency II project on Pillar I issues – further advice. March 2007. Str. 206).** V tem tehničnem nasvetu je CEIOPS priporočil zmanjšanje relativnega poudarka na varnostnih ukrepih (dodatnih kvantitativnih in kvalitativnih zahtevah), če se bo standardna formula za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala izboljšala, in sicer, da se bo povečala granularnost, to je, da se bodo upoštevala tveganja, ki sedaj niso upoštevana.

Vpliv novega solventnostnega režima na naložbeno politiko zavarovalnic bo šel prvotno verjetno v zmanjšanje naložb v lastniške finančne instrumente oziroma instrumente s spremenljivim donosom, saj le-ti predstavljajo večje tveganje in se torej zanje zahteva več kapitala.

9. SKLEP

Magistrsko delo je poskušalo predstaviti vpliv novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje slovenskih zavarovalnic. Glede na to, da so bile kvantitativne študije učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje zavarovalnic pripravljene in izvajane s strani CEIOPS-a, so se le-te usmerile predvsem na evropski zavarovalni trg kot celoto in tudi v tej luči predstavile rezultate. Prav zato pri vplivu novega

solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje slovenskih zavarovalnic izhajam iz vpliva novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic. V luči boljšega razumevanja sprememb med obema režimoma na začetku vsakega poglavja predstavim na kratko tudi obstoječi solventnostni režim (Solventnost 1). Glede na to, da so osnova magistrskega dela Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2) in pa predvsem kvantitativne študije učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic, delo omejim na področje t. i. količinskih zahtev oziroma zahtev Stebra 1. V delu upoštevam predvsem rezultate zadnje, četrte kvantitativne študije učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic. **Potrebno pa je tudi povedati, da je CEIOPS v uvodu Tehničnih specifikacij za četrto kvantitativno študijo učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic poudaril, da predlogi, metode in tehnike, ki so bili testirani v tej študiji, ne napovedujejo odločitev glede prihodnjih izvedbenih predpisov.**

Kvantitativne študije učinkov novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic so pokazale, da je evropska zavarovalna industrija kapitalsko ustrezna in ni večjih potreb po dokapitalizacijah tudi v novem solventnostnem režimu. Pa vendar, kar je na splošno res, mogoče na drži za posamezno zavarovalnico. Vsekakor bo stekel redistribucijski proces kapitala med posameznimi zavarovalnicami kot posledica vpeljave sistema, ki temelji na tveganjih in njihovem obvladovanju oziroma upravljanju. V 30 % zavarovalnic se bo razpoložljivi presežek (presežek razpoložljivega kapitala nad zahtevanim solventnostnim kapitalom) povečal več kot za 50 %, v 34 % se bo razpoložljivi presežek zmanjšal za več kot 50 %. Dodatno k temu bo 11 % zavarovalnic moralo zbrati dodatni kapital za doseganje zahtevanega solventnostnega kapitala.

Prehod iz sistema Solventnost 1 v Solventnost 2 predstavlja prehod iz sistema, ki ne upošteva tveganj, v sistem, ki je osnovan na tveganjih. Nujnov se bodo torej finančne zahteve (zavarovalnotehnične rezervacije, zahtevani solventnostni kapital in zahtevani minimalni kapital) za relativno visoko tvegane zavarovalnice zvišale, medtem ko se bodo finančne zahteve za nizko tvegane zavarovalnice znižale. Prehod iz Solventnosti 1 v Solventnost 2 pomeni tudi prehod iz notranje (vključene, upoštevane) preudarnosti v obliki konzervativnih predpostavk glede parametrov pri izračunu oziroma oblikovanju zavarovalnotehničnih rezervacij v bolj jasno preudarnost v obliki dodatka za tveganje in zahtevanega solventnostnega kapitala, izračunanega na osnovi tveganj. To vodi v znižanje zavarovalnotehničnih rezervacij in zvišanje kapitalskih zahtev, s tem, da je vrednost zahtevanega solventnostnega kapitala, izračunanega s pomočjo notranjih modelov, precej nižja od vrednosti zahtevanega solventnostnega kapitala, izračunanega s pomočjo standardne formule.

V četrti kvantitativni študiji novega solventnostnega režima na poslovanje in finančno stanje evropskih zavarovalnic je sodelovalo 10 slovenskih zavarovalnic, kar predstavlja 62 % vseh slovenskih zavarovalnic. 90 % sodelujočih zavarovalnic je kapitalsko ustreznih po Tehničnih specifikacijah QIS4. Ena srednje velika kompozitna zavarovalnica je poročala o nedoseganju zahtevanega solventnostnega kapitala po Tehničnih specifikacijah QIS4, vendar v zelo majhni višini (-1 % SCR-ja). Zahtevani minimalni kapital so dosegle vse slovenske zavarovalnice, od katerih 3 z uporabo minimalnega absolutnega praga (20 % zahtevanega solventnostnega kapitala).

Glavni vpliv na finančni učinek imata pri slovenskih zavarovalnicah vrednost lastniških naložb in vrednost zavarovalnih obveznosti, saj se je količnik lastniških vrednostnih papirjev, vrednoten skladno s Tehničnimi specifikacijami QIS4, zvišal za 7,7 bazične točke in količnik zavarovalnih obveznosti, vrednoten skladno s Tehničnimi specifikacijami QIS4, zmanjšal za 8,3 bazične točke. Zavarovalne obveznosti (najboljša ocena in dodatek za tveganje) so padle za 18 % glede na vrednost zavarovalnih obveznosti, vrednotenih po obstoječem režimu (Solventnost 1). Razultati so skladni s filozofijo Solventnosti 2, ki cilja na odstranitev vključene oziroma brezpogojne preudarnosti v vrednotenju zavarovalnih obveznosti in se namesto tega osredotoča na upravljanje s tveganji s strani zavarovalnice z dodeljevanjem jasnih in nedvoumnih ter točno določenih kapitalskih zahtev nastalim tveganjem. Prav zato se v novem solventnostnem režimu kapitalske zahteve zvišujejo⁹⁷.

Na osnovi bilance stanja sistem Solventnosti 2 opredeljuje dva nivoja kapitalskih zahtev, ki tudi predstavljata dva nivoja nadzornih ukrepov oziroma nadzorne intervencije s strani nadzornega organa. Zahtevani solventnostni kapital (SCR) predstavlja zahtevani kapital za zavarovalnico, ki ima dovoljenje za opravljanje zavarovalnih poslov, in je kalibriran tako, da krije izgubo, ki se bo zgodila z verjetnostjo ponazorjeno z enim dogodkom v 200 letih, v naslednjih dvanajstih mesecih (99,5-odstotna tvegana vrednost – VaR). Nižji zahtevani minimalni kapital (MCR) pa služi kot kapital oziroma premoženje zavarovalnice, pri katerem pristojni nadzorni organi sprejmejo skrajne ukrepe, to je odvzem dovoljenja za opravljanje zavarovalnih poslov in prenehanje poslovanja zavarovalnice. Pomembno je, da je zato izračun zahtevanega minimalnega kapitala enostaven, robusten in zanesljiv.

V Solventnosti 2 so kvantitativne naložbene omejitve nadomeščene z notranjimi omejitvami zavarovalnice, ki sledijo pristopu preudarne osebe (*angl.: prudent person approach*) in so pokrite z zahtevanim solventnostnim kapitalom za investirana sredstva. V obstoječem solventnostnem evropskem režimu zahtevanih minimalnih kapitalskih zahtev je upoštevano samo zavarovalno tveganje, medtem ko je upoštevanje naložbenega tveganja v minimalnih kapitalskih zahtevah omejeno na omejitve glede vrste, zneska in lokalizacije dovoljenih naložb. To je tudi največja slabost obstoječega evropskega sistema izračunavanja minimalnih kapitalskih zahtev, saj je z razvojem izvedenih finančnih instrumentov in z nestanovitnostjo finančnih trgov naložbeno tveganje vedno bolj pomembno.

Vzroki za »zasuk« v zavarovalni zakonodaji so poleg že navedenega verjetno tudi v boju na kapitalskih in finančnih trgih po pridobitvi vedno cenejšega kapitala in po doseganju čim večjih naložbenih donosov oziroma nedržanje več vezanega kapitala, kot je potrebno za poslovanje in zagotavljanje varnosti zavarovancev. Veliko k omenjenemu »zasuku« verjetno pripomore tudi izjemen porast zavarovanj, pri katerih zavarovanec/zavarovalec prevzema naložbena tveganja, ter ne nazadnje primerljivost z zavarovalnim nadzorom v državah izven Evropske unije (ZDA, Japonska, Avstralija, Švica).

⁹⁷ Finančni učinek S2 pa ne more biti merjen enostavno s primerjavo izračunanega SCR-ja s kapitalskimi zahtevami po obstoječi zakonodaji (S1), saj se ne spreminja samo zahtevani kapital, pač pa tudi višina oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij. Torej, da bi lahko primerjali oziroma ocenili finančni vpliv izračunov QIS4, moramo primerjati SCR s tako imenovanim efektivnim (učinkovitim) kapitalom po obstoječi ureditvi (S1), ki pa je opredeljen kot vsota S1 kapitalskih zahtev in razlike med oblikovanimi zavarovalnotehničnimi rezervacijami po obstoječem režimu (S1) in oblikovanimi zavarovalnotehničnimi rezervacijami po režimu QIS4. .

Kljub dejstvu, da se je zavarovalna zakonodaja EU pripravljena prilagoditi razvoju finančnih in kapitalskih trgov in ostali že sprejeti zakonodaji EU (bančna zakonodaja, Mednarodni standardi računovodskega poročanja, zakonodaja s področja trga vrednostnih papirjev), pa Solventnost 2 v luči precejšnje orientacije k »laissez faire« finančnemu poslovanju zavarovalnic in obvladovanju tveganj v zavarovalnicah lahko predstavlja prikrito grožnjo varnosti zavarovancev oziroma trdnosti v smislu kapitalske ustreznosti zavarovalnic in prevelike odvisnosti finančne stabilnosti zavarovalnic od tekočih dogajanj v EU in na ostalih svetovnih finančnih trgih, čemur smo lahko priča prav v zadnjem času. Zavarovalništvo je namreč dolgoročen posel in kot tak mora biti upravljan/voden previdno, saj samo tako lahko zagotovi varnost zavarovancev in posledično njihovo zaupanje v samo panogo in v finančne ustanove ter tako pripomore k trdnosti in dolgoročni vzdržnosti ter stabilnosti finančnih sistemov. Prav zaradi navedene prikrite grožnje preko t. i. »večje svobode zavarovalnicam pri izračunavanju kapitalskih zahtev in upravljanju s tveganji« bosta delo in strokovnost pristojnih nadzornih organov v novem solventnostnem režimu (Solventnost 2) zelo pomembna.

10. LITERATURA IN VIRI

1. *A market cost of capital approach to market value margins. The Chief Risk Officer Forum. 2006. Str. 31. Najdeno 12.decembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.croforum.org/publications.ecp>*
2. *A Primer for Calculating the Swiss Solvency Test »Cost of Capital« for a Market Value Margin. Federal Office of Private Insurance. Philipp Keller. 2006. Najdeno 08.decembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/118/124/>.*
3. *Advice to the European Commission in the Framework of the Solvency II project on Pillar I - further advice. CEIOPS. 2007. Najdeno na strani <http://www.ceiops.eu/content/view/17/21/> 27.11.2008*
4. Agencija za zavarovalni nadzor. Interna gradiva.
5. *Amended Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance: Solvency II(recast). Najdeno 1.marca 2008 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/solvency/index_en.htm*
6. *Answers to the European Commission on the second wave of Calls for Advice in the framework of the Solvency II project. 2005. CEIOPS.*
7. Bijelić M. (1998). *Zavarovanje in pozavarovanje*. Ljubljana: Slovenica, zavarovalniška hiša, d.d.
8. Boncelj J (1983). *Zavarovalna ekonomika*. Maribor: Založba Obzorja.
9. *CEA Document on Cost of Capital. 2006. CEA. Str. 18. Najdeno 10.12.2008 na strani <http://www.cea.assur.org/>*
10. *CEA Preliminary Feedback on QIS2. 2006. Str.8. najdeno 08.januarja2009 na spletnem naslovu <http://www.cea.assur.org>*
11. *CEA, Solvency II. Najdeno 8.septembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.cea.assur.org/index.php?page=solvency-ii>*
12. *CEIOPS Architecture of the MCR. Pros and cons of different approaches. 17. December 2007. Najdeno 17. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/17/21/>*
13. *CEIOPS Financial Conditions and Financial Stability in the European Insurance and Occupational Pension Fund Sector 2007-2008. Risk Update. December 2008. Annex 2006 in Annex 2007. Najdeno 22. januarja 2009 na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/20/24/>*
14. *CEIOPS, Publications, Submissions to the European Commission. Najdeno 8. septembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/17/21/>*
15. *CEIOPS QIS2 – Summary Report, Public report. December 2006. Najdeno 15.decembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/17/21/>*
16. *CEIOPS QIS3 Technical Specifications Part I: Instructions. April 2007. Najdeno 10.januarja 2009 na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/17/21/>*
17. *CEIOPS' QIS3 Report on its third Quantitative Impact Study (QIS3) for Solvency II. Public Report. November 2007. Najdeno 08.januarja 2009 na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/17/21/>*
18. *CEIOPS QIS4 Technical Specification. December 2007. Najdeno 10.januarja 2009 na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/17/21/>*
19. *CEIOPS QIS4 on Solvency II. Country Report for Slovenia. November 2008. Najdeno 20. decembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/17/21/>*
20. *CEIOPS QIS4 Report on its Fourth Quantitative Impact Study for Solvency II. Public Report. November 2008. Najdeno 05. decembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/17/21/>*

21. *CRO Forum, A market cost of capital approach to market value margins, Discussion paper, 17th March 2006, str. 31.*
22. *CRO Forum, Publications.* Najdeno 8. septembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.croforum.org/publications.ecp>
23. Crump R. (2008). Setting a global standard: Solvency II may be a regulation specific to the European insurance and reinsurance market, but it has global implications. *Reactions, July/August*, str.30-32.
24. *Delovni dokument služb komisije k Predlogu Direktive Evropskega Parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja, Povzetek presoje vpliva. (2007).*, Komisija Evropskih Skupnosti. 10.julij 2007.
25. Dhaene, J., Goovaerts, M., Van Weert, K. (2008): Some comments of QIS3, *Zavarovalniški horizonti*, revija za zavarovalništvo in aktuarstvo, (3), julij. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje. str. 73-87
26. Dickinson Gerard, M., Dinenis E. (1996): *Investment regulation of Insurance Companies across the OECD.* Paris. OECD. Str. 137-169
27. Dickinson Gerard M. (1997): *Some Issues in Risk-Based Capital.* The Geneva Papers on Risk and Insurance. Geneva. The International Association for the Study of Insurance Economics, 22 (82), str.76-85.
28. *Directory of Community legislation in force and other acts of the Community – 06.20.20.10 – Insurance.* Najdeno 8.septembra 2008 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/legis-inforce_en.htm
29. European Commission. Impact Assessment. Najdeno 8.septembra 2008 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/solvency/impact_en.htm
30. Evropski Parlament. Sejni dokumenti. Najdeno 8.septembra 2008 na spletnem naslovu http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/organes/econ/econ_meetinglist.htm
31. *Final Report of the Committee of Wise Men on the Regulation of European Securities Markets. 2001.*
32. *Financial Conditions and Financial Stability in the European Insurance and Occupational Pension Fund Sector 2006-2007, Risk outlook.* September 2007. Str. 40. Najdeno 12. novembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/20/24/>
33. *Group Consultatif Actuariel Europeen. Diversification.* 31. oktober 2005. Str. 38. Najdeno 8. septembra na spletnem naslovu http://www.gcactuaries.org/documents/diversification_oct05.pdf.
34. *HM Treasury. Solvency II.* Najdeno 8.septembra 2008 na spletnem naslovu http://www.hm-treasury.gov.uk/Documents/Financial_Services/eu_financial_services/fin_eufs_solvency.cfm
35. *Initial Report of the Committee of Wise Men on the Regulation of the European Securities Markets. 2000.*
36. Inter-institutional Monitoring Group. *Final Report Monitoring the Lamfalussy Process. 2007 (15 October 2007).* Str. 31. Najdeno 06.novembra 2008 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/finances/committees/index_en.htm
37. Komisija Evropskih Skupnosti. 2007. *Pregled Lamfalussyjevega postopka Okrepitev konvergence nadzora.* Najdeno 06. novembra 2008 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/finances/committees/index_en.htm
38. Končina. M. (1999). *Vloga slovenskih zavarovalnic pri evropskem usmerjanju razvoja našega finančnega trga.* Bančni vestnik, 48 (5), 7-10.

39. Kondža. B. (2008, 18.avgust). Življenjska zavarovanja bodo v prihodnje še rasla. *Delo*, Finančni tednik, str. 28 - 29.
40. Letno poročilo Zavarovalnice Triglav d.d. za leto 2007. Ljubljana, 2008.
41. Medved Darko. *Tehnične rezervacije in računovodske rešitve v zavarovalnicah*. (2000). *Revizor*, (11), str. 11-39.
42. *Neživiljenjska zavarovanja (General Insurance)*. Institute of Actiaries in Urad RS za zavarovalni nadzor. Ljubljana, 2000.
43. Pavliha, M. & Simoniti, S. (2007). *Zavarovalno pravo* (druga spremenjena izdaja). Ljubljana: Gospodarski vestnik.
44. Perman M (2008a). *Solventnost 2 pod slovenskim predsedovanjem*. *Zavarovalniški horizonti*, revija za zavarovalništvo in aktuarstvo, 3, julij. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
45. Perman M. (2008b, 1. september): Solventnost 2, korak k posodobitvi evropske zavarovalne zakonodaje, *Delo*, Finančni tednik, str. 8 - 9.
46. Perman, M. & Berkovič Simeonov, M. (2008): Vpliv direktive Solventnost II na zavarovalniški trg. *Konferenca Solventnost II: izziv za zavarovalništvo*. Ljubljana: Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, dvz. Str. 30.
47. Pfajfar Lovrenc. *Arh Franc. Statistika I*. Ljubljana. 2004,X +252.
48. Podzakonski predpisi izhajajoč iz Zakona o zavarovalništvu. Najdeno 8.septembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.ius-software.si/Baze/REGI/f/p2/Z00253EG.htm>.
49. *Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2007*. Agencija za zavarovalni nadzor.
50. Poročilo o implementaciji določb obstoječih direktiv glede ustreznih kapitalskih postavk (*angl.: Report on the Implementation of the Current Insurance Directives with regard to the Eligible Elements to meet the Solvency Margin*), ki ga je CEIOPS objavil v mesecu avgustu 2007. Najdeno 03. januarja 2009 na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/17/21/>
51. *Prečiščena različica Pogodbe o delovanju Evropske unije*.2008. Uradni list Evropske unije C115/175 z dne 9.5.2008. Najdeno 21.11.2008 na naslovu: <http://eur-lex.europa.eu/sl/treaties/index.htm>
52. *Prečiščeni različici Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti*. 2006. Uradni list Evropske unije C 321 E/136 z dne 29.12.2006. Najdeno 21.11.2008 na spletnem naslovu: <http://eur-lex.europa.eu/sl/treaties/index.htm>
53. *Predlog Direktive Evropskega Parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja: Solventnost II*. Najdeno 8.septembra 2008 na naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/solvency/index_en.htm
54. *Prudential Supervision of Insurance Undertakings (Sharma Report) (2002)*. Conference of Insurance Supervisory Services of the Member States of the European Union. Najdeno 8.septembra 2008 na naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/20/24/>
55. *Report on Comparison of the NAIC Life, P&C and Health RBC Formulas (2002)*. American Academy of Actuaries.
56. *Report on Technical Provisions in Non-Life Insurance*. 2000. Conference of the Insurance Supervisory Authorities of the Member States of the European Union.
57. *Report of the working group on life assurance to the IC Solvency Subcommittee*. European Commission. September 2002. Najdeno 11.januarja2009 na spletnem naslovu http://europa.eu.int/comm/internal_market

58. *Report of the working group on non-life technical provisions to the IC Solvency Subcommittee. September 2002. European Commission.* Najdeno 10.januarja 2009 na spletnem naslovu http://europa.eu.int/comm/internal_market
59. *Report on Solvency of Insurance Undertakings. 1997.* Conference of Insurance Supervisory Services of the Member States of the European Union.
60. *Risk Based Capital in the US and Elsewhere (2005).* Swiss Re. Str. 46. Najdeno 9.septembra na naslovu http://www.actuaries.org.il/art_images/files/928864642/Risk%20Based%20Capital%20in%20the%20US%20-%20aguda.ppt#27
61. *Risk –based capital systems (2001).* European Commission. Note to the Solvency Subcommittee.
62. *Sklep Sveta z dne 28.junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisji podeljenih izvedbenih pooblastil (1999/468/ES).* 1999. Svet EU.
63. Slapar. M (2008). *Mere tveganj v Solventnosti 2, Zavarovalniški horizonti*, revija za zavarovalništvo in aktuarstvo, (3). 89-99. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje.
64. *Solvency of Insurance Undertaking (Mueller Report) (1997).* Conference of Insurance Supervisory Services of the Member States of the European Union. Najdeno 8.septembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/20/24/>
65. *Solvency of non-life insurers: balancing security and profitability expectations.* Sigma. Zurich. Swiss Reinsurance Company. 2000, 1. Najdeno 8. septembra 2008 na spletnem naslovu http://www.swissre.com/resources/5ac166004b11636dbe13bffd8e46e268-Sigma%201_00%20eng.pdf
66. *Study into the methodologies for prudential supervision of reinsurance with a view to the possible establishment of an EU framework (2002).* European Commission. Najdeno 19.septembra 2008 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/studies/reins-sup_en.htm
67. Svet Evropske unije. Sejni dokumenti. Najdeno 8.septembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.consilium.europa.eu/showPage.asp?id=1121&lang=en&mode=g>
68. Širca. B (2005). *Slovensko zavarovalništvo ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo.* Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
69. The 3 Level 3 Committees' Joint Response to the European Commission's »Public Consultation Paper on Amendments to Commission Decisions establishing CESR, CEBS & CEIOPS«, 18.07.2008, Str. 5. Najdeno 10.11.2008 na strani <http://www.ceiops.eu/content/view/17/21/>
70. *The Swiss Experience with market Consistent technical Provisions – the Cost of Capital Approach.* Federal Office of Private Insurance. 2006. Najdeno 03.decembra 2008 na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/118/124/>.
71. *Training Seminars for the 2008 Slovenian Presidency. 2006-2007.* European Institute of Public Administration.
72. Vanduffel. S. (2008). Solvency II, A Critical View. *Konferenca Solventnost II: izziv za zavarovalništvo.* Ljubljana: Vzajemna zdravstvena zavarovalnica.
73. Van Hulle. K. (2008). The insurance industry in Europe and the influence of the Solvency II Directive on its development. *Konferenca Solventnost II: izziv za zavarovalništvo.* Ljubljana: Vzajemna zdravstvena zavarovalnica.
74. *Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (1992).* Uradni list RS. (Št. 56/1992, 27.november 1992, št. 43/1993, 24. julij 1993, št. 5/1994, 4. februarja 1994, št. 67/1993, 17. december 1993, št. 67/1994, 27. oktober 1994, št. 7/1996, 7. februar 1996, št. 29/1997, 23. maj 1997, št. 54/1998, 31. julij 2008, št. 106/1999, 23.december 1999, št. 65/2002, 25. julij 2002).

75. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju – uradno prečiščeno besedilo. (2006). Uradni list RS. (Št. 72/2006, 11. julij 2006).
76. Zakon o zavarovalništvu – uradno prečiščeno besedilo (2006). Uradni list RS. (Št. 109/2006, 23. oktober 2006, št. 114/2006, 9. november 2006, št. 9/2007, 2. februar 2007, št. 102/2007, 9. november 2007 in št. 69/2008, 8. julij 2008).
77. *QIS1 Technical provisions Specification*. CEIOPS. 2005. Str. 7, najdeno na strani <http://www.ceiops.eu/content/view/17/21/27.11.2008>
78. *Quantitative Impact Study 1 – Summary Report, Sanitized version*. 2006. CEIOPS.
79. *Quantitative Impact Study 2, Technical Specification*, CEIOPS. 2006. Najdeno na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/118/124/> 02. decembra 2008.
80. *QIS2-Summary Report. Public report*. CEIOPS. 2006. Str. 61. Najdeno na spletnem naslovu <http://www.ceiops.eu/content/view/118/124/> 02. decembra 2008.
81. World Insurance in 2006: Premiums came back to »life«. Sigma. Zurich. Swiss Reinsurance Company. 2007, 4. Najdeno 8. septembra 2008 na spletnem naslovu http://www.swissre.com/resources/78a2a38048cc8193b5bebf786c7c74e-sigma_4_07_e_rev.pdf
82. World Insurance in 2007: Emerging markets leading the way. Sigma. Zurich. Swiss Reinsurance Company. 2008, 3. Najdeno 2. septembra 2008 na spletnem naslovu http://www.swissre.com/resources/d901cb004a24e38e9426d71e1eec54e8-sigma3_2008_e.pdf

LAMFALUSSYJEVA ARHITEKTURA EVROPSKIH INSTITUCIJ IN LAMFALUSSYJEV PROCES SPREJEMANJA EVROPSKE ZAKONODAJE

1. INSTITUCIONALNA UREDITEV EVROPSKE UNIJE

1.1. Obstoječa institucionalna ureditev Evropske unije

Zakoni kot tudi stališča in skupne politike EU se v Evropski uniji sprejemajo na podlagi odločitev institucionalnega trikotnika, ki ga sestavljajo Svet (zastopa nacionalne vlade), Evropski parlament (zastopa ljudi) in Evropska komisija (politično neodvisni organ, ki zastopa skupne evropske interese).

Svet Evropske unije (imenujejo ga tudi Svet ministrov) je glavni organ odločanja v EU. Države članice izmenično prevzemajo predsedovanje Svetu vsakih šest mesecev. Vsake seje Sveta se udeleži po en minister iz posamezne države članice glede na temo dnevnega reda. Svet ima zakonodajne pristojnosti, ki jih deli z Evropskim parlamentom v tako imenovanem **postopku soodločanja**. Poleg tega si Svet in Parlament delita odgovornost za sprejemanje proračuna EU. Svet je odgovoren tudi za sklepanje mednarodnih sporazumov, o katerih se pogaja Komisija. Svet odloča z večinskim glasovanjem, s kvalificirano večino ali soglasno, odvisno od področja. Kadar odloča o pomembnejših vprašanjih (spremembe ustavnih pogodb, uvedba nove skupne politike, pridružitve nove članice), mora biti odločitev znotraj Sveta soglasna. V večini drugih primerov odloča s kvalificirano večino. To pomeni, da Svet sprejme odločitev, če ta dobi določeno minimalno število glasov. Število glasov, ki jih ima na voljo posamezna država članica EU, je v grobem sorazmerno številu njenega prebivalstva (Tabela 1).

Tabela 1: Število glasov za vsako državo članico v Svetu EU

Razred	Država članica EU	Število glasov za državo članico EU
1.	Nemčija, Francija, Italija in Združeno kraljestvo	29
2.	Španija in Poljska	27
3.	Romunija	14
4.	Nizozemska	13
5.	Belgija, Češka, Grčija, Madžarska in Portugalska	12
6.	Avstrija, Bolgarija in Švedska	10
7.	Danska, Irska, Litva, Slovaška in Finska	7
8.	Estonija, Ciper, Latvija, Luksemburg in Slovenija	4
9.	Malta	3
	Skupaj	345

Vir: Treaty of Nice, 2001

Za kvalificirano večino je potrebno dobiti najmanj 255 od 345 glasov (73,9 %). Poleg tega:

- mora odločitev odobriti večina držav članic (v nekaterih primerih dve tretjini držav) in
- vsaka država članica lahko zahteva potrditev, da število glasov v prid odločitvi res predstavlja najmanj 62 % celotnega prebivalstva EU.

Evropski parlament je izvoljeni organ, ki zastopa državljane EU. Izvaja politični nadzor nad dejavnostmi EU in sodeluje v zakonodajnem postopku. Člani Evropskega parlamenta so izvoljeni neposredno na splošnih volitvah, in sicer vsakih pet let od leta 1979 dalje. Evropski parlament sodeluje v zakonodajnem postopku EU na treh ravneh:

- v okviru postopka »sodelovanja«, ki ga je leta 1987 uvedel Enotni evropski akt, lahko Evropski parlament da svoje mnenje o osnutkih direktiv in uredb, ki jih predloži Evropska komisija – ta mora osnutke na podlagi tega mnenja tudi spremeniti;
- leta 1987 so uvedli postopek »soglasja«, po katerem mora Evropski parlament dati privolitev za mednarodne sporazume, o katerih se pogaja Komisija, in za vsako predlagano širitev Evropske unije;
- Maastrichtska pogodba je leta 1992 uvedla postopek »soodločanja«, po katerem Parlament in Svet enakopravno sprejemata zakonodajo v zvezi s številnimi pomembnimi vprašanji, med katera sodijo prosti pretok delovne sile, notranji trg, izobraževanje, raziskave, okolje, zdravstveno varstvo, kultura, varstvo potrošnikov itd. Evropski parlament ima pravico zavrniti zakonodajne predloge s teh področij, če absolutna večina poslancev glasuje proti »skupnemu stališču« Sveta.

Evropski parlament je tudi organ, ki izvaja demokratični nadzor v Evropski uniji. Z izglasovanjem nezaupnice (potrebna je dvotretjinska večina) lahko razreši Komisijo. Parlament z ustnimi in s pisnimi vprašanji Komisiji in Svetu nadzira redno izvajanje politike EU. Predsednik Evropskega sveta poroča Parlamentu o odločitvah, ki jih sprejme Svet.

Tabela 2: Število sedežev v Evropskem parlamentu na državo, obdobje 2004–2009

Država članica EU	Število sedežev v Evropskem parlamentu
Avstrija	18
Belgija	24
Bolgarija	18
Ciper	6
Češka	24
Danska	14
Estonija	6
Finska	14
Francija	78
Grčija	24
Irska	13
Italija	78
Latvija	9
Litva	13
Luksemburg	6
Madžarska	24
Malta	5
Nemčija	99
Nizozemska	27
Poljska	54
Portugalska	24
Romunija	35
Slovaška	14
Slovenija	7
Španija	54
Švedska	19
Združeno kraljestvo	78
Skupaj	785

Evropska komisija je tretji del institucionalnega trikotnika, ki upravlja in vodi Evropsko unijo. Člane Komisije po dogovoru držav članic in po potrditvi Evropskega parlamenta imenujejo za petletni mandat. Komisija je odgovorna Parlamentu. Če Parlament izglasuje nezaupnico Komisiji, morajo odstopiti vsi njeni člani. Od leta 2004 Komisijo sestavlja po en komisar iz vsake države članice. Komisija je pri uresničevanju svojih pooblastil precej neodvisna. Njena naloga je, da zastopa skupne interese, torej ne sme upoštevati navodil nobene od vlad držav članic EU. Kot »varuhinja pogodb« mora zagotoviti, da države članice izvajajo uredbe in direktive, ki jih sprejmeta Svet in Parlament. Če jih ne, lahko Komisija vložijo tožbo zoper kršiteljico pri Sodišču Evropskih skupnosti in jo tako prisili, da ravna v skladu z zakonodajo EU. Komisija predstavlja torej izvršilni organ med ustanovami EU in je v veliki meri odgovorna za upravljanje skupnih politik EU. Poleg tega upravlja proračun za te politike. Komisiji pomaga javna uprava, ki jo sestavlja 36 generalnih direktoriatov in služb.

1.2. Prenovitev institucionalne ureditve Evropske unije

Prenovitev institucionalne ureditve Evropske unije v podobi Lizbonske pogodbe, ki je bila podpisana 13. decembra 2007 v Lizboni⁹⁸, **prinaša naslednje novosti na področju institucionalnega ustroja:**

- Evropska unija bo z njeno uveljavitvijo dobila stalnega predsednika Sveta z mandatom dveh let in pol.
- Predviden je tudi zunanji minister z večjimi pooblastili, ki se bo še naprej imenoval stalni predstavnik za skupno zunanjo in varnostno politiko. Visoki predstavnik bo hkrati tudi podpredsednik Evropske komisije.
- V Evropski komisiji bosta le dve tretjini članic imeli komisarja, vendar je predvideno t. i. »kroženje«, kar pomeni, da bodo tudi velike države članice občasno brez svojega komisarja.
- Nova pogodba o Svetu EU predpisuje poenostavljeno odločanje, namesto trojne večine je predvidena dvojna večina. Na podlagi veljavne pogodbe iz Nice je potrebna za vsako odločitev, ki jo države članice v svetu EU sprejmejo s kvalificirano večino, še večina prebivalstva EU in še večina glasov v Svetu, ki so različno porazdeljeni po državah. To je zelo zapleten postopek, ki ga nova pogodba poenostavlja. Predpisuje kvalificirano večino glasov, ki jih mora zagotoviti vsaj 55 odstotkov držav članic (danes je to 15 od 27 držav članic), v katerih živi 65 odstotkov prebivalcev EU. Manjšina, ki lahko prepreči sprejetje odločitev, mora vključevati vsaj štiri države članice. To preprečuje, da bi zelo majhno število največjih držav članic lahko zaustavilo sprejemanje odločitev. Sicer se šteje, da je kvalificirana večina dosežena, tudi če pogoj o prebivalstvu ni izpolnjen.
- Pomembna poenostavitev je tudi širitev odločanja s kvalificirano večino na več kot 40 področij, na katerih zdaj ministri držav članic sprejemajo odločitve s soglasjem vseh članic.
- Na zahtevo Poljske se s pogodbo zagotavlja pravna uveljavitev mehanizma odloga izvršitve sklepov. Ta bo skupini držav omogočala, da bodo lahko zahtevale odlog sklepa, s katerim se ne bodo strinjale, za razumno časovno obdobje, čeprav ne bodo imele dovolj glasov za blokiranje sprejema sklepa.
- Na zahtevo Italije bo v skladu z novo pogodbo v Evropskem parlamentu namesto sedanjih 785 le 750 sedežev plus eden. Taka razdelitev pomeni, da predsednik Parlamenta ne bo

⁹⁸ Težave so nastale pri ratifikaciji te pogodbe zaradi irskega referendumu. Prebivalci Irske so se odločno postavili proti ratifikaciji Lizbonske pogodbe. Zaenkrat se predvideva, da bodo Irci v letu 2009 ponovno odšli na referendum in se ponovno odločali o ratifikaciji Lizbonske pogodbe.

všet v kvoto poslanskih mest, torej ne bo imel pravice glasovanja. Posamezna država bo imela največ 96 in najmanj 6 sedežev (Slovenija je ena od redkih držav, ki pridobi sedež).

- Za Evropski parlament je najpomembnejša novost, da bo po uveljavitvi pogodbe soodločal pri sprejemanju skoraj vseh zakonskih aktov v Uniji.
- Nova pogodba predvideva tudi večjo vlogo nacionalnih parlamentov pri odločanju o evropskih zadevah in možnost vložitve državljanske pobude (milijon državljanov bo lahko pozvalo Evropsko komisijo, naj ukrepa na določenem področju). *Nacionalni parlamenti* bodo delovali zlasti kot »nadzorni organi« pri uporabi načela *subsidiarnosti*. Po tem načelu morajo biti odločitve sprejete čim bližje državljanom; nenehno je potrebno preverjati, ali je ukrepanje na ravni EU upravičeno glede na možnosti na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Nacionalni parlamenti bodo lahko posredovali že na zgodnji stopnji odločanja, še preden bosta predlog podrobno proučila Evropski parlament in Svet ministrov.

Za Lizbonsko pogodbo govorijo trije osnovni razlog, in sicer: več učinkovitosti pri odločanju, več demokracije zaradi večje vloge Evropskega parlamenta in nacionalnih parlamentov ter večja enotnost EU v zunanjih odnosih.

Lizbonsko pogodbo mora ratificirati vseh 27 držav članic, *da bo lahko začela veljati*. Dokler ne bodo vse države članice zaključile postopka ratifikacije Lizbonske pogodbe, bo še naprej urejala delovanje EU Pogodba iz Nice, ki je začela veljati leta 2003.

2. LAMFALUSSYJEVA ARHITEKTURA EVROPSKIH INSTITUCIJ IN LAMFALUSSYJEV PROCES SPREJEMANJA EVROPSKE ZAKONODAJE

Lamfalussyjeva arhitektura evropskih institucij in Lamfalussyjev proces sprejemanja evropske zakonodaje sta poimenovana po baronu Alexandru Lamfalussyju, ki je predsedoval Odboru »pametnih mož« (*angl.: Committee of Wise Men*), ki je bil ustanovljen 17. julija 2000 s strani Ekonomskega in finančnega ministrskega sveta (*angl.: Council of Economic and Finance Ministers – ECOFIN*) z namenom revizije obstoječe zakonodaje in nadzora nad trgom vrednostnih papirjev ter priprave poročila s priporočili po izboljšanju oziroma spremembah le-tega.

Odbor je objavil Končno poročilo o evropski regulativi na področju nadzora nad trgom vrednostnih papirjev 15. februarja 2001 (*angl.: Final Report of the Committee of Wise Men on the Regulation of European Securities Markets. 2001. Str. 115*). V omenjenem poročilu je Odbor predlagal reformo institucionalne ureditve in sprejemanja evropskih predpisov na področju trga vrednostnih papirjev. Med glavnimi vzroki za reformo institucionalne ureditve je »Odbor pametnih mož« v svojem poročilu navedel ekonomske ugodnosti enotnega trga, možnost dostopa do kapitala tudi za srednja in majhna podjetja, razlike v pravnih sistemih in davčnih zakonodajah v državah članicah ter poenotenje nadzorne regulative in prakse po vseh državah članicah (*Final Report of the Committee of Wise Men on the Regulation of European Securities Markets. 2001. Str. 3*). Poročilo navaja kot glavne prednosti nove institucionalne arhitekture pospešitev procesa priprave in sprejemanja evropske zakonodaje, demokratičnost in prožnost le-tega (saj nova institucionalna arhitektura veliko pozornosti namenja posvetovanju s predstavniki industrije in preglednosti priprave in sprejemanja evropske zakonodaje) ter prenos tehničnega znanja iz evropskih odborov nadzornikov nad finančnim trgom v pripravo in besedila drugostopenjskih izvedbenih predpisov (evropske institucije

bodo lahko pridobile veliko tehničnega znanja v sodelovanju s tretjestopenjskimi odbori nadzornikov nad finančnim trgom).

Junija 2001 je Evropska komisija sprejela sklep o ustanovitvi Odbora evropskih nadzornikov za vrednostne papirje in Evropskega odbora za vrednostne papirje. Evropski parlament je v svojih sklepih z dne 5. februarja in 21. novembra 2002 potrdil štirinivojski regulativni okvir, ki ga priporoča Odbor pametnih mož v svojem poročilu, in pozval, da se nekateri vidiki tega pristopa razširijo na bančni in zavarovalniški sektor. Svet EU je 3. decembra 2002 pozval Evropsko komisijo, naj razširi Lamfalussyjevo ureditev tudi na področje bančništva, zavarovalništva in prostovoljnih pokojninskih zavarovanj. Tako je Evropska komisija s sklepom z dne 5. novembra 2003 ustanovila Odbor evropskih zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov (*angl.: Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors – CEIOPS*) kot tretjestopenjsko posvetovalno telo pri sprejemanju in pripravi evropske zakonodaje s področja zavarovalništva in prostovoljnih pokojninskih zavarovanj. S tem sklepom je Evropska komisija sprejela še 6 ukrepov za izboljšanje zakonodaje in nadzora na področju bančništva, zavarovalništva in kapitalskih trgov. S temi ukrepi je Evropska komisija ustanovila nove odbore (Tabela 3) ter izboljšala obstoječe operativno delovanje odborov na področju trga vrednostnih papirjev.

Tabela 3: Prikaz nove institucionalne strukture, kot je bila predpisana z ukrepi Evropske komisije v letu 2003

	Zavarovalništvo in prostovoljno pokojninsko zavarovanje	Bančništvo	Kapitalski trgi
Odbor zakonodajalcev	Evropski zavarovalni in prostovoljno pokojninski odbor (<i>angl.: European Insurance and Operational Pensions Committee – EIOPC</i>)	Evropski bančni odbor (<i>angl.: European Banking Committee – EBC</i>)	Evropski odbor za vrednostne papirje (<i>angl.: European Securities Committee – ESC</i>)
Odbor nadzornikov	Evropski odbor zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov (<i>angl.: Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors – CEIOPS</i>)	Evropski odbor bančnih nadzornikov (<i>angl.: Committee of European Banking Supervisors – CEBS</i>)	Evropski odbor nadzornikov nad trgom vrednostnih papirjev (<i>angl.: Committee of European Securities Regulators – CESR</i>)

Vir: Najdeno dne 18. 11. 2008 na http://ec.europa.eu/internal_market/finances/committees/index_en.htm

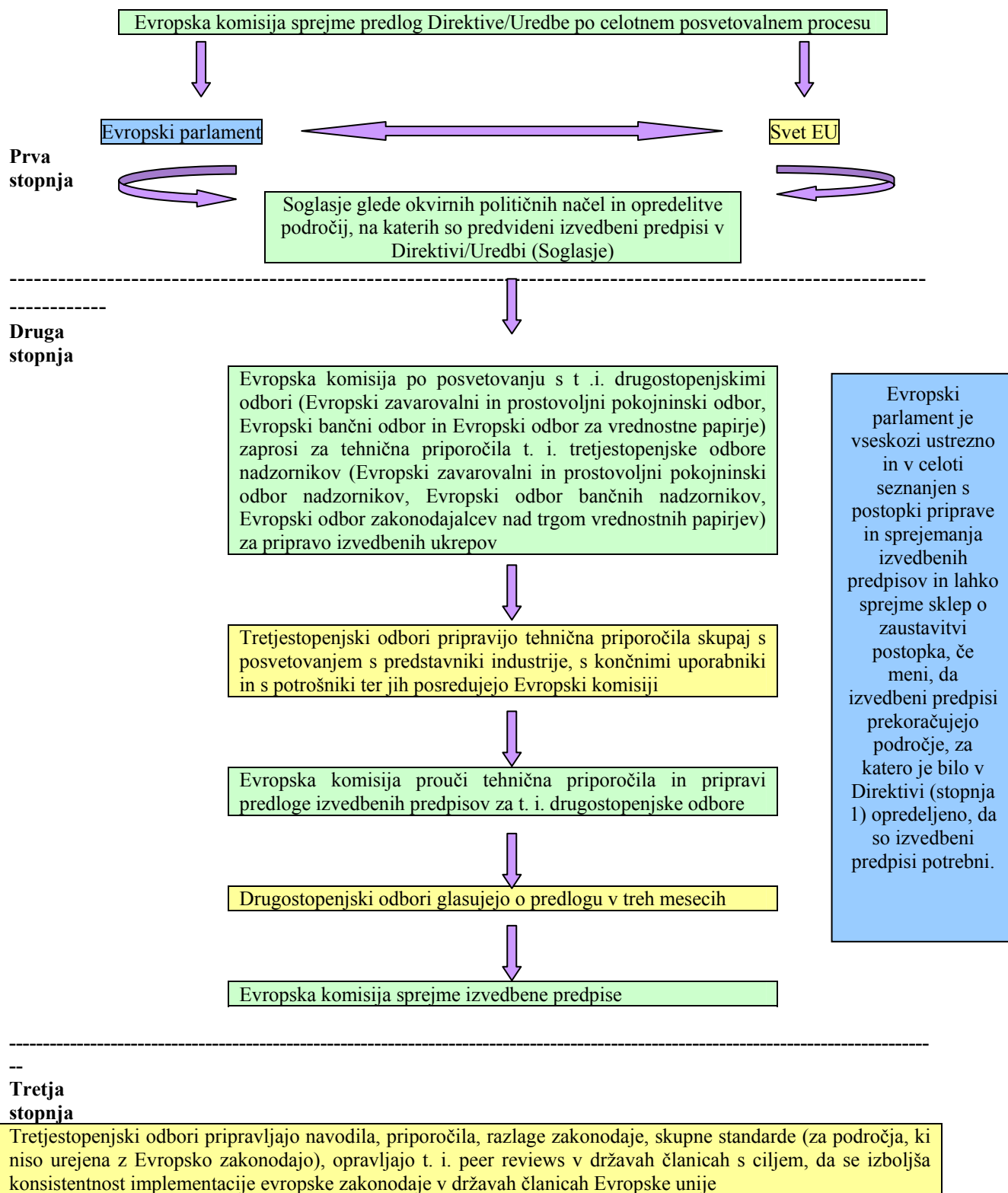
Lamfalussyjev postopek je prvi postopek, ki uvaja in dosledno uporablja trda regulativna načela: to je pristop od spodaj navzgor, odprtega poslovanja, analize vpliva, zgodnjega in temeljitega sodelovanja strokovnjakov in predstavnikov potrošnikov oziroma končnih uporabnikov ter nacionalnih zakonodajalcev. Namen odprtosti in preglednosti postopka je bil izboljšanje kakovosti ter okrepitev preglednosti in predvidljivosti oblikovanja evropske politike. **Lamfalussyjev postopek zato ne predvideva dodajanja nacionalnih pravil k pravilom na evropski ravni. Vsakršno dodajanje regulative v nacionalnih zakonodajah je potrebno temeljito argumentirati pri Evropski komisiji s strani države članice.**

Lamfalussyjev postopek sprejemanja evropske zakonodaje se izvaja torej na štirih stopnjah. **Na prvi stopnji** se po celovitem in obširnem posvetovanju po postopku soodločanja Sveta

EU in Evropskega parlamenta sprejme okvirna zakonodaja, ki določa samo načela in opredeljuje področja za pripravo izvedbenih predpisov. Lahko bi rekli, da je prva stopnja evropskih predpisov politične narave. **Na drugi stopnji** Evropska komisija uradno sprejme tehnične podrobnosti v obliki izvedbenih predpisov, in sicer po sprejetju predpisa v pristojnem zakonodajnem (*angl.: regulatory*) odboru (ti odbori na trgu finančnih storitev so Evropski odbor za zavarovalništvo in prostovoljno pokojninsko zavarovanje, Evropski odbor za bančništvo, Evropski odbor za vrednostne papirje). Tudi v postopku na drugi stopnji Evropska komisija skrbno upošteva stališče Evropskega parlamenta. Pri tehnični pripravi izvedbenih predpisov Evropski komisiji oziroma njenim pristojnim zakonodajnim odborom svetujejo odbori, ki so sestavljeni iz predstavnikov nacionalnih nadzornih organov, t. i. odbori na tretji stopnji (*angl.: Level 3 committees*). Na področju trga finančnih storitev so ti odbori Odbor evropskih zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov (*angl.: Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors – CEIOPS*), Odbor evropskih bančnih nadzornikov (*angl.: Committee of European Banking Supervisors – CEBS*) in Odbor evropskih nadzornikov nad trgom vrednostnih papirjev (*angl.: Committee of European Securities Regulators – CESR*). Ti odbori, ki so bili ustanovljeni s sklepi Evropske komisije, imajo pomembno vlogo tudi pri prispevanju k doslednemu in usklajenemu izvajanju prvostopenjskih in drugostopenjskih evropskih predpisov z zagotavljanjem učinkovitejšega sodelovanja med nacionalnimi nadzorniki in poenotenja nadzornih praks. To je **tretja stopnja** postopka. **Na četrti stopnji** postopka pa Evropska komisija izvede pravočasen in pravilen prenos evropske zakonodaje v nacionalne zakonodaje ter nadzira oziroma ugotavlja skladnost nacionalnih predpisov in praks s prvostopenjskimi in z drugostopenjskimi zavezujočimi predpisi (zaželeno je tudi usklajenost s tretjestopenjskimi priporočili in navodili).

Največja »dodana vrednost« Lamfalussyjevega postopka je torej kot že rečeno pospešiti poenotenje in sodelovanje na področju nadzora. Poenotenje nadzornih praks v vseh državah članicah bi moralo zagotoviti dosledne zakonodajne in nadzorne rešitve ter dosledno uporabo v praksi. Za doseg tega pa je potrebno poleg zavezujočega upoštevanja prvostopenjskih in drugostopenjskih predpisov predvsem tudi soglasje evropskih tretjestopenjskih odborov glede uporabe skupnih nezavezujočih smernic in priporočil.

Slika 1: Prikaz Lamfalussyjeve institucionalne strukture, razširjene tudi na zavarovalništvo in prostovoljno pokojninsko zavarovanje ter na bančništvo

3. REVIZIJA IN OCENA DELOVANJA LAMFALUSSYJEVE STRUKTURE EVROPSKIH INSTITUCIJ IN PROCESA SPREJEMANJA EVROPSKE ZAKONODAJE

3.1. Medinstitucionalna skupina za nadzor na področju finančnih storitev

Medinstitucionalna skupina za nadzor na področju trga vrednostnih papirjev⁹⁹ se je v letu 2005 sestala z namenom spremljanja in nadzora delovanja Lamfalussyjevega procesa na celotnem področju finančnih storitev. Skupina je sestavljena iz šestih neodvisnih strokovnjakov (dva strokovnjaka sta predlagana s strani vsakega pristojnega zakonodajnega odbora Evropske komisije s področja finančnih storitev). Skupina je 15. oktobra 2007 predstavila končno poročilo o delovanju Lamfalussyjevega procesa na področju finančnih storitev. V končnem poročilu je skupina na splošno ocenila delovanje Lamfalussyjeve institucionalne strukture kot pozitivno in predstavila naslednja priporočila in naslednje zaključke predvsem z vidika dveh področij (*Inter-institutional Monitoring Group: Final Report Monitoring the Lamfalussy Process, Brussels, 15 October 2007, str. 4,5*):

- Na področju sprejemanja direktiv/uredb in izvedbenih predpisov ter uveljavitve le-teh (prva, druga in četrta stopnja Lamfalussyjevega procesa):
 - potrebno je natančneje ločevati načelne predpise na prvi stopnji od tehničnih izvedbenih podrobnosti na drugi stopnji;
 - priprava/oblikovanje tehničnih izvedbenih predpisov (druga stopnja) mora potekati sočasno s pripravo/z oblikovanjem načelnega predpisa na prvi stopnji;
 - posvetovanje med pripravo in sprejemanjem zakonodaje se mora odvijati na vseh stopnjah, vendar pa mora biti le-to bolj usklajeno, da se prepreči prekrivanje oz. podvajanje;
 - vsak pomembnejši predpis na drugi in tretji stopnji mora vsebovati tudi oceno učinkov le-tega na trg finančnih storitev;
 - zagotovljena mora biti preglednost glede uveljavitve predpisov (pravna besedila morajo jasno opredeliti stopnjo harmonizacije pravnega besedila in vsebovati določbe, ki predpisujejo, da morajo države članice poročati o dodatnih zakonodajnih zahtevah (bolj strogih zahtevah), kot so tiste, predpisane z evropsko zakonodajo).
- Na področju delovanja tretjestopenjskih odborov (*angl.: Level 3 Committees*):
 - delovanje odborov mora slediti delovanju, povezovanju in razvoju finančnih trgov;
 - odbori morajo biti namenjeni usklajevanju nadzora in zakonodaje v državah članicah, podpora razvoju nadzornih orodij in metod; njihov namen in cilj je predvsem pomagati k visoki kakovosti implementacije evropske zakonodaje, zviševati/povečevati poenotenje nadzornih praks in sodelovanje finančnih nadzornikov, izboljšati čezmejni nadzor zavarovalnih in bančnih skupin in omogočiti izmenjavo informacij med nadzorniki držav članic Evropske unije;

⁹⁹ Skupina je bila ustanovljena v letu 2002 predvsem za opravljanje nadzora nad delovanjem Lamfalussyjevega procesa samo na področju trga vrednostnih papirjev.

- odbori morajo biti opremljeni z jasnim mandatom oziroma pooblastilom, dopolnjenim z letnim načrtom dela, ki mora biti sprejet s strani Evropskega parlamenta, Sveta in Evropske komisije, in z dovolj jasno pravno podlago za svoje delo; odločanje/glasovanje v tretjestopenjskih odborih se mora razlikovati glede na predmet glasovanja (pri sprejemu tehničnih priporočil za Evropsko komisijo se lahko uporabi kvalificirana večina glasov, kvalificirana večina glasov se lahko uporabi za tehnične zadeve, glede poenotenja nadzornih praks pa se morajo odločitve sprejemati s soglasjem);
- delovanje odborov v normalnih razmerah se mora razlikovati od delovanja le-teh v kriznih razmerah (aktivnosti odborov v kriznih razmerah morajo biti predpisane).

3.2. Evropska komisija

Dne 20. 11. 2007 je Evropska komisija izdala poročilo o pregledu Lamfalussyjeve strukture evropskih institucij in postopka sprejemanja evropske zakonodaje. Evropska komisija se je v pregledu in pri pripravi poročila osredotočila predvsem na okrepitev poenotenja (*angl.: convergence*) nadzornih praks. Poročilo je bilo pripravljeno zaradi sprememb na evropskih finančnih trgih (regulativni pristop za finančne storitve na štirih ravneh v sektorju trga vrednostnih papirjev je bil do konca leta 2007 veljaven že več kot 5 let, na področju bančništva in zavarovalništva pa več kot 2 leti), povečanja integracije evropskega finančnega trga, vedno pogostejšega poslovanja finančnih ustanov zunaj svojega domačega trga, vedno večje uporabe finančnih proizvodov na vseevropski osnovi, povečane koncentracije trga, inovacij in zahtevnosti proizvodov, združitvev in prevzemov na čezmejni in medsektorski osnovi.

Pregled Lamfalussyjevega postopka s strani Evropske komisije predstavlja nekaj praktičnih, potrebnih in izvedljivih izboljšav samega postopka. Spodbudile bodo globlje sodelovanje med nacionalnimi nadzornimi organi ter zagotovile večjo doslednost in konvergenco pri nacionalnem izvajanju in izvrševanju (*Komisija Evropskih skupnosti. Pregled Lamfalussyjevega postopka Okrepitev konvergence nadzora, str. 3*).

Tudi splošna ocena Evropske komisije glede Lamfalussyjevega postopka je pozitivna, saj je le-ta znatno prispeval k razvoju prožnejšega evropskega zakonodajnega sistema ter omogočil večje poenotenje in sodelovanje na področju nadzora. Celoten postopek sprejemanja odločitev je učinkovitejši, obširnejši in hitrejši. Poročilo na strani 3 navaja, da je bil čas, potreben za sprejetje prvih štirih Lamfalussyjevih direktiv v povprečju 20 mesecev, kar pomeni izboljšanje v primerjavi s časom, potrebnim za sprejetje prejšnjih direktiv (npr. 4 leta za Direktivo o investicijskih storitvah v letih od 1989 do 1993¹⁰⁰).

Poročilo se omeji predvsem na dve področji, na katerih bi bile mogoče izboljšave, in sicer (*Poročilo, str. 4 do 12*):

- na področju zakonodajnega postopka in izvrševanja Evropska komisija priporoča:

¹⁰⁰ Poročilo v nadaljevanju navaja, da so bile v sektorju vrednostnih papirjev soglasno, in sicer z močno podporo Evropskega parlamenta, sprejete 4 direktive na stopnji 1 in 12 izvedbenih ukrepov na stopnji 2. V bančnem sektorju je bila do novembra 2007 sprejeta Direktiva o kapitalskih zahtevah (CRD, 2006/48/ES) na stopnji 1 in na tretji stopnji je CEBS sprejel 12 smernic za usklajeno uporabo Direktive o kapitalskih zahtevah. V zavarovalniškem sektorju je delo CEIOPS-a vključevalo predvsem zagotavljanje tehničnih nasvetov Komisiji v zvezi s predlogom o Solventnosti 2 in v zvezi z njegovimi izvedbenimi ukrepi. CEIOPS je Evropski komisiji pomagal tudi pri preizkušanju vpliva Solventnosti 2, in sicer z izvedbo več kvantitativnih študij vplivov.

- boljšo prilagoditev časovnih razporedov za sprejetje in prenos prvostopenjskih in drugostopenjskih predpisov (vzporedno delo na obeh stopnjah);
- okrepitev posvetovanja v procesu sprejemanja zakonodajnih predpisov, predvsem z vidika podaljšanja posvetovalnih obdobj;
- boljšo učinkovitost držav članic glede pravočasnega prenosa prvostopenjske in drugostopenjske zakonodaje (z Lamfalussyjevim postopkom se le-ta ni znatno izboljšala in je zato potrebno povečati preglednost glede prenosa);
- na področju poenotenja (*angl.: convergence*) nadzornih praks in na področju sodelovanja med nadzornimi organi držav članic Evropska komisija priporoča in predlaga:
 - priporoča okrepitev politične odgovornosti odborov na tretji stopnji, saj bi s tem povečali politični pritisk na odbore tretje stopnje, da dosežejo zastavljene cilje, opredeljene v letnem delovnem načrtu; predlaga tudi okrepitev pravnega statusa odborov na tretji stopnji¹⁰¹;
 - predlaga tako izboljšanje učinkovitosti odločanja kot tudi izboljšanje težnje po soglasnosti v tretjestopenjskih odborih (glede tehničnih nasvetov Evropski komisiji odbori na tretji ravni lahko glasujejo s kvalificirano večino, kar pa lahko oteži nadaljnje sprejemanje regulative, zato predlaga, da se dogovorijo v odborih na tretji stopnji o tem, da se bo manjšina strinjala z večino, predlaga tudi izboljšanje uporabe neobveznih priporočil in navodil odborov na tretji ravni v vsakodnevni praksi nacionalnih nadzornikov);
 - priporoča vpeljavo pravne podlage za delovanje kolegijev v evropskih direktivah, in sicer predvsem z vidika notranjih postopkov sprejemanja odločitev za primere, pri katerih ni doseženega soglasja;
 - predlaga, da morajo vsi odbori na tretji stopnji zagotoviti, da so pripravljene učinkovito in skupno ukrepati ob morebitnih večjih motnjah ali ob morebitni finančni krizi (potrebno je zagotoviti hitre postopke za obveščanje o krizi);
 - priporoča razširitev skupnih programov usposabljanja nadzornikov, ki že poteka v odborih na tretji stopnji, na nadzornike in uradnike tretjih držav, in sicer z lastnim zakonodajnim sistemom.

4. PODROBNEJŠI PRIKAZ POSTOPKOV SPREJEMANJA IZVEDBENIH PREDPISOV (druga stopnja) OZIROMA DOPOLNIL IN SPREMEMB K PRVOSTOPENJSKEMU AKTU

Glede na to, da so v t. i. Lamfalussyjevem procesu sprejemanja zakonodaje Skupnosti izredno pomembni drugostopenjski predpisi, to so tehnični izvedbeni ukrepi, naj v nadaljevanju predstavim različne postopke (*angl.: comitology*) sprejemanja le-teh.

Sklep Sveta EU 1999/468/ES o določitvi postopkov za uresničevanje Evropski komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil je bil sprejet z namenom prenosa pristojnosti Sveta EU za izvajanje predpisov na Evropsko komisijo. Cilji Sklepa so bili naslednji (Sklep Sveta z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil (1999/468/ES), str. 1 in 2):

¹⁰¹ Prvi korak k temu je bil narejen v Direktivi o Solventnosti 2, ki izrecno navaja CEIOPS v svojih operativnih določbah ter mu dodeljuje naloge mediacije in posebno pristojnost pri sprejemanju odločitev.

1. določiti merila za izbiro postopkov v odborih, pri čemer ta pravila niso zavezujoča;
2. poenostaviti zahteve za uresničevanje Evropski komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil ter okrepiti sodelovanje Evropskega parlamenta v primerih, ko je bil temeljni akt, ki Evropski komisiji podeljuje izvedbena pooblastila, sprejet po postopku iz 251. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije¹⁰²;
3. izboljšati obveščanje Evropskega parlamenta tako, da ga Evropska komisija redno obvešča o postopkih v odborih, da mu posreduje dokumente, ki se nanašajo na dejavnosti odborov, in da ga obvesti, kadar Svetu posreduje ukrepe ali predloge ukrepov, ki bi jih bilo potrebno sprejeti;

¹⁰² 251. člen prečiščene različice Pogodbe o delovanju Evropske unije predpisuje redni zakonodajni postopek:

1. Kadar se Pogodbi glede sprejetja akta sklicujeta na redni zakonodajni postopek, se uporablja v nadaljevanju navedeni postopek.

2. Komisija poda predlog Evropskemu parlamentu in Svetu.

Prvo branje

3. Evropski parlament sprejme stališče v prvi obravnavi in ga pošlje Svetu.

4. Če Svet odobri stališče Evropskega parlamenta, je akt sprejet v besedilu, ki ustreza temu stališču.

5. Če Svet ne odobri stališča Evropskega parlamenta, sprejme svoje stališče v prvi obravnavi in ga pošlje Evropskemu parlamentu.

6. Svet izčrpno obvesti Evropski parlament o razlogih za sprejetje svojega stališča v prvi obravnavi. Komisija izčrpno obvesti Evropski parlament o svojem stališču.

Drugo branje

7. Če Evropski parlament v treh mesecih po takem obvestilu:

(a) odobri stališče Sveta v prvi obravnavi ali se zanj ne izreče, se šteje, da je bil zadevni akt sprejet v besedilu, ki ustreza stališču Sveta;

(b) z večino svojih članov zavrne stališče Sveta v prvi obravnavi, se šteje, da predlagani akt ni sprejet;

(c) z večino svojih članov predlaga spremembe stališča Sveta v prvi obravnavi, se tako spremenjeno besedilo pošlje Svetu in Komisiji, ki o teh spremembah da svoje mnenje.

8. Če Svet v treh mesecih po prejemu sprememb Evropskega parlamenta s kvalificirano večino:

(a) odobri vse spremembe, se šteje, da je akt sprejet;

(b) ne odobri vseh sprememb, predsednik Sveta v dogovoru s predsednikom Evropskega parlamenta v šestih tednih skliče sestanek Spravnega odbora.

9. Svet o spremembah, o katerih je Komisija dala negativno mnenje, odloča soglasno.

Spravni postopek

10. Spravni odbor, ki ga sestavljajo člani Sveta ali njihovi predstavniki in enako število članov, ki predstavljajo Evropski parlament, ima nalogo, da na podlagi stališč Evropskega parlamenta in Sveta v drugi obravnavi v šestih tednih po sklicu s kvalificirano večino članov Sveta ali njihovih predstavnikov in z večino članov, ki so predstavniki Evropskega parlamenta, doseže soglasje o skupnem predlogu.

11. Komisija sodeluje pri delu Spravnega odbora ter daje vse potrebne pobude za približanje stališč Evropskega parlamenta in Sveta.

12. Čepravni odbor v šestih tednih po sklicu ne odobri skupnega predloga, se šteje, da predlagani akt ni sprejet.

Tretje branje

13. Čepravni odbor v tem roku odobri skupni predlog, lahko Evropski parlament, ki odloča z večino oddanih glasov, in Svet, ki odloča s kvalificirano večino glasov, v šestih tednih od odobritve skupnega predloga sprejmeta akt v skladu s skupnim predlogom. Če tega ne storita, se šteje, da akt ni sprejet.

14. Trimesečni in šesttedenski rok iz tega člena se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljšata za največ en mesec oziroma dva tedna.

4. izboljšati obveščanje javnosti v zvezi s postopki v odborih in s tem namenom zagotoviti, da za odbore veljajo načela in pogoji javnega dostopa do dokumentov, ki veljajo za Evropsko komisijo, zagotoviti objavo seznama vseh odborov, ki Evropski komisiji pomagajo pri uresničevanju njenih izvedbenih pooblastil, in letnega poročila o delu odborov ter poskrbeti, da se napotila na dokumente, ki se nanašajo na odbore in so bili posredovani Evropskemu parlamentu, objavijo v registru.

V luči dosege prvega in drugega cilja Sklepa Sveta EU le-ta predpisuje naslednje mogoče postopke sprejemanja drugostopenjskih izvedbenih tehničnih predpisov oziroma sprememb in dopolnil k prvostopenjskim zakonodajnim aktom, ki se po odločitvi Sveta EU in Evropskega parlamenta uporabijo za sprejem posameznih izvedbenih ukrepov (povzeto po Sklepu Sveta z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil (1999/468/ES)):

- *Svetovalni postopek*
Po tem postopku Evropski komisiji pripravi predlog izvedbenega predpisa t. i. Svetovalni odbor, ki ga sestavljajo predstavniki držav članic, predseduje pa mu predstavnik Evropske komisije. Odbor poda svoje mnenje na predlog izvedbenega predpisa, po potrebi odloči z glasovanjem (navadna večina). Mnenje se zabeleži v zapisniku (poleg tega ima vsaka država članica pravico zahtevati, da se njeno stališče zabeleži v zapisniku). Evropska komisija ni zavezana upoštevati mnenja Odbora, mora pa ga obvestiti o načinu, kako je bilo njegovo mnenje upoštevano.
- *Upravljalni postopek*
Po tem postopku Evropski komisiji pripravi predlog izvedbenega predpisa t. i. Upravljalni odbor, ki ga sestavljajo predstavniki držav članic, predseduje pa mu predstavnik Evropske komisije. Odbor poda mnenje z večino od skupnih 321 glasov, kot jo določa člen 205(2) Pogodbe za sprejemanje odločitev Sveta¹⁰³ na predlog Evropske komisije. Evropska komisija sprejme ukrepe, ki se začnejo uporabljati takoj. Vendar če ti ukrepi niso v skladu z mnenjem Odbora, jih Evropska komisija nemudoma posreduje Svetu EU. V tem primeru lahko Evropska komisija izvajanje sprejetih ukrepov odloži za obdobje, ki ne sme biti daljše od treh mesecev od datuma posredovanja ukrepov Svetu EU. V tem obdobju lahko Svet EU s kvalificirano večino odloči drugače.
- *Regulativni postopek*
Po tem postopku Evropski komisiji pomaga Regulativni odbor, ki ga sestavljajo predstavniki držav članic, predseduje pa mu predstavnik Evropske komisije. Odbor

¹⁰³ Prečiščena različica pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti v 205. členu predpisuje:

1. Razen če ta pogodba ne določa drugače, Svet odloča z večino svojih članov.

2. Kadar mora Svet odločiti s kvalificirano večino, se glasovi njegovih članov ponderirajo takole:

Belgija 12, Češka 12, Danska 7, Nemčija 29, Estonija 4, Grčija 12, Španija 27, Francija 29, Irska 7, Italija 29, Ciper 4, Latvija 4, Litva 7, Luksemburg 4, Madžarska 12, Malta 3, Nizozemska 13, Avstrija 10, Poljska 27, Portugalska 12, Slovenija 4, Slovaška 7, Finska 7, Švedska 10 in Združeno kraljestvo 29.

Kadar ta pogodba zahteva, da se odločitve Sveta sprejmejo na predlog Komisije, je za njihovo sprejetje potrebnih najmanj 232 glasov za, ki jih odda večina članov.

V drugih primerih je za sprejetje odločitev Sveta potrebnih najmanj 232 glasov za, ki jih odda najmanj dve tretjini članov.

3. Vzdržani glasovi navzočih ali zastopanih članov Svetu ne preprečujejo sprejetja odločitev, za katere se zahteva soglasje.

4. Član Sveta lahko zahteva, da se pri sprejetju odločitve Sveta s kvalificirano večino preveri, ali države članice, ki tvorijo kvalificirano večino, predstavljajo najmanj 62 % celotnega prebivalstva Unije. Če se izkaže, da ta pogoj ni bil izpolnjen, se zadevna odločitev ne sprejme. (Prečiščeni različici Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, str 136 in 137.)

predloži mnenje z večino, kot določa člen 205(2) Pogodbe o Evropski komisiji. Evropska komisija sprejme predvidene ukrepe, če so v skladu z mnenjem Odbora. Če predvideni ukrepi niso v skladu z mnenjem Odbora ali če mnenje ni bilo dano, Evropska komisija nemudoma predloži Svetu EU predlog ukrepov, ki naj se sprejmejo, in obvesti o tem Evropski parlament. Če Evropski parlament meni, da predlog, ki ga je predložila Evropska komisija, presega izvedbena pooblastila, ki so predvidena v samem prvostopenjskem predpisu, Svet EU seznanjen s svojim stališčem. Svet EU lahko, kadar je to potrebno zaradi takega stališča, predlog sprejme s kvalificirano večino v roku, ki v nobenem primeru ne sme biti daljši od treh mesecev od datuma predložitve stališča Svetu. Če v tem roku Svet EU s kvalificirano večino nasprotuje predlogu, ga Evropska komisija ponovno preuči. Evropska komisija lahko Svetu EU predloži spremenjen predlog, ponovno predloži svoj predlog ali predloži zakonodajni predlog na podlagi zakonodajnega postopka po 251. členu Pogodbe o delovanju Evropske unije. Če po izteku navedenega roka Svet EU niti ne sprejme predlaganega izvedbenega akta niti predlogu izvedbenih ukrepov ne nasprotuje, Evropska komisija sprejme predlagani izvedbeni akt.

- *Regulativni postopek z nadzorom (angl.: Regulatory procedure with scrutiny)*

Ta postopek se razlikuje od predhodnega postopka v tem, da Odbor poda mnenje z večino, ki jo določa člen 205(2) in (4) Pogodbe za sprejemanje odločitev Sveta EU na predlog Evropske komisije. Če so predvideni ukrepi v skladu z mnenjem odbora, Evropska komisija posreduje ukrepe v pregled Evropskemu parlamentu in Svetu EU. Evropski parlament (z večino članov) in Svet EU (s kvalificirano večino) lahko nasprotujeta sprejemu predlaganih ukrepov, če izvedbeni ukrepi presegajo področje, določeno v prvostopenjskem aktu, ali če ukrep ni v skladu z osnovnim ciljem oziroma vsebino osnovnega instrumenta oziroma če ne upošteva načel *subsidiarnosti* ali *proporcionalnosti*. Če Svet in/ali Evropski parlament v treh mesecih od dneva, ko sta prejela v pregled osnutek ukrepov, zavrneta predlog, mora Evropska komisija odboru predstaviti dopolnjen predlog izvedbenih ukrepov ali zakonodajni predlog na podlagi zakonodajnega postopka po 251. členu Pogodbe o delovanju Evropske unije. Če po izteku obdobja treh mesecev ne nasprotujeta predlaganim ukrepom ne Svet EU ne Evropski parlament, Evropska komisija sprejme predlagane izvedbene ukrepe.

Če predlagani ukrepi Evropske komisije niso v skladu z mnenjem Odbora ali če ni bilo podanega mnenja s strani Odbora, Evropska komisija posreduje predlog Svetu EU in ta naprej Evropskemu parlamentu. Svet EU mora o predlogu odločiti s kvalificirano večino v dveh mesecih. Če se Svet EU ne strinja s predlaganimi ukrepi, predlagani izvedbeni ukrepi niso sprejeti. V tem primeru mora Evropska komisija predložiti Svetu EU dopolnjen predlog izvedbenih ukrepov ali zakonodajni predlog na podlagi zakonodajnega postopka po 251. členu Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Če Svet EU predvideva sprejem predlaganih izvedbenih ukrepov, jih mora nemudoma posredovati Evropskemu parlamentu.

Če Svet EU ne predloži mnenja v dveh mesecih, mora Evropska komisija posredovati predlog izvedbenih ukrepov v pregled Evropskemu parlamentu. Evropski parlament mora predložiti mnenje v štirih mesecih in v primeru, če nasprotuje sprejemu predlaganih izvedbenih ukrepov, mora utemeljiti svoje stališče s tem, da le-ti presegajo okvir, določen v prvostopenjskem aktu, oziroma da niso v skladu s ciljem in z vsebino osnovnega instrumenta oziroma ne upoštevajo načel subsidiarnosti in proporcionalnosti. Če se Evropski parlament ne strinja s predlaganimi izvedbenimi ukrepi, ti ne smejo biti sprejeti. V tem primeru mora Evropska komisija predložiti Odboru dopolnjen predlog izvedbenih ukrepov oziroma zakonodajni predlog na podlagi zakonodajnega postopka po 251. členu Pogodbe o delovanju Evropske unije.

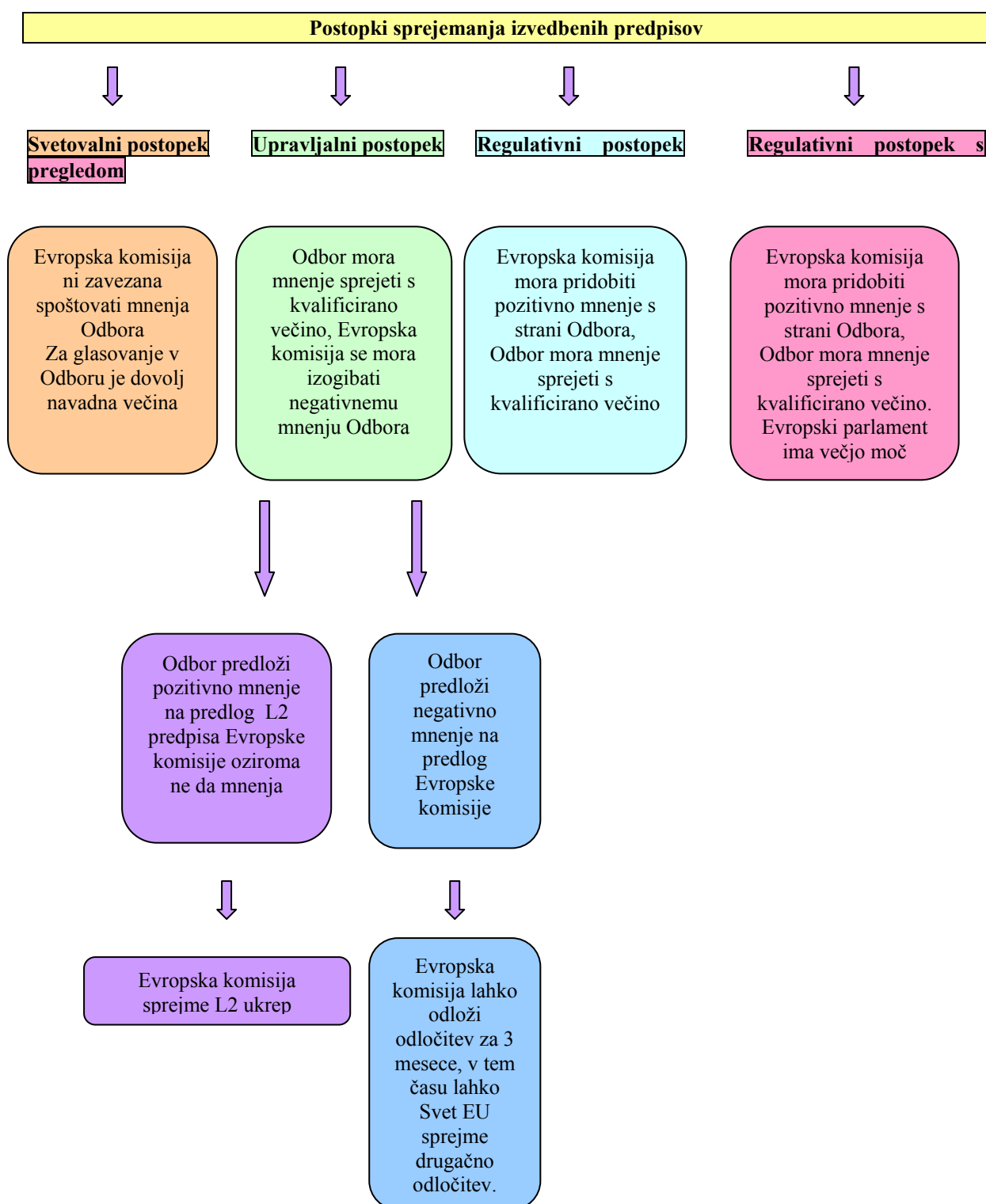
Če v navedenem obdobju Evropski parlament ni nasprotoval sprejemu izvedbenih ukrepov, so ti sprejeti s strani Sveta EU ali s strani Evropske komisije.

- *Zaščitni postopek*

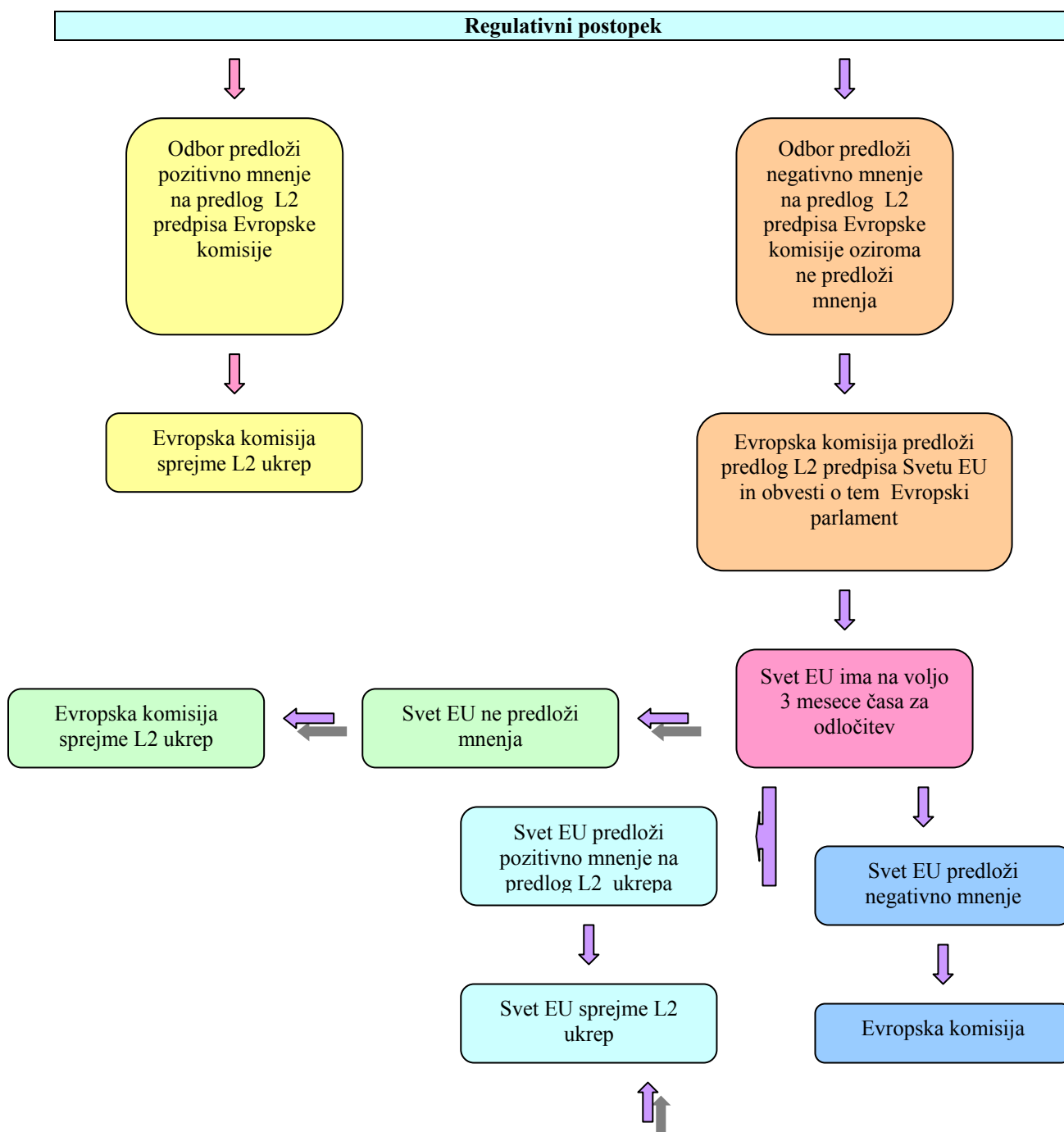
Kadar temeljni akt Evropski komisiji predpisuje pooblastilo za odločanje o zaščitnih ukrepih, Evropska komisija obvesti Svet EU in države članice o vsaki odločitvi za zaščitne ukrepe. Vsaka država članica lahko odločitev Evropske komisije predloži Svetu EU. Svet EU lahko s kvalificirano večino sprejme drugačno odločitev. Svet EU lahko s kvalificirano večino potrdi, spremeni ali razveljavi odločitev Evropske komisije. Odločitev Evropske komisije se šteje za razveljavljeno, če Svet EU v navedenem roku ni sprejel odločitve.

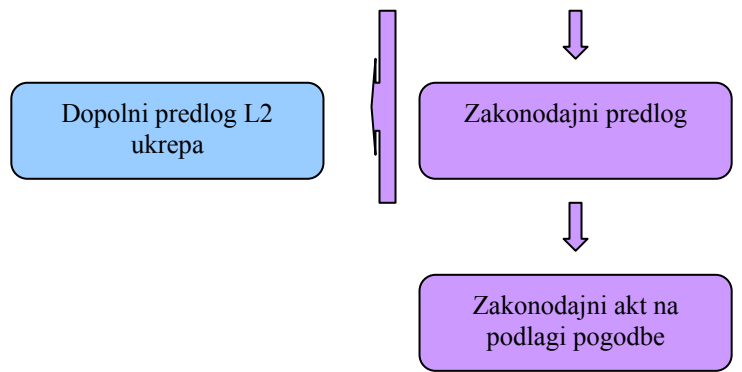
Za dosego tretjega in četrtega cilja Sklepa Sveta EU le-ta predpisuje, da mora imeti vsak odbor poslovnik. Odbori morajo spoštovati načela in pogoje za dostop javnosti do dokumentov, ki se uporabljajo v Evropski komisiji. Evropska komisija mora redno obveščati Evropski parlament o delu odborov (dnevni redi sej odborov, odborom predloženi osnutki ukrepov za izvrševanje aktov, sprejetih po postopku iz 251. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije, izidi glasovanj in povzetki zapisov sej ter sezname organov in organizacij, katerim pripadajo osebe, ki so jih države članice imenovale za svoje predstavnike). Evropski parlament je redno obveščen o ukrepih ali predlogih za sprejem ukrepov, ki jih Evropska komisija posreduje Svetu. Evropska komisija mora v Uradnem listu Evropskih skupnosti objaviti seznam vseh odborov, ki ji pomagajo pri uresničevanju izvedbenih pooblastil. V seznamu se za vsak odbor posebej navede temeljni akt oziroma akte, na podlagi katerih je bil odbor ustanovljen. Od leta 2000 dalje mora Evropska komisija objavljati tudi letno poročilo o delu odborov. Podatki o vseh dokumentih, poslanih Evropskemu parlamentu, postanejo javno dostopni v registru, ki ga je morala Evropska komisija ustanoviti leta 2001.

Slika 2: Ponazoritev štirih različnih postopkov (angl.: comitology), kot so predpisani v Sklepu Sveta EU 1999/468/ES, ki je bil sprejet dne 28. junija 1999, in s Sklepom Sveta EU 2006/512/ES

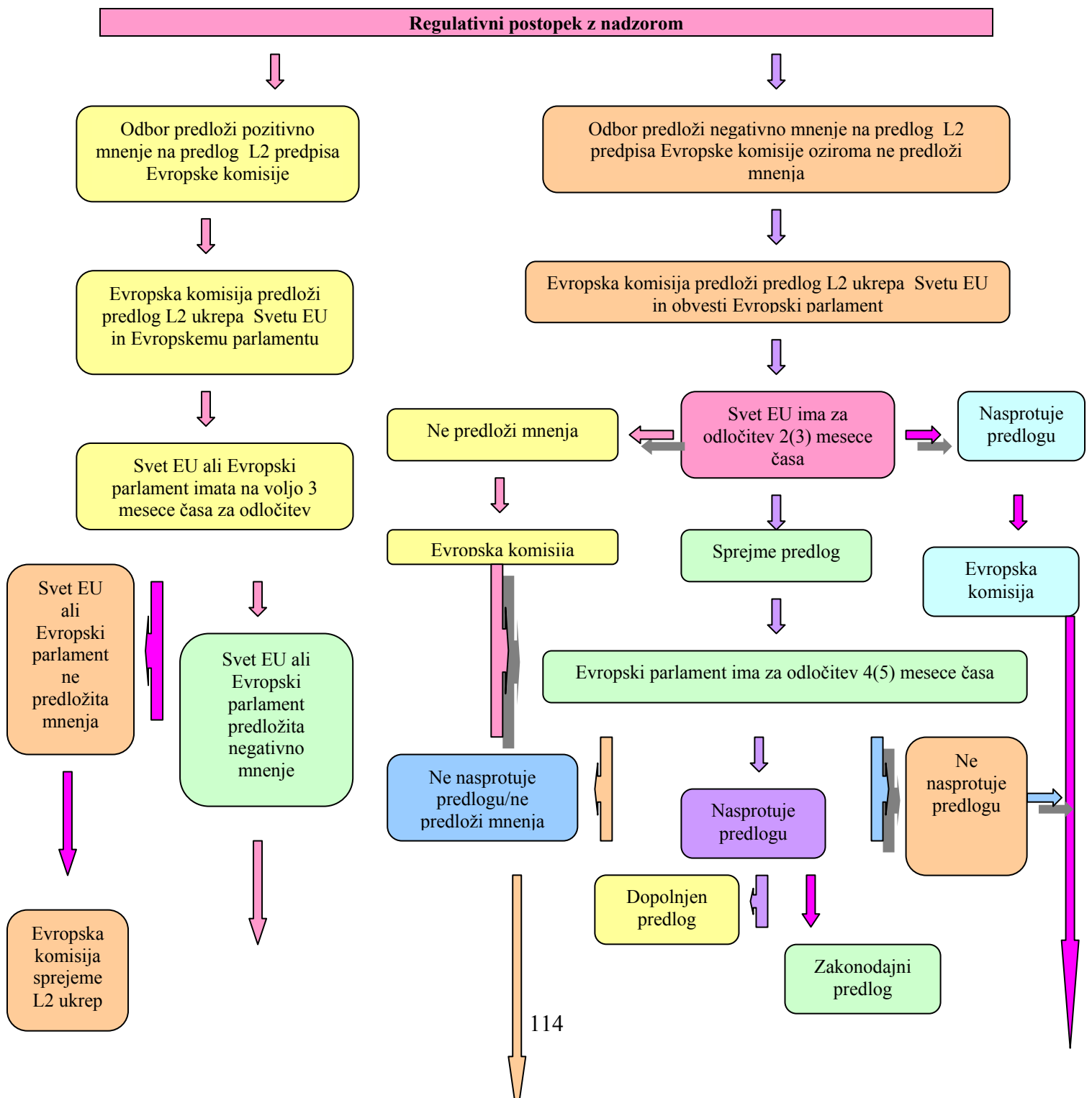
Slika 3: Podrobnejša ponazoritev regulativnega postopka

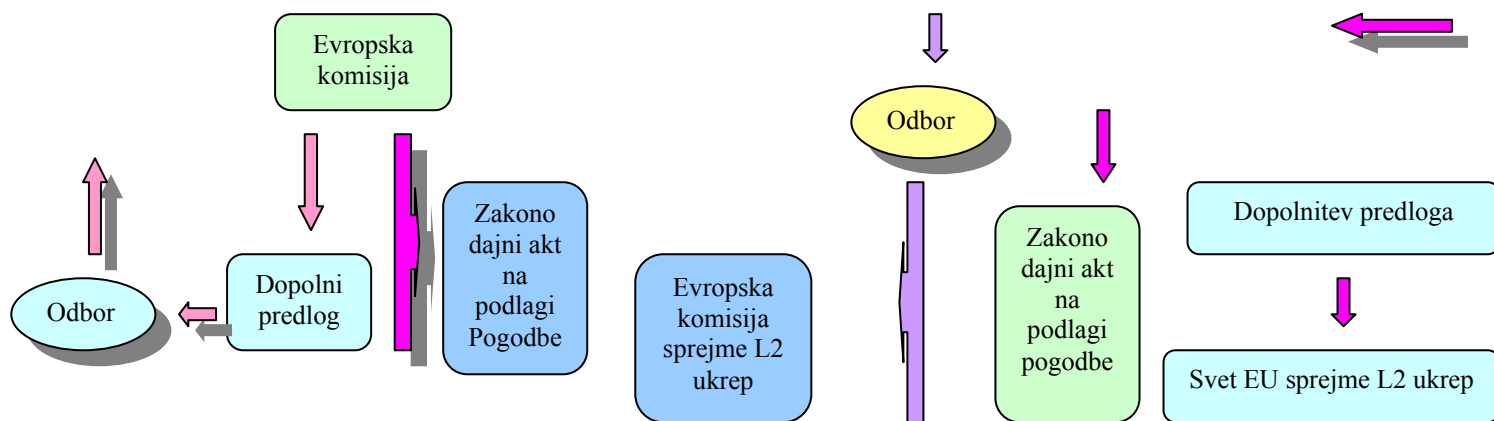

Vir: European Institute of Public Administration, Training Seminars for the 2008, Slovenian Presidency, Ljubljana, 2006-2007, str. 21.

Slika 4: Podrobnejša ponazoritev regulativnega postopka z nadzorom

Vir: European Institute of Public Administration, Training Seminars for the 2008, Slovenian Presidency, Ljubljana, 2006-2007, str. 21.

5. SKLEP

Izvajanje Lamfalussyjevega postopka sovпада z znatnim izboljšanjem svetovne konkurenčnosti evropskih finančnih storitev in trgov, saj ima kakovost tako evropskega zakonodajnega procesa kot tudi institucionalne strukture pomembno vlogo pri ustvarjanju dinamičnega okvira za razvoj in inovacije tako na področju finančnih storitev kot tudi na evropskih kapitalskih trgih.

Nedavni nemiri na finančnih trgih so jasno pokazali vedno večjo medsebojno povezanost in globalizacijo finančnih trgov. Ta izkušnja še dodatno poudarja potrebo po sprejetju globalno usklajenega pristopa do ureditve in nadzora nad poslovanjem finančnih trgov. Tretjestopenjski odbori in nacionalni nadzorni organi imajo pri tem pomembno vlogo. Med področji, s katerimi se bo Evropska komisija ukvarjala, bosta poenotenje nadzornih praks v finančnem sektorju in zlasti potreba po proučitvi možnosti okrepitve sodelovanja med nadzorniki. V luči teh dogajanj je Evropska komisija že 23. maja 2008 odprla posvetovanje glede revizije in dopolnitev oziroma sprememb k Sklepom o ustanovitvi Evropskih odborov zavarovalnih in bančnih nadzornikov in regulatorjev nad trgom vrednostnih papirjev (CEIOPS, CEBS in CESR). Namen revizije omenjenih sklepov je določitev bolj jasnih nalog, odgovornosti in pristojnosti navedenih treh odborov. Sami tretjestopenjski odbori zelo podpirajo revizijo, spremembe in dopolnitve omenjenih sklepov (Skupni odgovor tretjestopenjskih odborov Evropski komisiji glede javnega posvetovanja glede revizije in možnih dopolnitev in sprememb sklepov Evropske komisije, s katerimi so bili ustanovljeni tretjestopenjski odbori, 18. 7. 2008 – angl.: *The 3 Level 3 Committees' Joint Response to the European Commission's »Public Consultation Paper on Amendments to Commission Decisions establishing CESR, CEBS & CEIOPS«*). Neformalno se je v finančnih krogih EU že pojavila ideja o skupnem nadzorniku EU nad finančnim trgom EU, pa vendar se kljub pospešenemu zbliževanju finančnih trgov, povezovanju finančnih ustanov in poenotenju nadzorne prakse na področju finančnih storitev zdi ta ideja kot scenarij za znanstvenofantastični film. Kdo ve, nekoč se je tudi ideja o enotnem notranjem trgu znotraj držav članic Evropske skupnosti zdela neuresničljiva.

SEZNAM TEHNIČNIH NASVETOV EVROPSKEGA ODBORA ZAVAROVALNIH IN PROSTOVOLJNIH POKOJNINSKIH NADZORNIKOV (CEIOPS) EVROPSKI KOMISIJI PRI PRIPRAVI IN SPREJEMU NOVEGA ZAKONODAJNEGA SISTEMA EU NA PODROČJU ZAVAROVALNIŠTVA

1. Prvi sklop tehničnih nasvetov Evropski komisiji pri pripravi okvira za novo zakonodajo – Solventnost 2, posredovan 30. junija 2005, je vseboval tehnične nasvete z naslednjih področij:
 - Tehnični nasvet glede notranjih kontrol in upravljanja s tveganji,
 - Tehnični nasvet s področja upravljanja z naložbami in upravljanja s sredstvi in z obveznostmi,
 - Tehnični nasvet glede splošnih nadzornih praks v »solo« zavarovalnicah,
 - Tehnični nasvet glede kvantitativnih orodij nadzornih praks,
 - Tehnični nasvet glede preglednosti ukrepov nadzora.

2. Drugi sklop tehničnih nasvetov Evropski komisiji pri pripravi okvira za novo zakonodajo – Solventnost 2, posredovan 1. novembra 2005, je vseboval tehnične nasvete z naslednjih področij:
 - Tehnični nasvet glede zavarovalnotehničnih rezervacij na področju življenjskih zavarovanj,
 - Tehnični nasvet glede zavarovalnotehničnih rezervacij na področju neživljenjskih zavarovanj,
 - Tehnični nasvet glede varnostnih ukrepov v zavarovalnici,
 - Tehnični nasvet glede standardne formule kot metode izračuna zahtevanega solventnostnega kapitala na področju življenjskih in neživljenjskih zavarovanj,
 - Tehnični nasvet glede notranjih modelov in njihove validacije kot metode izračuna zahtevanega solventnostnega kapitala na področju življenjskih in neživljenjskih zavarovanj,
 - Tehnični nasvet glede pozavarovanja in ostalih tehnik/načinov zmanjševanja tveganj,
 - Tehnični nasvet glede kvantitativne študije učinkov in glede zahtevanih podatkov, ki so potrebni za izvedbo kvantitativne študije učinkov,
 - Tehnični nasvet glede pristojnosti in ukrepov zavarovalne nadzorne ustanove,
 - Tehnični nasvet glede nadzora solventnosti v zavarovalnicah,
 - Tehnični nasvet glede primernosti in ustreznosti vodilnih v zavarovalnici,
 - Tehnični nasvet glede t. i. »peer reviews«, ki bodo namenjeni ocenjevanju implementacije zakonodaje EU (še posebno tretjestopenjskih navodil in priporočil) v nacionalne zakonodaje in nadzorne prakse,
 - Tehnični nasvet glede zavarovalnih in medsektorskih skupin.

3. Poročilo o izvedbi prve kvantitativne študije učinkov novega zakonodajnega režima – Solventnost 2 na zavarovalni trg EU (testiranje preudarnosti oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij pri različnih predpostavkah), posredovano 17. marca 2006.

4. Tretji sklop tehničnih nasvetov Evropski komisiji pri pripravi okvira za novo zakonodajo – Solventnost 2, posredovan 3. maja 2006, je vseboval tehnične nasvete z naslednjih področij:
 - Tehnični nasvet glede primernosti postavk, ki sestavljajo kapitalske zahteve,
 - Tehnični nasvet glede sodelovanja med nadzornimi organi držav članic EU,
 - Tehnični nasvet glede poročanja zavarovalnic nadzorni ustanovi in glede javnih razkritij,
 - Tehnični nasvet glede procikličnosti,
 - Tehnični nasvet glede majhnih zavarovalnic.
5. Tehnični nasvet Evropski komisiji glede nadzora podskupin, diverzifikacijskih učinkov, sodelovanja s tretjimi državami in glede področij, ki so povezana z izračunom minimalnih kapitalskih zahtev in solventnostnih kapitalskih zahtev v zavarovalni skupini, posredovan 3. novembra 2006.
6. Tehnični nasvet Evropski komisiji glede zahtev ocene notranjih tveganj in kapitala, postopkov vrednotenja s strani nadzornih ustanov in glede usklajenih nadzornih orodij in pristojnosti, posredovan 3. novembra 2006.
7. Poročilo o izvedbi druge kvantitativne študije učinkov novega zakonodajnega režima – Solventnost 2 na zavarovalni trg EU (predhodno testiranje SCR-ja in MCR-ja in standardov vrednotenja), posredovano 8. decembra 2006.
8. Poročilo o izvedbi študije vpliva novega zakonodajnega režima – Solventnost 2 na zavarovalne nadzorne ustanove, posredovano 12. decembra 2007.
9. Tehnični nasvet Evropski komisiji glede varnostnih ukrepov na področju naložb (kvantitativne omejitve naložbe), posredovan 20. marca 2007.
10. Dodatni tehnični nasvet Evropski komisiji glede pristojnosti in ukrepov zavarovalnonadzorne ustanove, posredovan 20. marca 2007.
11. Tehnični nasvet Evropski komisiji glede kapitalskih dodatkov v okviru drugega stebra tako za »solo« zavarovalnice kot tudi za zavarovalnice v skupini, posredovan 20. marca 2007.
12. Tehnični nasvet Evropski komisiji glede pozavarovanja v okviru drugega stebra, posredovan 20. marca 2007.
13. Tehnični nasvet Evropski komisiji glede poročanja zavarovalnic nadzorni ustanovi in javnih razkritij, posredovan 20. marca 2007.
14. Dodatni tehnični nasvet Evropski komisiji glede področij v okviru prvega stebra, posredovan 26. marca 2007.
15. Poročilo o izvedbi tretje študije vplivov novega zakonodajnega režima – Solventnost 2 na zavarovalni trg EU (testiranje učinka na računovodske izkaze, na količnike solventnosti, na različne kategorije zavarovalnic, testiranje preudarnosti oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij, testiranje MCR-ja, testiranje SCR-ja, testiranje vpliva

operacijskega tveganja na kapitalsko ustreznost zavarovalnice, testiranje notranjih modelov kot metode za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala, testiranje vpliva novega zakonodajnega režima na zavarovalne skupine), posredovano Evropski komisiji 21. novembra 2007.

16. Osnutek tehničnih specifikacij za četrto kvantitativno študijo učinkov novega zakonodajnega režima – Solventnost 2 na zavarovalni trg EU na področju tako solo zavarovalnic kot zavarovalnih skupin, posredovan Evropski komisiji 21. decembra 2007.
17. Dodatni dokument v okviru tehničnih specifikacij za četrto kvantitativno študijo učinkov novega zakonodajnega režima – Solventnost 2 na zavarovalni trg EU glede kalibracije SCR-ja in MCR-ja in glede stroška kapitala, posredovan Evropski komisiji 31. januarja 2008.
18. Tehnični nasvet Evropski komisiji glede načela proporcionalnosti v predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja, Solventnost 2, posredovan 28. maja 2008.
19. Tehnični nasvet Evropski komisiji glede nadzora zavarovalnih skupin v predlogu Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja, Solventnost 2, posredovan 28. maja 2008.
20. Poročilo o četrti kvantitativni študiji učinkov novega zakonodajnega režima – Solventnost 2 na zavarovalni trg EU, posredovano Evropski komisiji 19. novembra 2008.

PREDSTAVITEV AMERIŠKEGA SISTEMA NADZORA NAD POSLOVANJEM ZAVAROVALNIC IN PRIMERJAVA LE-TEGA Z NOVIM EVROPSKIM NADZORNIM REŽIMOM NAD POSLOVANJEM ZAVAROVALNIC (Solventnost 2)

1. UVOD

ZDA so sprejele predpise o zahtevani minimalni kapitalski ustreznosti in nadzor nad izpolnjevanjem le-teh ter nad poslovanjem zavarovalnic na splošno (*angl.: Risk Based Approach – RBC*) v zgodnjih devetdesetih letih¹⁰⁴. Bistvo RBC sistema je, da zahtevana kapitalna ustreznost zavarovalnice odraža tveganja, s katerimi se sooča zavarovalnica. RBC, ki je v veljavi v ZDA, za razliko od trenutno veljavne evropske zakonodaje predpisuje odraz tveganj, ki jim je izpostavljena zavarovalnica tako na strani obveznosti kot tudi na strani naložb v zahtevani kapitalski ustreznosti.

Tabela 1: Primerjava modelov izračuna minimalnih kapitalskih zahtev v ZDA, EU in na Japonskem, predvsem z vidika upoštevanja različnih vrst tveganj na področju neživljenjskih zavarovanj

Vrsta tveganja	EU	ZDA	Japonska
Zavarovalno tveganje (<i>angl.: underwriting risk</i>)	Upoštevano s premijskim in škodnim količnikom	Sestavni del RBC enačbe: posamezni škodni količnik zadnjih desetih let je primerjan s tržnim škodnim količnikom Vključitev tveganja spremembe rezervacij v RBC enačbo: posamezni količnik rezervacij zadnjih desetih let je primerjan s tržnim količnikom rezervacij Zmanjšanje za razpršene portfelje Povečanje za hitro rast	Sestavni del RBC enačbe Upoštevano v premijskem oziroma škodnem količniku z različnimi faktorji tveganja Posebna vključitev scenarijev za naravne katastrofe v RBC enačbo Zmanjšanje za razpršene portfelje
Naložbeno tveganje (<i>angl.: asset risk</i>)	Ni vključeno v izračun minimalnih kapitalskih zahtev Omejitev naložbenega tveganja poteka s predpisi o vrstah, višini in lokalizaciji naložb iz zavarovalnotehničnih rezervacij	Upoštevanje v RBC enačbi Kot osnova za vrednotenje so uporabljene tržne vrednosti Množenje različnih vrst naložb s faktorji tveganja	Upoštevanje v RBC enačbi Kot osnova za vrednotenje so uporabljene knjigovodske vrednosti Množenje različnih vrst sredstev s faktorji tveganja Dodatna omejitev naložbenega tveganja s predpisi o nalaganju sredstev
Kreditno tveganje (<i>angl.: credit risk</i>)	Delno posredno upoštevano v izračunu minimalnih kapitalskih zahtev v pripisu max 50 % pozavarovanja	Upoštevanje v RBC enačbi Množenje s faktorji tveganja	Upoštevanje v RBC enačbi kot del naložbenega tveganja

Vir: Swiss Re: Sigma No.1/2000: Solvency of non-life insurers: Balancing security and profitability expectations, str. 12

¹⁰⁴ RBC je bil pripravljen in sprejet s strani NAIC-a (National Association of Insurance Commissioners), in sicer je za področje življenjskih zavarovanj začel veljati leta 1993 in za področje neživljenjskih zavarovanj leta 1994.

2. PREDSTAVITEV MODELA MINIMALNIH KAPITALSKIH ZAHTEV V ZDA

Cilji oziroma namen uveljavitve sistema RBC na področju izračuna minimalnih kapitalskih zahtev v ZDA so bili naslednji (*Swiss Re: Sigma No.1/2000: Solvency of non-life insurers: Balancing security and profitability expectations, str. 13*):

- boljša povezanost minimalnih kapitalskih zahtev s tveganji zavarovalnice;
- povečanje minimalnih kapitalskih zahtev kot posledica številnih nesolventnosti v sredini 80. in v začetku 90. let zaradi naravnih katastrof;
- poenotenje standardov s področja minimalnih kapitalskih zahtev po vseh 50 državah ZDA;
- jasnejše in večje pristojnosti nadzornikov pri ukrepih v razmerah ogroženih minimalnih kapitalskih zahtev.

Uvedba sistema **RBC za življenjsko in zdravstveno zavarovanje** je potekala hitro, ker ni bilo nasprotovanj na strani zavarovalne industrije glede določitve faktorjev tveganja, ki so naslednji (Risk based capital systems, 2001, str. 7):

- C_0 naložbeno tveganje zaradi povezanih družb in ostalo zunajbilančno tveganje na strani obveznosti¹⁰⁵;
- C_{1cs} naložbeno tveganje iz naslova naložb v delnice¹⁰⁶;
- C_{1o} naložbeno tveganje iz naslova drugih naložb in terjatev do pozavarovateljev, razen za sredstva pod postavko C_{1cs} ;
- C_2 tveganje neustreznih premij¹⁰⁷;
- C_{3a} tveganje spremembe obrestnih mer¹⁰⁸;
- C_{3b} kreditno tveganje za zavarovatelje, ki izvajajo tudi zavarovanje izpada dohodkov zaradi nezgode ali bolezni, ki ga zavarovalnica ne more odpovedati (angl.: *permanent health insurance*);
- C_{4a} poslovno tveganje¹⁰⁹;
- C_{4b} poslovno tveganje – tveganje režijskih stroškov zdravstvenega zavarovanja.

Celotni kapital se izračuna na podlagi naslednje formule:

$$RBC = C_0 + C_{4a} + [(C_{1o} + C_{3a})^2 + C_{1cs}^2 + C_2^2 + C_{3b}^2 + C_{4b}^2]^{1/2}.$$

¹⁰⁵ C_0 je kapitalna zahteva, ki jo RBC postavlja za zavarovalnice, ki imajo v lasti hčerinske družbe, oziroma, ki imajo zunajbilančne obveznosti. Kapitalna zahteva je enaka tudi na področju neživljenjskih zavarovanj.

¹⁰⁶ Kapitalske zahteve, ki ustrezajo naložbenemu tveganju C_1 , se izračunavajo na način, da se naložbe ponderirajo (tehtajo) s koeficienti, ki se gibljejo v razponu med 0 in 30 %. Razlika med kapitalsko zahtevo za naložbeno tveganje na področju življenjskih zavarovanj in kapitalsko zahtevo za naložbeno tveganje na področju neživljenjskih zavarovanj je v tem, da je koeficient za naložbe v delnice na področju življenjskih zavarovanj 30 %, medtem ko je za področje neživljenjskih zavarovanj 15 %.

¹⁰⁷ C_2 predstavlja tveganje tako neustreznih premij kot tudi nihanj škodnega rezultata. Kapitalske zahteve, izhajajoč iz tega tveganja, se izračunavajo na dva načina, in sicer: na osnovi premij za zdravstveno zavarovanje (uporabljajo se ponderji v razponu od 7 do 35 %) in na osnovi tveganega kapitala (angl.: capital at risk) za zavarovanja za primer smrti (ponderji se gibljejo v razponu od 0,5 do 0,15 %).

¹⁰⁸ Sestavina C_{3a} ali tveganje spremembe obrestnih mer se izračuna z uporabo matematičnih rezervacij po posamezni zavarovalni pogodbi in ponderjev, ki se gibljejo od 0,7 % (za matematične rezervacije iz naslova kratkoročnih pogodb oziroma pogodb brez odkupne pravice) do 3 % (za matematične rezervacije iz naslova pogodb, ki jih je mogoče brez izgube odpovedati).

¹⁰⁹ C_{4a} se nanaša na poslovno oziroma izvajalno tveganje, ki ni bilo pokrito z dosedanjimi kapitalskimi zahtevami. To tveganje je 2 % od življenjskih premij.

RBC za področje neživljenjskih zavarovanj se izračuna na podlagi naslednje enačbe (*Risk-based capital systems, 2001, str. 7*):

$$R = R_0 + [R_1^2 + R_2^2 + R_3^2 + R_4^2 + R_5^2]^{1/2},$$

pri čemer so sestavine naslednje:

- R₀ naložbeno tveganje zaradi povezanih družb in ostalo zunajbilančno tveganje na strani obveznosti;
- R₁ naložbeno tveganje za naložbe s fiksnimi donosi¹¹⁰;
- R₂ ostala naložbena tveganja¹¹¹;
- R₃ kreditno tveganje (polovica za pozavarovanje in polovica za ostale terjatve)¹¹²;
- R₄ tveganje prenizko oblikovanih škodnih rezervacij (polovica za pozavarovalno kreditno tveganje in polovica za tveganje hitre rasti)¹¹³;
- R₅ tveganje premajhnih premij¹¹⁴.

¹¹⁰ Na strani naložbenih tveganj R₁ predstavlja tveganje za naložbe s fiksnimi donosi, ki so ponderirane, tehtane s ponderji glede njihove kakovosti. Ponderji zavzemajo vrednosti med 0 % (za državne obveznice) in 30 % (za izdajateljev dolžniških vrednostnih papirjev, ki so dejansko v postopku stečaja). Ponderji so za vodilnih 10 izdajateljev dolžniških vrednostnih papirjev (določeni s celotnim zneskom sredstev, ne glede na to, ali so obveznice ali ne, ki jih ima zavarovalnica naložene pri njih) podvojeni. Dalje se upošteva tudi razpršenost portfelja naložb v dolžniške vrednostne papirje na način: če ima zavarovalnica naložbe pri velikem številu izdajateljev dolžniških vrednostnih papirjev, manjši je uporabljen ponder.

¹¹¹ R₂ predstavlja kapitalsko zahtevo za ostala naložbena tveganja, torej za naložbe s spremenljivimi donosi. Za vsako vrsto naložb s spremenljivimi donosi je poseben ponder (npr. za navadne delnice je ponder 15 %, medtem ko je za nepremičnine 10 %). Podobno kot za kapitalске zahteve za naložbeno tveganje s fiksnimi donosi (R₁), so ponderji za vodilnih 10 izdajateljev podvojeni, vendar ne smejo preseči 30 %.

¹¹² R₃ predstavlja kapitalsko zahtevo za kreditno tveganje, s tem, da je le-ta sestavljena iz dveh sestavin, in sicer: R_{3a} predstavlja kapitalsko zahtevo za tveganje neplačila terjatev, ki jim ima zavarovalnica do pozavarovalnic, in R_{3b} predstavlja kapitalsko zahtevo za tveganje neplačila ostalih terjatev. Tudi tu so terjatve ponderirane z različnimi faktorji (terjatve do pozavarovateljev imajo npr. ponder 10 %).

¹¹³ R₄ predstavlja kapitalsko zahtevo za eno od zavarovalnih tveganj, in sicer za tveganje prenizko oblikovanih škodnih rezervacij. Osnova za izračun tega tveganja je uporaba ponderjev za škodne rezervacije, ki se razlikujejo med podružnicami zavarovalnice. Ponderje je predpisal NAIC za celoten trg in so osnovani na najslabšem možnem škodnem scenariju, na najslabši možni stopnji škodnega dogajanja v zadnjih desetih letih. Prilagoditve teh ponderjev v smislu škodnega dogajanja vsake posamezne zavarovalnice so opravljene vsako leto, vendar je prilagoditev omejena. Uporabi se tudi diskontni faktor, čeprav škodne rezervacije v knjigovodskih listinah niso diskontirane, da se prikaže realnejša slika v smislu tega, da je del neustreznih rezervacij nadomeščen z donosi finančnih produktov, pri katerih so sredstva teh rezervacij naložena.

¹¹⁴ R₅ predstavlja kapitalsko zahtevo za tveganje premajhnih letnih premij, torej nezadostnih za pokrivanje predvidenih škodnih dogodkov v tem letu. Osnova za izračun te vrste tveganja je podobna kot pri tveganju prenizko oblikovanih škodnih rezervacij R₄. Za vsako podružnico je izračunan količnik na bazi razmerja škod s premijami na trgu v zadnjih desetih letih (vzame se najvišje razmerje v desetih letih). Količnik je prilagojen škodnemu dogajanju posamezne zavarovalnice, kar pomeni, da je prilagoditev večja kot pri R₄. Nato je dobljeni količnik pomnožen z diskontnim faktorjem (za prihodnje finančne produkte) in dodani so splošni stroški zavarovalnice: znesek, ki na tako dobljen način presega 100 %, se uporabi za premije, obračunane v računovodskem letu v podružnici, za katero smo izvajali račun. Izračuna kapitalskih zahtev za tveganja prenizko oblikovanih škodnih rezervacij in za tveganja prenizko oblikovanih premij (R₄ in R₅) sta prilagojena na več načinov:

- določeni odbitki oziroma prilagoditve so specifični za določene podružnice;
- upošteva se odbitek zaradi razpršenosti (vsota R₄ in R₅ je pomnožena s ponderji, katerih vrednosti so od 70 do 100 %, odvisno od relativne pomembnosti zavarovalne vrste v celotni zavarovalni dejavnosti zavarovalnice);
- upošteva se tudi dodatek za prekomerno rast, če obseg posla zavarovalnice zraste za več kot 10 % letno.

Izračun RBC-ja za področje neživljenjskih zavarovanj združuje tveganja predvsem v dve skupini: v *naložbena tveganja* (R_1, R_2, R_3)¹¹⁵ in v *zavarovalna tveganja* (R_4, R_5)¹¹⁶. Poleg tega pa enačba za izračun minimalnih kapitalskih zahtev na področju neživljenjskih zavarovanj predpisuje tudi *dodatno kapitalsko zahtevo za zavarovateljeve zunajbilančne obveznosti in naložbe v povezanih družbah* (R_0), ki so opredeljene enako kot pri življenjskih zavarovanjih.

Tako izračunane kapitalске zahteve se nato primerjajo z razpoložljivim kapitalom zavarovalnice (*angl.: total adjusted capital*)¹¹⁷. Količnik med razpoložljivim kapitalom zavarovalnice in zahtevanimi kapitalskimi zahtevami dalje napotuje na ukrepe nadzornega organa, ki so povzeti v Tabeli 2.

Tabela 2: Prikaz ukrepov nadzornega organa glede na doseganje minimalnih zahtev zavarovalnice

Količnik Razpoložljivi kapital/ Zahtevani kapital	Stopnja ukrepov	Ukrepi
Več kot 100 %	-	-
Med 75 in 100 %	»Stopnja ukrepov zavarovalnice«	Zavarovalnica je dolžna predstaviti načrt ponovne vzpostavitve zahtevane minimalne kapitalске zahteve
Med 50 in 75 %	» Stopnja ukrepov nadzornega organa«	Zavarovalnica mora upoštevati navodila (ukrepe nadzora) s strani nadzornega organa
Med 35 in 50 %	»Stopnja pooblaščne kontrole«	Nadzorni organ lahko prevzame nadzor nad zavarovalnico (prisilna uprava, likvidacija)
Manj kot 35 %	» Stopnja obvezne kontrole«	Nadzorni organ mora nujno prevzeti nadzor nad zavarovalnico (nujna likvidacija ali prisilna uprava)

Vir: Risk-based capital systems (2001). European Commission. Note to the Solvency Subcommittee. Str. 4

3. PRIMERJAVA AMERIŠKEGA SISTEMA NADZORA NAD POSLOVANJEM ZAVAROVALNIC Z NOVIM EVROPSKIM SISTEMOM NADZORA NAD POSLOVANJEM ZAVAROVALNIC (Solventnost 2)

Tabela 3 prikazuje primerjavo ameriškega sistema izračuna minimalnih kapitalskih zahtev za zavarovalnice (RBC) kot tudi nadzora nad poslovanjem zavarovalnic na splošno s predlogom sistema minimalnih kapitalskih zahtev in nadzora nad poslovanjem zavarovalnic nasploh, ki se oblikuje in sprejema v Evropskih ustanovah (Solventnost 2).

¹¹⁵ Naložbena tveganja se nanašajo na tveganje izgube, ki bi lahko nastala zaradi padca vrednosti naložb oziroma finančnega zloma izdajateljev vrednostnih papirjev. Klasifikacijo naložb je izdelal NAIC, upošteva pa se tudi klasifikacija naložb, izdelana s strani agencij, ki ocenjujejo kreditno tveganje izdajatelja obveznic (*angl.: rating agencies*).

¹¹⁶ Zavarovalna tveganja pa se nanašajo na tveganje prenizko oblikovanih škodnih rezervacij in prenizkih premij.

¹¹⁷ Angleški strokovni izraz »Total adjusted capital« se uporablja zato, ker so določene računovodske postavke odbite.

Tabela 3: Primerjava ameriškega sistema nadzora nad poslovanjem zavarovalnic z novim evropskih sistemom nadzora nad poslovanjem zavarovalnic (Solventnost 2)

Področje nadzora	RBC	Solventnost 2
I. Splošno		
Načela ali pravila	<p>Načela so vključena v številne priročnike NAIC-a. Cilji minimalnih kapitalskih zahtev so določeni kar se da natančno, niso pa vsebovani v enem dokumentu.</p> <p>Obstaja veliko število zelo natančno predpisanih pravil, vsebovanih npr. v NAIC-ovih dokumentih, v priročnikih računovodskih praks in postopkov, v priročniki za finančne analitike itd.</p>	<p>Načela so vsebovana v predlogu Direktive o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja, Solventnost 2.</p> <p>Izvedbeni ukrepi bodo vsebovali natančna pravila, ki pa so še v postopku oblikovanja in priprave.</p>
Harmonizacija, veljavnost	<p>Ureditev na državni ravni je poenotena. NAIC spodbuja določeno mero poenotenja v nadzornih praksah in standardih.</p>	<p>Direktiva bo veljala za vse države članice EU oziroma države evropskega ekonomskega področja (v nadaljevanju: države članice EU) – prva Lamfalussyjeva stopnja.</p> <p>Izvedbeni ukrepi (ki bodo obsegali natančnejša navodila za izračun minimalne kapitalске ustreznosti po standardni formuli) bodo pripravljene s strani Evropske komisije in sprejeti v postopku t. i. veto možnosti s strani Evropskega parlamenta in Obora Evropske komisije (EIOPC-a) (regulativni postopek z nadzorom – Druga stopnja po Lamfalussyju). Izvedbeni ukrepi bodo tudi poenoteni za vse države članice EU.</p> <p>Evropski odbor zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov (<i>angl.: Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors – CEIOPS</i>) pa bo pripravil navodila in standarde, ki ne bodo pravno zavezujoči, pa vendar bodo pripravljene s soglasjem vseh nadzornikov držav članic EU. Pričakuje se, da bodo tudi tu pravila enotna za vse države članice EU. Ker dokumenti ne bodo imeli pravne zaveze, se pričakuje, da bo potrebno dalj časa, da bodo sprejeti (tretja Lamfalussyjeva stopnja).</p> <p>Razlike med državami članicami se lahko pojavijo kot posledica naslednjih okoliščin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odločitve nacionalnih nadzornikov (npr., ali notranji model odseva tveganja, s katerimi se sooča zavarovalnica in se lahko uporabi za izračun minimalnih kapitalskih zahtev, ali ne); - posebne zahteve oziroma nacionalnih predpisov (Direktiva predpisuje npr., da se finančni pregledi izvajajo najmanj na določeno število let; tu bodo lahko nekatere države članice določile strožja merila); - poročanja nadzornikom (različni obrazci poročanja, različni zahtevani podatki). <p>Razlike bodo verjetno obstajale med</p>

		<p>kapitalskimi zahtevami zavarovalnic zaradi možnosti uporabe standardne enačbe oziroma notranjega modela izračuna minimalnih kapitalskih zahtev.</p> <p>Evropska komisija je zadolžena za spremljanje skladnosti in uveljavitev zahtev predpisanih v Direktivi in izvedbenih ukrepih (četrti Lamfalussyjeva stopnja).</p>
Preverjanje delovanja posameznih nadzornih organov	<p>NAIC nadzoruje izpolnjevanje minimalnih kapitalskih zahtev s strani zavarovalnic, ki poslujejo v več zveznih državah. Pri tem so poudarki na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ustreznih zakonih in podzakonskih aktih glede izpolnjevanja minimalnih kapitalskih zahtev v vsaki zvezni državi; - učinkoviti finančni analitiki in na nadzornem procesu v vsaki zvezni državi; - ustrezni organizacijski in kadrovski praksi v vsaki zvezni državi. <p>Pogostnost pregledov in ukrepi odprave nepravilnosti se razlikujejo od primera do primera.</p>	<p>Evropska komisija je pooblaščenca za spremljanje in pregledovanje skladnosti in uveljavitev zahtev predpisanih v Direktivi in izvedbenih ukrepih, vendar stopnja in področje analize in pregledov še nista določena.</p>
Javna razkritja	<p>V vseh zveznih državah veljajo enaka pravila glede javnih razkritij, ki jih je kot standardiziran obrazec pripravil NAIC. NAIC je v t. i. NAIC Annual and Quarterly Statement Blanks (ki vsebujejo zelo dobro obrazložena navodila glede zahtev javnih razkritij) zelo podrobno predpisal zahteve po javnih razkritjih, vsebujoč tudi podrobnosti glede naložb, kakovosti naložb, gibanja neživiljenjskih škodnih rezervacij ipd.</p>	<p>Pričakujejo se enotna pravila glede javnih razkritij v vseh državah članicah EU, vendar pa le-ta ne bodo v tako obsežni meri, kot je to v ameriškem sistemu, niti ne toliko poenotena, kot je to v ameriškem sistemu.</p> <p>Po sprejetju Direktive, ki bo na računovodskem področju skladna z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja (IFRS), bo potrebno dopolniti oziroma spremeniti računovodske direktive.</p>
Upravljanje (angl. governance)	<p>Uprava mora ocenjevati učinkovitost notranjih kontrol, zahteva se tudi neodvisni revizor.</p>	<p>Glede na to, da bodo zavarovalnice same ocenjevale tveganja in nekatere tudi minimalne kapitalske zahteve za ta tveganja, je precejšnja odgovornost naložena upravi in notranjim kontrolam.</p> <p>Zavarovalnice bodo morale vzpostaviti tako letno pisno politiko ocenjevanja njihovih tveganj kot tudi upravljanje z njimi, notranje kontrole, notranje revizije in morebitne izločene posle.</p>
Upravljanje s tveganji v zavarovalnici	<p>Od zavarovalnic se pričakuje, da bodo ustrezno upravljala s tveganji, in sicer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - RBC zahteve oziroma izračun minimalnih kapitalskih zahtev že sam po sebi spodbuja zavarovalnice, da se osredotočijo na tveganja in na z njimi povezane kapitalske zahteve; - zavarovalnica mora tveganja analizirati tudi v odločitvah glede pozavarovanja, naložbene politike, poslovanja v smislu katere zavarovalne produkte bo tržila ipd.; - že sama metoda izračuna minimalnih kapitalskih zahtev vključuje tudi osredotočenje na sama tveganja in na upravljanje z njimi, skupaj z ocenjevanjem upravljanja (<i>angl.: governance</i>). <p>Vendar pa ni posebne zahteve po upravljanju s tveganji v zavarovalnici.</p>	<p>Predpisi o upravljanju s tveganji v zavarovalnici bodo vključeni v izvedbene predpise.</p> <p>V Direktivi pa bodo po pričakovanjih vključeni naslednji standardi IAIS-a glede upravljanja s tveganji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zavarovalnica je dolžna vzpostaviti in vzdrževati sistem upravljanja s tveganji v obliki pisnega dokumenta, ki opredeli kvantitativno in kvalitativno stopnjo vzdrževanja oziroma upravljanja s tveganji in opredeli meje tolerance za vsako vrsto tveganja. - Zavarovalnica mora redno izvajati oceno svojih tveganj in kapitalske ustreznosti (ORSA), da bi lahko ocenila ustreznost upravljanja s tveganji in tekoče kot tudi

		<p>možno prihodnje stanje kapitalne ustreznosti.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ORSA v zavarovalnici mora obsegati vse utemeljeno predvidene in smotne vrste tveganj. Ocena mora prepoznati tudi razmerje med upravljanji s tveganji in stopnjo ter kakovost zahtevanih in razpoložljivih finančnih sredstev za to. - Nadzornik mora pregledovati in nadzorovati tako upravljanje s tveganji v zavarovalnici kot tudi njeno finančno stanje. Nadzornik mora uporabiti pristojnosti in zahtevati izboljšanje upravljanja s tveganji v zavarovalnici, vključno z oceno kapitalne ustreznosti in upravljanja s kapitalom, kjer je to potrebno.
Izjeme s področja uporabe zaradi velikosti	RBC sistem se ne uporablja za zavarovalnice, katerih letni prihodek od premije ne presega 2 milijona \$.	<p>Solventnost 2 se ne uporablja za zavarovalnice, katerih letni prihodek od premij ne presega 5 milijonov € (oziroma skoraj 8 milijonov \$) in katerih skupne zavarovalnotehnične rezervacije ne presegajo 25 milijonov €.</p> <p>Obstaja tudi možnost za zavarovalnice, ki bodo vseeno želele biti nadzorovane in regulirane po Solventnosti 2, in sicer kljub temu, da njihov letni prihodek od premij ne dosega 5 milijonov €. še posebno je to pomembno za nadzor zavarovalnic v skupini in izračun skupinskega solventnostnega kapitala.</p>
II. Računovodstvo		
Pregled računovodskih pravil	Uporabljajo se zakonska računovodska načela. Velja enotni računovodski okvir, vsebovan v Priročniku za računovodsko prakso in procese, ki ga je objavil NAIC. Kljub temu so dovoljena odstopanja od NAIC-ovega priročnika, in sicer vsebovana v državnih predpisih posamezne države. Ta odstopanja so tudi objavljena s strani NAIC-a. Posameznim zavarovalnicam se lahko dovolijo odstopanja od računovodskega okvira, vsebovanega v NAIC-ovem priročniku, vendar morajo biti tudi javno razkrita s strani zavarovalnice.	Mednarodni standardi računovodskega poročanja (MSRP) so obvezni za konsolidirane računovodske izkaze družb, ki so uvrščene na borzo. Za ostala podjetja, ki so uvrščena na borzo (z letnimi računovodskimi izkazi), imajo države članice možnost, da predpišejo mednarodne standarde računovodskega poročanja ali pa ne. Za podjetja, ki niso uvrščena na borzo (katerih delnice ne kotirajo na organiziranem trgu vrednostnih papirjev), se lahko države članice odločijo, da so Mednarodni standardi računovodskega poročanja obvezni, dovoljeni ali prepovedani. V Evropski uniji se torej računovodska pravila razlikujejo med državami članicami. Precej pomembna razlika je, da imajo zavarovalnice, ki ne uporabljajo Mednarodnih standardov računovodskega poročanja, oblikovane izravnalne rezervacije (prihodnje rezervacije za katastrofalne rizike) za neživljenjska zavarovanja.
Vrednotenje sredstev	Vrednotenje sredstev se razlikuje/variira, in sicer: sredstva se lahko vrednotijo po tržni/pošteni vrednosti, po neodplačni vrednosti, kapitalski metodi ali po knjigovodski vrednosti. Obstaja tudi rezervacija za vrednotenje sredstev na področju življenjskih zavarovanj, ki je oblikovana z namenom, da blaži vpliv nihanj vrednosti naložb.	<p>Sredstva se vrednotijo po tržni oziroma po pošteni vrednosti (uporablja se definicija poštene vrednosti po obstoječih Mednarodnih standardih računovodskega poročanja (IFRS), in sicer z določenimi posebnostmi, ki bodo vsebovane v izvedbenih ukrepih).</p> <p>Obstaja možnost sprejetja t. i. blažilca nihanja</p>

		vrednosti sredstev za zmanjšanje učinka procikličnosti (<i>angl.: equity dumpener</i>) (čeprav bo ta prilagoditev bolj verjetno predpisana pri kapitalskih zahtevah kot pa pri vrednotenju sredstev).
Vrednotenje obveznosti	<p><i>Neživljenjska zavarovanja:</i> temelji na načelih, na implicitni meji tveganja.</p> <p><i>Življenjska zavarovanja:</i> temelji na pravilih, na implicitni meji tveganja.</p>	<p>Zavarovalnotehnične rezervacije: osnovno načelo vrednotenja zavarovalnotehničnih rezervacij je znesek, po katerem bi se lahko prenesle ali poravnale med dobro obveščenima strankama s pravico razpolaganja v strogo poslovnem prostoru – izstopna vrednost (current exit value). Vrednost zavarovalnotehničnih rezervacij je enaka vsoti najboljših ocen in dodatka za tveganje. Najboljša ocena je enaka povprečju, ovrednotenem glede na verjetnost, prihodnjih denarnih tokov ob upoštevanju časovne vrednosti denarja (pričakovana trenutna vrednost prihodnjih denarnih tokov) in ob uporabi ustrezne časovne strukture netvegane obrestne mere. Dodatek za tveganje je tak, da zagotavlja, da je vrednost zavarovalnotehničnih rezervacij enakovredna znesku, ki bi ga zavarovalnice in pozavarovalnice zahtevale za prevzem in izpolnitev zavarovalnih in pozavarovalnih obveznosti. Izračuna se z določitvijo stroškov zagotavljanja zneska primernih lastnih sredstev, enakovrednega zahtevanemu solventnostnemu kapitalu, ki je potreben za podporo zavarovalnih in pozavarovalnih obveznosti v času njihove veljavnosti.</p> <p>Če pa je mogoče prihodnje denarne tokove, povezane z zavarovalnimi in pozavarovalnimi obveznostmi, nadomestiti z uporabo finančnih instrumentov, katerih tržna vrednost je neposredno vidna, se vrednost zavarovalnotehničnih rezervacij določi na podlagi tržne vrednosti teh finančnih instrumentov. V tem primeru niso potrebni ločeni izračuni najboljših ocen in dodatka za tveganje.</p> <p>Denarni tokovi: denarni tokovi morajo vključevati vse pritoke in odtokove denarnih sredstev, vključno z diskrecijskimi bonusi, pogodbene opcije in vsebovane finančne garancije.</p>
III. Postavke kapitala		
Dovoljene postavke kapitala	<p>Računovodska navodila omejujejo višino določenih postavk kapitala (npr. dobro ime – <i>angl. goodwill</i>) in prepovedujejo določene postavke kapitala (npr. kreditna pisma).</p> <p>Že sam izračun RBC-ja predvideva višje kapitalske zahteve za sredstva z višjim tveganjem.</p> <p>Predpisane so tudi omejitve naložb glede na njihova tveganja.</p>	<p>Lastna sredstva: Skladno s S2 bodo tri vrste lastnih sredstev, ki bodo dovoljena za izračun minimalnih kapitalskih zahtev. Uporabljena so tudi merila (sposobnost pokritja izgub, odsotnost obveznih stroškov servisiranja), ki določajo, ali je lahko element uporabljen kot postavka kapitala in v katero vrsto sodi. Direktiva določa tudi odstotek (mejo) za vsako vrsto kapitalskih postavk, ki se lahko uporabi v izračunu kapitala. Podrobnosti bodo predpisane v izvedenih ukrepih. Uporaba zunajbilančnih</p>

		postavk za izračun kapitala (npr. kreditna pisma) bo predmet predhodnega dovoljenja nadzornega organa, s tem, da bodo postopki glede tega predpisani v izvedbenih ukrepih.
IV. Izračun RBC-ja proti izračunu kapitala po Solventnosti 2		
Cilji izračuna	Cilj RBC-ja je bolj nagnjen k izračunu minimalnega kapitala kot pa k izračunu ciljnega/optimalnega kapitala.	Cilj Solventnosti 2 je tako izračun ekonomsko zahtevanega kapitala (ki bo enak ciljnemu/optimalnemu kapitalu za zavarovalnico) kot tudi izračun minimalnega kapitala.
Ukrepi nadzora oziroma stopnje intervencije nadzornega organa (angl. Ladder of Intervention)	Stopnja ukrepov zavarovalnice. Stopnja ukrepov nadzornega organa. Stopnja pooblaščne kontrole. Stopnja obvezne kontrole.	SCR – zahtevani solventnostni kapital. MCR – zahtevani minimalni kapital.
Absolutni prag zahtevanega minimalnega kapitala	Absolutni prag zahtevanega minimalnega kapitala se razlikuje od države do države, od vrste poslov in med delniškimi in vzajemnimi zavarovalnicami. Razpon kapitalskih zahtev je zelo širok in variira od 100.000 \$ do 5 milijonov \$, srednja vrednost za skupino nezgodnega zdravstvenega zavarovanja in skupino neživljenjskega zdravstvenega zavarovanja je 750.000 \$ in za skupino življenjskega oziroma obveznega avtomobilskega zavarovanja je srednja vrednost 1 milijon \$. Države zahtevajo tudi minimalni presežek kapitala, za katerega je srednja vrednost za vse štiri zavarovalne skupine 1 milijon \$. Končni minimalni zahtevani kapital in minimalni presežek kapitala za zavarovalnico sta večja od minimalnega zahtevanega kapitala in minimalnega zahtevanega presežka kapitala ter izračuna RBC-ja.	Absolutni prag zahtevanega minimalnega kapitala je 2,2 milijona € za neživljenjska zavarovanja in 3,2 milijona € za življenjska zavarovanja in za pozavarovanje.
Metoda izračuna	Vsi ukrepi nadzora in stopnje intervencije nadzornega organa izhajajo iz ene metode izračuna: to je iz metode tveganega kapitala (angl. Risk Based Capital – RBC). RBC je kar podrobno predpisan z enačbo, vsebuje pa tudi nekaj modeliranja. Podatki za izračun RBC-ja so taki, da se jih lahko revidira. Tvegani kapital (Risk-based capital – RBC) je metoda, ki meri minimalni znesek kapitala, ustreznega za zavarovalnico, ki bo lahko podpiral njeno celotno poslovanje, vključno z obsegom in z vrstami tveganj te zavarovalnice. Metoda izračuna omogoča elastičnost glede na tveganja, s katerimi se sooča zavarovalnica. Pri metodi izračuna so tveganja osnovna postavka. RBC za zavarovalnico je izračunan z uporabo ponderjev (faktorjev), ki se jih uporabi pri različnih vrstah sredstev, pri premiji, škodah, stroških in rezervacijah. Ponder (faktor) je višji za bolj tvegane postavke in nižji za manj tvegane postavke. Kapitalska ustreznost zavarovalnice se nato ugotavlja s primerjanjem dejanskega kapitala zavarovalnice z zahtevanim, kot se izračuna po metodi RBC-ja.	Po Direktivi se bodo lahko uporabljale različne metode za izračun SCR-ja in MCR-ja. SCR se bo lahko izračunal po standardnem modelu (predpisana enačba z Direktivo) ali z notranjim modelom. Standardni model izračuna SCR-ja: podrobnosti enačbe oziroma izračuna bodo predpisane v izvedbenih ukrepih, pa vendar so osnovne zahteve za enačbo že predpisane v dodatku k Direktivi (Annex), vključno z moduli tveganja, korelacijskimi faktorji med tveganji in specifičnimi podmoduli za zavarovalno in tržno tveganje. Izračun SCR-ja bo zahteval zelo podrobne podatke, bolj podrobne od takih, ki se jih lahko revidira. Direktiva predpisuje izračun MCR-ja z linearnim pristopom in s spremenljivkami, kot so: zavarovalnotehnične rezervacije, obračunane zavarovalne premije, tvegani kapital, odloženi davki in administrativni stroški. Vendar pa MCR ne sme biti manjši od 25 % in ne večji kot 45 SCR-ja. Podrobnejši izračun MCR-ja bo

	<p>Standardi RBC-ja so osnova za stopnje ukrepov nadzornih organov, obenem pa RBC določa tudi minimalne kapitalske zahteve, ki še preprečijo prisilno likvidacijo oziroma rehabilitacijo zavarovalnice.</p> <p>Pri pregledovanju kapitalske ustreznosti zavarovalnice se upoštevajo tudi ostali finančni količniki.</p>	<p>predpisan v izvedbenih ukrepih.</p>
<p>Tveganja, vključena v kapitalske zahteve</p>	<p>Vsebina letnih računovodskih izkazov in pojasnil k njim zahteva razkritja v tolikšni meri, da lahko nadzorniki ocenijo finančno stanje in finančni izid poslovanja zavarovalnice. Pojasnila k letnim računovodskim izkazom morajo vsebovati podatke o likvidnosti, usklajenosti naložb z obveznostmi, postavke kapitala, nihanje škodnih rezervacij in zunajbilančne postavke.</p> <p>Posamezna specifična tveganja morajo biti razkrita in ovrednotena. Pri tem je potrebno povedati, da izvajalno tveganje (angl.: operational risk) in tveganje katastrof (angl.: catastrophe risk) nista vključena v izračun minimalnih kapitalskih zahtev.</p> <p>RBC na področju življenjskih zavarovanj:</p> <p>C_0 naložbeno tveganje zaradi povezanih družb in ostalo zunajbilančno tveganje na strani obveznosti,</p> <p>C_{1cs} naložbeno tveganje iz naslova naložb v delnice,</p> <p>C_{1o} naložbeno tveganje iz naslova drugih naložb in terjatev do pozavarovateljev, razen za sredstva pod postavko C_{1cs},</p> <p>C_2 tveganje neustreznih premij,</p> <p>C_{3a} tveganje spremembe obrestnih mer,</p> <p>C_{3b} kreditno tveganje za zavarovatelje, ki izvajajo tudi zavarovanje izpada dohodkov zaradi nezgode ali bolezni, ki ga zavarovalnica ne more odpovedati (angl.: <i>permanent health insurance</i>),</p> <p>C_{4a} poslovno tveganje,</p> <p>C_{4b} poslovno tveganje – tveganje režijskih stroškov zdravstvenega zavarovanja.</p> <p>RBC na področju premoženjskih in nezgodnih zavarovanj:</p> <p>R_0 naložbeno tveganje zaradi povezanih družb in ostalo zunajbilančno tveganje na strani obveznosti,</p> <p>R_1 naložbeno tveganje za naložbe s fiksnimi donosi,</p> <p>R_2 ostala naložbena tveganja,</p> <p>R_3 kreditno tveganje (polovica za pozavarovanje in polovica za ostale terjatve),</p> <p>R_4 tveganje prenizko oblikovanih škodnih rezervacij (polovica za pozavarovalno kreditno tveganje in polovica za tveganje hitre rasti),</p> <p>R_5 tveganje premajhnih premij.</p> <p>RBC na področju zdravstvenih zavarovanj:</p> <p>H_0 naložbeno tveganje zaradi povezanih družb in</p>	<p>Direktiva predpisuje, da SCR odraža resnična tveganja, s katerimi se sooča zavarovalnica, pri tem, da v izračunu upošteva vsa tveganja, ki jih je mogoče ovrednotiti. Nekatera tveganja pa so vključena v zahteve po vzpostavitvi sistema upravljanja in zato niso ovrednotena.</p> <p>Struktura (moduli) standardne formule je:</p> <ol style="list-style-type: none"> tveganje neživljenjskega zavarovanja (premije, rezervacije, katastrofe), tveganje življenjskega zavarovanja (umrljivost, dolgoživost, invalidnost, stroški, revizija, predčasna prekinitve, katastrofe), tveganje posebnega zdravstvenega zavarovanja (premije, rezervacije, stroški, epidemije), tveganje tržnega tveganja (višina tržnih cen in njihovo nihanje ter neusklajenost med sredstvi in obveznostmi; obrestna mera, delnice, nepremičnine, razpon, devize, koncentracija), tveganje neplačila s strani tretje osebe, izvajalno tveganje. <p>Medtem ko so zgoraj naštet tveganja in njihovo vrednotenje tudi predpisana pri uporabi notranjih modelov, se lahko pojavijo razlike pri kategorizaciji (razporeditvi) tveganj znotraj notranjega modela.</p>

	<p>ostalo zunajbilančno tveganje na strani obveznosti,</p> <p>H₁ naložbeno tveganje iz naslova drugih naložb,</p> <p>H₂ tveganje neustreznih premij,</p> <p>H₃ kreditno tveganje,</p> <p>H₄ poslovno tveganje.</p>	
Razlike med stopnjami ukrepov nadzornega organa	<p>Stopnja ukrepov zavarovalnice (200 %).</p> <p>Stopnja ukrepov nadzornega organa (150 %).</p> <p>Stopnja pooblaščenke kontrole (100 %).</p> <p>Stopnja obvezne kontrole (70 %).</p> <p>Stopnja obvezne kontrole je torej pri 35 % stopnje ukrepov zavarovalnice.</p>	MCR bo izračunan z linearnim pristopom z vrhom 45 % in minimumom 25 % SCR.
Kalibracija, stopnja zanesljivosti/varnosti	RBC ne določa splošne stopnje zanesljivosti/varnosti	<p>99,5 % tvegana vrednost (angl.: Value at Risk – VaR) v enoletnem časovnem horizontu je stopnja zanesljivosti/varnosti pri Direktivi.</p> <p>Uporablja se tudi metoda stroškov kapitala za tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati: strošek kapitala se izračuna na način, da se 6 % doda na strošek netvegane vrste kapitala.</p>
Notranji modeli	<p>Po metodi RBC-ja je omejeno notranje modeliranje.</p> <p>Za premoženjska in obvezna odgovornostna zavarovanja je notranji model za katastrofična tveganja.</p> <p>Za življenjska zavarovanja je možen notranji model za tržna tveganja s področja obrestnih mer. Pri tem je potrebno povedati, da ni zahtevana predhodna odobritev notranjega modela s strani nadzornega organa.</p>	<p>Notranji model se lahko uporabi za izračun SCR-ja. Pričakovane zahteve glede notranjega modeliranja, ki bodo predpisane v izvedbenih ukrepih, so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predhodna odobritev notranjega modela s strani nadzornega organa, - notranji model mora zdržati t. i. uporabni test (<i>angl.: Use test</i>), - notranji model mora zdržati t. i. statistični kvalitativni in kalibracijski test (<i>angl. Statistical Quality test and Calibration Test</i>).
Kapitalske zahteve po posameznih vrstah tveganja	Primerjava med kapitalskimi zahtevami po vrstah tveganj med metodo RBC-ja in QIS4 se lahko napravi, čeprav na področju Direktive to še niso končne zahteve. Primerjava pa mora upoštevati različne računovodske osnove med ZDA in EU, ki vplivajo na izračune. Poleg tega so možne še razlike med računovodskimi standardi med državami članicami EU. Kvantitativna analiza zahteva, da so sredstva in obveznosti prevrednotena na način, da se zmanjšajo razlike v računovodskih standardih pri določanju kapitalskih zahtev.	
Cenitev vrednostnih papirjev in revizija	<p>NAIC ima v okviru svojega delovanja tudi Urad za vrednotenje vrednostnih papirjev, ki deluje kot neodvisna ustanova pri določanju vrednosti vrednostnim papirjem, pri določanju in vrednotenju tveganj in njihovega možnega vpliva na zavarovalnice.</p> <p>Urad za vrednotenje vrednostnih papirjev opravlja tudi kreditno ocenjevanje vrednostnih papirjev, ki jih imajo zavarovalnice, in tako tudi določi ceno teh vrednostnih papirjev.</p> <p>Urad tudi analizira ekonomska dogajanja, poslovanje z vrednostnimi papirji in vse novosti na finančnih trgih. Tako tudi opozarja nadzornike na možne učinke teh sprememb na poslovanje zavarovalnic.</p>	Cenitev se oblikuje na trgu.
V. Nadzor zavarovalnih skupin		
Nadzor zavarovalnih skupin	<p>Po ameriški zakonodaji se zahteva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razkritje vseh informacij, ki se nanašajo na spremembe v lastniški strukturi zavarovalnice, - razkritje vseh materialnih transakcij in lastniških povezav med zavarovalnico in njenimi 	<p>Direktiva predlaga, da bi obstajal skupinski nadzornik (po zgledu glavnega nadzornika v ZDA).</p> <p>Skupinski nadzornik bo imenovan in bo imel</p>

	<p>povezanimi osebami, vključno z dividendami delničarjem,</p> <ul style="list-style-type: none"> - predpisovanje standardov poslovanja med zavarovalnico in njenimi povezanimi osebami. <p>Sodelovanje nadzornih organov pri opravljanju nadzora nad zavarovalno skupino:</p> <ul style="list-style-type: none"> - po njihovi zakonodaji je glavni nadzornik oziroma glavna država (v kateri ima sedež mati, oziroma država, v kateri ima sedež največje hčerinsko podjetje); - glavni nadzornik/država je odgovorna, da sproži pregled zavarovalne skupine; - vloga glavnega nadzornika se razlikuje od pregleda do pregleda, pa vendar so določene naloge glavnega nadzornika skupne vsem pregledom (določitev ključnih zaposlenih, ki vodijo pregled, komunikacija z upravo zavarovalnice, ki je pregledana, komunikacija z nadzorniki v drugih zveznih državah, posredovanje informacij in podatkov ostalim zveznim državam, iskanje kompromisov glede zaključkov pregleda in komunikacija z javnostjo glede pregleda); - vloga ostalih nadzornikov je, da pomagajo in sodelujejo z glavnim nadzornikom. <p>NAIC-ova delovna skupina za finančne analize nadzira nacionalno pomembne zavarovalnice in skupine, kot tudi trende v razvoju zavarovalne in finančne industrije na splošno:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizira nacionalno pomembne zavarovalnice in zavarovalne skupine, ki nakazujejo na možne težave v poslovanju, in predlaga ustrezne nadzorne aktivnosti; - sodeluje z glavnimi nadzorniki in ostalimi finančnimi nadzorniki ter jim svetujejo ukrepe, ki bi bili najbolj ustrezni; - podpira in usklajuje meddržavne delovne skupine, ki se ukvarjajo z izboljšanjem solventnosti v zavarovalnicah; - pregleduje in dopolnjuje priročnik o zavarovalnicah v težavah (NAIC Troubled Insurance Company Handbook). 	<p>odločitveno moč. Skupinski nadzornik je tisti, ki ima sedež matere, seveda z določenimi izjemami. Če je mati izven EU, bo imela EU svojega skupinskega nadzornika. Vsa nesoglasja o tem, kdo bo skupinski nadzornik, bodo rešena s pomočjo CEIOPS-a.</p> <p>Skupinski nadzornik bo odgovoren za vsa ključna področja nadzora skupine (za skupinsko kapitalsko ustreznost, medskupinske transakcije), koncentracijo tveganj, tveganje okužbe, upravljalno tveganje, upravljanje, notranjo kontrolo, oceno in vrednotenje skupinskega notranjega modela). Skupinski nadzornik bo načrtoval in usklajeval nadzorne aktivnosti z lokalnimi nadzorniki.</p> <p>Poleg skupinskega nadzornika Direktiva vpeljuje tudi kolegij nadzornikov, ki ga vodi skupinski nadzornik in na nek način predstavlja protiutež skupinskemu nadzorniku. CEIOPS ima tu zgolj posvetovalno vlogo.</p> <p>Medtem ko je IAIS izrazil, da nadzor skupine ne zmanjšuje pomembnosti posameznih nadzornikov oziroma samostojnega nadzora, Direktiva prireja delovanje posameznih nadzornikov nad družbami, ki so v skupini. Direktiva ne opredeljuje nadzora skupine kot dodatnega nadzora oziroma kot dodatne stopnje nadzora k posameznemu (t. i. solo) nadzoru, pač pa uporablja drugačen pristop, enostopenjski nadzor skupine.</p> <p>Glede kapitalskih zahtev, se postavke lastnih sredstev ne smejo dvakrat uporabiti, prav tako ne sme obstajati recipročno financiranje in medskupinski kapital. Skupina bo enkrat na leto izračunala SCR, vendar ne MCR-ja, čeprav so težnje, da skupinski SCR ne sme pasti pod seštevke MCR-jev posameznih družb v skupini. Za izračun skupinskega SCR bo osnova metoda konsolidiranih računovodskih izkazov, če pa ta metoda ni primerna, se lahko uporabi metoda seštevanja in odštevanja oziroma kombinacija obeh metod. Kapitalski dodatki so tudi lahko zahtevani na ravni skupine.</p>
VI. Pozavarovanje in sodelovanje s »tretjimi državami«		
<p>Pozavarovanje</p>	<p>Računovodski standardi za pozavarovanje se razlikujejo glede na prenos tveganja. Če je dovolj prenosa tveganja, se uporabljajo pozavarovalni računovodski standardi, če pa tveganje ni preneseno v dovolj veliki meri, se uporablja depozitno računovodstvo.</p> <p>Enačbe RBC-ja vključujejo dodatni zahtevek za terjatve iz pozavarovanja in za naložbe v povezana podjetja za zavarovalnice v tretjih državah.</p>	<p>Direktiva vključuje tudi pozavarovalno direktivo, in sicer s tem, da pri vrednotenju pozavarovanje ni vključeno v podatke.</p>

	<p>Kakovost pozavarovatelja: zaenkrat kreditna sposobnost pozavarovatelja ni upoštevana v izračunu RBC-ja, vendar NAIC pripravlja dopolnitve k obstoječemu sistemu izračuna RBC-ja, v katerem bo kreditna sposobnost pozavarovatelja tudi upoštevana.</p> <p>Medzavarovalniški pozavarovalni pooli: Prostovoljni pozavarovalniški pooli so opredeljeni kot združenja, ki zadostujejo dvema meriloma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - člani, pozavarovalnice, poola si delijo delež v kritju tveganj in pool vključuje dovolj članov, da bo mogoče zagotoviti porazdelitev tveganj z maksimalno 15-odstotno retencijo za vsakega člana. - Cilj poola je skrčiti ostanek trga, pool mora biti odobren s strani nadzornika te zvezne države, obveznost pozavarovalnice v poolu je skupna in večkratna, najmanj 5 pozavarovateljev je vključenih v pool in znesek premije poola presega 25 milijonov \$. <p>Pogodba o poolu zmanjšuje tveganja za vsakega pozavarovatelja posebej. Enačba RBC-ja torej izključuje tveganja za terjatve pozavarovateljev, ki so povezane družbe pozavarovateljev, ustanovljenih v ZDA.</p> <p>Pozavarovanje ni vključeno v podatke.</p>	
<p>Ustreznost/ enakovrednost/ ekvivalenca s tretjimi državami</p>	<p>Ostali nadzorni režimi trenutno niso ovrednoteni.</p> <p>Nadzor skupin v ZDA ne zahteva ovrednotenja ostalih nadzornih režimov.</p> <p>Na področju pozavarovanja je potrebno oceniti učinkovitost ostalih sodnih predpisov v ostalih državah glede na njihovo učinkovitost in njihove rezultate.</p>	<p>Enakovrednost ostalih solventnostnih režimov bo določena. Za zdaj še ni jasno.</p> <p>Evropska komisija je zadolžena, da predpiše, kateri nadzorni režimi za pozavarovalnice v tretjih državah so enakovredni S2. V takih primerih bodo pozavarovalne pogodbe z pozavarovalnicami tretjih držav obravnavane enako kot pogodbe s pozavarovalnicami iz držav članic EU. Svet Evropske unije bo udeležen v pogajanjih s tretjimi državami glede pozavarovanja in medsebojnega priznavanja nadzornih režimov. Za sedaj še ni jasno, kako se bo obravnavala pozavarovalna pogodba s pozavarovalnico iz tretje države, katere nadzorni režim ne bo priznan kot enakovreden režimu Solventnost 2.</p> <p>Na področju nadzora skupin režim Solventnost 2 za mater, ki je iz tretje države, ponuja različne možnosti ukrepov nadzora. Za države, za katere bo Evropska komisija predpisala, da so njihovi nadzorni režimi enakovredni režimu Solventnost 2, se bodo kapitalske zahteve in lastna sredstva te zavarovalnice upoštevala tako, kot če bi bila zavarovalnica ustanovljena v državah članicah EU. Za države, za katere Evropska komisija ne bo predpisala, da so njihovi režimi ekvivalentni režimu Solventnost 2, bo mati v tretji državi obravnavana kot hčerinsko podjetje za potrebe izračuna</p>

		skupinske solventnosti.
VII. Ostalo		
Licenciranje/izdaja dovoljenj	<p>NAIC-ov Priročnik glede izdaje dovoljenj predpisuje, da naj se dovoljenje izda v 90. dneh od popolne vloge za domačo zvezno državo, za poslovanje v drugih zveznih državah se doba za izdajo dovoljenja še podaljša za 60 dni.</p> <p>Rok za izdajo se lahko podaljša, če obstajajo za to utemeljeni razlogi.</p> <p>Minimalna zahtevana dokumentacija za izdajo dovoljenja je zahtevana v vseh zveznih državah; nekatere zvezne države zahtevajo še dopolnilno dokumentacijo.</p>	Nadzorniki imajo 6 mesecev za izdajo dovoljenja od prejetja popolne vloge.
Izvajanje pregledov	<p>Pregledi celotnega poslovanja zavarovalnic zahtevajo tako pregled finančnih izkazov kot tudi oceno vseh pomembnih tveganj, ki so vključena v izračun kapitalne ustreznosti.</p> <p>Pri nadzoru skupin je pristojen glavni nadzornik.</p> <p>Predpisana je tudi pogostnost celovitih pregledov, in sicer najmanj enkrat v petih letih (nekatere zvezne države predpisujejo enkrat v treh letih); mogoče pa je tudi opraviti pregled poslovanja po določenih področjih.</p>	<p>Nadzor se bo izvajal tako s pregledi v samih zavarovalnicah kot tudi s pregledi poročil in podatkov, ki so jih zavarovalnice dolžne pošiljati nadzornemu organu. Podrobnosti so prepuščene izvedbenim predpisom.</p> <p>Za nadzor skupin je pristojen nadzornik države, v kateri je ustanovljena mati. Ostali nadzorniki lahko sodelujejo v pregledu.</p> <p>Pogostnost pregledov bo določena glede na naravo, obseg in kompleksnost pregleda. Države članice imajo različna notranja navodila glede pogostnosti pregledov.</p>
Finančne analize	<p>ZDA imajo naslednje predpise:</p> <ul style="list-style-type: none"> - četrletne analize, - globina analize se razlikuje glede na kompleksnost in finančni položaj zavarovalnice, vendar pa obstaja predpisana minimalna vsebina analize, - analiza holdinga je vključena v finančne analize, - ukrepi nadzora so sproženi na podlagi teh analiz, - zvezne države si izmenjujejo ugotovitve finančnih analiz, in sicer s tem, da mora biti zagotovljena zaupnost podatkov, - NAIC ima razvitih zelo veliko pripomočkov za finančne analitike. 	Direktiva predpisuje, da bo nadzor izvajan tako v zavarovalnicah kot tudi s pregledovanjem poročil in podatkov, ki so jih zavarovalnice dolžne pošiljati nadzornemu organu. Podrobnosti bodo določene v izvedbenih predpisih.
Revizija	<p><i>Zunanja revizija:</i> Predpisano je letno revizorjevo poročilo o poslovanju zavarovalnice, z izjemo majhnih zavarovalnic.</p> <p>Revizorjevo poročilo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poročilo neodvisnih pooblaščenih računovodij, izkaz stanja, izkaz uspeha, izkaz denarnih tokov, izkaz sprememb v kapitalu in presežkih kapitala in pojasnila k finančnim izkazom; - tudi za revizijska podjetja obstajajo določeni predpisi, ki jih morajo le-ta izpolnjevati, da lahko opravljajo revizije v zavarovalnicah; - obstajajo tudi predpisi glede revizorjevih neodvisnosti. <p><i>Notranja revizija:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ne zahteva se funkcija notranjega revizorja v zavarovalnici, 	<p><i>Zunanja revizija:</i> Zunanji revizor bo moral opraviti revizijo zavarovalnice, zavezan pa bo tudi, da poroča o sumih (oziroma opažanjih), ki bi po njegovem mnenju povzročili neizpolnjevanje minimalne kapitalne ustreznosti.</p> <p><i>Notranja revizija:</i> Vsaka zavarovalnica je dolžna vzpostaviti notranjo revizijo, ki bo pregledovala procese poslovanja zavarovalnice, procese poročanja in ustreznost notranjih kontrol.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - pa vendar se zahteva, da ima vsaka zavarovalnica revizijski odbor, ki ga sestavljajo člani uprave, - ta odbor je zadolžen za imenovanje, plačilo in nadzor nad delom zunanjega neodvisnega pooblaščenega revizorja, - zunanji neodvisni pooblaščen revizor je zadolžen, da poroča revizijskemu odboru, - glede na velikost zavarovalnice (višina obračunane bruto premije) se zahteva, da so v revizijskem odboru tudi člani, ki so neodvisni od uprave, - zavarovalnice z letno premijo, večjo kot 500 milijonov \$, morajo letno pripraviti poročilo o oceni učinkovitosti notranje kontrole nad finančnim poročanjem v zavarovalnici. 	
Aktuarstvo	<p>Zahtevano je letno aktuarsko poročilo z aktuarskim mnenjem. Predpisana je tudi vsebina letnega aktuarskega poročila.</p> <p>Aktuarsko mnenje za premoženjska in odgovornostna zavarovanja mora vsebovati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mnenje o tem, ali so oblikovane rezervacije v ustrezni višini, - mnenje o ustreznosti pozavarovanja. <p>Aktuarsko mnenje za življenjska in zdravstvena zavarovanja zahteva aktuarsko mnenje o oblikovanih matematičnih rezervacijah, pri tem mora aktuar upoštevati tudi pozavarovanje. Za življenjska zavarovanja ni potrebno narediti primerjave med oceno in dejanskim stanjem, medtem ko je za zdravstvena zavarovanja to primerjavo potrebno narediti.</p>	<p>Po Direktivi bo zahtevano aktuarsko mnenje o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zavarovalnotehničnih rezervacijah, - zavarovalni politiki, - ustreznosti pozavarovanja. <p>Napraviti se mora primerjava med oceno in dejanskim stanjem.</p>
Višina premij in obrazci zavarovalnih polic	<p>Zahteve glede obrazcev zavarovalnih polic in regulacija premij se razlikujejo med zveznimi državami, kot tudi med zavarovalnimi skupinami in vrstami v posamezni zvezni državi.</p> <p>Od 50 zveznih držav je 1/3 takih držav, ki zahtevajo predhodno odobritev premij in obrazcev za osebna zavarovanja, 1/2 za nezgodno zavarovanje zaposlenih in 1/8 za poslovna zavarovanja za gospodarske objekte.</p>	<p>Direktiva ne zahteva niti predhodnih odobritev niti obveščanj nadzornih organov s strani zavarovalnic o splošnih pogojih in cenikih, čeprav lahko nadzorni organi zahtevajo podatke za pregled usklajenosti z nacionalnimi predpisi glede zavarovalnih pogodb za neživljenjska zavarovanja ali glede aktuarskih načel in standardov za življenjska zavarovanja.</p> <p>Direktiva predvideva možnost splošnega nadzora nad cenami zavarovalnih produktov (opredelitev le-tega je v Direktivi še nejasna). Vsako neskladnje se sporoči nadzorniku države, v kateri ima sedež matično podjetje. Pa vendar, če le-ta ne ukrepa oziroma v izrednih situacijah, lahko ukrepa tudi nadzornik države članice, na ozemlju katere posluje zavarovalnica.</p>
Varstvo zavarovancev	<p>Cilj predpisov glede varstva zavarovancev je zaščita zavarovancev z opredelitvijo napak in ukrepov nadzora za odpravo teh napak v poslovanju zavarovalnic. Glavna področja varstva zavarovancev so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izplačilo škod, - poslovanje in upravljanje zavarovalnic (revizija, 	

	načrt za izmikanje prevar ...), - obravnavanje pritožb, - ustrezna znanja prodajalcev zavarovalnih produktov, - izdaja zavarovalnih polic in njihova odpoved, - ustrezno oblikovanje zavarovalnotehničnih rezervacij in višine premij. Sodelovanje različnih oddelkov v zavarovalnici je ključno.	
Dodatni podatki o kapitalski ustreznosti zavarovalnice	- zaupna finančno-analitična orodja, - NAIC-ovo poročilo o donosnosti neživljenjskih in odgovornostnih zavarovanj, - Baza podatkov o konkurentih, - Priročnik o simulaciji katastrof, - Priročnik o nadzoru stopnje retencije, - Priročnik o statističnih podatkih ...	

Vir: Risk-based capital systems (2001). European Commission. Note to the Solvency Subcommittee.; Direktiva o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost 2). 5. 5. 2009 in Risk Based Capital in the US and Elsewhere. 2005. Swiss Re.

OPIS STATISTIČNE METODE PRIMERJAVE PODATKOV NA OSNOVI PERCENTILNEGA RANGA

1. UVOD

Statistika je veda, ki nam ponuja metode za razumevanje, prenos in primerjanje informacij o testnih rezultatih oziroma pridobljenih podatkih in za odločitve na podlagi le-teh. Statistika ima namreč dva temeljna namena, to sta opisovanje in zaključevanje. Tako za potrebe opisovanja kot tudi zaključevanja nas še posebno zanimajo predvsem trije statistični koncepti: *spremenljivost* (variabilnost), *soodvisnost* (korelacija) in *napovedovanje* (predikcija).

Spremenljivost ali variabilnost je najbolj temeljni statistični koncept. Statistični indeksi variabilnosti omogočajo, da merimo in opisujemo stopnjo razlikovanja med testnimi rezultati. Čeprav je povprečni rezultat testirancev v določeni testirani skupini (recimo aritmetična sredina¹¹⁸) dobra informacija o tipičnem dosežku skupine, pa ne pove nič o medosebnih razlikah med posamezniki v skupini. Informacijo o razlikah med testiranci navadno dobimo z računanjem razlik med testnim rezultatom posameznika in povprečnim rezultatom v skupini, torej z odštevanjem sredine od individualnega rezultata. V taki, odklonski obliki rezultat pove, kako se dosežek posameznika razlikuje od povprečja. *Standardni odklon* nam pove torej odklon posameznika od povprečja in ga uporabljamo za opis razpršitve rezultatov. Če pa standardni odklon kvadriramo, dobimo *varianco*, ki je temeljna mera variabilnosti.

Na standardnem odklonu počiva tudi ena od najbolj znanih transformacij testnega rezultata, *z-vrednost*. Kadar preizkušanec izve, da je dosegel rezultat, ki je bil 20 točk nad povprečnim rezultatom v skupini, lahko sicer sklepa, da je opravil bolje, kot je za skupino tipičen rezultat, na noben način pa ne more vedeti, ali je njegov dosežek mnogo boljši ali zgolj rahlo boljši od povprečja. Če je bil rezultat večine testirancev v skupini v razponu nekaj točk nad ali pod povprečno vrednostjo, bo rezultat našega preizkušanca več kot spektakularen. Če pa nekateri rezultati testiranja v skupini zavzemajo mesta na porazdelitvi, ki so 200 točk nad povprečjem, potem bo na rezultat 20 točk nad srednjo vrednostjo potrebno gledati z drugačnimi očmi. V tem primeru je koristno odklonski rezultat našega preizkušanca razlagati v primerjavi z odklonskimi rezultati drugih testirancev v skupini. To si lahko privoščimo z uporabo *z-vrednosti*, ki jo dobimo, če posameznikov odklonski rezultat delimo s standardnim odklonom. Pozitivna *z-vrednost* označuje rezultat, ki je nad srednjo vrednostjo, negativna *z-vrednost* pa tistega pod sredino. Velikost *z-vrednosti* pove, kako oddaljen, v enotah standardnega odklona, je položaj posameznega rezultata od srednje vrednosti (torej od ničelne točke). Skupaj s krivuljo normalne porazdelitve *z-vrednosti* uporabljamo za neposredno in preprosto razlago testnih rezultatov.

Soodvisnost ali korelacija nam pove o soodvisnosti dveh spremenljivk. Korelacija med spremenljivkama *X* in *Y* je *pozitivna*, če porast vrednosti na spremenljivki *X* spremlja tudi porast vrednosti na spremenljivki *Y*. *Negativno* korelacijo bomo dobili v izračunu, kadar prirastek vrednosti na *X* spremlja upad vrednosti na *Y*. Kadar se spremembe vrednosti na *X* dogajajo neodvisno od sprememb vrednosti na *Y* (ali obratno), govorimo o *ničelni korelaciji*.

¹¹⁸ Aritmetična sredina je povprečje, ki ga dobimo, ko seštejemo vse rezultate v skupini in jih delimo s številom rezultatov.

Najbolj preprosta in dobro znana mera korelacije je *korelacijski koeficient* (r). To je standardizirana mera, ki opisuje smer in jakost povezanosti med dvema spremenljivkama. Izračunamo ga tako, da najprej spremenimo vrednosti spremenljivke v z-vrednosti, s čimer izenačimo enoto merjenja, nato pa za vsakega posameznika zmnožimo z-vrednost na eni z z-vrednostjo na drugi spremenljivki. Velikost koeficienta r je preprosto povprečje teh navzkrižnih produktov. Morda ni takoj jasno, kaj ima množenje dveh z-vrednosti skupnega s soodvisnostjo dveh spremenljivk, vendar je zveza preprosta. Korelacija predpostavlja, da imajo ljudje z visokimi vrednostmi na spremenljivki X (visok pozitivni z) tudi visoke vrednosti na spremenljivki Y, ljudje z nizkimi vrednostmi na spremenljivki X (visok negativni z) pa tudi nizke vrednosti na spremenljivki Y. Zmnožek dveh visokih pozitivnih z-jev bo visoka pozitivna vrednost in zmnožek dveh visokih negativnih z-jev bo prav tako visoka pozitivna vrednost. Koeficient korelacije lahko zavzema pozitivne in negativne vrednosti v razmiku med numeričnima vrednostma nič in ena.

Kovarianca je v neposredni zvezi s korelacijskim koeficientom. Kovarianca je enaka koeficientu korelacije, ki je pomnožen s produktom standardnih deviacij obeh frekvenčnih porazdelitev za meri, katerih soodvisnost je predmet našega zanimanja. Vendar kovarianca ni omejena na razmik med nič in ena. Njene velikosti ni mogoče neposredno razložiti, dokler ne vemo več o standardnih odklonih porazdelitve rezultatov, ki smo jih izmerili. Z drugimi besedami, velikost korelacijskega koeficienta ni pod vplivom enote merjenja, velikost kovariance pa je. Kovarianca se spreminja tako, kakor se z menjanjem enote mere spreminja standardni odklon. Tako odraža razlike v porazdelitvi vrednosti, kot se pojavljajo v surovih rezultatih. Ravno zaradi te lastnosti je kovarianca zelo pomembna za razvoj mnogih zapletenih statističnih tehnik.

Ena od najbolj praktičnih stvari pri korelaciji je, da lahko z njeno pomočjo **napovedujemo**. Pri napovedovanju si pomagamo z logiko regresije. V statističnem izrazoslovju »regresija« pomeni neke vrste vračanje k sredini. Če regresijo opredelimo zelo široko, lahko rečemo, da je to analiza odnosa med spremenljivkami. *Regresijska enačba* vsebuje eno neodvisno (X) in eno odvisno spremenljivko (Y). Enačba, ki vsebuje več kot eno neodvisno spremenljivko (X_1, X_2, \dots, X_n), je enačba *multiple regresije*. Če si narišemo sliko dvodimenzionalne razpršitve točk – položajev posameznikov na obeh spremenljivkah (*angl.: scatterplot*), lahko pri *linearnem odnosu* med njima narišemo regresijsko premico, ki je grafična ponazoritev srednjih vrednosti točk v prostoru pri posameznih vrednostih spremenljivke. Imenujemo jo tudi *premica najboljšega prileganja*, saj je to črta, od katere so vse točke v prostoru optimalno (najmanj) oddaljene. Vendar lahko to črto hkrati imenujemo tudi *premica najboljšega napovedovanja*, saj lahko z njo napovedujemo, katere vrednosti na odvisni spremenljivki (Y) z določeno verjetnostjo ustrezajo vrednostim na neodvisni spremenljivki (X) in obratno. Večja ko bo korelacija med obema spremenljivkama, bolj natančno bo napovedovanje in manjša bo napaka napovedovanja.

Kadar hočemo napovedovati dosežek na nekem merilu na podlagi več kot enega prediktorja, imamo opravka z **multipla regresijo**. Z vsebinskega vidika je pomembno vedeti, da multipla regresija upošteva dve stvari:

- da je to korelacija dveh ali več rezultatov z merilom in
- da so tudi prediktorji med seboj lahko korelirani.

Kadar imamo opravka s prediktorji dosežka, ima v regresijski enačbi vsak svojo težo, z drugimi besedami, vsak prispeva svoj (različno velik) delež k pojasnjevanju odnosa z merilom. Bolj ko testni rezultat korelira z merilom, večjo težo ima pri večdimenzionalnem

napovedovanju. Kadar napovedujemo dosežek na nekem merilu na podlagi večtestnih rezultatov, je najbolj idealno, da si pri napovedovanju pomagamo z rezultati prediktorjev, ki nizko korelirajo med seboj, a imajo hkrati visoko korelacijo z merilom. Pri multipli regresiji ni nujno, da bi večanje števila prediktorjev povečevalo natančnost napovedovanja.

2. RAZLAGA REZULTATOV

2.1. Uvod

Neposredno štetje ali merjenje dosežka imenujemo *surovi rezultat* ali *surovi dosežek*. Uporabnost surovega dosežka je omejena. Zelo hitro se lahko zgodi, da nas surovi rezultati zavedejo, saj sami po sebi ne povedo kaj dosti, če hkrati ne vemo:

- kakšno je maksimalno število možnih točk;
- kakšen je tipičen rezultat v skupini, v kateri so subjekti, podobni preizkušancu;
- kakšen je tipični razpon;
- kaj pomeni rezultat 0 točk v tem testu ipd.

2.2. Pretvorba surovih rezultatov

Najlažjo pretvorbo surovih testnih rezultatov opravimo, če jih preračunamo v odstotke, pri čemer moramo seveda vedeti, kolikšno število točk je dosegel posameznik in kolikšno je maksimalno število točk na testu. Ta preprosta transformacija ima tri lastnosti, ki jih odraža tudi večina drugih uporabnih, sicer zapletenejših pretvorb:

- ne spremeni rezultata posameznika, temveč ga le izrazi v drugih enotah;
- vzame v izračun informacijo, ki je sam surovi rezultat ne vsebuje (število možnih točk na testu);
- predstavi posameznikov rezultat v enotah, ki so bolj informativne kot surovi rezultat.

Težko je pa primerjati rezultate testov, ki so različno dolgi, če ne uvedemo skupne merske lestvice. Najlažja oblika primerjave je rangiranje (npr. Marko je po uspehu na testu A na tretjem mestu med štiridesetimi, na testu B pa deseti). Ker so rangi odvisni od števila oseb v skupini, imamo težave, kadar se velikost skupine spremeni. Torej spremenimo range v percentilne točke.

Percentilna točka¹¹⁹ je rang posameznika, ki se šteje od najnižje vrednosti, izražen v odstotkih. Percentilni rang nam pove, kakšen sorazmerni del skupine se nahaja pod osebo, ki ima ta rang. Recimo, da je v skupini štirideset kandidatov, Neža je tretja po uspehu na testu znanja. Pod njo je 37 oseb. Arbitrarno razdelimo Nežo (in vsakega, ki ima isti rang oziroma isto število točk kot ona) med »zgornjo« in »spodnjo« skupino. Če nimamo hkrati opraviti s t. i. vezanimi rangi, sta nad njo dva primera in pol, pod njo pa je 37 primerov in pol. Ker je 94 % od 40 enako 37,5, je percentilna točka 94. Vendar je potrebno paziti, saj oseba, ki je rangirana na prvo mesto, nima percentilnega rezultata 100. Če imata dve osebi od štiridesetih enak najvišji rezultat, računamo, kot da je ena tik nad rezultatom in ena tik pod njim, kar nam da percentil 97,5 (=100 * 39/40). Če imamo le eno osebo z najvišjim rangom, prav tako razdelimo in dobimo percentilni rang 98,5. S to metodo izračunavanja bo oseba, ki je točno na sredini skupine, uvrščena v 50. percentil, na mediano, kot pravimo.

¹¹⁹ Različni avtorji pri percentilih uporabljajo različne strokovne izraze: percentilne točke, percentilni rang, percentil, centil ..., vendar vsi izrazi pomenijo isto.

Surove in percentilne vrednosti rezultata se med seboj razlikujejo tudi po obliki distribucije. Surovi rezultati se nagibajo k obliki normalne, zvonaste distribucije. Za pripravo distribucije percentilov pa moramo vsak surovi rezultat spremeniti v percentilni ekvivalent in izračunati število oseb v vsakem delu percentilne lestvice. Ta porazdelitev je bolj pravokotna. Percentilna pretvorba razširi razdaljo med osebami na sredini distribucije surovih vrednosti dosežka, osebe z ekstremnimi surovimi rezultati pa so bolj stisnjene, kot so bile pred pretvorbo. Torej lahko blizu mediane iz majhnih razlik v surovem dosežku nastanejo večje percentilne razlike. Percentilne lestvice poskrbijo za bolj enakomerno porazdelitev oseb v skupini. Percentilne norme omogočajo primerjavo med testi in pomagajo razumeti celoten dosežek testiranca.

Prednosti percentilov pri prikazovanju rezultatov so naslednje:

- zelo lahko jih je razumeti, kar je še posebej koristno pri poročanju osebam, ki nimajo trdnega statističnega znanja;
- lahko jih je računati;
- natančno jih lahko razlagamo, ne glede na obliko distribucije, kar je koristno pri porazdelitvah, ki pomembno odstopajo od normalne;
- testirance nam razporedijo v enako velike skupine.

Slabosti percentilnega prikaza rezultatov pa so:

- povečuje razlike blizu sredine, ki morda niso tako pomembne, in zmanjšuje dimenzijo večjih in praktično pomembnejših razlik na repih distribucije;
- tudi nekatere statistične analize izražajo dvom o zadovoljivosti percentilnih rezultatov.

3. PRIMER IZRAČUNA PERCENTILNEGA RANGA

3.1. Vhodni podatki

Spodnja tabela predstavlja rezultate matematičnih testov, pridobljenih s strani 20 študentov:

Tabela 1: Rezultati matematičnih testov

Rezultat	Pogostnost	Odstotek	Percentil
26-30	4	20,00	100,00
21-25	5	25,00	80,00
16-20	6	30,00	55,00
11-15	3	15,00	25,00
6-10	2	10,00	10,00
	$\Sigma = 20$	$\Sigma = 100,00$	

Kot je mogoče opaziti, so bili rezultati matematičnih testov uskupinjeni v pet skupin. Vsaka skupina ima razpon 5 vrednosti, kar je razvidno iz prvega stolpca. Drugi stolpec vsebuje podatke o pogostnosti dosežene vrednosti oziroma o tem, koliko učencev je bilo po rezultatih matematičnih testov razporejenih v določeno skupino. Tretji stolpec vsebuje število učencev v posamezni skupini v odstotku od vseh učencev, ki so pisali matematični test. Četrty stolpec pa prikazuje percentile vsake skupine. Percentilni rang nam pove, kakšen sorazmerni del skupine se nahaja pod skupino, ki ima ta rang. Npr., če vzamemo skupino, ki je dosegla rezultat med 16 in 20 točkami, 55 percentilov pove, da je 55 % udeležencev na testu doseglo rezultat, ki je enak 20,5 točke ali manj. Percentilni rang moramo vedno povezati z zgornjo realno mejo (*angl.: upper real limit*), ki je na primer, za skupino, ki je dosegla rezultat 16-20 točk 20,5, za

skupino, ki je dosegla rezultat 21-25 točk, 25,5 itd. Podobno ima skupina učencev, ki je dosegla rezultat med 21 in 25 točkami 80 percentilov, ki pove, da je 80 % udeležencev na testu doseglo rezultat, ki je enak 25,5 točke ali manj.

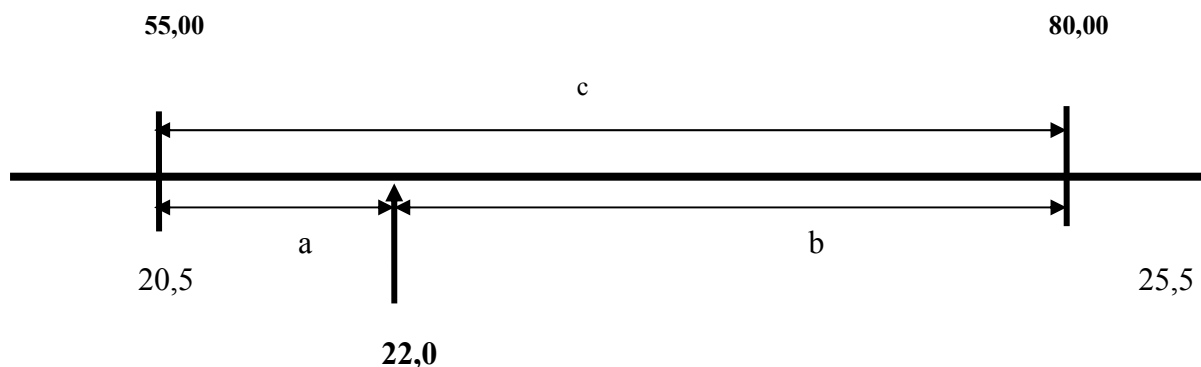
3.2. Izračun percentilov

Za izračun percentilov je potrebno najprej izračunati kumulativno pogostnost za vsako skupino, ki je opredeljena kot vsota pogostnosti za ta razred/za to skupino in vseh skupin pod njo. Torej, za skupino od 16 do 20 doseženih točk je kumulativna pogostnost 11 (6+3+2). Za skupino, ki je dosegla rezultat med 21 in 25 točkami, je kumulativna pogostnost 16 (5+6+3+2). Percentilni rang dobimo, če delimo kumulativno pogostnost te skupine z vsemi učenci, ki so sodelovali na testu (udeleženci), in rezultat množimo s 100. Na primer, percentilni rang za skupino, rangirano med 16 in 20 doseženimi točkami (najvišja realna meja je 20,5), je percentilni rang 55,00 (11/20*100). Podobno je percentilni rang za skupino, rangirano med 21 in 25 doseženimi točkami, 80,00 (16/20*100).

3.3. Percentilni rang – interpolacija

Včasih je koristno poznati percentilni rang za posamezni rezultat, podatek in ne samo za skupino. Na primer, če je učenec dosegel rezultat na matematičnem testu 22, kakšen je njegov percentilni rang. Ker 22 ni zgornja realna meja skupine, je percentilni rang mogoče za to število določiti z interpolacijo.

Slika 1: Ponazoritev percentilnega razreda skupine učencev, ki so dosegli rezultat med 21 in 25 točkami na matematičnem testu, in percentila učenca, ki je dosegel 22 točk na matematičnem testu

Za izračun percentilnega ranga za rezultat 22 je potrebno narediti naslednje:

- Določiti, v kateri percentilni razred je rezultat uvrščen; pri tem je potrebno uporabiti zgornje realne meje percentilne skupine (v našem primeru 20,5 in 25,5); percentilni rang za rezultat 22 je v bistvu enako razmerje kot razmerje med percentilnim rangom, povezanim z rezultatom 20,5 (55,00), in rezultatom 25,5.
- izračunati je potrebno razliko med najnižjo realno mejo in rezultatom 22. To bo vrednost (a).

$$22 - 20,5 = 1,5$$

- izračunati je potrebno razliko med najvišjo realno mejo in rezultatom 22. To bo vrednost (b).

$$25,5 - 22 = 3,5$$

- izračunati je potrebno razliko med percentilnim rangom, povezanim z najnižjo in z najvišjo realno mejo. To bo vrednost c.

$$80,00 - 55,00 = 25,00$$

- Vrednosti a, b in c vstavimo v naslednjo enačbo:

$$\text{Percentilni rang} = \text{percentilni rang za najnižjo realno mejo} + (a/a+b + c)$$

$$\text{Torej: } 55,00 + (1,5/1,5+3,5 + 25,00) = 62,50$$

3.4. Interpolacija - percentilni rezultat

Percentilni rezultat je enostavno rezultat, ki je povezan z določenim percentilom. Če želimo izvedeti rezultat, ki je povezan s 75 percentili, je potrebno narediti naslednje:

- Najprej je potrebno določiti, kateri percentilni razred obsega 75 percentilov. V našem primeru je to skupina, ki je dosegla rezultat med 21 in 25 točkami.
- Nato je potrebno izračunati razliko med percentilnim razredom, povezanim z najnižjo realno mejo te skupine, in ustreznim percentilnim rangom. To bo vrednost a.

$$75,00 - 55,00 = 20,00$$

- Nato je potrebno izračunati razliko med percentilnim rangom, povezanim z najvišjo realno mejo te skupine, in ustreznim percentilnim rangom. To bo vrednost b.

$$80,00 - 75,00 = 5,00$$

- Izračunati je potrebno razliko med najnižjo in najvišjo realno mejo skupine. To bo vrednost c.

$$25,5 - 20,5 = 5,00$$

- Nato je potrebno vrednosti vstaviti v naslednjo enačbo:

$$\text{Percentilni rezultat} = \text{najnižja realna meja skupine} + (a/ a+b * c)$$

$$\text{Percentilni rezultat} = 20,5 + (20,00/20,00 + 5,00) = 24,5$$

OPIS METODE IZRAČUNA DODATKA ZA TVEGANJE NA OSNOVI STROŠKA KAPITALA V OKVIRU DOLOČITVE TRŽNE VREDNOSTI ZAVAROVALNOTEHNIČNIH REZERVACIJ, KATERIH TVEGANJ NI MOGOČE ZAVAROVATI Z REPLIKATIVNIM PORTFELJEM

1. UVOD

Glavne sestavine ekonomske bilance stanja, na kateri temelji nov solventnostni režim (Solventnost 2) so tržna vrednost sredstev, tržna vrednost obveznosti, zahtevani solventnostni kapital in zahtevani minimalni kapital. Medtem ko tržno vrednost sredstev določijo kapitalski trgi, je potrebno tržno vrednost obveznosti določiti s tehnikami tržnega vrednotenja. Del vrednosti zavarovalnih obveznosti se lahko določi z uporabo tako imenovanega replikativnega portfelja, ki sestoji iz tržnih finančnih instrumentov, ki najbolj ustrezajo denarnim tokovom na strani zavarovalnih obveznosti, in sicer kljub temu, pa obstajajo nekatere zavarovalne obveznosti, katerih denarne tokove ni mogoče zavarovati z ustreznim replikativnim portfeljem. V tem primeru moramo vrednost le-teh oceniti. Za določitev tržne vrednosti takih zavarovalnih obveznosti je izhodišče sedanja vrednost prihodnjih denarnih tokov, imenovana najboljša ocena obveznosti (*angl.: Best estimate Liability – BEL*). Ker BEL ne predstavlja tržne vrednosti, je potrebno dodati BEL-u še dodatek, imenovan tudi dodatek za tržno vrednost oziroma dodatek za tveganje (*angl.: Market Value Margin – MVM*). Slika 1 prikazuje sestavine izračuna tržne vrednosti zavarovalnih obveznosti.

Slika 1: Sestavine izračuna tržne vrednosti zavarovalnih obveznosti

Tržna vrednost obveznosti	= Sedanja vrednost pričakovanih prihodnjih denarnih tokov	+ Dodatek za finančna tveganja, ki jih je mogoče zavarovati	+ Dodatek za nefinančna tveganja, ki jih je mogoče zavarovati	+ Dodatek za finančna tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati	+ Dodatek za nefinančna tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati
Tržna vrednost obveznosti, ki jih je mogoče zavarovati	= Tržne cene oziroma vrednosti				
Tržna vrednost obveznosti, ki jih ni mogoče zavarovati	= } Najboljša ocena denarnih tokov	+ } Dodatek za finančna tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati			+ } Dodatek za nefinančna tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati
Tržna vrednost obveznosti skupaj	= } Tržne cene oziroma vrednosti		+ } Dodatek za finančna tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati	+ } Dodatek za nefinančna tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati	

Vir: CRO Forum, A market cost of capital approach to market value margins, Discussion paper, 17th March 2006, str. 13

Eno od glavnih spornih področij v razpravah o novem regulativnem sistemu – Solventnost 2 – je ravno pristop za izračun dodatka za tveganje. Do sedaj so se razprave osredotočile na dva pristopa, in sicer na pristop na osnovi stroška kapitala in na pristop na osnovi percentilov. Z metodo, ki temelji na strošku kapitala, naj bi bil dodatek za tveganje izračunan kot sedanja vrednost stroškov držanja zahtevanega solventnostnega kapitala za tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati/zmanjšati z nakupom ali s prodajo finančnih tržnih instrumentov skozi vse obdobje do izteka portfelja. Metoda izračuna dodatka za tveganje na podlagi stroška kapitala, ki se skupaj z metodo najboljše ocene uporablja za vrednotenje zavarovalnotehničnih rezervacij, se je zgledovala po Švicarskem solventnostnem testu (Priloga 6), v katerem so prav tako dodatek za tržno vrednost izračunali na osnovi stroška kapitala. Strošek kapitala se torej nanaša na ceno kapitala za popolnoma razpršen kapital, ki ga imamo za kritje tveganj, ki jih ni mogoče zavarovati.

Drugi pristop, ki je bil predlagan za izračun dodatka za tveganje, je percentilni pristop, proti kateremu se je odločno postavila Evropsko zavarovalno združenje (*angl.: CEA*). Argumenti CEA so bili, da pristop ni konsistenten z ekonomskim pristopom določitve solventnostnih kapitalskih zahtev in bi lahko vodil do arbitrarnih (kontrastnih) vrednosti dodatka za tveganje. Pristop na osnovi percentilov namreč vključuje vnaprej opredeljen dodatek za tveganje (*angl.: predefined risk margin*), osnovan na sposobnosti zavarovalnice za poravnavo obveznosti z opredeljeno stopnjo zaupanja (75 percentilov) v vsem obstoju zavarovalnice oziroma v vsem času poslovanja zavarovalnice.

Tabela 1: Ponazoritev primerjave med dvema pristopoma k izračunu dodatka za tveganje (pristop na osnovi stroška kapitala in pristop na osnovi percentilov)

	Pristop na osnovi stroška kapitala	Pristop na osnovi percentilov
Povezava z dodatkom za tveganje	Teoretične osnove so določene vnaprej	Ni jasne povezave z dodatkom za tveganje; najverjetneje vključuje pomemben element za previdnost/preudarnost
Izkušnje	Swiss Solvency Test, poročanje o notranji vrednosti, poslovne transakcije	Australian Prudential Regulation Authority (APRA) ¹²⁰
Izvedljivost	Informacije in podatki, ki jih potrebujemo za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala se lahko priredijo za izračun dodatka za tveganje	Zahteva veliko podatkov in analiz; to je zaskrbljujoče za majhna in srednja podjetja
Transparentnost in preglednost	Zahteve po informacijah so bolj upravljane in bolj pregledne	Informacije so bolj subjektivne in so zato težke za pregled oziroma revizijo

Vir: CEA Document on Cost of Capital. 2006. CEA. Str. 5

2. ZAKAJ PRISTOP NA OSNOVI STROŠKA KAPITALA K IZRAČUNU DODATKA ZA TVEGANJE?

Evropsko zavarovalno združenje (CEA) meni, da je pristop izračuna dodatka za tveganja na osnovi stroška kapitala bolj ustrezen iz naslednjih razlogov:

- *Konsistentnost s pristopom na podlagi ekonomske bilance stanja*
 Ekonomski okvir je osnovan na tržnem vrednotenju sredstev in obveznosti. Pristop izračuna dodatka za tveganje, ki temelji na strošku kapitala, ima za teoretično osnovo določitev tržne vrednosti obveznosti. Teoretično gledano bodo delničarji zavarovalnice potrebovali dodaten kapital za prevzem portfelja nesolventne zavarovalnice in bodo

¹²⁰ Australian Prudential Regulation Authority (APRA). General Insurance Risk Margins Industry Report, 30 June 2004 (issued October 2005).

zahtevali nadomestilo za na novo priskrbljen kapital. Pristop na osnovi stroška kapitala upošteva te dodatne stroške za dodatni zahtevani solventnostni kapital. Poleg tega pristop loči med tveganji, ki jih je mogoče zavarovati z nakupom in s prodajo finančnih tržnih instrumentov (*angl.: hedgeable risks*), in tveganji, ki jih ni mogoče zavarovati/izničiti z nakupom ali s prodajo finančnih tržnih instrumentov (*angl.: nonhedgeable risks*), podobno kot moderna finančna teorija navaja, da delničarji zahtevajo nadomestilo samo za elemente, ki jih ni mogoče zavarovati z nakupom ali s prodajo finančnih tržnih instrumentov. Kot rezultat vsega tega bo teoretična osnova priskrbela pravilno smer gibanja dodatka za tveganje (npr. za bolj tvegane portfelje oziroma za portfelje z daljšim trajanjem tveganj bo zahtevan višji dodatek za tveganje).

- *Transparentnost*

Ostali pristopi (percentilni pristop) so manj transparentni, saj mešajo kapitalske zahteve in zavarovalnotehnične rezervacije na način, da so v vrednost oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij vključeni dodatki za previdnost oziroma preudarnost (podobno kot po obstoječem sistemu oziroma režimu). Glavna slabost vključitve poljubnih zneskov za previdnost/preudarnost v zavarovalnotehnične rezervacije je, da zavarovalnici ni potrebno oceniti resničnega ekonomskega stanja in posledično odločitve uprave niso osnovane na ekonomski realnosti. Tudi nadzorniki ne bodo imeli ustrezne slike o tveganjih, s katerimi se sooča zavarovalnica. Na dolgi rok je to pogubno tako za delničarje kot tudi za zavarovance.

- *Revizija in preglednost*

Pristop na podlagi stroška kapitala za izračun dodatka za tveganje zahteva določene predpostavke, vendar so le-te jasno opredeljene in lahko revidirane s strani nadzornih organov. Po drugi strani pa je pristop na osnovi percentilov odvisen od glavnih predpostavk za porazdelitve, stohastične modele in vhodne parametre. Ti vhodni podatki so lahko zelo subjektivni in lahko vodijo do širokega odstopanja v rezultatih med zavarovalnicami.

- *Enovita/enotna uporaba*

Rezultat, ki ga dobimo pri pristopu na osnovi stroška kapitala za izračun dodatka za tveganje, je manj odvisen od subjektivnih predpostavk, kakovosti podatkov oziroma različic v stohastičnem modelu, ki so lahko specifični za posamezno zavarovalnico. To omogoča večjo konsistentnost v njegovi uporabi. Primeren je za zavarovalnice vseh velikosti, za zavarovalnice, ki bodo uporabile standardno formulo za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala, kot tudi za zavarovalnice z notranjim modelom za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala.

- *Izkušnje*

Evropska podjetja so že uporabljala pristop stroška kapitala v Evropski notranji vrednosti (*angl.: European Embedded Value*) kot dodatno informacijo k objavljenim računovodskim izkazom. Tudi Swiss Solvency Test uporablja pristop na osnovi stroška kapitala pri določitvi MVM-ja (nadzorni režim).

3. PRIKAZ IZRAČUNA DODATKA ZA TVEGANJE S PRISTOPOM NA OSNOVI STROŠKA KAPITALA

Koraki izračuna dodatka za tveganje za nezavarovaljiva tveganja na strani zavarovalnih obveznosti s pristopom na osnovi stroška kapitala so:

1. *Napoved zahtevanega solventnostnega kapitala (SCR-ja) (z upoštevanjem učinkov razpršenosti oziroma diverzifikacijskih učinkov) za nezavarovaljiva tveganja za leta do izteka zavarovalnih polic:*

Skladno s celotnim okvirom Solventnosti 2 mora biti zahtevani solventnostni kapital v tekočem letu ($t=0$), ki ga uporabimo za napoved prihodnjih kapitalskih zahtev, za tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati¹²¹, določen pri 99,5-odstotni tvegani vrednosti v obdobju enega leta. SCR za nezavarovaljiva tveganja mora pri izračunu upoštevati vse diverzifikacijske učinke, torej mora biti izračunan v neto vrednosti ob upoštevanju vseh diverzifikacijskih učinkov znotraj vseh vrst nezavarovaljivih tveganj¹²². Diverzifikacijski učinki z zavarovaljivimi tveganji ne smejo biti upoštevani v SCR-ju.

2. *Izračun cene kapitala za vsako napovedano leto do izteka zavarovalnih polic:*

Ko smo napovedali znesek zahtevanega solventnostnega kapitala (SCR-ja) za vsa prihodnja obdobja, moramo izračunati strošek tega kapitala v vsakem trenutku do izteka zavarovalnih polic. Strošek kapitala lahko izračunamo tako, da pomnožimo zahtevani solventnostni kapital (SCR) v vsakem časovnem obdobju s stroškom kapitala za tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati. Ta strošek kapitala, ki ga dobimo, se nanaša samo na kapital, ki ga moramo imeti za kritje tveganj, ki jih ni mogoče zavarovati.

3. *Diskontiranje napovedane cene kapitala z netvegano obrestno mero, da določimo dodatek za tveganje.*

4. ILUSTRATIVNI PRIMER IZRAČUNA DODATKA ZA TVEGANJE S PRISTOPOM NA OSNOVI STROŠKA KAPITALA

Zavarovalnica je sklenila 500 življenjskih zavarovalnih polic in zavarovalna premija za vsako je bila 50 evrov. Če zavarovanec umre v petih letih, je izplačilo 1000 evrov. Če ne pride do smrti, ni potrebno plačati nič.

Naslednje predpostavke so narejene glede na vse zavarovance:

- verjetnost smrti v enem letu je 1-odstotna;
- swap stopnja je 5-odstotna¹²³ (krivulja donosnosti je ravna);

¹²¹ CRO Forum navaja, da morajo tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati, vključevati najmanj naslednja tveganja: tveganja na področju življenjskih zavarovanj (smrtnost, bolehnost, trdovratnost, stroški), tveganja na področju premoženjskih zavarovanj (katastrofe, osnove škode, velike škode, tveganje spremembe cene), tveganja na področju tržnega tveganja (obrestno tveganje, tveganje spremenljivosti) ter kreditno (pozavarovalno) in operativno tveganje.

¹²² Dokument » *The CRO Forum, A Framework for incorporating the diversification in the solvency assessment for insurers, June 10th 2005*« navaja naslednje stopnje diverzifikacijskih učinkov:

1. stopnja: znotraj posameznih vrst tveganj,
2. stopnja: med različnimi vrstami tveganj,
3. stopnja: med različnimi zavarovalnicami znotraj enakega geografskega območja,
4. stopnja: med različnimi geografskimi oziroma nadzornimi območji.

¹²³ Swap stopnja je obrestna mera, po kateri si finančne ustanove, ki imajo po navadi kreditno oceno A ali AA, med seboj posojajo sredstva.

- strošek kapitala za tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati, je 4-odstoten.

1. korak: *Izračun zahtevanega solventnostnega kapitala za tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati*

Zavarovalnica je izračunala, da je zahtevani solventnostni kapital (SCR) z upoštevanjem diverzifikacijskih učinkov za tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati, za njihov portfelj življenjskih zavarovanj 2.176 evrov. Glede na to, da je zavarovalnica majhna, se ne bo odločila za izračun zahtevanega solventnostnega kapitala prihodnjih let za nezavarovaljiva tveganja na podlagi denarnih tokov, pač pa bo uporabila sedanjo vrednost prihodnjih odškodnin kot približek oziroma nadomestek (*angl.: proxy*) za napoved prihodnjih solventnostnih zahtev (SCR-ja). Izračun dodatka za tveganje s pristopom na podlagi stroška kapitala se lahko prilagodi vsaki zavarovalnici s tako imenovanimi poenostavljenimi pristopi k izračunu prihodnjih solventnostnih zahtev za nezavarovaljiva tveganja do izteka portfelja (na primer enostaven faktorski pristop na osnovi trajanja obveznosti). Prihodnje solventnostne zahteve so lahko torej napovedane najprej z določitvijo zahtevanega solventnostnega kapitala (SCR-ja) kot odstotka sedanje vrednosti ugodnosti (odškodnin) in z uporabo tega odstotka v vsakem časovnem intervalu.

Tabela 2: Prikaz izračuna prihodnjih zahtevanih solventnostnih kapitalov za nezavarovaljiva tveganja

t=	0	1	2	3	4	5
Število polic (začetek leta)	500	495	490	485	480	0
Zavarovalna premija (začetek leta)	25.000					
Odškodnine	5.000	4.950	4.901	4.851	4.803	
Sedanja vrednost odškodnin	21.764	17.729	13.543	9.199	4.687	
SCR	2.176	10 %*17.729 = 1.773	10 %*13.543 = 1.354	10 %*9.199 = 920	10 %*4.687 =469	Ni podatka
SCR kot % od sedanje vrednosti ugodnosti (benefits)	10 %					

Vir: CRO Forum, A market cost of capital approach to market value margins, Discussion paper, 17th March 2006, str. 21

2. korak: *Izračun stroška kapitala*

Strošek kapitala je izračunan z množenjem napovedanega zahtevanega solventnostnega kapitala (SCR-ja) v vsakem časovnem obdobju s stroškom kapitala za tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati.

Tabela 3: Prikaz izračuna stroška kapitala za tveganja, ki jih ni mogoče zavarovati

t=	0	1	2	3	4	5
SCR	2.176	1.773	1.354	920	469	Ni podatka
Strošek kapitala 4 % od SCR-ja	87	71	54	37	19	

Vir: CRO Forum, A market cost of capital approach to market value margins, Discussion paper, 17th March 2006, str. 21

3. korak: Diskontiranje stroška kapitala

Dodatek za tveganje je izračunan z diskontiranjem stroška kapitala v vsakem časovnem trenutku.

Tabela 4: Prikaz izračuna dodatka za tveganja z diskontiranjem stroška kapitala¹²⁴

t=	0	1	2	3	4	5
SCR	2.176	1.773	1.354	920	469	Ni podatka
Strošek kapitala (na koncu leta)	87	71	54	37	19	
Diskontirani strošek kapitala	$87/1,06^{0,5}$ = 84,5	$71/1,06^{1,5}$ = 65,1	$54/1,06^{2,5}$ = 46,7	$37/1,06^{3,5}$ = 30,2	$19/1,06^{4,5}$ = 14,6	
Skupaj dodatek za tveganje	241,1					
Sedanja vrednost obveznosti	21.764					
Tržna vrednost obveznosti	22.005,1					

Vir: CRO Forum, A market cost of capital approach to market value margins, Discussion paper, 17th March 2006, str. 21

Dodatek za tveganje za portfelj življenjskih zavarovanj je torej enak 84,5 evrov +65,1 evrov +46,7 evrov +30,2 evrov +14,6 evrov = 241,1 evrov.

¹²⁴Kot diskontna stopnja je uporabljena 6-odstotna obrestna mera. Primer je zgolj ilustrativen, lahko se uporabi katerakoli diskontna stopnja.

OPIS ŠVICARSKEGA PRISTOPA K IZRAČUNU DODATKA ZA TVEGANJE PRI TRŽNEM VREDNOTENJU NEZAVAROVALJIVIH ZAVAROVALNOTEHNIČNIH REZERVACIJ NA OSNOVI STROŠKA OZIROMA CENE KAPITALA V OKVIRU SOLVENTNOSTNEGA TESTA (SST)

1. UVOD

Urad za nadzor nad zavarovalnicami iz Švice (*angl.: Federal Office of Private Insurance*) je Delovni skupini za pripravo tehničnih nasvetov Evropski komisiji s področja Stebra 1 v okviru Evropskega odbora za zavarovalništvo in prostovoljna pokojninska zavarovanja (*angl.: Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors: CEIOPS; Financial Requirements Working Group*) v marcu 2006 predstavil svojo izkušnjo pri izračunu tržne vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij v okviru solventnostnega testa (*angl.: The Swiss Experience with Market Consistent Technical Provisions – the Cost of Capital Approach; v nadaljevanju: SST*).

SST že v uvodu (*The Swiss Experience with Market Consistent Technical Provisions – the Cost of Capital Approach, Federal Office of Private Insurance, 2006, str. 1*) predstavi, da je osnova izračuna solventnostnega kapitala tržno vrednotenje sredstev in obveznosti, to pomeni, da so zavarovalnotehnične rezervacije oblikovane s pomočjo metode »najboljše ocene« (diskontirani so prihodnji denarni tokovi, vključno z vsemi garancijami, opcijami, administrativnimi in splošnimi stroški) in dodatka za tveganje, ki ga poimenujejo v Švici dodatek za tržno vrednost (*angl.: Market Value Margin; v nadaljevanju MVM*), ki je izračunan s pomočjo stroška oziroma cene kapitala. Kapital v zavarovalnici, ki je namenjen kritju morebitnih izgub, je opredeljen bolj kot tržna vrednost sredstev in manj kot tržna vrednost obveznosti (to je zahtevani solventnostni kapital; v nadaljevanju: SCR).

MVM je po SST-ju opredeljen kot strošek sedanje vrednosti prihodnjega zahtevanega solventnostnega kapitala (SCR-ja), ki bo moral biti na razpolago v času trajanja prevzetih tveganj po zavarovalnih pogodbah za morebitno prevzemno zavarovalnico. Zahtevani solventnostni kapital za eno leto lahko krije morebitne izgube do določene meje, zato lahko zavarovalnica postane nesolventna na koncu tekočega leta in nima več zahtevanega solventnostnega kapitala za kritje morebitnih izgub. SST predpostavi, da se interesi zavarovancev najbolje zavarujejo, če nesolventna zavarovalnica (prevzeta zavarovalnica) v naslednjem letu prenese svoj portfelj sredstev in obveznosti na drugo zavarovalnico (prevzemna zavarovalnica), ki mora za dodatna prevzeta tveganja od prevzete zavarovalnice oblikovati dodatne solventnostne kapitalske zahteve za čas trajanja pogodb iz prevzetega portfelja. MVM predstavlja torej strošek tega dodatnega solventnostnega kapitala, ki ga mora prevzemna zavarovalnica oblikovati za prevzeti portfelj prevzete zavarovalnice.

2. PONAZORITEV IZRAČUNA MVM-ja

2.1. Poenostavitve, potrebne za izračun MVM-ja

Za potrebe izračuna MVM-ja so potrebne naslednje poenostavitve:

- Pri izračunu MVM-ja se ne upoštevajo hipotetični diverzifikacijski učinki prevzetega zavarovalnega portfelja s prevzemnim zavarovalnim portfeljem, saj zavarovalnica, ki mora oblikovati MVM, ne pozna zavarovalnice, ki bo hipotetično prevzela njen portfelj v primeru nesolventnosti, zato je nemogoče oceniti diverzifikacijske učinke v okviru prevzetega zavarovalnega portfelja. Lahko nastopi tudi situacija, ko se prevzemna zavarovalnica ne pojavi, in v tem primeru bo MVM zadostoval za poravnanje obveznosti do izteka portfelja s strani nesolventne zavarovalnice.
- Predpostavimo, da so tveganja na strani sredstev konec prvega leta (ko je zavarovalnica postala nesolventna) enaka tveganjem sredstev na začetku tekočega leta (verjetno se vrednost sredstev zmanjša, ko zavarovalnica postane nesolventna, vendar je razlog za tako predpostavko ta, da se MVM oblikuje za prevzemno zavarovalnico).

2.2. Stopnje izračuna MVM-ja

MVM se izračuna po naslednjih stopnjah:

1. Izračun SCR-ja za leto 1, 2 in do zaključka trajanja zavarovalnega portfelja. SCR upošteva samo tveganja za obstoječi prevzeti portfelj in ne prevzetih tekočih tveganj, ki nastanejo s sklenitvijo novih zavarovalnih pogodb.
2. Izračun sedanjih vrednosti SCR-ja (diskontiranje prihodnjih SCR-jev za leto 1, 2,... z uporabo krivulje donosnosti netvegane obrestne mere v času $t=0$ po 4-odstotni diskontni stopnji).
3. Izračun MVM-ja z množenjem sedanje vrednosti prihodnjih SCR-jev s faktorjem stroška kapitala, ki je v primeru SST 6 % nad netvegano obrestno mero.

Da bi prišli do prihodnjega SCR-ja, se predpostavlja, da so vsa zavarovaljiva finančna tveganja (prevzeta tveganja, ki jih je mogoče zavarovati z nakupom oziroma s prodajo finančnih tržnih instrumentov) zmanjšana, kolikor je le mogoče. Določiti je zato potrebno portfelj tržnih in likvidnih finančnih instrumentov, ki v najboljši meri odraža prevzeta tveganja portfelja sklenjenih zavarovalnih pogodb (optimalni reprodukcijski portfelj oziroma replikativni portfelj).

Izračun MVM-ja po SST-ju ni osnovan samo na zavarovalnih tveganjih, ampak vsebuje tudi finančna tržna tveganja, kar izhaja iz dejstva, da optimalni reprodukcijski portfelj oziroma replikativni portfelj ne odraža v celoti tveganja na strani obveznosti.

2.3. Prikaz izračuna MVM-ja

Predpostavimo, da ima zavarovalnica v tekočem letu ($t=0$) SCR v višini 100 enot, sestavljen iz 50 enot za tržno in kreditno tveganje, iz 20 enot za tveganje tekočega leta in iz 30 enot za tveganje, da poplačilo škod ne bo potekalo po predpostavkah iz preteklega dogajanja (*angl.: run-off risk*)¹²⁵. Portfelj sredstev sestoji iz državnih obveznic in delnic. Najboljša ocena zavarovalnotehničnih rezervacij 100 enot.

¹²⁵ Enoletni *run-off risk* je tveganje, da škodno dogajanje in poplačilo škod ne bo enako predpostavljenim in da bodo morale biti rezervacije ponovno ovrednotene na koncu leta zaradi novih podatkov, ki bodo drugačni od podatkov o preteklem škodnem dogajanju. Torej to ni tveganje, ki je prisotno v celotnem obdobju, temveč tveganje enega leta. Tveganje celotnega obdobja je seštevek vseh enoletnih ocen omenjenih tveganj.

Zavarovalnica ima stabilen portfelj, torej predpostavljamo, da je SCR v prvem letu ($t=1$) enak SCR-ju v tekočem letu ($t=0$). Za izračun MVM-ja ni potrebno upoštevati tveganja tekočega leta. V prvem letu ($t=1$) je torej SCR 80 enot ($50+30$). V drugem letu ($t=2$) lahko delnice spremenimo v državne obveznice in zato lahko predpostavimo, da ni več tržnega oziroma kreditnega tveganja, za katerega bi morali oblikovati MVM, saj optimalni reprodukcijski portfelj lahko krije vsa tržna in kreditna tveganja.

Tabela 1: Ponazoritev tveganj v posameznih letih

Tekoče leto ($t=0$)	Prvo leto ($t=1$)	Drugo leto ($t=2$)	Tretje leto ($t=3$)
Finančno tržno tveganje	Finančno tržno tveganje	Tveganje spremembe škodnega dogajanja	Tveganje spremembe škodnega dogajanja
Tekoče letno tveganje	Tveganje spremembe škodnega dogajanja		
Tveganje spremembe škodnega dogajanja (<i>run-off risk</i>)			

Vir: *The Swiss Experience with market Consistent Technical Provisions – the Cost of Capital Approach*, Federal office for Private Insurance, 2006, str. 6

Koraki izračuna MVM-ja:

1. Projekcija prihodnjih SCR-jev:

Predpostavka glede portfelja sredstev je taka, da je le-ta v prvem letu ($t=1$) enak kot v tekočem letu ($t=0$). Tako je SCR v prvem letu ($t=1$) 80 enot. Izračun SCR-ja v drugem ($t=2$) in v tretjem letu ($t=3$) temelji na predpostavkah, da je run-off risk proporcionalen vrednosti, dobljeni po »metodi najboljše ocene«. Vrednost zavarovalnotehničnih rezervacij je za 3 leta oblikovana na podlagi metode »najboljše ocene«, kot sledi, in sicer za prvo leto ($t=1$) 100 enot, za drugo leto ($t=2$) 50 enot in za tretje leto ($t=3$) 25 enot. Za vsa nadaljnja leta je projicirana vrednost oblikovanih zavarovalnotehničnih rezervacij enaka 0 enot.

Tabela 2: Izračun sedanje vrednosti solventnostnih kapitalskih zahtev

	Tekoče leto	Prvo leto	Drugo leto	Tretje leto
Obveznosti na začetku leta (oblikovane zavarovalnotehnične rezervacije)	100	100	50	25
Finančno tržno tveganje	50	50		
Tveganje spremembe škodnega dogajanja (<i>run-off risk</i>)	30	30	15	7,5
Tveganje tekočega leta	20			
SCR na začetku leta	100	80	15	7,5
Sedanja vrednost SCR-ja		$80/1,04$	$15/1,04^2$	$7,5/1,04^3$

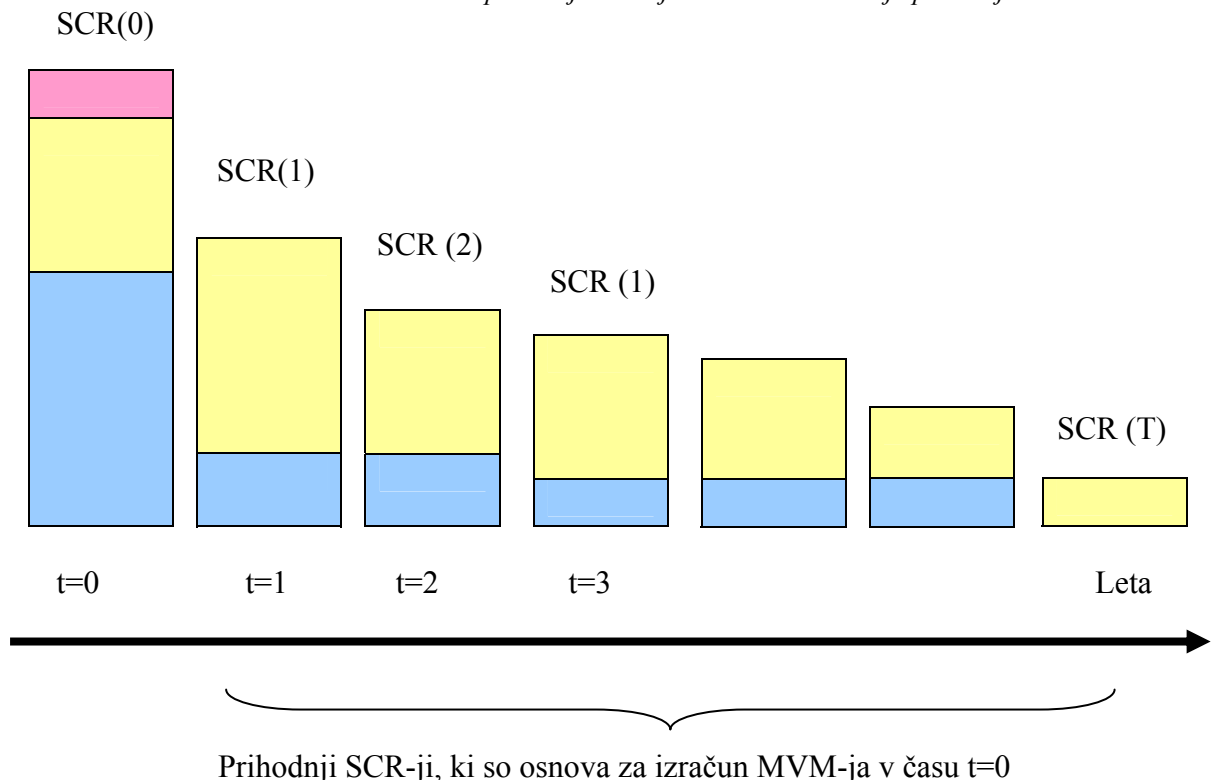
Vir: *The Swiss Experience with market Consistent Technical Provisions – the Cost of Capital Approach*, Federal office for Private Insurance, 2006, str. 7

SCR_(t) se izračuna, kot sledi:

$$SCR_{(t)} = \frac{\text{Oblikovane zavarovalnotehnične rezervacije}_{(t)}}{\text{Run-off risk v tekočem letu (t=0)}} \times \text{Ocena vrednosti zavarovalnotehničnih rezervacij po metodi najboljše ocene v tekočem letu (t=0)}$$

Torej je SCR za drugo leto (t=2) $30/100 \times 50 = 15$ in SCR za tretje leto (t=3) $30/100 \times 25 = 7,5$

Slika 1. Ponazoritev izračuna prihodnjih SCR-jev za izračun MVM-ja po SST-ju

Legenda:

- Kapitalska ustreznost za kreditno in tržno tveganje
- Kapitalska ustreznost za tveganje poplačila škod (*run-off risk*)
- Kapitalska ustreznost za tveganje tekočega leta

Vir: A primer for Calculating the Swiss Solvency Test »Cost of Capital« for a Market Value Margin, Phiipp Keller, Federal Office of Private Insurance, 2006, str. 3

2. Izračun sedanjih vrednosti SCR-jev:

Predpostavljamo, da je krivulja donosnosti za netvegano obrestno mero ravna s 4-odstotno diskontno stopnjo. Sedanja vrednost prihodnjih SCR-jev je torej $80/1.04 + 80/1.04^2 + 7,5/1.04^3 = 97,5$.

3. Izračun MVM-ja:

MVM je torej $97,5 \times \text{strošek kapitala (6 \%)} = 5,8$

3. RAZLOGI ZA IZRAČUN MVM-ja S POMOČJO STROŠKA/CENE KAPITALA

Urad za nadzor nad zavarovalnim trgom iz Švice je izbral za izračun MVM-ja metodo, ki temelji na strošku/ceni kapitala. Urad je navedel nekaj poglobitnih razlogov za uporabo te metode (*The Swiss Experience with market Consistent Technical Provision – the Cost of Capital Approach, Federal Office of Private Insurance, 2006, str. 19*):

- *Varstvo zavarovancev:*
Urad za nadzor nad zavarovalnim trgom Švice je mnenja, da so interesi zavarovancev najboljše zaščiteni, če je portfelj nesolventne zavarovalnice prevzet s strani druge zavarovalnice. To pa ni nujno, da se zgodi pri percentilnem pristopu izračuna dodatka za tveganje, pri katerem je stopnja zaupanja že vnaprej opredeljena (75-odstotna verjetnost, da so oblikovane zavarovalnotehnične rezervacije v zadostni višini), in ne pomeni, da bo drugi zavarovatelj prevzel portfelj v primeru nesolventnosti prvega zavarovatelja. MVM zagotavlja varnost zavarovancev s tem, da zagotavlja, da ima zavarovalnica dovolj kapitala za kritje morebitnih izgub preostalega portfelja do izteka le-tega, in sicer tudi v primeru, če nobena druga zavarovalnica ne bi prevzela portfelja nesolventne zavarovalnice.
- *Transparentnost:*
Namen švicarskega nadzornega organa je bil, da je solventnostni test osnovan na jasnih predpostavkah in parametrih in da so le-ti pregledni kot tudi njihova vključitev v solventnostni test. Na ta način bodo lahko vse zainteresirane stranke ustrezno razlagale rezultate solventnostnega testa. Strošek kapitala je bil določen v višini 6 % nad višino netvegane obrestne mere za vse zavarovalnice. Vzrok za to je, da je strošek kapitala za prevzemno zavarovalnico kalibriran (naravnano oziroma prilagojeno) nadzornim zahtevam. Kapitalizacija, ki je zahtevana v solventnostnem testu, je osnovana na 99-odstotni stopnji zaupanja v enoletnem časovnem horizontu. To odgovarja približno 99,6 do 99,8-odstotni tvegani vrednosti (*angl.: Value at Risk*) ali močni BBB bonitetni oceni zavarovalnice. Strošek kapitala za podjetja, ki so ocenjena z A ali AA bonitetno oceno, je med 3 in 4,5 % nad netvegano obrestno mero. Torej je švicarski nadzor nad zavarovalnim trgom predpostavil, da je strošek kapitala za podjetje z BBB bonitetno oceno nekoliko višji in tako določil 6 % nad netvegano obrestno mero. Lahko razložimo tudi naslednje: mera tveganja SST-ja predvideva pričakovani primanjkljaj (*angl.: expected shortfall*¹²⁶) pri 99-odstotni stopnji, kar pomeni, da se bo pričakovani donos na portfelj uresničil v najslabšem primeru v 99 %. To odgovarja približno 99,6-99,8-odstotni tvegani vrednosti (*angl.: Value at Risk*)¹²⁷, kar pomeni BBB kreditno bonitetno oceno. Glede na to, da se za podjetja s

¹²⁶ Pričakovani primanjkljaj (*angl.: Expected shortfall ali Conditional value at Risk ali Expected Tail Loss ali Tail Value at Risk*) je koncept, uporabljen za merjenje finančnih tveganj (predvsem tržnega tveganja), ki je nasproten konceptu tvegane vrednosti (*angl.: Value at Risk*). Pričakovani primanjkljaj oceni vrednost oziroma tveganje naložbe na konzervativen način, torej tako, da se osredotoči na možne manjše donosnosti. Pričakovani primanjkljaj zahteva stopnjo percentila in je opredeljen kot pričakovana izguba vrednosti portfelja pri nastanku izgube pri določenem percentilu ali pod njim.

¹²⁷ Tvegana vrednost (*angl.: Value at Risk*) je opredeljena za določen portfelj finančnih sredstev, pri določeni verjetnosti in določenem časovnem obdobju. Verjetnost, da bo tržna izguba portfelja v časovnem obdobju večja kot tvegana vrednost, je določena stopnja verjetnosti. Na primer, če ima portfelj delnic tvegano vrednost 5 % v enem dnevu na vrednost 1 mio. €, to pomeni, da obstaja 5 % verjetnost, da bo vrednost portfelja v enem dnevu padla za več kot 1 mio. €. Stopnja verjetnosti pa je pogosto opredeljena kot 1 minus/manj verjetnost prekoračitve tvegane vrednosti, torej bi bil VaR v našem primeru 95 % v enem dnevu. Pri tem je še potrebno poudariti, da se predpostavljajo pri VaR-u normalne tržne razmere. Porazdelitev možne izgube je pri tvegani vrednosti merjena s kvantilom, torej s točko z določeno verjetnostjo večjih izgub od pričakovanih.

kreditno bonitetno oceno A ali AA uporablja vrednost stroška kapitala v razponu med 3 in 4,5 % nad netvegano obrestno mero, mora biti za podjetja z BBB kreditno bonitetno oceno vrednost stroška kapitala višja, torej 6 % nad netvegano obrestno mero.

- *Izogibanje večkratnemu upoštevanju tveganj:*
SCR je opredeljen kot pričakovani primanjkljaj zaradi sprememb tveganj glede na kapital v časovnem obdobju 1 leta. MVM je opredeljen kot strošek sedanje vrednosti prihodnjega SCR-ja v letih, ki sledijo. Torej so tveganja, vsebovana v SCR-ju in MVM-ju ločeno upoštevana v časovnem obdobju in ni dvojnega štetja tveganj.
- *Možnost potrditve pravilnosti:*
Pomembno je, da lahko nadzorniki preverijo izračun solventnostnega testa. Po tem pristopu morajo vse zavarovalnice poročati tako o denarnih tokovih prevzetega portfelja (izhajajoč iz t. i. škodnih trikotnikov) kot tudi o pretvorbi aktualnega portfelja sredstev v optimalni reprodukcijski portfelj. Na podlagi teh podatkov lahko nadzorniki preverijo izračune.
- *Enostavnost izračuna:*
MVM je lahko izračunan z uporabo več različic metode. Po eni strani lahko zavarovalnice predvidevajo sredstva in obveznosti skozi celotno dobo trajanja portfelja do izteka le-tega in naredijo solventnostni test za vsako leto posebej. Možne pa so tudi konzervativne poenostavitve, ki dovoljujejo izračun MVM-ja z uporabo razpredelnic in parametrov, priskrbljenih s strani nadzornika. To omogoča tudi majhnim zavarovalnicam, da izračunajo MVM brez kompleksnega stohastičnega izračuna skozi celotno obdobje trajanja obveznosti, ki pa je nujno potreben pri percentilnem pristopu¹²⁸.
- *Doslednost v uporabi:*
Švicarski nadzorni organ nad zavarovalnim trgom je želel predpisati metodo izračuna MVM-ja, ki bo lahko dosledno uporabna tako za vse življenjske in neživljenjske zavarovalnice kot tudi za pozavarovalnice. Kar pa ne velja za percentilni izračun MVM-ja, saj je določitev percentila za dokončne zavarovalnotehnične rezervacije s področja življenja zelo težko in kompleksno delo. Aktuarji bi morali določiti občutljivost zavarovalnotehničnih rezervacij na vse faktorje tveganja skozi celotno obdobje obveznosti do izteka, kar pa v nekaterih primerih pri življenjskih zavarovanjih traja tudi do 40 in 50 let. Potrebno bi bilo torej modelirati občutljivost vgrajenih opcij in garancij na tržne faktorje tveganja, kar bi zagotovo oziroma v najmanjši meri vključevalo modeliranje tako prihodnjega razvoja obrestnih mer kot tudi ostalih faktorjev tveganja skozi trajanje obveznosti. Medtem ko je mogoče pričakovani razvoj tržnih faktorjev tveganja in variabilnost/spremenljivost tržnih faktorjev tveganja v enoletnem časovnem horizontu izračunati relativno stabilno, je verjetnostna porazdelitev tržnih faktorjev tveganja skozi 50-letni časovni horizont osnovana bolj na predpostavkah.

¹²⁸ Glavna ideja poenostavitve je, da se predpostavi, da se kot osnovo za prihodnji zahtevani solventnostni kapital ($SCR_{(t)}$) vzame nek nadomestek oziroma približek (*angl.: proxy*), katerega prihodnjo vrednost je lažje določiti kot pa vrednost prihodnjega zahtevanega solventnostnega kapitala. Kot nadomestek oziroma proxy za zahtevani solventnostni kapital v času t se lahko pojavi najboljša ocena vrednosti zavarovalnih obveznosti v času t ali zavarovalna vsota v času t ali število pričakovanih škod v času t . Različni podportfelji imajo lahko različne približke oziroma proxies. V takem primeru zavarovalnica napoveduje prihodnji zahtevani solventnostni kapital z uporabo različnih nadomestkov (proxies). Tako izračunane zahtevane solventnostne kapitalske zahteve za podportfelje morajo biti nato seštete v zahtevani solventnostni kapital za celotni portfelj zavarovalnice ob upoštevanju linearne korelacije med podportfelji.

PREDSTAVITEV SLOVENSKEGA ZAVAROVALNEGA TRGA

1. KRATKA ZGODOVINA SLOVENSKEGA ZAVAROVALNEGA TRGA

Slovenski zavarovalni trg je bil od osamosvojitve Republike Slovenije, to je v obdobju od leta 1990 pa do danes, zaznamovan s sprejetjem treh zakonov; leta 1990 je bil sprejet Zakon o temeljih sistema premoženjskega in osebnega zavarovanja, leta 1994 Zakon o zavarovalnicah in leta 2000 Zakon o zavarovalništvu.

Zakon o temeljih sistema zavarovanja premoženja in oseb, ki je bil sprejet v letu 1990, je prinesel ustanovitev zavarovalnic kot gospodarskih subjektov s ciljem ustvarjati dobiček, in opredelil več možnih organizacijskih oblik zavarovalnic (delniško družbo, vzajemno zavarovalnico, mešano zavarovalnico, javno zavarovalnico in lastno zavarovalnico), način upravljanja zavarovalnic, njihovo finančno poslovanje, prenehanje delovanja zavarovalnic, obvezna zavarovanja ter nadzor nad zavarovalnicami. Z namenom uskladitve z določbami zakona so se tri območne skupnosti zavarovalnice Triglav (Koper, Maribor, Novo mesto) osamosvojile in se preoblikovale v samostojne zavarovalnice. Prva med njimi je bila Adriatic, zavarovalna družba, d. d. iz Kopra 20. novembra 1990, nato Zavarovalnica Maribor, d. d. iz Maribora 26. decembra 1990 ter Zavarovalnica Tilia, d. d. iz Novega mesta 27. decembra 1990. Preostali del območne skupnosti Triglav se je registriral 28. decembra 1990 kot Zavarovalnica Triglav, d. d. Organizacijske enote Zavarovalne skupnosti Triglav v sosednji Republiki Hrvaški so postale samostojne delniške družbe z večinskim slovenskim kapitalom. Podobno sta se v Sloveniji preoblikovali organizacijska enota Zavarovalne skupnosti Croatia iz Hrvaške v Slovenico, zavarovalniško hišo, d. d. 24. decembra 1992 in enota Zavarovalne skupnosti Dunav iz Beograda v Ljubljansko zavarovalnico, d. d. Pozavarovalna skupnost Sava se je preoblikovala v Pozavarovalnico Sava, d. d. 28. decembra 1990. Leta 1991 je bila ustanovljena pozavarovalna družba Inter, d. d., ki je prenehala poslovati v letu 2001. Poleg navedenih zavarovalnic so se pojavile še tri nove in razmeroma majhne zavarovalnice: Zavarovalnica Mercator, d. d. 1. avgusta 1991 (kasneje Krekova zavarovalnica, d. d.), ki je prenehala poslovati v letu 2006, Merkur zavarovalnica, d. d. 18. novembra 1992 in Prima zavarovalna družba, d. d. 23. januarja 1991 (sedaj Grawe zavarovalnica, d. d.). Zadnji dve sta nastali z večinskim vložkom tujega kapitala.

S sprejetjem Zakona o zavarovalnicah iz leta 1994 se je za slovensko zavarovalništvo začelo obdobje »tržnega poslovanja, konkurenčne borbe in sodobnega zavarovalnega nadzora« (Bijelić, 1998, str. 16). Zakon je določal pogoje za ustanavljanje zavarovalnic, njihovo upravljanje, poslovanje, nadzor in prenehanje. Zakon je predpisal le dve pravno-organizacijski obliki zavarovalnic, in sicer delniško ter vzajemno družbo. Pomembna novost, ki jo je prinesel ta zakon, je ureditev zavarovalnega nadzora, to je ustanovitev Urada RS za zavarovalni nadzor v okviru Ministrstva za finance.

V naslednjih letih smo dobili novi zavarovalnici in pozavarovalnico. Leta 1994 je bila ustanovljena Concordia, pokojninska zavarovalnica, d. d. (sedaj Triglav Zdravstvena zavarovalnica, d. d.), leta 1997 Generali SKB zavarovalnica, d. d. (prej Ljubljanska zavarovalnica, od leta 2001-Generali Zavarovalnica, d. d. Ljubljana) in leta 1998 Pozavarovalnica Triglav Re.

Leta 2000 je bil sprejet Zakon o zavarovalništvu (v nadaljevanju: ZZavar), katerega namen je bil sistematično urediti zavarovalništvo v Republiki Sloveniji s prevzemom pravnega reda Evropske skupnosti (*angl.: acquis communautaire*) ter s tem omogočiti nadaljnji razvoj te zelo pomembne gospodarske panoge.

ZZavar »je odprl vrata« tuji konkurenci, izpostavil slovenske zavarovalnice in pozavarovalnice izzivom mednarodnega poslovanja ter od njih zahteval ustrezno iskanje tržnih možnosti in uvrščanje na evropski ter svetovni zavarovalniški in pozavarovalniški trg. Na podlagi ZZavar-a je bilo leta 2000 izvedeno preoblikovanje in preimenovanje Urada RS za zavarovalni nadzor v Agencijo za zavarovalni nadzor kot edino in neodvisno nadzorno ustanovo nad slovenskim zavarovalnim trgom.

ZZavar je v skladu s stopnjo približevanja Slovenije pravnemu redu Evropske skupnosti odprl slovenski zavarovalni trg; tuje osebe so se z domačimi izenačile glede kapitalskih naložb v zavarovalnice in glede ustanavljanja zavarovalnic. V Republiki Sloveniji je bilo omogočeno ustanavljati tudi podružnice zavarovalnic tujih držav. Odpravljene so bile dosedanje omejitve na področju pozavarovanja, torej omejitve, da morajo zavarovalnice tisti del v zavarovanje prevzetih nevarnosti, ki po tabelah maksimalnega kritja presegajo lastne deleže v izravnavanju nevarnosti, pozavarovati pri pozavarovalnicah s sedežem v Republiki Sloveniji in šele presežke, ki jih le-te ne sprejemajo v kritje, lahko zavarovalnice pozavarujejo v tujini. Zavarovalnice iz Evropske unije pa do pridružitve Republike Slovenije Evropski uniji še vedno niso mogle neposredno prodajati svojih zavarovanj na slovenskem zavarovalnem trgu (Statistični zavarovalniški bilten. 2000. Str. 68).

Prvega maja 2004 je Slovenija postala polnopravna članica Evropske unije in slovenski zavarovalni trg se je popolnoma odprl tuji konkurenci. Evropske zavarovalnice so pridobile možnost, da prosto prodajajo svoja zavarovanja v Sloveniji, ne da bi zato morale imeti podružnice ali druge formalne organizacijske oblike, in enako možnost so pridobile tudi slovenske zavarovalnice glede prodaje zavarovanj v evropskih državah. Agencija za zavarovalni nadzor je postala polnopravna članica Evropskega odbora zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov (*angl.: CEIOPS – Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors*), njen predstojnik pa član šestčlanskega upravnega odbora omenjenega odbora (*angl.: CEIOPS Managing Board*).

2. SLOVENSKI ZAVAROVALNI TRG IN NJEGOVA UMEŠČENOST V EVROPSKEM ZAVAROVALNEM PROSTORU

Zavarovalništvo je v razvitih državah/svetu izredno pomemben dejavnik finančnega sektorja, saj približno dve tretjini napajanja kapitalskih trgov izhaja iz zavarovalniških in pokojninskih sredstev. To so hkrati najdaljšoročnejša sredstva v narodnem gospodarstvu, ki imajo navadno ročnost nad 10 let.

V Sloveniji se je kljub več kot stoletni tradiciji zavarovalništvo šele v zadnjih petnajstih letih s polno paro približalo razvitim evropskim in svetovnim trgom. Delež zavarovalne premije v bruto domačem proizvodu prekaša celo nekatere druge članice Evropske unije in se bo gotovo še povečal, zlasti zaradi nove zakonodaje, ki omogoča in pospešuje ponudbo in povpraševanje po dolgoročnih življenjskih zavarovanjih (Pavliha, Simoniti, 2007, str. 35)

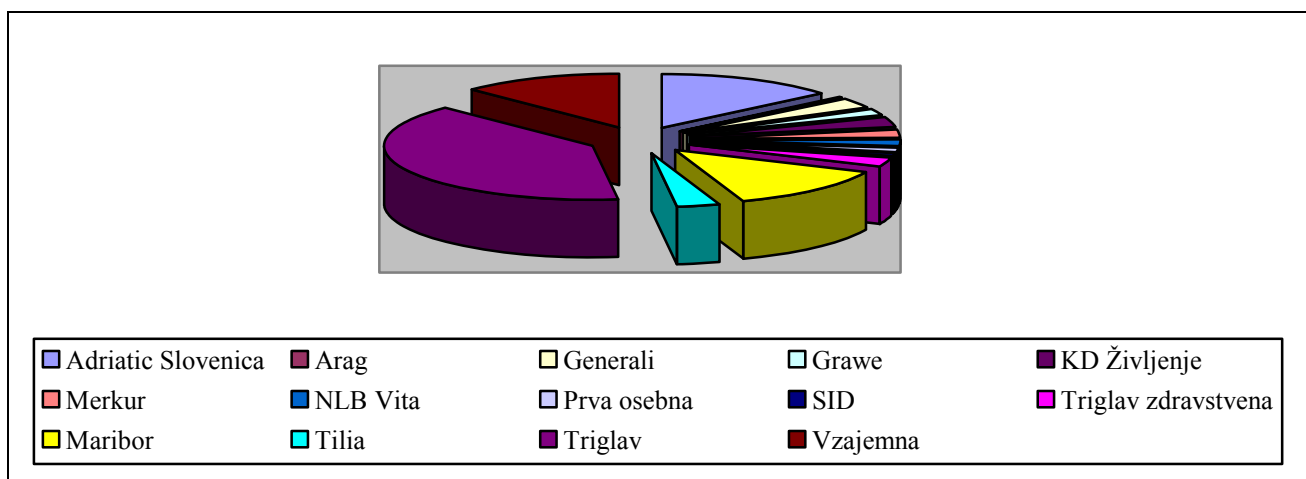
2.1. Tržni deleži in koncentracija zavarovalnic na slovenskem zavarovalnem trgu in v državah članicah Evropske unije

V letu 2007 je na slovenskem zavarovalnem trgu delovalo 14 zavarovalnic in dve pozavarovalnici. Zavarovalnice so tvorile tri zavarovalniške skupine. Nadrejena družba prve zavarovalniške skupine je Zavarovalnica Triglav, d. d. in jo poleg nje sestavljajo še Pozavarovalnica Triglav Re, d. d. in Triglav zdravstvena zavarovalnica, d. d. Nadrejena družba druge zavarovalniške skupine je Pozavarovalnica Sava, d. d., ki obvladuje Zavarovalnico Tilia, d. d. ter je povezana z Zavarovalnico Maribor, d. d. in s pokojninsko družbo Moja naložba, d. d. Tretjo pa sestavljajo Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba, d. d. in KD Življenje, zavarovalnica, d. d.¹²⁹

Večina zavarovalnic se ukvarja tako s premoženjskimi kot tudi z življenjskimi zavarovanji. Štiri zavarovalnice so se specializirale za sklepanje premoženjskih zavarovanj, pri čemer dve od njih sklepata samo prostovoljna zdravstvena zavarovanja, ena zavarovalnica je specializirana za sklepanje življenjskih zavarovanj, ena zavarovalnica sklepa življenjska zavarovanja in zavarovanja iz zavarovalne vrste nezgodnih zavarovanj, ena zavarovalnica pa sklepa življenjska zavarovanja, zavarovanja iz zavarovalne vrste nezgodnih zavarovanj in zavarovanja iz zavarovalne vrste zdravstvenih zavarovanj.

Za zavarovalništvo Slovenije so še vedno značilne kompozitne zavarovalnice, kar pomeni, da zavarovalnica kot ena pravna oseba lahko opravlja posle premoženjskega in življenjskega zavarovanja. Kompozitnih je sedem od štirinajstih zavarovalnic. S tem je Slovenija v manjšini tistih držav članic Evropske unije, v katerih še obstajajo tovrstne zavarovalnice. Dalje Slovenija sodi med tiste države članice Evropske unije, v katerih prevladuje domače lastništvo, saj je še devet zavarovalnic, oziroma dobrih 94 % celotnega zavarovalnega trga, v večinski domači lasti.

Slika 1 : Tržni deleži zavarovalnic na slovenskem zavarovalnem trgu v letu 2007

Vir: Agencija za zavarovalni nadzor

¹²⁹ Slovenica Življenje, življenjska zavarovalnica, d. d. se je avgusta 2007 preimenovala v KD Življenje, zavarovalnica, d. d.

Tabela 1: Število življenjskih, neživljenjskih in kompozitnih zavarovalnic v državah EEA v letu 2006

Država EEA	Življenjske zavarovalnice	Neživljenjske zavarovalnice	Kompozitne zavarovalnice	SKUPAJ
Avstrija	5	16	28	49
Belgija	23	62	22	107
Bolgarija	13	19	0	32
Ciper	7	17	3	27
Republika Češka	3	15	15	33
Nemčija	99	273	0	372
Danska	62	122	0	184
Estonija	n.p. ¹³⁰	n.p.	n.p.	n.p.
Španija	95	156	42	293
Finska	15	20	0	35
Francija	70	253	44	367
Grčija	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
Madžarska	9	12	12	33
Islandija	4	6	0	10
Irska	53	132	0	185
Italija	69	77	19	165
Liechtenstein	17	13	0	30
Litva	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
Luksemburg	53	26	0	79
Latvija	5	11	0	16
Malta	4	14	3	21
Nizozemska	73	256	0	329
Norveška	11	75	0	86
Poljska	32	35	0	67
Portugalska	15	23	5	43
Romunija	9	19	13	41
Švedska	45	131	0	176
Slovenija	1	4	8 ¹³¹	13
Slovaška	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
Velika Britanija	120	191	25	336

Vir: CEIOPS Financial Conditions and Financial Stability in the European Insurance and Occupational Pension Fund Sector 2006-2007, Risk Outlook, September 2007, CEIOPS-FS-31/07

Kot je razvidno iz Tabele 2, je koncentracija na slovenskem zavarovalnem trgu še vedno visoka. Tako je bil tržni delež največje zavarovalnice glede na obračunano kosmato zavarovalno premijo ob koncu leta 2007 še vedno 39,4-odstoten (brez upoštevanja zdravstvenih zavarovanj pa 49-odstoten), največjih štirih zavarovalnic pa nad 79-odstoten.

Poleg zavarovalnic, predstavljenih v Tabeli 2, med zavarovalnice, ki izvajajo neobvezna zavarovanja, štejemo še Sklad obrtnikov in podjetnikov (prej Sklad za vzajemno pomoč samostojnih obrtnikov Slovenije (SVPSOS)), ki izvaja dodatna pokojninska zavarovanja od leta 1956, Slovensko izvozno družbo, d. d. od leta 1992 (od leta 2005 Prva kreditna zavarovalnica, d. d.), ki izvaja zavarovanje izvoznih kreditov, ter Kapitalsko družbo pokojninskega zavarovanja, d. d. (prej Sklad dodatnega pokojninskega zavarovanja, d. d. (SDPZ) v začetku leta 1998), ki izvaja dodatna pokojninska zavarovanja (Bijelić, 1998, str. 15-16; Škufca, 2000, str. 78-80).

Slovenski pozavarovalni trg je bil v letu 2007 razdeljen na dve pozavarovalnici, katerih tržna deleža sta bila približno uravnotežena.

¹³⁰ n. p. pomeni, da ni podatkov.

¹³¹ V letu 2006 je poslovala še Slovenica, Zavarovalniška hiša ,d. d., ki je bila kompozitna zavarovalnica. Konec leta 2006 se je neživljenjski del portfelja te zavarovalnice prenesel na Adriatic Slovenico, Zavarovalno družbo, d. d., Koper, življenjski portfelj pa je ostal pod imenom KD Življenje, d. d.

Tabela 2: Tržni deleži zavarovalnic na slovenskem zavarovalnem trgu v letu 2007

Naziv	Leto 2007			
	Premož. zav. %	Zdrav. zav. %	Živ. zav. %	Skupaj %
Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d. d.	15,8	24,3	3,3	14,0
Arag zavarovanje pravne zaščite, d. d.	0,1	/	/	0,1
Generali, zavarovalnica, d. d.	4,0	/	3,6	3,1
Grawe, zavarovalnica, d. d.	1,3	/	4,8	2,0
KD Življenje, zavarovalnica, d. d.	/	/	11,2	3,2
Merkur zavarovalnica, d. d.	0,7	0,0	6,9	2,3
NLB Vita, d. d.	0,1	/	6,8	2,0
Prva osebna zavarovalnica, d. d.	/	/	5,2	1,5
SID – Prva kreditna zavarovalnica d. d.	1,5	/	/	0,8
Triglav, zdravstvena zavarovalnica, d. d.	/	14,0	/	2,8
Zavarovalnica Maribor, d. d.	18,6	/	12,4	13,0
Zavarovalnica Tilia, d. d.	5,3	/	1,9	3,2
Zavarovalnica Triglav, d. d.	52,6	/	43,9	39,4
Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z.	0,0	61,7	/	12,6
SKUPAJ	100	100	100	100

Vir: Agencija za zavarovalni nadzor

Po podatkih Poročila o finančni stabilnosti Evropskega zavarovalnega in prostovoljnega pokojninskega trga Evropskega odbora zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov iz septembra 2007 (*angl.: CEIOPS Financial Conditions and Financial Stability in the European Insurance and Occupational Pension Fund Sector 2006–2007, Risk Outlook, September 2007, CEIOPS-FS-31/07, str. 17*) je koncentracija na zavarovalnih trgih velika v manjših državah in v številnih večjih »mlajših«¹³² državah članicah Evropske unije (kot primer Poročilo navaja Poljsko, Madžarsko). Koncentracija se v »mlajših«¹³² državah članicah Evropske unije z vstopom zavarovalnic iz drugih držav članic Evropske unije na njihove trge zmanjšuje (kot primer poročilo navaja Češko, Bolgarijo, Poljsko), medtem ko se v »starejših«¹³³ in večjih državah članicah z razdrobljenim zavarovalnim trgom koncentracija povečuje, kar je predvsem posledica združitvev in prevzemov (*angl.: CEIOPS, Financial Conditions and Financial Stability in the European Insurance and Occupational Pension Fund Sector 2006–2007, Risk outlook, September 2007, CEIOPS-FS-31/07, str. 17*).

Slovenija torej ne odstopa od koncentracije na zavarovalnih trgih ostalih »mlajših«¹³² držav članic Evropske unije, kar je verjetno posledica zaprtosti trgov in kratke zgodovine tržnih gospodarstev v teh državah članicah Evropske unije.

¹³² Z »mlajšimi«¹³² državami članicami Evropske unije se razume države članice, ki so v Evropsko unijo pristopile v zadnjih dveh širitvah, in sicer leta 2004 in 2007.

¹³³ S »starejšimi«¹³³ državami članicami Evropske unije se razume države članice, ki so bile članice Evropske unije že pred zadnjima dvema širitvama, torej pred letom 2004.

Tabela 3: Količnik koncentracije (KK) v letu 2006 v državah EEA največjih treh, petih in desetih zavarovalnic kot odstotek od obračunane kosmate zavarovalne premije na domačem trgu

Država	Življenjske zavarovalnice			Neživljenjske zavarovalnice			Kompozitne zavarovalnice ¹³⁴		
	KK 3	KK 5	KK 10	KK 3	KK 5	KK 10	KK 3	KK 5	KK 10
Avstrija	38 %	53 %	77 %	36 %	55 %	79 %	/	/	/
Belgija	53 %	75 %	90 %	40 %	54 %	73 %	/	/	/
Bolgarija	63%	81 %	99 %	45 %	63 %	90 %	/	/	/
Ciper	89 %	96 %	100 %	48 %	66 %	87 %	100 %	0 %	0 %
Republika Češka	54 %	73 %	93 %	73 %	84 %	95 %	/	/	/
Nemčija	20 %	26 %	75 %	25 %	34 %	75 %	/	/	/
Danska	36 %	51 %	73 %	47 %	62 %	77 %	/	/	/
Estonija	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
Španija	28 %	41 %	66 %	26 %	39 %	59 %	34 %	44 %	62 %
Finska	75 %	87 %	100 %	72 %	87 %	97 %	/	/	/
Francija	43 %	58 %	74 %	21 %	29 %	45 %	49 %	70 %	89 %
Grčija	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
Madžarska	50 %	68 %	90 %	67 %	82 %	94 %	/	/	/
Islandija	94 %	100 %	100 %	92 %	98 %	100 %	/	/	/
Irska	64 %	79 %	81 %	43 %	63 %	69 %	/	/	/
Italija	38 %	50 %	70 %	57 %	73 %	89 %	/	/	/
Liechtenstein	66 %	81 %	96 %	74 %	89 %	100 %	/	/	/
Litva	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
Luksemburg	45 %	67 %	89 %	83 %	92 %	99 %	/	/	/
Latvija	81 %	100 %	/	58 %	75 %	100 %	/	/	/
Malta	95 %	98 %	100 %	56 %	76 %	96 %	/	/	/
Nizozemska	39 %	53 %	74 %	23 %	35 %	51 %	/	/	/
Norveška	75 %	91 %	100 %	65 %	77 %	90 %	/	/	/
Poljska	56 %	71 %	87 %	64 %	76 %	87 %	/	/	/
Portugalska	68 %	86 %	97 %	46 %	60 %	85 %	86 %	98 %	100 %
Romunija	58 %	72 %	95 %	45 %	63 %	89 %	/	/	/
Švedska	0 %	64 %	84 %	0 %	65 %	74 %	/	/	/
Slovenija	70 %	85 %	/	75 %	92 %	100 %	/	/	/
Slovaška	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
Velika Britanija	52 %	66 %	/	25 %	36 %	56 %	74 %	88 %	99 %

Vir: CEIOPS, *Financial Conditions and Financial Stability in the European Insurance and Occupational Pension Fund Sector 2006–2007, Risk outlook, December 2007*

2.2. Odstotek obračunane kosmate zavarovalne premije v bruto domačem proizvodu v Sloveniji in v državah članicah Evropske unije oziroma državah članicah Evropskega ekonomskega področja (EEA)

Obračunana kosmata premija je bila v letu 2007 po podatkih Poročila o stanju na področju zavarovalništva Agencije za zavarovalni nadzor 1.799,4 mio. evrov, od tega 918,3 mio. evrov oziroma 51 % iz premoženjskih, 513,1 mio. evrov oziroma 28,5 % iz življenjskih in 268 mio. evrov oziroma 20,4 % iz prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj.

Glede na dejstvo, da je Slovenija v letu 2007 beležila visoko gospodarsko rast in se je bruto domači proizvod v letu 2007 povečal za 6,1 odstotka (Statistični urad Republike Slovenije, Novice, URL: <http://www.stat.si/index.asp>, 10. 03. 2008), se je delež obračunane kosmate zavarovalne premije v bruto domačem proizvodu v letu 2007 v primerjavi z letom 2006 malenkostno zmanjšal. V letu 2007 je bila obračunana kosmata zavarovalna premija v bruto domačem proizvodu 5,7 %¹³⁵, v letu 2006 pa je le-ta dosegla 5,8 %¹³⁶.

¹³⁴ Podatki za kompozitne zavarovalnice so v stolpcih podani samo takrat, kadar jih ni bilo mogoče razdeliti na življenjski in neživljenjski del.

¹³⁵ Brez prihodkov od kosmate zavarovalne premije, obračunanih s strani naših zavarovalnic v drugih državah.

¹³⁶ Glej opombo 7.

Tovrstni delež je bil v državah Evropskega ekonomskega območja (brez Malte) v letu 2007 5,7 %. Slovenija sodi torej v evropsko povprečje glede odstotka obračunane zavarovalne premije v bruto domačem proizvodu. Še več, kot je razvidno iz Tabele 4, je odstotek obračunane kosmate zavarovalne premije v primerjavi z bruto domačim proizvodom na področju neživljenjskih zavarovanj, če zanemarimo podatek za Nizozemsko, ki vključuje tudi del pozavarovalne premije, najvišji med državami članicami Evropske unije in to mnogo višji od evropskega povprečja. Vzroki za velik odstotek neživljenjske premije v bruto domačem proizvodu so verjetno tako v stoletni zavarovalni tradiciji na ozemlju Slovenije kot tudi v »tradicionalnosti« slovenskega prebivalstva.

Obračunana kosmata zavarovalna premija življenjskih zavarovanj v primerjavi z bruto domačim proizvodom pa v Sloveniji močno zaostaja za evropskim povprečjem. Vzroki za zaostajanje obračunane kosmate zavarovalne premije na področju življenjskih zavarovanj so verjetno v dejstvu, da reforme pokojninskega, socialnega in zdravstvenega sistema v Sloveniji še niso v celoti končane. Ko bodo, bo to povzročilo predvsem rast tovrstnih zavarovanj, kar se, kot je prikazano v nadaljevanju, odraža že sedaj.

Tabela 4: Odstotek obračunane kosmate zavarovalne premije¹³⁷ v kosmatem domačem proizvodu po državah EEA (Evropskega ekonomskega področja) v letu 2006 in v letu 2007

Država	Odstotek obračunane zav. premije neživljenjskih zavarovanj v BDP		Odstotek obračunane zav. premije življenjskih zavarovanj v BDP		Odstotek obračunane zav. premije skupaj v BDP	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Velika Britanija	3,4	3,0	13,1	12,6	16,5	15,7
Nizozemska ¹³⁸	4,3	8,7	5,1	4,7	9,4	13,4
Irska	2,5	2,4	7,9	9,3	10,4	11,6
Francija	3,1	3,0	7,9	7,3	11,0	10,3
Belgija	2,7	2,7	6,5	6,9	9,2	9,6
Danska	2,8	3,0	5,6	5,9	8,5	8,9
Portugalska	2,9	2,7	6,1	5,8	9,0	8,5
Finska	1,9	1,8	7,2	6,7	9,1	8,4
Švedska	2,4	2,1	5,2	5,3	7,6	7,4
Nemčija	3,6	3,6	3,1	3,1	6,7	6,6
Italija	2,5	2,4	4,7	4,0	7,2	6,4
Avstrija	3,3	3,2	2,8	2,6	6,1	5,8
Slovenija	4,0	3,8	1,8	1,8	5,8	5,7
Španija	3,1	3,0	2,3	2,2	5,4	5,2
Norveška	1,7	1,6	2,8	3,0	4,6	4,6
Ciper	2,3	2,3	1,9	1,9	4,3	4,2
Poljska	1,8	1,8	1,7	1,9	3,5	3,7
Republika Češka	2,3	2,2	1,5	1,5	3,8	3,7
Madžarska	1,7	1,6	1,7	2,0	3,4	3,5
Luksemburg	2,1	1,9	1,8	1,3	3,9	3,2
Slovaška	2,1	1,7	1,3	1,4	3,4	3,1
Islandija	2,3	2,5	0,3	0,4	2,6	2,9
Bolgarija	2,2	2,3	0,3	0,4	2,6	2,7
Estonija	1,7	1,5	0,8	0,8	2,5	2,3
Latvija	1,8	2,0	0,2	0,2	2,0	2,2
Litva	1,2	1,3	0,6	0,7	1,8	2,0
Grčija	0,8	0,9	0,9	1,0	1,8	1,9
Romunija	1,4	1,4	0,3	0,3	1,7	1,8
Liechtenstein	0,0	0,1	0,9	0,7	1,0	0,7
SKUPAJ	2,3	2,4	3,3	3,3	5,7	5,7

Viri: Swiss Re, Sigma, No 4/2007: World insurance in 2006: Premiums came back to »life«
Swiss Re, Sigma, No 3/2008: World insurance in 2007: Emerging markets leading the way

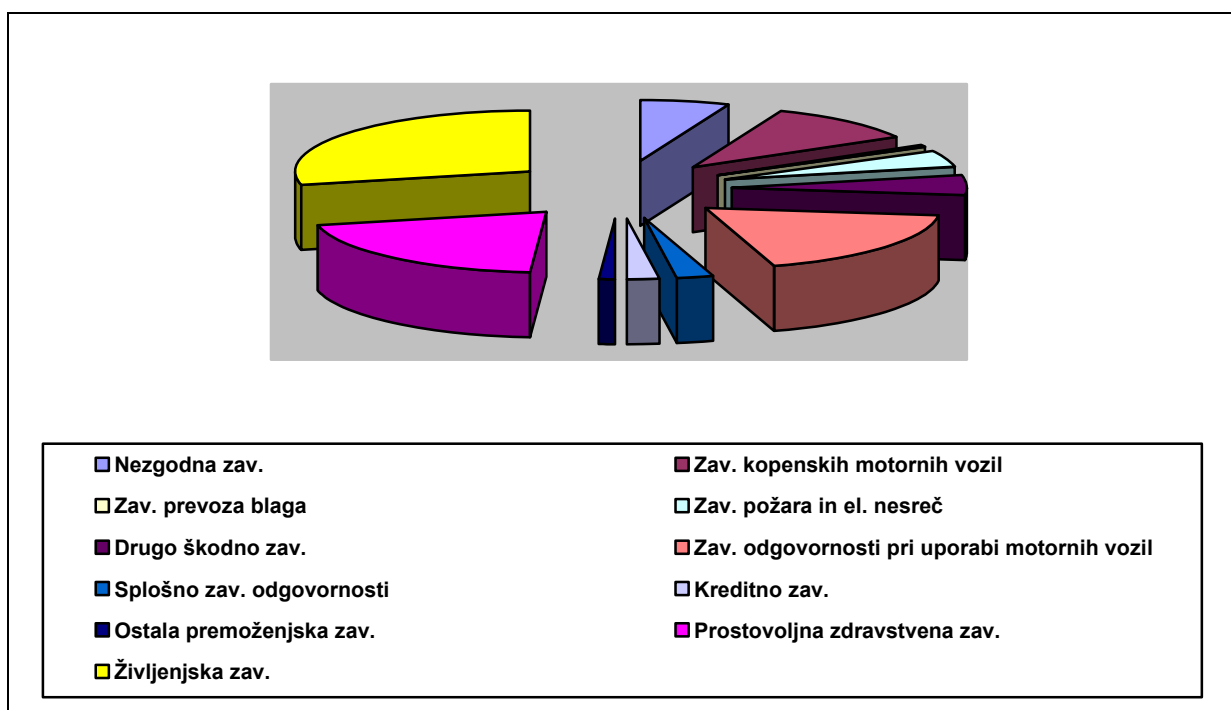
¹³⁷ Odstotek obračunane kosmate zavarovalne premije ne vključuje prihodkov od kosmate zavarovalne premije, obračunane v drugih državah.

¹³⁸ Podatki za obračunano neživljenjsko premijo vključujejo tudi manjši delež pozavarovalne premije.

2.3. Obračunana kosmata zavarovalna premija po zavarovalnih skupinah v Sloveniji in državah članicah Evropske unije v letu 2007

Po podatkih iz Poročila o stanju na področju zavarovalništva za leto 2007 Agencije za zavarovalni nadzor je bil obseg poslovanja zavarovalnic izražen z obračunano kosmato zavarovalno premijo, v letu 2006 1.611,2 mio. evrov in v letu 2007 1.799,4 mio. evrov. Tako se je v primerjavi z letom 2006 v letu 2007 obseg poslovanja zavarovalnic, izražen z obračunano zavarovalno premijo, realno povečal za 5,3 % (povprečna stopnja inflacije v letu 2007, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin, je bila 6,4-odstotna). Največji porast v primerjavi s predhodnim letom so ponovno dosegla življenjska zavarovanja (realni porast obračunane premije za 14,5 %). Sledijo jim prostovoljna zdravstvena zavarovanja, in sicer se je obračunana premija teh zavarovanj realno povečala za 2,9 %. Povečala pa se je tudi obračunana zavarovalna premija premoženjskih¹³⁹ zavarovanj, in sicer realno za 1,6 %.

Slika 2: Obračunana kosmata zavarovalna premija v Sloveniji v letu 2007 po pomembnejših zavarovalnih vrstah

Vir: Agencija za zavarovalni nadzor

Delež premije življenjskega zavarovanja v skupni premiji se je povečal za 2,2 odstotne točke na račun zmanjšanja deleža premije prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja za 0,4 odstotne točke in deleža zbrane premije premoženjskega zavarovanja za 1,8 odstotne točke.

¹³⁹ Zakon o zavarovalništvu v 2. členu opredeljuje skupino premoženjskih zavarovanj kot skupino, ki vključuje zavarovanja naslednjih zavarovalnih vrst: nezgodno zavarovanje, zdravstveno zavarovanje, zavarovanje kopenskih vozil, letalsko zavarovanje, zavarovanje plovil, zavarovanje prevoza blaga, zavarovanje požara in elementarnih nesreč, drugo škodno zavarovanje, zavarovanje odgovornosti pri uporabi vozil, zavarovanje odgovornosti pri uporabi zrakoplovov, zavarovanje odgovornosti pri uporabi plovil, splošno zavarovanje odgovornosti, kreditno zavarovanje, kavcijsko zavarovanje, zavarovanje različnih finančnih izgub, zavarovanje stroškov postopka in zavarovanje pomoči. Zavarovanja iz teh istih zavarovalnih vrst pa direktive Evropskega parlamenta in Sveta združujejo v skupino t. i. neživljenjskih zavarovanj.

Tabela 5: Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin v letih 2006 in 2007 po pomembnejših zavarovalnih vrstah za slovenske zavarovalnice (vsi zneski so v mio. evrov)

Zavarovalna vrsta	Leto 2006			Leto 2007		
	Obračunane kosmate zav. premije (1)	Obračunane kosmate odškodnine* (2)	Škodni rezultat (2/1)	Obračunane kosmate zav. premije (1)	Obračunane kosmate odškodnine* (2)	Škodni rezultat (2/1)
Nezgodna zavarovanja	102,2	45,4	0,44	108,0	42,6	0,39
Zavarovanje kopenskih motornih vozil	166,9	126,4	0,76	191,8	147,0	0,77
Zavarovanje prevoza blaga	7,1	1,7	0,26	8,1	3,1	0,38
Zavarovanje požara in elementarnih nesreč	74,7	33,8	0,45	79,8	47,7	0,60
Druga škodna zavarovanja	87,6	55,9	0,64	96,8	73,3	0,76
Zav. odgovornosti pri uporabi motornih vozil	315,9	171,1	0,54	330,0	182,2	0,55
Splošno zavarovanje odgovornosti	39,2	32,5	0,83	43,3	33,6	0,78
Kreditno zavarovanje	37,6	27,2	0,72	39,7	28,3	0,71
Ostala premoženjska zavarovanja	18,8	15,9	0,84	20,8	9,8	0,47
SKUPAJ	850,0	509,9	0,60	918,3	567,6	0,62
Prostovoljna zdravstvena zavarovanja	336,8	290,9	0,86	368,0	294,2	0,80
Življenjska zavarovanja	424,4	124,8	0,29	513,1	139,1	0,27
VSE SKUPAJ	1.611,2	925,6	0,57	1.799,4	1.000,9	0,56

* ne vsebuje cenilnih stroškov

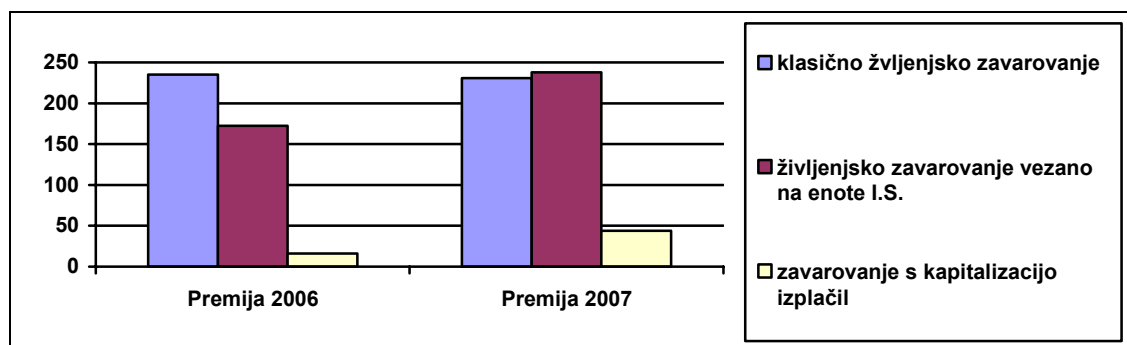
Vir: Agencija za zavarovalni nadzor

Glede na to, da so življenjska zavarovanja najdaljoročnejša zavarovanja in kot je razvidno iz Tabele 4 njihov delež v celotni obračunani kosmati premiji še precej zaostaja za povprečjem v državah članicah Evropske unije, si pogledjmo njihovo strukturo bolj podrobno. Po podatkih iz Poročila o stanju na področju zavarovalništva za leto 2007 sta v skupini življenjskih zavarovanj v letu 2007 beležili rast dve zavarovalni vrsti, in sicer življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov oziroma na enote kritnega sklada,¹⁴⁰ in zavarovanje s kapitalizacijo izplačil¹⁴¹.

¹⁴⁰ Zakon o zavarovalništvu v 2. členu določa, da je življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov oziroma na enote kritnega sklada, zavarovanje, pri katerem zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, povezano s spremembo vrednosti investicijskih kuponov oziroma drugih vrednostnih papirjev investicijskih skladov oziroma povezano s spremembo vrednosti enote premoženja kritnega sklada.

¹⁴¹ Zakon o zavarovalništvu v 2. členu določa, da je zavarovanje s kapitalizacijo izplačil zavarovanje, ki temelji na aktuarskih izračunih in pri katerem prejme zavarovalec, zavarovanec ali drug upravičenec v zameno za enkratno oziroma obročno vplačevanje premij izplačila v določenem obdobju in v določeni višini.

Slika 3: Primerjava kosmatih zavarovalnih premij po najpomembnejših zavarovalnih vrstah življenjskih zavarovanj za leto 2006 in 2007

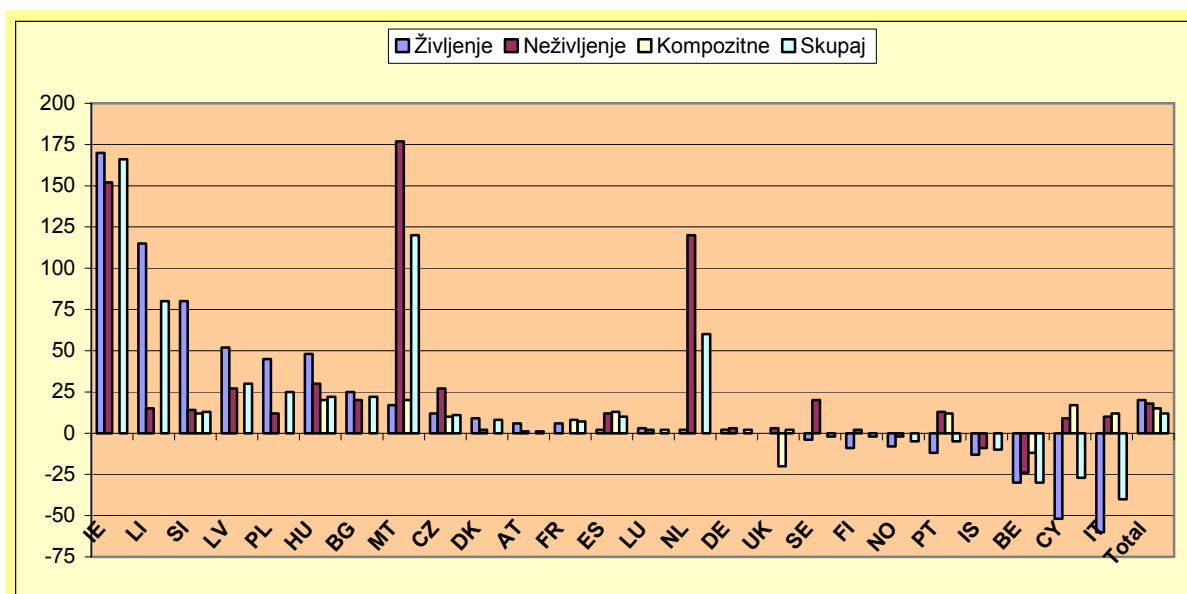
Vir: Agencija za zavarovalni nadzor

Največji delež v skupini življenjskih zavarovanj, merjen po velikosti zavarovalne premije, je po podatkih iz Poročila o stanju na področju zavarovalništva za leto 2007 Agencije za zavarovalni nadzor prvič v letu 2007 torej dosegla zavarovalna vrsta življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov oziroma na enote kritnega sklada, ki predstavlja 46,3 % celotne premije (40,6 % v letu 2006) in 27,5 % vseh zavarovancev (21,9 % v letu 2006) zavarovalne skupine življenjskih zavarovanj. Omenjena zavarovalna vrsta je v letu 2007 glede na leto 2006 dosegla tudi največji porast, saj se je število polic povečalo za 49,3 %, število zavarovancev za 49,1 % in kosmata obračunana zavarovalna premija za 37,9 %.

V skupini življenjskih zavarovanj je na drugem mestu po velikosti zavarovalne premije zavarovalna vrsta klasično življenjsko zavarovanje (19. točka drugega odstavka 2. člena ZZavar-ja) s 45 % celotne kosmate obračunane zavarovalne premije in z 62,7 % vseh zavarovancev življenjskih zavarovanj. V tej zavarovalni vrsti pa največji delež predstavlja zavarovanje za smrt in doživetje – mešano zavarovanje, in sicer 71,0 % kosmate obračunane zavarovalne premije in 78,1 % vseh zavarovancev oziroma 87,8 % vseh polic zavarovalne vrste življenjsko zavarovanje. Sledi zavarovanje za smrt s 16,9 % oziroma s 5,1 % in rentno zavarovanje z 2,2 % oziroma z 2,7 % vseh zavarovancev oziroma celotne obračunane zavarovalne premije zavarovalne vrste Življenjsko zavarovanje.

V skladu s podatki, ki jih je 25 držav predložilo Evropskemu odboru zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov (*angl.: CEIOPS – Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors*), je večina držav dosegla pozitivno rast premij življenjskih zavarovanj v letu 2006 in v prvi polovici leta 2007 (Slika 4). Celotna kosmata zavarovalna premija življenjskih zavarovanj se je v letu 2006 glede na leto 2005 povečala za 15,1 %, kosmata zavarovalna premija premoženjskih zavarovanj pa za 14,5 %.

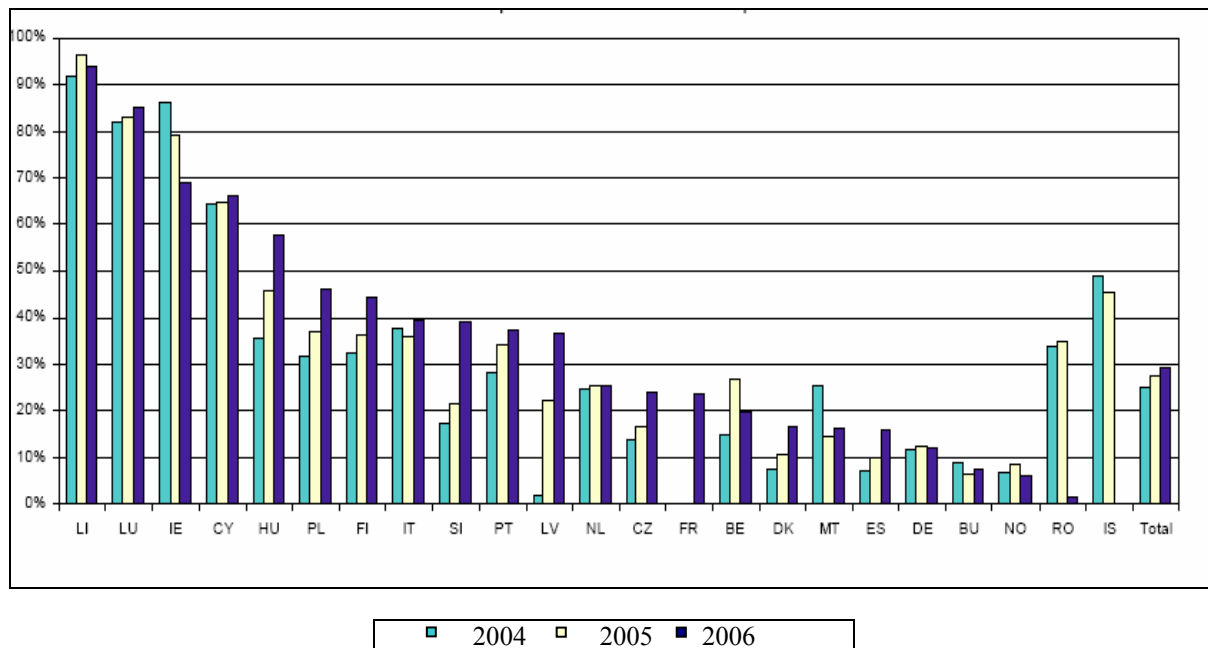
Slika 4: Rast kosmate obračunane zavarovalne premije od leta 2006 do 2007 (v %)

Vir: CEIOPS – Autumn 2007 Report on Financial Condition and Financial Stability in the European Insurance and Occupational Pension Fund Sector 2006 -2007

Skladno s podatki Poročila o finančni stabilnosti Evropskega odbora zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov (*angl.: Report on Financial Stability, CEIOPS . Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors*) je bila zabeležena rast v obračunanih kosmatih zavarovalnih premijah v letu 2007 v državah članicah v višini 7,6 % . Na področju življenjskih zavarovanj se rast obračunane kosmate premije zelo razlikuje med »mlajšimi« državami članicami in »starejšimi« državami članicami, med katerimi so v letu 2007 nekatere beležile celo negativno rast obračunane zavarovalne premije na področju življenjskih zavarovanj (Finska, Italija, Portugalska in Luksemburg, pri čemer je bil upad največji v Italiji, in to kar za 13 %). Poročilo tudi navaja, da je bila rast v življenjske produkte, vezane na investicijske sklade, tudi v evropskem zavarovalnem prostoru še vedno večja od rasti prodaje klasičnih življenjskih produktov, vendar je prednost le-teh verjetno zaradi ameriške in tudi ostale finančne depresije precej upadla. Zaradi rasti obrestnih mer konec leta 2007, ki je spodbudila povpraševanje po bančnih hranilnih produktih, so bile zavarovalnice prisiljene obljubiti večje donosnosti zavarovancem življenjskih produktov v letu 2008, kar pa lahko predstavlja prikrito grožnjo glede na obstoječe stanje svetovnih finančnih trgov.

Slika 5: Obračunana zavarovalna premija življenjskih zavarovanj, vezanih na enote investicijskih skladov oziroma na enote kritnega premoženja, kot odstotek v obračunani zavarovalni premiji vseh življenjskih zavarovanj nekaterih držav članic Evropskega ekonomskega območja

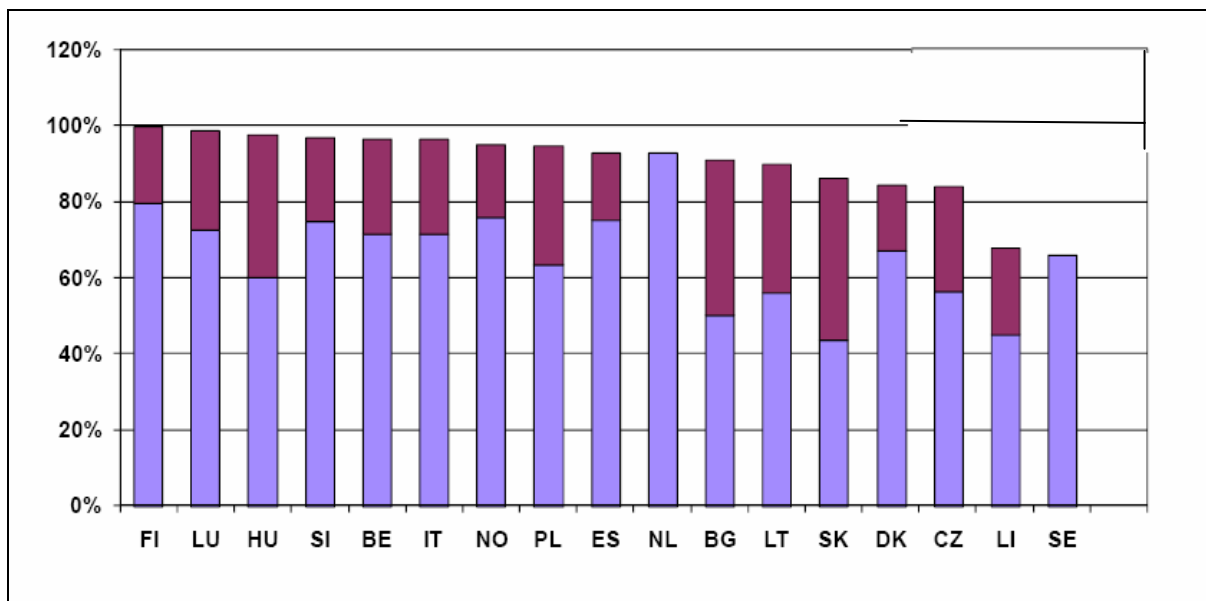
Vir: CEIOPS, *Financial Conditions and Financial Stability in the European Insurance and Occupational Pension Fund Sector 2006-2007, Risk outlook, September 2007*

Obračunana kosmata premija neživljenjskih zavarovanj je v letu 2007 zrasla v višini 5,2 % (v letu 2006 je bila rast 5,5 %). Med državami, v katerih je bila rast obračunane bruto premije s področja neživljenjskih zavarovanj največja, so Poljska, Nizozemska, Španija in Litva, medtem, ko sta Nemčija in Švedska poročali o nazadovanju obračunane bruto zavarovalne premije s področja neživljenjskih zavarovanj.

2.4. Poslovanje slovenskih zavarovalnic in zavarovalnic v državah članicah Evropske unije

Poslovanje zavarovalnic in predvsem njihovo dobičkonosnost odražajo predvsem razmerja med čistimi odhodki za škode in čistimi prihodki od zavarovalnih premij (*angl.: loss ratio*), razmerja med deležem obratovalnih stroškov in čistimi prihodki od zavarovalnih premij (*angl.: expense ratio*) ter razmerja med čistimi odhodki za škode in obratovalnimi stroški ter čistimi prihodki od zavarovalnih premij (*angl.: combined ratio*).

Slika 6: Delež čistih odhodkov za škode in obratovalnih stroškov v čistih prihodkih od zavarovalnih premij v letu 2007 v nekaterih državah članicah EU

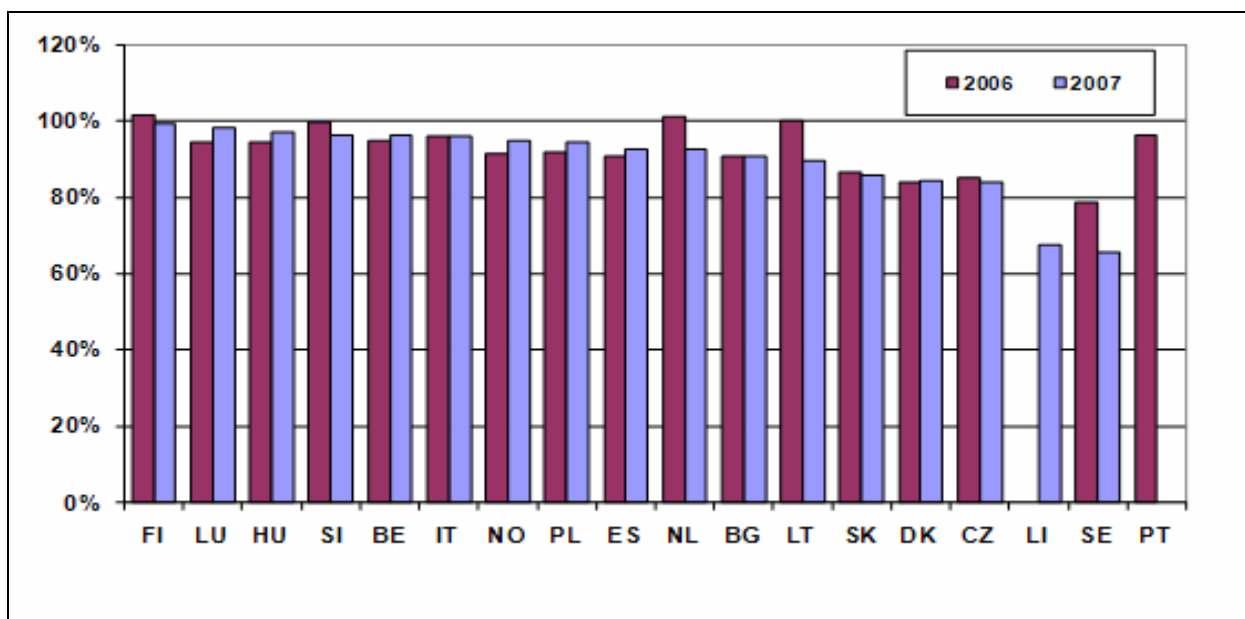

- Delež obratovalnih stroškov v čistih prihodkih od zavarovalnih premij
- Delež čistih odhodkov za škode v čistih prihodkih od zavarovalnih premij

Opomba: Podatki ne vključujejo kompozitnih zavarovalnic.

Vir: Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors (CEIOPS), Spring 2008 report on financial conditions and financial stability in the European Insurance and Occupational pension fund sectors 2007-2008

Slika 7: Delež čistih odhodkov za škode in obratovalnih stroškov v čistih prihodkih od zavarovalnih premij neživljenjskih zavarovalnic v letih 2006 in 2007 v nekaterih državah članicah EU

Opomba: Podatki ne vključujejo kompozitnih zavarovalnic.

Vir: Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors (CEIOPS), Spring 2008 report on financial conditions and financial stability in the European Insurance and Occupational pension fund sectors 2007-2008

S slik 6 in 7 je razvidno, da je delež obratovalnih stroškov v čistih prihodkih od zavarovalnih premij večji v več »mlajših« državah članicah Evropske unije, predvsem z vzhodnega področja Evropske unije (Madžarska, Poljska, Bolgarija, Litva, Slovaška, Češka). Delež obratovalnih stroškov v čistih prihodkih od zavarovalnih premij je v Sloveniji primerljiv s takim deležem ostalih »starejših« držav članic Evropske unije.

Obe sliki pa tudi prikazujeta, da delež čistih odhodkov za škode in obratovalnih stroškov v čistih prihodkih od zavarovalnih premij samo na Finskem doseže 100 %, kar torej pomeni, da je zavarovalni posel v ostalih državah dobičkonosen.

Tabela 6: Koeficient nalaganja oziroma pokritost zavarovalnotehničnih rezervacij z naložbami kritnega premoženja (vključno s kritnimi skladi) v Sloveniji in drugih državah članicah Evropske unije v letu 2006 (v mio. evrov)

Država (1)	Oblikovane zavarovalnotehnične rezervacije (2) ¹⁴²	Naložbe iz kritnega premoženja (3)	Koeficient nalaganja (3) / (2)
Avstrija	67 267	70 736	105 %
Belgija	167 629	195 407	117 %
Bolgarija	494	560	113 %
Ciper	2 861	3 090	108 %
Republika Češka	9 449	10 568	112 %
Nemčija	916 561	1 036 648	113 %
Danska	8 964	194 864	217 %
Estonija	n.p.	n.p.	n.p.
Španija	168 044	176 775	105 %
Finska	40 301	47 575	118 %
Francija	1 231 087	1 267 168	103 %
Grčija	n.p.	n.p.	n.p.
Madžarska	5 073	7 036	139 %
Islandija	679	1 547	228 %
Irska	140 003	143 768	103 %
Italija	452 668	478 690	106 %
Liechtenstein	9 311	9 706	104 %
Litva	n.p.	n.p.	n.p.
Luksemburg	52 393	53 337	102 %
Latvija	241	236	98 %
Malta	1 543	1 595	103 %
Nizozemska	297 067	343 863	116 %
Norveška	82 883	93 262	112 %
Poljska	20 296	26 174	129 %
Portugalska	43 703	44 553	102 %
Romunija	1 587	1 332	84 %
Švedska	182 601	268 171	147 %
Slovenija	2 770	3 123	113 %
Slovaška	n.p.	n.p.	n.p.
Velika Britanija	1 894 804	2 243 814	118 %
Skupaj	5 800 279	6 723 598	116 %

Opombe:

- Podatki ne vključujejo pozavarovalnic.
- n. p. pomeni, da ni podatka.

Vir: CEIOPS Financial Conditions and Financial Stability in the European Insurance and Occupational Pension Fund Sector 2006-2007, Risk outlook, December 2007 (CEIOPS-DOC-18/07)

Koeficient nalaganja oziroma pokritosti zavarovalnotehničnih rezervacij z naložbami prikazuje razmerje med finančnimi naložbami iz naslova zavarovalnotehničnih rezervacij in oblikovanimi zavarovalnotehničnimi rezervacijami. Pokritost zavarovalnotehničnih rezervacij z ustreznimi naložbami mora biti najmanj 100 %. Iz Tabele 6 je mogoče razbrati da Litva in

¹⁴² Med zavarovalnotehničnimi rezervacijami so rezervacije za prenosne premije, kosmate matematične rezervacije, škodne rezervacije, rezervacije za bonuse in rabate, izravnalne rezervacije, ostale rezervacije in matematične rezervacije za življenjska zavarovanja, pri katerih zavarovanci prevzemajo naložbena tveganja.

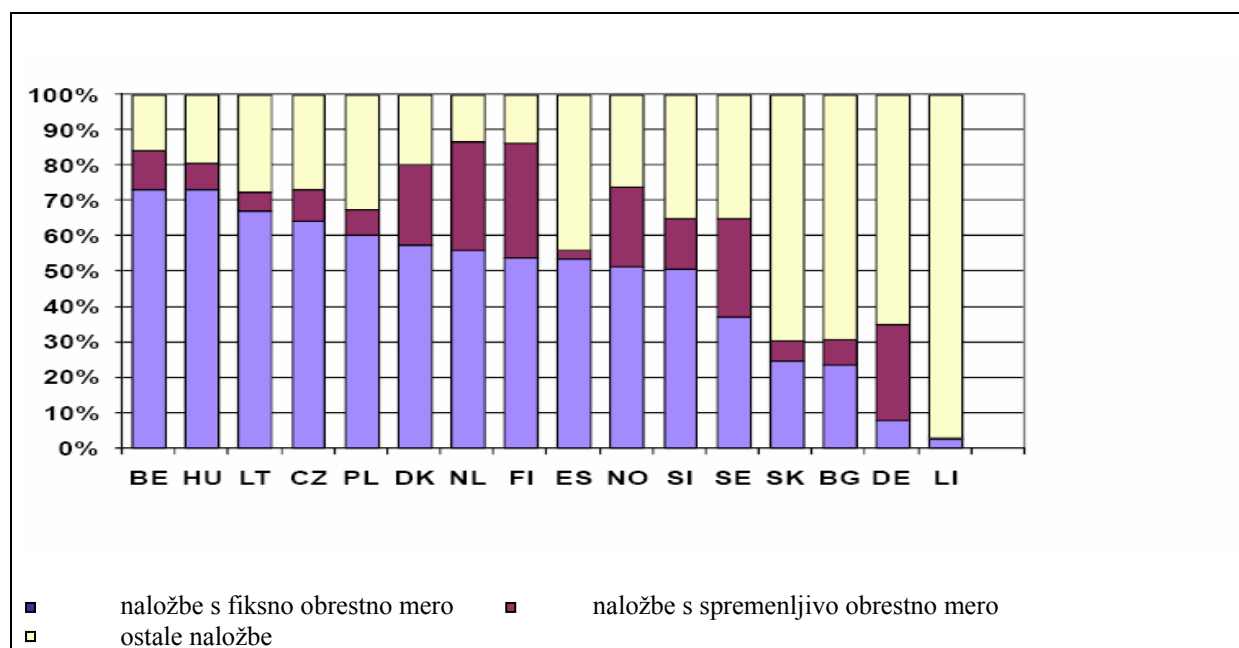
Romunija v letu 2006 nista dosegali 100-odstotne pokritosti zavarovalnotehničnih rezervacij z ustreznimi naložbami. Tabela 6 pa prikazuje presenetljivo visok koeficient nalaganja za severne države članice Evropskega ekonomskega območja (Danska, Islandija, Švedska). Večina držav članic Evropske unije pa beleži pokritost zavarovalnotehničnih rezervacij z ustreznimi naložbami ravno malo nad zahtevanimi 100 % (Avstrija, Ciper, Španija, Francija, Irska, Italija, Liechtenstein, Luksemburg, Malta in Portugalska). Pri tem je zagotovo potrebno omeniti, da so podatki v Tabeli 6 za leto 2006 in torej še ne odražajo vpliva svetovne finančne krize, ki se je z bančnega sektorja v sredini leta 2007 preselila na ostala finančna področja.

Po navedbah Poročila o finančnem stanju in finančni stabilnosti v evropskem zavarovalnem in prostovoljnem pokojninskem zavarovanju za obdobje 2006-2007, ki ga je pripravila delovna skupina za finančno stabilnost Evropskega odbora zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov v septembru 2008 (*angl.: Interim report on financial conditions and financial stability in the European Insurance and Occupational pension fund sectors for the period 2006-2007 to be presented at the EFC Financial Stability Table of 4-5 September 2008, Prepared by CEIOPS Financial Stability Committee, September 2008; CEIOPS-FS-14/08*), bodo v prvi vrsti zaradi svetovne finančne krize prizadete naložbe zavarovalnic v kreditne instrumente in v iz njih izhajajoče strukturirane finančne instrumente. Po poročanju zavarovalnic so le-te velike v strukturirane finančne instrumente, izhajajoč iz posojil, ki so zavarovana s hipotekami nepremičnin prebivalstva in v CDO (strukturirani vrednostni papirji, ki so zavarovani s sredstvi s fiksno obrestno mero). Poročilo v nadaljevanju še navaja, da imajo zavarovalnice po nekaterih ocenah v tovrstnih strukturiranih vrednostnih papirjih naloženih od 2 do 10 % vseh svojih sredstev (nekaj od tega je tudi naložb iz matematičnih rezervacij takih življenjskih zavarovanj, pri katerih zavarovanci prevzemajo naložbeno tveganje). To so predvsem večje zavarovalnice, medtem ko manjše in srednje zavarovalnice tovrstnih naložb nimajo v takem obsegu.

Posredni vpliv finančne krize na poslovanje Evropskega zavarovalnega sektorja pa se lahko kaže v visokem nihanju na finančnih trgih, v zmanjšanju likvidnosti na trgih in v povečanju razpona obveznic na kreditnih trgih, kar vpliva na težjo pridobitev posojila oziroma izdaje obveznic, ki so možne samo po višji obrestni meri, in na zmanjšanje vrednosti sredstev s fiksnim donosom, kar dalje oslabi finančni položaj zavarovalnice in vpliva na njeno solventnost oziroma kapitalsko ustreznost, kar pa naprej vpliva na njeno oceno (*angl.: rating*) in tudi na strukturirane vrednostne papirje, za katere ta ista zavarovalnica jamči.

Ravno zaradi vpliva finančne krize na poslovanje zavarovalnic je pomembno, kakšno naložbeno politiko imajo zavarovalnice.

Slika 8: Naložbe zavarovalnic v nekaterih državah članicah Evropske unije oziroma EEA v letu 2007

Legenda: BE – Belgija, BG – Bolgarija, CZ – Češka, DE – Nemčija, DK – Danska, ES – Španija, FI – Finska, HU – Madžarska, LI – Liechtenstein, LT – Litva, NL – Nizozemska, NO – Norveška, PL – Poljska, SE – Švedska, SI – Slovenija, SK – Slovaška,

Opombe:

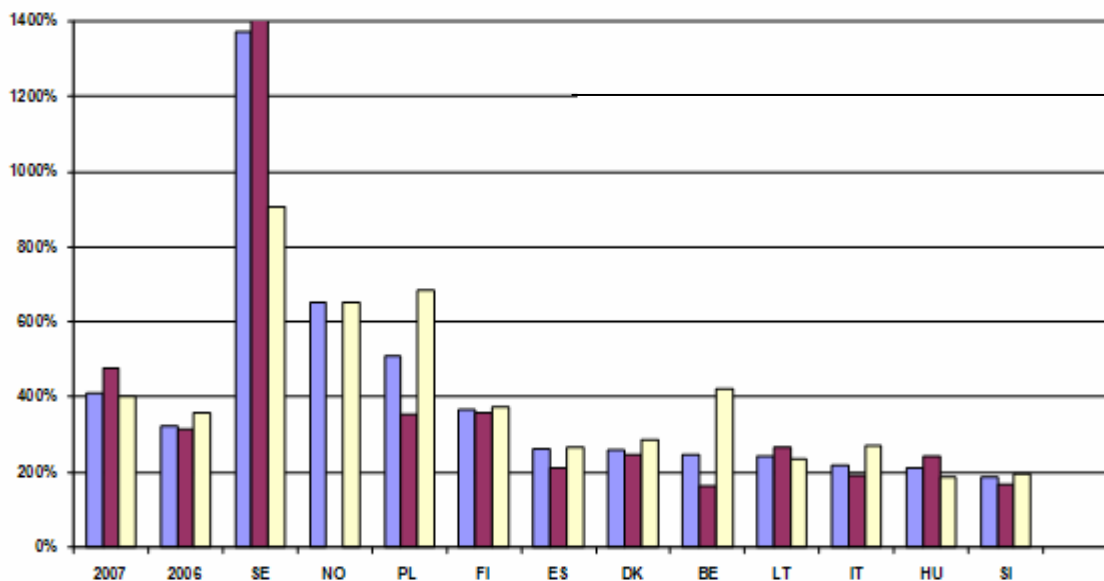
- Slika ne vključuje naložb iz matematičnih rezervacij zavarovalcev, ki prevzemajo naložbeno tveganje.
- Naložbe s fiksno obrestno mero vključujejo dolžniške vrednostne papirje in ostale vrednostne papirje s stalnim donosom.
- Naložbe s spremenljivo obrestno mero vključujejo delnice in ostale vrednostne papirje s spremenljivim donosom in enote investicijskih skladov (units of unit trusts).
- Podatki vključujejo tudi kompozitne zavarovalnice.

Vir: Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors (CEIOPS), Spring 2008 report on financial conditions and financial stability in the European Insurance and Occupational pension fund sectors 2007-2008

Po podatkih Poročila o finančnem stanju in finančni stabilnosti v evropskem zavarovalnem in prostovoljnem pokojninskem zavarovanju za obdobje 2006-2007, ki ga je pripravila delovna skupina za finančno stabilnost Evropskega odbora zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov v septembru 2008 (*angl.: Interim report on financial conditions and financial stability in the European Insurance and Occupational pension fund sectors for the period 2006-2007 to be presented at the EFC Financial Stability Table of 4-5 September 2008, Prepared by CEIOPS Financial Stability Committee, September 2008; CEIOPS-FS-14/08*), je bil delež naložb zavarovalnic držav članic Evropske unije v letu 2007 v vrednostne papirje s spremenljivim donosom (delnice, enote investicijskih skladov), brez pozavarovalnic, 19-odstoten, kar je precej manj kot konec leta 2006, ko je bil ta delež 28-odstoten. Delež naložb v vrednostne papirje s stalnim donosom je bil v letu 2007 54 % vseh sredstev (v letu 2006 je bil ta delež 64 %) in delež ostalih naložb je bil 27-odstoten. Slika 8 pa vsekakor nakazuje, da so razlike med državami članicami glede naložbenih politik precejšnje.

Zavarovalnice pa obvladujejo tveganja (prav v razmerah finančnih kriz in nihanj na finančnih trgih je to še posebno pomembno) tudi z zadostno višino kapitala oz. z doseganjem, še boljše preseganjem, minimalne predpisane kapitalske ustreznosti.

Slika 9: Koeficient solventnosti¹⁴³ v nekaterih državah članicah Evropske unije oziroma EEA v letu 2007

Legenda:

- Življenjske zavarovalnice
- Neživljenjske zavarovalnice
- Kompozitne zavarovalnice

SE – Švedska, NO – Norveška, PL – Poljska, FI – Finska, ES – Španija, DK – Danska, BE – Belgija, LT – Litva, IT – Italija, HU – Madžarska, SI - Slovenija

Vir: Report on financial conditions and financial stability in the European Insurance and Occupational pension fund sectors for the period 2006-2007, to be presented at the EFC Financial Stability Table of 4-5 September 2008, prepared by CEIOPS Financial Stability Committee, September 2008 (CEIOPS-FS-14/08)

Po podatkih v Poročilu o finančnem stanju in finančni stabilnosti v evropskem zavarovalnem in prostovoljnem pokojninskem zavarovanju za obdobje 2006-2007, ki ga je pripravila delovna skupina za finančno stabilnost Evropskega odbora zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov v septembru 2008 (*angl.: Interim report on financial conditions and financial stability in the European Insurance and Occupational pension fund sectors for the period 2006-2007 to be presented at the EFC Financial Stability Table of 4-5 September 2008, Prepared by CEIOPS Financial Stability Committee, September 2008; CEIOPS-FS-14/08*), se je koeficient solventnosti v letu 2007 izboljšal v vseh državah, ki so poročale CEIOPS-u (11 držav članic Evropske unije), predvsem zaradi višjih dobičkov, ki so jih beležile zavarovalnice v Evropskem ekonomskem območju v zadnjih letih. Tako je bil skupno v 11 državah članicah Evropske unije (Švedska, Norveška, Poljska, Finska, Španija, Danska, Belgija, Litva, Italija, Madžarska in Slovenija) koeficient solventnosti življenjskih zavarovalnic 475 % ob koncu leta 2007 (302 % ob koncu leta 2006), koeficient solventnosti neživljenjskih zavarovalnic pa je bil 400 % ob koncu leta 2007 (449 % ob koncu leta 2006). Oba koeficienta sta bila izjemno visoka na Švedskem.

¹⁴³ Koeficient solventnosti predstavlja dejansko oziroma razpoložljivo kapitalsko ustreznost zavarovalnic v primerjavi z zahtevano kapitalsko ustreznostjo, katere izračun je predpisan v direktivah Evropskega parlamenta in Sveta.

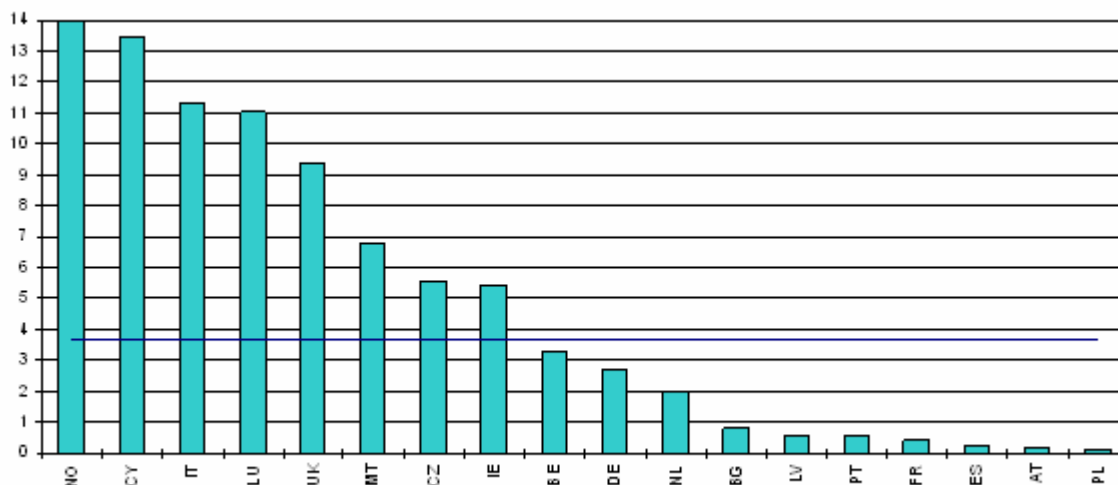
2.5 Čezmejno poslovanje zavarovalnic držav članic na geografskem prostoru Evropske unije

Zavarovalnice lahko na področju drugih držav članic opravljajo zavarovalne posle neposredno s trženjem zavarovalnih storitev na področju druge države članice, z ustanovitvijo podružnice (torej je matično podjetje prisotno na trgu druge države članice preko svoje poslovne enote) in z ustanovitvijo hčerinskega podjetja (podjetje, ustanovljeno v drugi državi članici Evropske unije kot samostojna pravna oseba in po pravu države članice Evropske unije, v kateri je bila ustanovljena). Vstop zavarovalnic iz drugih držav članic Evropske unije na ozemlje določene države članice v veliki večini poteka z ustanovitvijo hčerinskih podjetij, medtem ko je neposredno opravljanje zavarovalnih poslov najredkejša oblika vstopa na trg druge države članice. To so v veliki večini velike zavarovalne skupine, ki dosegajo v celoti velik delež obračunane zavarovalne premije na trgih izven domače države članice.

Po podatkih Poročila o finančni stabilnosti, ki ga je pripravila CEIOPS-ova delovna skupina za finančno stabilnost, velike evropske zavarovalne skupine večino svojih prihodkov od bruto premij obračunajo v tujini, torej v drugih državah članicah Evropske unije in izven nje. Poročilo navaja, da velike evropske zavarovalne skupine v povprečju manj kot 40 % kosmate zavarovalne premije obračunajo v domači državi članici, 69 % kosmate zavarovalne premije obračunajo v Evropi (vključno z domačo državo članico) in približno 30 % kosmate zavarovalne premije obračunajo na ostalih trgih po svetu (*angl.: CEIOPS Interim report on financial conditions and financial stability in the European Insurance and Occupational Pension Fund Sectors for the periods 2005-2006, September 2007, str. 6*). Velike evropske zavarovalne skupine tako izkoriščajo priložnosti na tujih trgih, na katerih je relativno nizka tržna penetracija in ki imajo visoko rast. To je torej še posebno prisotno v »mlajših« državam članicah Evropske unije.

Poročilo tudi navaja, da imajo nekatere zavarovalne skupine zelo pomemben delež na trgih drugih držav članic in tako so zaradi svoje prisotnosti izredno pomemben dejavnik na finančnih trgih drugih držav članic ter tako tudi vplivajo na finančno stabilnost teh trgov. So sistemsko pomemben dejavnik. Poročilo celo navaja, da finančna stiska teh zavarovalnic lahko močno vpliva na finančni sektor druge države članice.

Slika 10: Bruto obračunana zavarovalna premija s strani tujih podružnic kot % celotne obračunane kosmate zavarovalne premije v nekaterih državah članicah EU oziroma EEA v letu 2006

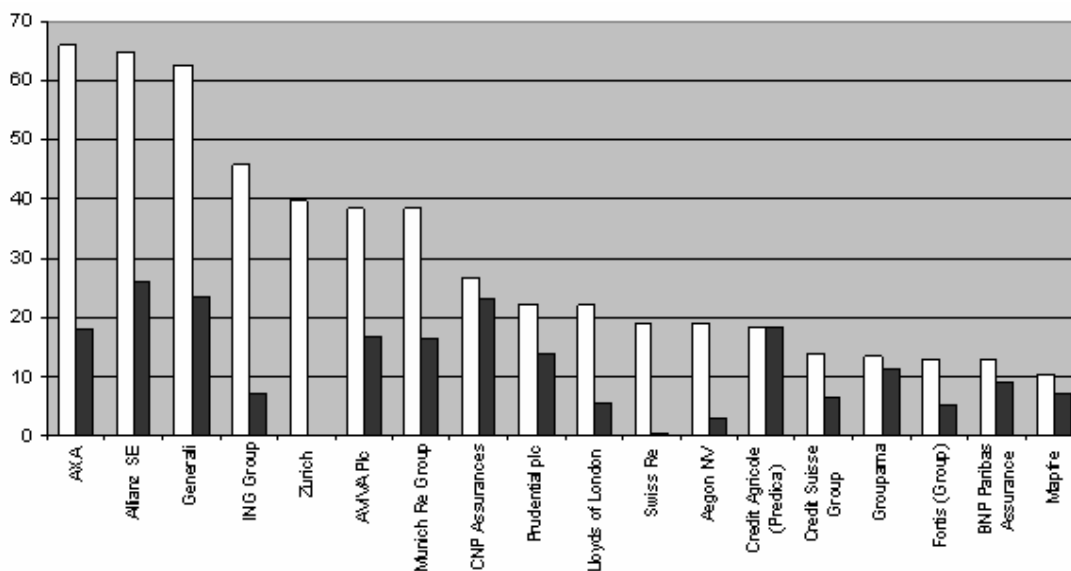

Legenda:

NO – Norveška , CY – Ciper, IT – Italija, LU – Luksemburg, UK – Velika Britanija, MT – Malta, CZ – Češka
 IE – Irska , BE – Belgija, DE – Nemčija, NL – Nizozemska, BG – Bolgarija, LV – Latvija, PT – Portugalska,
 FR – Francija, ES – Španija, AT – Avstrija, PL - Poljska

Vir: CEIOPS Financial Conditions and Financial Stability in the European Insurance and Occupational Pensions Fund Sector 2006-2007, Risk Outlook, September 2007

Slika 11: Celotni prihodki od obračunane bruto premije v letu 2005 in del prihodkov od obračunane bruto premije v letu 2005, ki je bil obračunan na domačem trgu, s strani velikih evropskih zavarovalnih skupin (v mi. evrov)

- Celotni prihodki od obračunane kosmate zavarovalne premije v letu 2006
- Prihodki od obračunane kosmate zavarovalne premije, obračunane na domačem trgu v letu 2006

Vir: CEIOPS Financial Conditions and Financial Stability in the European Insurance and Occupational Pensions Fund Sector 2006-2007, Risk Outlook, September 2007